

ЕРИХ КЕСТНЕР

**Презгранично
пътуване**

**Изчезналата
миниатюра**

ЕРИХ КЕСТНЕР
ПРЕЗГРАНИЧНО ПЪТУВАНЕ.
ИЗЧЕЗНАЛАТА МИНИАТЮРА

Превод: Владимир Мусаков

chitanka.info

ПРЕЗГРАНИЧНО ПЪТУВАНЕ

„*Hic habitat felicitas!*“^[1]

ГЕОРГ И ПРОИЗШЕСТВИЯТА

Първоначалното заглавие гласеше „Георг и произшествията“. Книгата бе написана през 1937 г. и трябваше да се появи в Австрия при откриването на ежегодните Залцбургски тържества. Но се появи в Швейцария, защото в Австрия се появи Хитлер.

[1] „Тук живее щастието“. Надпис върху една древноримска мозайка, открита в Залцбург, когато се поставяли основите на Моцартовия паметник. ↑

ПРЕДГОВОР КЪМ ЧИТАТЕЛИТЕ

Когато по време на Залцбургските тържества през 1937 година вече замислях тази малка книга, Австрия и Германия бяха „навеки“ разделени: с погранични стълбове, с бариери и с различни пощенски марки. Когато през 1938 година книжката се появи на бял свят, тия две страни тъкмо се бяха обединили „навеки“. Имаха едни и същи пощенски марки и абсолютно никакви прегради не ги разделяха вече. И за да не бъде конфискувана, малката книжка бързо побягна зад граница.

Nabent sua fata libelli, наистина е така, и книгите си имат своя съдба. Сега, когато предстои тази книжка да излезе в ново издание, Германия и Австрия пак са разделени „навеки“. Пак с гранични стълбове, бариери и различни пощенски марки. По-новата история, тъй ми се струва, не стои на страната на писателите, а на страната на колекционерите на пощенски марки. Доколкото това представлява лек укор, той съвсем не е насочен срещу филателията, а във всички случаи срещу по-новата история.

По-рано книгоиздателят, авторът и илюстраторът на книгата живееха в един и същи град. В един град, наречен Берлин. Сега първият се е заселил в Лондон, вторият — в Мюнхен, третият — в Торонто. Те — всеки от тях по свой начин преживяха по нещо. Клио^[1], тая опасна стара мома, ги прогони от домовете им, ликвидира техните навици и мечти, превърна ги в скитници. Когато получават един от друг писма със странни марки и печати, те се усмихват и подаряват пликете на някое малко момче. Защото, където и да живееш — било в Англия, Германия или Канада, — навсякъде ще намериш малки момчета, които събират пощенски марки.

Ерих Кестнер

Цюрих, пролетта на 1948 г.

[1] Муза на историята. — Б.пр. ↑

ПРЕДИСЛОВИЕ КЪМ ЧИТАТЕЛИТЕ

(ИЗ УВОДА КЪМ ПЪРВОТО ИЗДАНИЕ, 1938 Г.)

Този Залцбургски дневник, който сега предавам в ръцете на обществеността, е воден от моя най-добър приятел, Георг Рентмайстер — тъй е името на младия мъж. Когато преди година потегли от Берлин, за да се озове в Залцбург, той трябваше да мине през една граница, която днес вече не съществува.

Сега обаче ми идва наум, че вие изобщо не познавате моя приятел Рентмайстер. Ето защо налага се, преди да четете записките му, да научите най-напред нещо за самия него. Това си е пълно ваше право, пък и съвсем няма да навреди, защото Георг е доста странна птица. Например откак сме се сприятелили с него — а оттогава има вече цели петнадесет години, — той непрестанно работи като писател, без да е публикувал досега макар и един-единствен ред.

На какво се дължи това, ще запитате вие. На следното: че въпреки желязната си упоритост Георг никога не довършва своите работи докрай. От самото начало още той правеше огромната грешка да си поставя задачи, на всяка една от които би трябвало да се гледа като на цел за цял живот.

Ще ви изброя само няколко от заниманията му, които основателно не могат да бъдат доведени докрай, и съм почти сигурен, че няма да го лишавате повече от онова безрезервно възхищение, което той заслужава и към което би следвало да се добави дори и лек благоговееен страх.

Георг работи между другото върху една книга, озаглавена „За подчинителното наклонение в немски език, вземайки предвид старовисоконемския, средновисоконемския и раннонововисоконемския строеж на изречението“.

В един от неговите пет работни кабинета са струпани на купища в сандъци и в кутии сума извлечения на тази тема от съчиненията на по-стари и по-нови писатели, а на вратата на стаята е окачена табела за

подчинителното наклонение със заплашителния надпис: „Consecutio temporum!“^[1]

На съседната врата има надпис: „Античност и християнство!“ И зад тази врата също са струпани препълнени догоре шкафове, кутии и сандъци. Тук Георг скътва резултатите и познанията си във връзка със замисленото от него фундаментално произведение „Относно променливите влияния, оказвани от античността и християнството върху средноевропейското изкуство и култура“.

Доколкото съм разбрал, в случая става въпрос за проследяване на развитието на две довлечени отвън болести, които откриват време — настъпвайки понякога едновременно, понякога с циклична последователност — тормозят един организъм, наречен Средна Европа. Горедолу от 1000-та година от нашата ера споменатият географски район представлява патологичен случай за изследователите на културната история — тъй поне твърди Георг.

Клетият човек!

На третата врата виси надпис „Стенография!“ От десет години насам Георг работи над един нов-новеничък краткопис, в който ще бъдат отстранени всички недостатъци на досегашните стенографски системи и който ще предлага огромни предимства. Целта на Георг е насочена към увеличаване броя на сричките, които могат да бъдат написани за една минута, и то с помощта на метод, даващ възможност да се изписват цели изречения, без да се вдига моливът. Той е напълно уверен, че тогава съвсем спокойно ще могат да се стенографират по триста срички в минута. Тъй като и най-бързият оратор не е в състояние да произнесе повече от двеста и петдесет срички в минута, не ми е съвсем ясно какво значение ще има проектът да се стенографират триста. Георг обаче се е хванал с безразсъдна упоритост за тази работа. Прилича на истински Сизиф, който се е нагърбил с тази работа съвсем доброволно.

Никой няма да се изненада, ако чуе, че и тая работа е още по детски терлички.

Не мога в момента да си спомня какво точно гласяха надписите върху табелките на другите врати. Сигурно е обаче едно: във всяка от петте работни стаи има — освен съответните книги, шкафовете, сандъците и кутиите — и по едно писалище.

Пет писалища, значи, пет стола зад писалищата, пет мастилници, пет бележника и пет календара, на които са отбелязани срокове! И тъй, тайнственият Георг отново между своите незавършени жизнено дела, работи ту над едно, ту над друго от тях, броди, потънал в дълбоки мисли, ту насам, ту натам. Секретарката, която има и която нарича „леличката“, прави малко объркано впечатление. Това обаче е наистина извинително.

За щастие Георг може да си позволи да се посвещава на тия свои доста скъпички духовни страсти. Той е сънаследник на една твърде голяма фабрика, а в нея се произвеждат цинкови вани за къпане; вани, в които може да се седи, вани, в които може да се лежи, и съвсем микроскопични ванички, в които могат да се насапунисват и отсапунисват бебета. Фабриката се намира сред една от романтичните немски планини в Централна Германия и по-големият брат, който ръководи цъфтящото предприятие, плаща на Георг всяка желана от него сума при едно-единствено условие: че той, Георг, няма да си тика носа в цинковите вани.

Георг не си тика носа във ваните.

Той живее в Берлин и рядко излиза от своите пет научни кабинета. В края на миналото лято обаче този „доктор Фаустчо“ — както му викаме ние — напусна и подчинителното наклонение, и античността, и стенографията, и християнството с цел да си почине малко. Когато след няколко седмици се върна, той тикна в ръцете ми дневника, който бе водил през време на своята почивка. Ясно е, че такъв активен мъж като него не може да остане в пълно бездействие, а пък мен направо ме зарадва обстоятелството, дето най-последно беше свършил докрай една работа, макар тя да е само един ваканционен дневник. Прочетох ръкописа и го изпратих на моя издател. На него дневникът се хареса и той го отпечата. Ние с него ще се радваме, ако книгата допадне и на читателите.

Ерих Кестнер

Берлин, лятото, 1938 г.

П.П. Моят приятел Георг въпреки не подозира дори, че дневникът му вече е отпечатан, и сега направо ще си глътне езика.

[1] Спазвай времената! (лат.) — граматическо правило, съгласно което времето на глагола в подчиненото изречение не бива да се различава от глаголното време в главното изречение. — Б.пр. ↑

ПРЕДГОВОР КЪМ АВТОРА

Драги ми Георг,

Ти не подозираш дори, че дневникът ти вече е отпечатан и като научиш това, направо ще си глътнеш езика. Нямах разрешението ти да давам този ръкопис в чужди ръце, а още по-малко под печат. Но какво искаш? Защо пък ти да си в по-изгодно положение от другите писатели?

Надявам се, че сега това ти е по-ясно. Във всеки случай признавам си честно, радвам се, че докато книгата ти излиза, не си в Берлин, а в Цейлон. Като си представя само твоята изненада, това напълно ми стига, за да задоволя моята жажда за сензации. В този, както и в много други случаи, мога да мина и без съответната поука. Дано, докато се върнеш в родината, гневът ти да се е поуталожил вече и на негово място да е изплувало добродушно удовлетворение от факта, че макар и без своя собствена инициатива, ти вече си почнал да ставаш полезен член на човешкото общество.

Поздрави от мене младата си жена! И досега още не мога да проумея как това пленително създание можа да се омъжи за тебе. Ти наистина си умен, здрав, състоятелен, симпатичен, малко побъркан и с весел нрав — но нима тези основания са достатъчни? Впрочем аз се досещам коя е била решителната причина, за да те вземе тя. Ти си я запитал иска ли да те вземе! (Аз все забравям да задам този въпрос и в резултат явно ще си остана ерген. Защото мълчи ли си човек в гората, няма защо да се чуди тогава, че ехото... но ти вече знаеш какво искам да кажа.) Скорошното ви завръщане очаква с благородно самообладание.

Вашият Ерих

П.П. В писмата на Якоб М. Р. Ленц открих няколко подчинителни наклонения, които ще те заинтересуват. Дадох ги на „лелката“ да ги препише и можеш да сложиш и тях при другите извлечения, ако в сандъците ти изобщо е останало още място.

П.П.П. Като писател и човек ти със задоволство ще установиш, че текстът на ръкописа не е докосван дори. Позволих си само да подразделя дневника на глави, а пък на тях сложих заглавия.

Извинявай, Фаустчо!

ПРЕДИСТОРИЯТА

ЗАЛЦБУРГСКИ ДНЕВНИК

ИЛИ

ПРЕЗГРАНИЧНОТО ПЪТУВАНЕ

НА ГЕОРГ РЕНТМАЙСТЕР

ПРЕЗ АВГУСТ И СЕПТЕМВРИ НА 1937 Г.

Берлин
краят на юли, 1937 г.

Карл ми пише от Лондон и пита, имам ли желание да се срещна с него в Залцбург. Поканен бил от ръководителите на Залцбургските тържества, защото те желаят да го спечелят като сценограф за идната година. Този път да огледат него, той пък трябвало да огледа няколко постановки. За редица пиеси са му обещали по два билета. Отдавна не съм ходил на театър, ще ида в Залцбург и аз.

Не бива да забравям да подам молба за валута. Защото, тъй като Залцбург се намира в Австрия, ще трябва да прекрача границата; а пък онзи, който прекрачва сега границата, може да вземе със себе си — ако няма специално разрешение — най-много десет райхсмарки на месец. Установих безукорно по математически път, че в такъв случай на ден — ако приемем, че месецът има тридесет дни — ще мога да харча точно 33,3333 пфенига, още по-точно 33,3333333 пфенига. Малкото си е малко! Неизбежно трябва да подам молба за по-голяма сума. Още днес ще я продиктувам на леличката и ще я изпратя.

Берлин,
средата на август

Карл от няколко дни е в Залцбург и — какъвто си е нетърпелив — вече ми е изпратил телеграма. Иска да знае защо не съм още там и

кога изобщо възнамерявам да пристигна. След като получих телеграмата му, обадох се по телефона във валутния отдел на финансовото министерство и запитах мога ли да разчитам в близко време на отговор на молбата си; помолих да извинят любопитството ми, но припомних, че тържествата в Залцбург завършват на 1-ви септември. Чиновникът не ме обнадежди особено. Молбите — тъй рече той — били струпани на купища върху писалищата; а пък, разбира се, имало много по-спешни молби от тези на пътуващите като мене за свое собствено удоволствие. Сега вече разполагам с разрешението на местното военно окръжие и с това на паспортното бюро; мога да замина и да прекарам четири седмици в Австрия.

Но каква полза от това, щом като мога да взема със себе си само десет марки?

Берлин,
19 август

Карл ме бомбардира с телеграми. Да не си въобразявам, че заради мене тържествата ще бъдат удължени — телеграфира той, — а после още и това, че все пак бил готов да поведе с Тосканини преговори за известно удължаване; трябвало само да съобщя съвсем точно кога възнамерявам да пристигна; дали още през ноември или пък едва през декември.

Какво мога да направя? Валутният отдел в министерството още не ми е изпратил отговор. А пък аз просто не смея да се обаждам пак. В края на краищата хората си имат толкова други спешни задачи — да не се занимават само с моята почивка!

Ерих ми подхвърли една идея, която впрочем съвсем не е лоша. Веднага след това се свързах по телефона с хотел „Акселманщайн“ в курорта Райхенхал и си запазих там стая с баня. Знам хотела от по-рано. Много комфортен; има игрище за голф, плавалня, тенис-кортове, всичко. Леличката отиде вече за билет за спален вагон. Натоварих я освен това да ми изпрати там и отговора от валутния отдел на министерството. Тази вечер пътешествието може да почне.

ПЛАНЪТ

В спалния вагон,
19 август

Чувствувам се екстра. Нощ е. Влакът се носи с гръм и трясък през Франкония. Аз съм си легнал в леглото, пия половин бутилка червено вино, пуша си и отсега се радвам на глупавото изражение на Карл.

И неговото изражение няма да изглежда по-умно от това на стария съдебен съветник Шайнерт, когото срещнах преди няколко часа на берлинската гара Анхалт.

— Ало, докторе — викна той, щом ме видя, — за къде сте тръгнали?

— За Залцбург! — отвърнах аз.

— За Залцбург ли? Ах, вие, щастливец такъв! Къде ще се настаните да живеете?

— В Райхенхал!

Добрият човечец никога не е имал в своя собствен дом кой знае колко одухотворено лице, то си е така, сега обаче наистина заприлича на овен с рогови очила.

В Австрия ще ходя на театър, в Германия ще ям и ще спя: почивката ми обещава да бъде до известна степен оригинална! Старият географски атлас от училище ме убеди, че между Райхенхал и Залцбург няма повече от половин час път с влак. Железопътна връзка съществува. Паспортът е в ред. Така че непрекъснато ще осъществявам за моята особа тъй нареченото презгранично пътуване.

В Райхенхал ще живея като Крез, в Залцбург — като последен голтак; и всеки ден ще бъда и едното, и другото. Какво комедийно положение! А пък господата поетите седнали да се боят, че в резултат на тъй наречения прогрес, земята можела да изгуби романтиката си!

Никак не бива да се безпокоят в това отношение. Повечето държави вече си имат своите засукани валутни закони...

Бутилката се изпразни. Поради това затварям очички.

Във вагон-ресторанта,
20 август

Закуската си е най-хубавото време от деня. Бързият влак се носи стремглаво през баварските Алпи. Селяните мятат с вили сеното, за да съхне, върху забити по ливадите колци. И летният пейзаж се върти весело около нас „също като плоча на големия небесен грамофон“.

Седя в купето за пушачи и току-що стигнах до едно заключение. Железопътните предприятия във всички страни по света използват в своя транспорт два вида купета: купета за пушачи и за непушачи. Дотук всичко изглежда в ред — но само *изглежда*. В купето за непушачи пушенето е забранено: следователно в купето за пушачи би трябвало да е забранено непушенето! Само че не е така, а подобни непоследователности особено дълбоко засягат моето чувство за справедливост. Колко хубаво щеше да бъде сега, ако кондукторът, влизайки в купето за пушачи, глобеше всички онези, които не пушат, а след това строго ги отпратеше в купетата за непушачи!

Нищо на този свят не е свършено. Но сега трябва да спирам. Отминахме Фрайласинг. Следващата гара се нарича Райхенхал.

ПРЕЗГРАНИЧНО ПЪТУВАНЕ

Райхенхал,
20 август

Тъкмо се върнах от Залцбург; сега съм на едно от високите столчета в бара на хотела, полунощ вече е минала и пия от толкова обичаната „Шарлотенбургско-пилзенска напитка“, както моите приятели са кръстили прекрасната смесица от шампанско и бира.

За последен път бях в Залцбург преди шест години. Но когато днес по обяд двамата с Карл седяхме в градината на Щигелброй в дъното на „Велт“ и гледахме надолу към града на войнствените архиепископи със силно развит художествен усет, отново бях поразен. И красотата може да те разтърси.

Изгледът на тия половин дузина дворци, свързани помежду си чрез портали, колонади и ходници, както и най-разнообразните кули и покриви, които ясно повтарят още веднъж комплексната структура на площада — тази гледка е единствена по рода си северно от Алпите. Нищо чудно, че духовните князе, създали Залцбург, са поискали да изградят и са изградили една резиденция от италиански тип.

Съзвучието на различни багри и отсенки, които са така жизнерадостни, прави съвършено нещо, което не се нуждае от съвършенство. Покривите блещукат зелени, сиви като плочници и яркочервени като миниум. Над всичко се издигат мраморнобелите кули на катедралата, тъмносивият, виненочервен и напръскан с бяло покрив на францисканската църква, стариннорозовите кули на съборната църква с белите статуи на светци, сивозеленикавата кула на камбанарията и редица други почервенели от ръжда и зеления кубета и покриви на кули. Човек вижда пред себе си истинска симфония.

Карл ми разправи, че Волф Дитрих фон Райтенау, по майчина линия от рода Медичи, един от ония лудо влюбени в гербовете и оръжията ренесансови владетели, които се наричали архиепископи, някъде около 1600-ната година наредил да сринат старата църква и над сто жилища, за да издигнат на тяхно място нова катедрала. Той

призовал един ученик на Паладий, който поставил основите. После строителните намерения замрели, защото от непредпазливост Волф Дитрих се заплел в някаква война с Бавария и бил затворен до смъртта си в своята собствена крепост в най-високата част на Залцбург. Марк Ситик фон Хоенемс, неговият братовчед и наследник, призовал друг италиански строител. Той извадил от земята вече поставените основи и почнал отначало. Едва при управлението на граф Парис Лодрон, следващият архиепископ, катедралата била завършена.

Това станало през 1628 година, следователно през тридесетгодишната война, която изобщо не засегнала Залцбург: „Nis habitat felicitas!“

Тия трима абсолютни владетели наложили пълно архитектурно съвършенство на своята резиденция. На техните наследници, църковните князе, живели през времето на барока и рококо, останало само едно: пространствено да разширяват вече постигнатото съвършенство. Това намерило израз в замъците, строени извън тогавашния град и предназначени за метреси; в парковете и градините за увеселение, пълни с издялани от камък причудливи животни и фигури от митологията. Когато Залцбург бил завършен в строително отношение, архиепископите призовали от Италия други изкуства: музиката и театъра. Дори и бащата на Моцарт успял да се издигне само до втори капелмайстор, защото и през осемнадесети век първият капелмайстор все още трябвало да бъде италианец.

Карл иска на всяка цена и колкото може по-скоро да ми покаже каменния театър, който Марк Ситик наредил да построят в Хелбрун, на планинския склон зад малкото „Едномесечно замъче“. В този, разположен сред гората театър от скали, някогашна каменоломна, били изпълнени първите италиански опери на немска земя.

Залцбург направо е роден и призован за театрални постановки. Не е случайно, че сега, през двадесети век, тъкмо тия „театрални тържества“ носят международна слава на Залцбург. Независимо дали преди столетия в театъра сред скалите са били играни първите европейски опери или пък днес пред катедралата се изпълняват произведения на Хофманстал и Гьоте, този град винаги е бил неразривно свързан с артистичния нагон.

На нашата маса в Щигелброй седяха и тукашни хора. Те разговаряха за театъра тъй, сякаш — въпреки че всъщност бяха пекари,

обущари или шивачи — бяха тесни специалисти. Сравняваха различните артисти, изпълнявали през годината главната роля във „Всеки човек“, спореха като критици от театрални списания и всички се съгласиха, че във „Всеки човек“ М. бил „умрял най-добре“, далече по-хубаво от другите.

Райхенхал,
20 август, късно през нощта

В края на краищата барът се опразни дотолкова, че предпочетох да се оттегля в стаята си с две бутилки пилзенска бира.

Лежа в леглото и проучвам залцбургски вестник. Редакцията съобщава, че през време на тазгодишните тържества в Залцбург са пристигнали 60 000 чужденци и че със себе си тези чужденци докарали около 15 000 леки коли. Ако предположим, че във всяка кола се возят средно три до четири лица, то остава без всякакво съмнение, че аз съм единственият, който не е пристигнал тук с автомобил.

Аз пък пътувам с автобус. В Райхенхал той спира пред моя хотел и — въпреки двете проверки на паспортите — пристига само след половин час на „Резиденцплац“, централния площад в Залцбург.

Още днес прахосах десетте марки, които ми се разрешаваха да използвам за препитанието си отвъд границата в продължение на цял месец. Лекомислието буквално ме връхлетя изневиделица. Купих всичко, което ми се изпречи пред портмонето. Бонбони „Моцарт“ с пияни вишни, картички с изгледи, гевречета. Дори английски дъвчащи бонбони! От утре, ако поискам да пия дори само едно кафе със сметана, съм предоставен напълно на милостта и състраданието на Карл.

Впрочем тъй като утре ще ходим на „Фауст“, вече пренесох смокинга си през границата и го оставих при Карл. Той живее в „Хьолброй“. Човек трябва да се катери по множество тесни, изтъркани стълбища, докато стигне до стаичката му. И така, сега смокингът ми е окачен в Австрия. Дали тъжи за родината?

Утре по обяд ще се срещна с Карл в кафене „Глокеншпил“. Няма да вземам със себе си пукнат грош, но ще нося един направо княжески пакет с хранителни припаси.

Това е разрешено. Карл иска още рано сутринта да иде да рисува в градината „Мирабел“. Изобщо той акварелира, скицира, тушира и

пастелира направо като побъркан. А освен това е хронически „развеселен“, нещо, за което му въздействувала красотата на Залцбург.

В единадесет часа през нощта, когато моят автобус потегли от „Резиденцплац“, той още стоеше пред пощата и рисуваше дворцовия фонтан. Този италиански шедьовър сред фонтаните: четирите каменни коня с техните плавници и рибешки люспи, с гривви като дълги перуки от осемнадесети век; фонтаните бликат буйно нагоре от ноздрите на тия водни жребци и проблясва сребриста пяна под тъй изкусно подредените нощни светлини; а в далечината се вижда притихналата катедрала и фасадата на още по-тайнствено смълчалата се резиденция — каква безумно красива картина!

Лека нощ, господин художник.

ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

Райхенхал,
21 август

Зазорява се вече, а пък аз още не мога да заспя. Търчах по нощните улици като пощръкляло теле: до баварската община и обратно, до гарата, навън, по шосето за Залцбург и обратно. Стоях десет минути в бара. След това се втурнах извън града, седнах на ниската ограда на някаква вила...

Да ми се случи такава неща на мене!

Влюбен съм! Да съм мъничко влюбен — е, това бих си го позволил, но изведнъж така! Да съм влюбен като гимназист — хубаво, от мене да мине, но като цяла гимназия? Помисля ли за момичето, не мога да си поема дъх. При това непрекъснато мисля за нея! Задушавам се. Ужасяващо прекрасно състояние!

Когато по обед пристигнах в Залцбург, Карл още го нямаше в кафенето. Портфейлът ми се намираще в Райхенхал и аз, „както постановява законът“, бях без пукнат грош. Влязох в съвсем мъничката църква „Св. Михаелис“ — три от стените ѝ са достроени — и се залових да оглеждам свещите и благодарствените писма до свети Тадеус от изцерените хроми. В преддверието огледах касичката за волни пожертвувания, над която се вижда надпис с думите „Спестовна каса за вечността“ и съобщенията за „Поклонения на свети места с автобус“, за някои от които „се изисква паспорт“. (Дали и на кръстоносците, когато са потегляли към светата земя, са им били необходими паспорти?)

Когато излязох от църквата, валеше като из ведро. Изтичах до кафене „Глокеншпил“, поръчах си едно кафе, четях вестник и чаках Карл.

Седях върху въглени. Кафето беше изпито и оберкелнерът, тъй поне ми се струваше — ме дебнеше тайно като някой наемен убиец. Какво щях да правя, ако художничето не дойдеше? Времето, уговорено за срещата, беше изтекло вече отдавна преди един час. Нямаше смисъл да чакам повече. Нищо друго не ми оставаше: трябваше да помоля

някой от посетителите да ми плати кафето! Ето на̀, бях попаднал вече в романтичното положение, което ми се беше струвало толкова очарователно.

Почнах да преценявам посетителите на заведението с оглед на това, доколко са пригодни да поканят един състоятелен чужденец на чаша кафе, която той вече е изпил. И тогава я видях!

Тя се казва Констанца. Има кестенява коса и сини очи, но дори ако беше обратно, пак щеше да си остане съвършена.

Навярно бе забелязала безпокойството, с което очаквах някого, и сега поглеждаше развеселена към мене. Може би, ако не се беше усмихвала... но така!

Станах, отидох при нея, признах ѝ отчаяното положение, в което бях изпаднал, и я замолих да ме съжали и да ми помогне.

Тя се засмя — о, какъв музикален град е Залцбург! — засмя се и ме покани да седна. Плати кафето и ме покани на втора чаша. Знам, че отказах; но не знам какво друго говорихме. (Не подлежи на никакъв спор: влюбеността спада към тежкото умопобъркване. Заразяването на духа деформира до неузнаваемост разума и волята на болния.)

После тя тръгна да си ходи. Разбира се от само себе си, че заедно с нея тръгнах и аз. Правихме покупки. Най-напред на пъстрия открит пазар пред съборната църква. После сред плетеницата средновековни „покрити пасажи“, които извеждат до тясната уличка на житния пазар. В една свещолеярна, където имаше и сладкиши, тя купи две медени питки, върху които бяха излети червени сърца от топена захар. Изядохме ги на улицата. Аз носех нейната пазарска чанта и моя пакет със сандвичи за обед. Долу при кея тя ми каза „довиждане“. Обеща утре пак да дойде в „Глокеншпил“.

Да, и тогава... аз я целунах! Пред стотици хора.

Сред гъмжилото от всевъзможни световни езици. Едвам я познавах и я целунах. Просто не можех иначе. Струваше ми се, че дарявам с тази целувка самата съдба, която бе допуснала да я срещна.

Допреди миг само тя се беше усмихвала. Сега бе сериозна. Толкова сериозна, колкото и аз.

Тъй стана...

После намерих Карл в стаята му в Хьолброй. Той пък ме чакал в кафене „Томасели“. Всичко това било недоразумение, нищо повече. Недоразумение! Разсеяно облякох смокинга си.

По-късно изядох в кръчмицата онова, което ми бяха дали в Германия: варени яйца, сандвичи, грозде и праскови. Келнерката, без да ѝ поръчвам специално, донесе чиния и прибори. Селяни, шофьори, посетители на театрите — всички са насядали заедно около непокритите, чисто изтъркани маси в тези бирарии и се хранят с онова, което са си донесли сами. Бирата ми плати Карл. Нищо не ме питаше.

Това, че представлението на „Фауст“ не оказа особено въздействие върху мене, се дължи навярно на настроението ми. Изграденото около 1700-та година училище за езда, чиито дълбоко врязани в скалите аркади се редят като етажи по стръмния склон, по-късно било преустроено в театър на открито. Сцените понякога са една над друга, понякога — една до друга. Прожекторите се насочват ту насам, ту натам, към една или друга сценична картина. Често разстоянието между сценичните картини е значително. И колкото пъти настанеше мрак, у мене възникваше отрезвяващата представа, че сега в тая пълна тъмнина артистите галопират като бегачи на дълги разстояния само за да пристигнат навреме в Ауербаховата изба или пък в подземната килия на затвора.

Защо ли всъщност играят „класическия“ Фауст на Гьоте, защо не неговия „Прафауст“ или пък старата средновековна пиеса „Фауст“? Един разговор, който чух през време на антракта, би обяснил какво искам да кажа. Сред пъстрата тълпа от визиовни и самурени кожи, сред махараджите, фраковете, брилянтите и униформите се срещнаха американка и американец. Те споделиха своите впечатления.

— Do you understand a word?^[1] — запита тя.

А той отговори:

— No.^[2]

След антракта заваля дъжд. Над зрителите опънаха платнища и тъй като дъждовните капки барабаняха шумно по този брезентов покрив, сега вече стана и акустично невъзможно да се разбере Гьоте. Фауст разтваряше и затваряше уста тъй, сякаш се мъчеше да троши орехи със зъби. Гретхен и Мефистофел се измокриха до кости, не биваше обаче да разтварят никакъв чадър.

След представлението се преоблякох в стаята на Карл и успях все пак да стигна навреме, за да хвана последния автобус за Райхенхал.

Сега, макар че усещам чак в шията сърцебиенето си, ще се опитам да заспя. Тя се казва Констанца и утре ще я видя пак. Прилича

на принцеса, а пък е... домашна помощница! Наистина! В един замък по пътя към Хелбрун. Замъкът е на някакво графско семейство, заминало да пътешествува по света и дало замъка си, заедно с прислугата, под наем на някакви богати американци, дошли в Залцбург за тържествата. Домашна помощница? По-скоро камериерка от някоя Моцартова опера! Признах ѝ, че не мога да ѝ върна парите нито за чашата кафе, нито за медената питка. Тя се разсмя. Имала си спестовна книжка.

Райхенхал,
21 август, по-късно
Не мога да заспя.

Райхенхал,
21 август, още по-късно
Вън се развиделява, ставам.

Залцбург,
22 август, по обед

Използвах първия автобус за Залцбург. През време на пътуването слънцето се подаде зад бавно носените от вятъра облаци и обля с еднаква светлина и Райхенхал и Залцбург. Една и съща алпийска долина се простира от двете страни на границата: един и същ немски диалект се говори от двете страни; и тук и там се обличат с еднакви носии, с къси кожени гащета, с якета от лоден, едни и същи са моминските рокли и смешните зелени шапки с бръснарски четки, които стърчат над тях.

Единствената разлика е в това, че в Германия колите трябва да се карат отдясно, а в Австрия — отляво.

Непосредствено след австрийската митница — сред равнината Валзерфелд, гдето навремето римляните, още преди да съществуват Германия и Австрия, построили своите колонии за почивка се намира едно селце, наречено Химелрайх^[3]. И когато един селянин, който на немската граница се качи в автобуса, поиска от кондуктора „до Химелрайх и обратно“, за мен това прозвуча много по-поетично, отколкото всъщност беше възнамерявал да го каже той.

Открих Карл на един от мостовете над рекичката Залцах. Там той скицираше с цветни моливи някакъв въдичар, застанал посред реката върху един по-издигнат камък. Изчаках, докато на картината се появи и разположената върху един хълм църква „Мюлнер“ с нейния хубав, яркочервен покрив. През това време се забавлявах, като оглеждах чужденците. Мнозина от тях — що се отнася до носиите — се стараят да надминат местните жители и с детинска гордост се разхождат преоблечени като селяни от Пинцгау или пък като селянки от Лунгау; сложили са си гердани за прикриване на гуша, макар че съвсем не са гушави; преметнали са на ръце дъждобрани, навити по английски маниер, или пък като излязат прекрасно пременени от магазина за носии „Ленц“, се качват в леки коли с поне двама шофьори! Това не пречи на околните, най-многого да ги поразвесели. Че нали в Залцбург дори и на зрителите е разрешено да играят театър.

После тръгнахме да скитаме без цел по уличките, надзъртахме през портите и в дворовете, радвахме се на дървените стълбища, на балконите и на сводестите галерии, на изкусно изработените фирми пред занаятчийските магазини и гостилниците, на светците, изрисувани в нишите на къщите, на веселите и благочестиви поговорки, изписани във вдлъбнатините и по билата на покривите; радвахме се на всяка старина!

Защото тъкмо това винаги бие на очи, и то не само в Залцбург: всеки перваз на прозорец и всяка ключалка, всеки комин, всяка кахла на печка и всеки крак на стол от миналите векове свидетелствуват за вкус, умение и обич към предмета. Връзката между двамата — майстора-занаятчия и собственика — по отношение на къщите, на носията, та дори и по отношение на най-мъничката дреболия в дома са имали своя собствена стойност до бидермайерово време. После дошъл потопа — а къде се е родил Макарт?^[4]

В Залцбург!

Заизкачвахме се нагоре, към крепостта Хоензалцбург. Искрахме да огледаме отблизо ония многобройни, строени през различни епохи кули, порти, валове и бастиони, които откъм долината приличат на някакво грамадно средновековно планинско укрепление. Изкачването предлагаше разнообразни, постоянно изменящи се гледки към хубавия град и неговата красива околност. Когато стигнахме горе, обстойно разгледахме грамадната крепостна стена. Освен това Карл ми посочи

важни точки от панорамата: планините Хелбрун, Гайзберг, техния по-малък събрат Нокщайн; „бялата църква за божигробски поклонници «Мария-Плайн»“. Накрая седнахме под един от големите, пъстри слънчобрани в ресторанта на замъка.

Карл, който открай време е свикнал да предотвратява глада, като започва да яде още преди да е огладнял, си поръча бутче, а освен него и гарнитура. Аз, въпреки неговите съвсем сериозни възражения, почнах да си се тъпча с онова, което си бях донесъл в кесията от Райхенхал.

— И без това днес ще ти създам още неизбежни разходи — рекох му аз.

— Да не би да искаш да си набавиш от местните кожени къси панталони? — запита той. — Или пък си открил в някоя от книжарниците неопикуемо четивна брошура за подчиненото наклонение в немския език?

— Днес следобед ще ми бъдат необходими две чаши кафе и две сладки.

— Че откога си почнал да ядеш по две сладки? Той поклати глава, но добродушно сложи на масата една петшилнгова монета.

Известно време не можах да му отговоря, тъй като бяха посипали дадените ми варени яйца вместо със сол със захар. Беше отвратително на вкус. Когато можах да си възстановя дар слово, казах:

— Първо на първо, няма аз да изям и двете сладки; и второ, не искам да имам парите на ръка. Възможно е това да противоречи на съответните финансови наредби. Трябва да те помоля да дойдеш с мен в „Глокеншпил“ и да пхнеш предварително в ръцете на келнера-касиер съответната сума, необходима за две чаши кафе, две сладки и съответния бакшиш. Аз съм си голтак и възнамерявам да си остана такъв.

— И щом като веднъж платя на келнера, не възнамеряваш да ме задържаш повече там, така ли?

— Знаем, че искаш да скицираш каменните джуджета в градината „Мирабел“, а човек не бива да пречи на художниците.

— Значи, затова домъкна от Райхенхал букет алпийски циклами! — рече господин художникът.

А пък аз отговорих:

— Не исках да те вкарвам в разноски и за цветя. Това беше първият ни разговор за Констанца.

Райхенхал,
същия ден, само че през нощта

Когато тя влезе в кафенето и ми се усмихна, опасенията от последните двадесет и четири часа тутакси бяха забравени. Повторното свиждане е съдник на първата среща. И всички опасения, настъпили допълнително, са вече от друго естество. Когато Констанца се отправи към мен, почувствувах, че този път щастието няма да може да се измъкне. То просто трябваше да влети в ръцете ни.

Тя се зарадва на розовочервените циклами; келнерът постави букета във ваза. А след като Констанца чу колко изобретателен съм бил, за да мога да играя ролята на домакин, в знак на уважение опразни на бърза ръка и двете чинии със сладки.

С никоя луксозна закуска от бишкоти и шампанско, на която някога съм канил жени или приятели, не съм се гордял толкова, колкото с тези кафета и сладки, предплатени от Карл. То бе направо нещо като Коледа през август! Всеки път ме е удивлявало това, колко незначителен е всъщност предметът на разговора между двама души, докато все още имат да си казват всичко. Едва ли е възможно да се говори по-задълбочено за немския хуманизъм, отколкото ние обсъждахме въпросите за разни баници и автобусни връзки. Непосредствено след това тя разказа някои весели случки, типични за нейната професия. Такъв един австрийски замък от времето на Ренесанса, нает сега от богати американци, наистина заслужава да се вземе на прицел от някой автор на комедии.

Като се има предвид обсегът на нейните възможности, Констанца съвсем не е необразована. Тя е посещавала едно търговско училище и съумя, докато ѝ разказвах за моята нова стенография, да ме изслуша направо като специалист.

Много се смя, когато ѝ разказах за участието си в последното състезание на стенографите в Берлин; за това как предавах всяка от диктовките пръв и без да съм изпуснал нито една-единствена думичка; как журито не можа да разчете нито сричка, защото се касаеше за моята собствена още непубликувана система; и как, за съжаление, и

самият аз дори, поканен да прочета написаното, не бях в състояние да разшифровам стенограмата си.

Времето не спираше. Тъй като Констанца беше свободна още един час и този път не трябваше да прави никакви покупки, решихме да изненадаме Карл в „Мирабел“. Но едва излязохме на улицата и — както си е обичайно по тия места — пак плисна дъжд. Понесохме се бегом, стигнахме, останали без дъх, до портала на Резиденцията и се присъединихме там към една група, разvejдана из великолепните исторически зали.

Подобни групови посещения никога не са лишени от комични положения. Невъзможно е да се очаква от бившите вахмистри да могат да дадат обяснения по история на изкуството и културата, докато след тях бавно се влачат хора, говорещи всевъзможни езици и с най-разнообразно обществено положение. И като вземем предвид освен това, че тия усърдни мъже са принудени да повтарят не по-малко от десет пъти на ден своя наизустен текст, тогава вече никой не би се учудвал на тяхното стоическо равнодушие.

За съжаление Констанца се закиска още в първата зала! Добрият старец прекъсна своите блестящо-ясни обяснения за гоблените отпреди триста години и — преди да влезе в съседното помещение — ни хвърли такъв унищожителен поглед, че ние решихме да продължим самостоятелно. Оставихме него и благоговейно-смиреното му стадо да вземат известна преднина и продължихме да се разхождаме ръка за ръка от зала в зала, самотни и занемели, като в някакъв приказен замък. После Констанца беше обзета от палавост. Почна да играе ролята на американка, която по погрешка ме е взела за екскурзовод и да иска от мен какви ли не сведения за картини, килими, изящно изработени часовници и всичко, каквото се изпречеше пред очите ѝ.

Аз пък се представих като директор на музея, тайния съветник Галимаций, и отговарях на въпросите ѝ с безсмислици, от които на човек можеха да му настръхнат косите. Колоредо — същият оня тип, който е създавал такива неприятности на клетия Моцарт — гледаше към нас от своята златна рамка смръщено, малокръвно и без капчица чувство за хумор. (Констанца говори безукорен английски. Какво ли не се учи в едно търговско училище! И аз е трябвало да уча там.)

В спалнята на архиепископите, в най-старото крило на резиденцията, отново налетяхме на другите. Добрият старец отвори

една врата и ние, разбира се, помислихме, че ни предстои да се справим с още една разкошна зала.

Вместо това обаче погледите ни попаднаха във вътрешността на францисканската църква! Пристъпихме крачка напред и се намерихме на балкона, от който архиепископите векове наред са присъствували на богослужението.

Четири огромни сиви колони, същински вкаменени дървета от джунглите, се издигаха чак до полумрака на църковния купол. Под нас се намираше мраморният, обкичен със злато главен олтар с една детински наивна мадона от Пахер^[5]. Около нея и младенеца се бяха завъртели в кръшно хоро жизнерадостно здравички и доволни ангелчета: крилата детска градина. А от двете страни на олтара се издигаха две помпозни, великолепно боядисани дървени скулптори — свети Георг и свети Флориан; и двамата с блестящи ризници, с високи, типично тиролски ботуши, с копия за турнири и шлемове, над които се развяваха пъстри щраусови пера; двама старинни герои, тъй както са били представяни в бароковата опера.

Развеждането на групата бе завършило, а и дъждът беше престанал. Още веднъж, сега през главния портал, влязохме във францисканската църква. Възхитихме се пак на огромните, кръгли колони и на великолепно оцветения, жизнерадостен олтар. После открихме по-ниската, най-старата част на църквата и минахме на пръсти покрай столовете за изповядване.

На един от тях висеше евтина картонена табела с надпис „English spoken“^[6]; на друг, но пак върху точно същата отвратителна картонена табелка, прочетохме „On parle francais“^[7].

Ако трябва непременно да се обяви, че тук пред господата могат да излеят сърцата си и чужденци — защо тогава не се постараят да намерят по-подходяща редакция на това напомняне?

Утре Констанца няма време за нас двамата. Но вдругиден е „свободният й ден“! Ще го прекараме заедно. Не бива да забравям банския си костюм. Дано само за плуването да не се плаща. Изобщо финансово-техническата страна на този „свободен ден“ ме тревожи. Трябва ли да мъкна заедно с нас Карл в качеството му на двукрако портмоне? По-добре да пристигна от Райхенхал натоварен с три раници и шест термоса! Тя отклони моето предложение да дойде при

мене в Германия. Иска, струва ми се, да си остане чисто и просто в своята сфера.

На улица „Хафнер“ се разделихме. Казах:

— И тъй, до вдругиден, госпожице Констанца!

Тя ме изгледа усмихната, лекичко целуна букета алпийски циклами и весело извика:

— Всичко най-хубаво, Георг!

Само след миг вече беше изчезнала.

Вечерта двамата с Карл бяхме на концерта в катедралата. Свириха „Духовни песни по Петрарка“ от Корнелий и Литургията в до мажор, опус 86 от Бетовен. На препълнените с хора редици седяха монаси, елегантни жени, чуждестранни представители на печата, свещеници, пътници от цял свят, селяни, студенти, стари женици, поети и офицери. Неизмерима тишина бе настъпила. Благочестивите мълчаха вкупом, а пък ние, останалите, мълчахме всеки за себе си.

Херман Бар^[8] нарекъл тая църква най-хубавата италианска катедрала на немска земя. Тази вечер той беше прав. Когато оркестърът, хорът, органът и солистът се обединиха в могъщо звучащата литургийна изповед на Бетовен, от горния край на купола пробудени литнаха мънички прилепи и безшумно се понесоха сред изпълнената със звуци църква — въртяха се над главите ни ту насам, ту натам.

Написах върху едно листче, което подадох на Карл:

„Тука и мишките дори са с ангелски криле!“

Той кимна утвърдително, след това пак се заслуша...

„Всичко най-хубаво, Георг!“ — тъй беше казала тя.

Залцбург,
23 август, следобед,
в „Томасели“

Мене, бедния пътешественик вече ме познават на границата. Днес митническият чиновник поиска да види портмонето ми. Рекох му, съобразно истината, че то се намира в касетката на хотел „Акселманщайн“; а пък той угрижено ме запита какво правя, когато в Австрия ожаднея. Аз му описах, колкото можех по-добре, благотворителния си приятел Карл.

След приказките за жаждата почнахме да разговаряме за стомашните оплаквания, от които патеше той. Една очевидно интригантски настроена наша спътничка го посъветва да зареже пиенето и пушенето. При тази наглост както митническият служител, тъй и нашият шофьор добиха мрачни изражения на лицата. „Не“ — заяви митничарят. Тогава животът нямало да му доставя вече удоволствие. За него пиенето и пушенето били нещо толкова необходимо, колкото въздухът и всекидневният къшей хляб. Кимайки утвърдително към него, шофьорът издекламира:

*Е, щом издържаме на пушене и винце,
тогава значи, че сме здрави още.
Загазим ли и на тютюн и винце,
тогава все едно сме живи мощи!*

И утешен така, стомашнострадащият служител си остана при митническата преграда.

Карл ме чакаше в квартал „Мюлн“ пред августинската кръчма; не бързахме и затова тръгнахме към града пеш през Клаузеновата порта в квартала „Гщетен“, чиито къщи са прилепнали до скалите на Мьонхсберг и отчасти са изсечени в тях. Там, където портите и вратите са отворени, могат да се видят ниски сводове, а в задния край на домовете има дори стаи със стени изцяло от тия скали.

Да се живее тук съвсем не е безопасно, при все че покриви със своеобразни „насипни“ конструкции защищават къщите. И все пак например през 1669 година при едно свличане на скали са били унищожени две църкви и цяла редица къщи.

Минахме покрай Урсулинската църква, построена от Фишер фон Ерлакс, влязохме в градския музей и цял час гледахме насъбраните там съкровища, докато ни заболяха очните ябълки. Най-хубавото според мен беше „Подигравчийската печка“. Всяка от гледжосаните кахлени тухли на печката е оформена като гръб на книга с някакво научно заглавие. Цялото прилича на огромна планина от книги, латинското и теологично съдържание на които се изгаря в печката. А на човешки бой от тия кахлени книги се подава от амвон мъничък, възбуден духовен оратор, размахал ръце. Не може да се разбере всъщност дали

проповядва или пък е побеснял от това, че измамнически препичат гърба му с научен горивен материал.

Друга част от тия старинни колекции били събрани в „Едномесечното замъче“ край Хелбрун. През следващите дни Карл възнамерява да иде нататък със своя скициник. „Едномесечното замъче“ впрочем е било внезапно хрумване на тогавашния архиепископ Маркс Зитих фон Хоенемс. През 1615 година той се разпоредил за един-единствен месец постройката да се почне и да бъде завършена. Защо? Искал да изненада един свой височайш гост, който вече познавал Залцбург, нищо повече. Различни времена, различни нрави.

По обяд хапнахме на възвишението Мьонхсберг.

Приех поканата на Карл и същевременно му съобщих приятната вест, че за днес няма нужда да ми отпуска финансови средства за никакви сладкиши, а най-много за чаша кафе, и че утре изобщо няма да му се мяркам пред очите. Приятно чувство изпитва човек, когато приятелите му не са любопитни; подобно нещо може обаче да се изроди и в незаинтересованост! Той си мълчеше.

Загледах се след един сокол, който излетя стремително над скалите и се понесе към градските крепостни кули.

Ако нямаш нищо против, бих желал вдругиден да ти представя Констанца. Великолепно момиче е тя. Очите ѝ са сини, косата кестенява и...

— Точно така — рече той. — Тя изглежда очарователна.

— Видял ли си ни?

— Вчера. И умее да върви така, че направо ти радва окото! Повечето жени не могат да вървят, а само си имат крака, кой ги знае защо.

— Тя поръча да ти благодаря за кафето и за сладките.

— Сторено беше с най-голямо удоволствие.

— Утре е нейният почивен ден.

— Какво е утре?

— Нейният почивен ден — повторих аз. — Тя е камериерка.

Тогава Карл се облегна назад на стола си и се разсмя така невъздържано, че останалите посетители на заведението се стреснаха и почнаха да хвърлят недружелюбни погледи към нас.

Струва ми се, че аз се изчервих.

— От къде на къде ти идва наум да се смееш за такова нещо! — изръмжах аз.

Когато най-сетне успя да сподави своя разкъсващ нервите смях, Карл каза:

— Абе момче, тая млада дама съвсем не е камериерка!

— Разбира се, че е — отвърнах аз. — Освен това тя е посещавала търговско училище, може да стенографира и говори английски по-добре, отколкото нас двамата, взети заедно.

— Е, хубаво — рече той и сви рамене. — Тогава можеш да си я заведеш в Берлин да ти бърше там прах.

Понякога Карл изглупява прекалено много.

Райхенхал,
23 август, през нощта

Предишната бележка написах днес следобед в „Томасели“, най-старото кафене в Залцбург; то съществува навярно, откакто се е въвело и пиенето на кафе в Европа. Преди това бяхме в градината „Мирабел“, сред пъстрите цветни лехи, каменните лъвове, носорози, полубоговете и техните пищни барокови дами.

По пътя назад ни връхлетя силен проливен дъжд. Втурнахме се в тръс през моста, покрай натруфеното кметство стил рококо и Флориановия водоскок, за да се вмъкнем на сушина в напълно претъпканото кафене! На първия етаж най-последно открийхме два стола. Не точно до маса, а край един билиард, който келнерът пъргаво застла с покривка.

А пък ние имахме билети за представлението „Всеки човек“ на площада пред катедралата! Дъждът плющеше подигравателно по прозореца до нас. Карл ми прочете написаното на гърба на билета. Най-важният пасаж гласеше:

„При представлението «Всеки човек» отпада каквато и да било претенция за обезщетение — също и за частично връщане на цената на входния билет — в случай че се наложи поради разваляне на времето представлението да бъде прекъснато — ако представлението е било изиграно до «сцената на масата»“.

Аз казах:

— Ако нямахме гратиси като журналисти, можехме сега да поискаме да ни върнат стойността на входните билети.

— Откак не разполагаш с пари, си станал циция и сметкаджия — установи тъжно Карл. А освен това представлението въпреки дъжда ще се състои във фестивалния дом.

От съседната маса или по-точно казано от съседния билиард, се намеси друг някакъв недоволенник:

— Тържествата са вече почти към края си, а нито едно-едничко представление не може да се състои пред катедралата! Всеки път вали като из ведро.

— В Залцбург — рече Карл, — винаги вали повече, отколкото където и да е другаде. През август обаче в Залцбург вали всеки ден.

— Защото тогава са музикалните тържества!

Съседът явно беше скаран с целия свят.

Съседът на въпросния съсед каза:

— Чужденците идват дори когато вали всеки ден. Само че има нещо друго. Аз предполагам, че вали главно, за да бъдат препълнени кафенетата.

После той заби отново нос в „Нов виенски журнал“.

Аз въздъгнах и тъй като си мислех за Констанца, заявих:

— Човек в Залцбург би трябвало да стане сладкар!

Карл незабелязано ме изгледа също като лекар, който за пръв път почва да се занимава с „новия случай“.

По-късно навлякохме в неговата стаичка смокингите си; и като стана време, забързахме, преследвани от дъжда, към фестивалния дом. Въпреки „метеорологическите смущения“ местните жители стояха там също като истукани и се звереха и днес като всяка друга вечер на „представлението пред театъра“: пристигането на леките коли, слизането на загърнатите в кожени манта дами, галантното, учтиво поведение на господата, пренасянето на кулисите, и изобщо всичко, което се появеше пред очите им. (Тази година между познатите посетители на театралното представление бяха италианската престолонаследница, Уиндзорският херцог и неговата херцогиня, съпругата на президента Рузвелт, американският баритон Лорънс Тибет, махараджата от Капуртала, господин Метро Голдуин-Майер и Марлена Дитрих; без да броим Карл и мене.)

И този път „Всеки човек“ от Хофманстал, най-успешната измежду всички преработки на мистериите, ме разтърси издъно. Тук, в пълна противоположност с Гьотевия „Фауст“, наистина се разиграва

една пиеса, която се разбира от всеки — независимо от това дали е дошъл от Съединените щати, от Индонезия или пък от островите Фиджи — и която вълнува всеки. Действието, развитието на главния герой, вината, милостта, всичко е толкова очевидно, че завладява дори и онзи, който не разбира и думица от текста.

Сега моят смокинг пак си виси сам-саменичък на австрийска територия. Дали Карл го е окачил, където трябва, за да го изгледят? Обеща ми поне.

А пък утре е свободният ден на Констанца. Цели двадесет и четири часа не съм я виждал и за мен то е също като преживяването на някое дете, което за пръв път вижда слънчево затъмнение.

Портиерът ми услужи с една раница, която може да събере цяло пиано. Тъй я натъпках с колбаси, хляб, масло, сирене, шоколад, червено вино, плодове и прибори за ядене, че утре навярно още след първия половин час ще се просна на земята и ще остана да си лежа така като умирация галски воин.

Откак съм свършил училище не съм ходил нито веднъж на екскурзия. Дано само всичко да върви както трябва! Човек е истинска футболна топка за своите страсти.

[1] Разбираш ли думица? (англ.) ↑

[2] Не (англ.) ↑

[3] „Небесно царство“ — Б.пр. ↑

[4] Ханс Макарт (1840–1884 г.). Австрийски художник с прекалено надут стил. — Б.пр. ↑

[5] Австрийски скулптор и художник. — Б.пр. ↑

[6] Говори се английски. ↑

[7] Говори се френски. ↑

[8] Австрийски писател и критик (19–20 в.) — Б.пр. ↑

СВОБОДНИЯТ ДЕН

Хелбрун,
25 август, сутринта

Сега вече този ден, свободният ден на Констанца, отмина! Безвъзвратно потъна в миналото, там долу при другите, щастливите и тъжни дни, които никога вече не ще се върнат.

Седя в една прастара алея и съм сам. Рано е още и утринното слънце огрява в края на моята полумрачна алея замъка Хелбрун.

В друг един, по-мъничък замък, недалече оттук, Констанца тъкмо сега крепи с две ръце по бароковата стълба своите подноси със закуските и мисли за мен. Дано само да не изпусне някой поднос. Старият порцелан е скъп. Дали и тя като другите камериерки носи черна рокля и мъничка бяла престилчица, а на косата си — бяло боне? Не бива да забравям после да я попитам.

Вчера сутринта тя не дойде като камериерка, а като амазонка. Чаках я на площад „Резиденцплац“ сред Залцбург, а пък раницата ми тежеше толкова, че трябваше да полагам усилие, за да не падна по гръб. Тогава край ъгъла сви мъничка, бърза спортна кола; някой почна да маха; колата спря; зад кормилото седеше младо момиче и то извика:

— Здравей, Георг!

Просто не вярвах на очите си. Беше Констанца. И от смайване направо забравих да ѝ подам ръка.

— На заминаване старият граф ми разреши във важни случаи да използвам колата му. А пък нима — запита тя, — моят свободен ден не е важен случай?

— Това, хм, да.

— Е, тогава?

— Но бензина?

(Ах, колко е лошо, дето човек непрекъснато трябва да приказва за пари, когато ги няма!)

— Ти забравяш спестовната ми книжка.

А шофирането на кола и него ли си го учила в търговското училище?

— Не. Необходима ми беше шофьорска книжка, защото често трябваше да извеждам на разходка сестрата на графа. Тъй, а сега качвай се, преди раницата да те е съборила на земята!

Настаних раницата както трябваше, седнах до Констанца и стиснах ръката ѝ. Тя даде газ и се понесохме. (Е, значи, се бях отървал от трамбоването.)

В селските градини цъфтяха гергини и богородички. Крави и коне се виждаха по поляните. Денят стана горещ. Очите на Констанца блестяха! Устата ѝ беше полуотворена и тя тихичко пееше. Щом усетеше, че се вирам в нея отстриани, се усмихваше, но продължаваше да гледа неотклонно напред. Извикваше ми от време на време името на някоя местност. После пак си тананикаше тихичко. Накрая дори и аз се разпях заедно с нея и по-късно, когато изкачвахме Гайзберг, твърдах, че съм пял чистичко като камбанка втори глас. Не знам откъде намерих толкова дързост!

Настанихме се на една скала, вперихме погледи над планини и долини и се радвахме, че сме частица от този хубав свят. Един безмоторен самолет се носеше бавно и безшумно като голяма, тайнствена птица над горите и подплаши ято врани.

Закопнее ли силно човек времето да спре, чувството за време у него внезапно изчезва. Все пак накрая потеглихме обратно надолу и скоро се озовахме в Залцкамергут, минахме покрай синьото езеро Фушл и стигнахме чак до езерото Волфганг. Отвъд Сант Гилген, на един път през ливадите, Констанца спря колата. Изтичахме до брега, облякохме банските костюми, скочихме във водата, заплувахме навътре в езерото, след това се изтегнахме на топлата трева, докато изсъхнахме, примигвайки търпеливо на слънцето. От време на време покрай нас минаваха параходчета с туристи, които махаха и ни викаха. Но инак си бяхме съвсем сами с нашата пъстра, ухаеща цветна поляна.

Бъбрехме си понякога. Ровехме през известни почивки в моята бездънна раница и здравата си похапвах ме. Понякога се целувахме, а в същото време щурците и пчеличките изнасяха своя концерт за полски оркестър. Тъй горе-долу трябва да е било в рая. (Естествено с тази разлика, че Адам и Ева са се държали по-неприлично от нас двамата.) Ако привечер не се беше разразила буря, навярно и досега щяхме да си лежим там.

Тъй обаче на двама ни се наложи да побегнем от рая. (Всичко на тоя свят се повтаря.) Небето стана кървавочервено. Над Шафберг и Шпарбер почна светкавично да блести мечът на архангела. Едвам бяхме успели да приберем раницата и останалия багаж, и гръмотевичната буря се разрази. Дъждът връхлетя върху нас като невидима лавина, а гръмотевиците затрещяха като тежки мортири.

В Залцбург, разбира се, също валеше, святкаше и гърмеше. В края на краищата се вмъкнахме в чакалнята на гарата, където консумацията не беше задължителна. Тук тя ми разказа една направо луда история за някакъв беден селянин от околността, който си имал дъщеря, изгаряща от желание да се конти. През един хубав неделен ден, когато седяла до него в градината, тя — заражена от примера на летуващите дами — почнала да боядисва с червен лак ноктите на ръцете си. Тъй като баща ѝ в това време не само заспал, ами бил още и бос, тя, след като нейните нокти били вече достатъчно червени, се заела да лакира и ноктите на неговите крака. Когато се пробудил, старият селянин зверски ругал, но все пак оставил ноктите на нозете си така, както били издокарани.

Но на следния ден нещастникът си счупил единия крак и го откарали в болницата. Като видял яркочервените лакирани нокти на селянина, дежурният лекар избухнал в такъв продължителен смях, че се наложило някакъв негов колега да му помага, за да гипсират крака. А и медицинските сестри кривили така лицата си, че съвсем не приличали на персонал за първа помощ. От този ден нататък всички вече наричали селянина „хубавицата“.

А сега искам да запиша и малката случка, която тя ми разказа следобед, когато се бяхме изтегли на поляната! Още като дете от време на време чувала по-възрастните да споменават за „божия дом“. Тъй у нея се създаде представата, че дядо господ си живее в божия дом, както децата и родителите живеят в бащиния дом.

Един неделен ден разрешили на Констанца да придружи майка си в църквата. Никога дотогава тя не била виждала резбованите столове, олтарите, свещите и амвоните. Като зърнала сега божия дом отвътре, направо замръзнала, вкопчила се здраво в ръката на майка си, въздъхнала и прошепнала:

— Ау, какви хубави мебели си имал дядо господ!

Вечерта бяхме на един Моцартов концерт, дирижиран заради Залцбург и най-великия негов син от заслужилия д-р Бернхард Паумгартнер. Билетите подарил на Констанца американецът, който наел замъка до края на месеца. Този американски милионер на име Намара е собственик на фабрики, където се произвеждат целофанени кесии: за солени бадеми, орехи, стафиди, сменяеми яки за ризи, бонбони, носни кърпички от хартия, бучки захар, презрамки и знам ли още какво. Освен това той си има и печатница. Там върху поръчаните кесии се отпечатват имената, поискани от фирмите, а също и желаните рекламни текстове. Като си помисли човек по какъв начин забогатяват някои и като си помисли същевременно — тъкмо тук, в града на Моцарт това не може да не му хрумне — с какви способности някои хора си остават бедни, иде му направо да си отхапе носа от яд.

Вечерната музика беше прекрасна. Изсвириха две неща от Моцарт, създадени от него още преди да навърши двадесет години: една симфония в ла мажор и един концерт за цигулка, изпълняван от италиански цигулар; французин пя арии; а накрая изпълниха „Линцска симфония“. Залата за съжаление беше оскъдно посетена. Затова пък между слушателите нямаше от ония дребни еснафи, които питат например на театралната каса, дали „Всеки човек“ е дирижиран от маестро Тосканини. Не, тази вечер и хората на изкуството, и тяхната публика бяха сред добро общество. А пък Паумгартнер бе от ония диригенти, които особено силно обичах.

Когато стигнахме на „Резиденцплац“, последният автобус за Райхенхал вече се беше изгубил зад хълмища и планини!

Запитахме в „Хьолброй“ за Карл. Нямаше го там. Реших да го чакам на улицата. Констанца се възпротиви най-енергично и поиска да ме „настани“ за една нощ в някой хотел. Срещу това пък аз възразих.

След продължителни спорове и разисквания, накрая тя каза:

— В такъв случай остава една-едничка възможност. Да пренощуваш в замъка.

— Че къде пък там?

— В моята стая. На софата.

— Ако докато спиш, не пееш или пък не почнеш да викаш за помощ, никой нищичко няма да забележи.

— Но, Констанца, откъде-накъде ще викам за помощ в твоята стая!

— Не се дръж неприлично, Фаустчо! — рече тя.

(Не трябваше да издавам пред нея прякора си.)

— А пък утре — продължи тя, — ще те измъкна контрабандно от къщата още преди изгрев слънце. Хайде, да тръгваме!

Продължихме пътя си.

Десет минути по-късно се промъкнахме като крадци с взлом в замъка на граф Х., по страничната стълба. Беше тъмно като в рог и Констанца внимателно ме водеше за ръка. Най-сетне тя отвори една врата, затвори я безшумно и светна лампата.

Намирахме се в уютна, простичко подредена стая стил бидермайер. По стените висяха стари семейни снимки, а също и профили от черна хартия, изрязани с ножица. Тя посочи една приятна софа от брезово дърво и се усмихна малко поуплашено. После отиде до прозореца, който беше широко разтворен и спусна пердетата. На масата имаше ваза, а в нея — розовочервените циклами, които ѝ бях донесъл от Райхенхал.

Констанца се върна пак при мене и ми прошепна:

— Сега ще изгасиш светлината и ще се извърнеш насам чак когато ти разреша! Нито секунда преди това. Иначе ще се разсърдя!

Кимнах предано, изгасих светлината и останах неподвижно в мрака. Дрехите на Констанца зашумоляха. Чух я как събу обувките и смъкна чорапите от краката си. Леглото поизскърца малко.

— Георг! — прошепна тя.

— Да? — прошепнах и аз.

— Сега! — прошепна тя.

В същия миг откъм коридора се чува стъпки. Пред вратата те спряха.

— Констанца? — запита тихичко някой. — Спиш ли вече?

— Още не, Францл — отвърна тя и гласът ѝ трепереше. — Но тъкмо вече загасих лампата. Желая ти приятни сънища!

— И аз на тебе — каза човекът отвън.

Стъпките бавно се отдалечиха. Мълчахме, докато заглъхнаха съвсем.

— Георг?

— Да?

— Като че ли ще бъде по-добре да не светваш повече светлината.

— Дадено — рекох аз. — Но къде, дявол да го вземе, остана софата?

Тя се засмя тихичко. Стоях сред пълен мрак и сред чужди мебели и не смеех да мръдна от мястото си.

— Георг — прошепна тя.

— Да?

— Направи, моля ти се, две крачки право напред!

Изпълних съвета ѝ.

— Сега три крачки полуналяво.

— Слушам!

— И сега една голяма крачка вляво!

Направих въпросната голяма крачка вляво и капачето на коляното ми се удари в някаква дъска. Но нещо не беше в ред. Или аз бях объркал ляво с дясно, или Констанца беше сбъркала при издаваните от нея заповеди.

Не бях пред моята софа, а пред нейното легло.

Райхенхал,

25 август, през нощта

Тъй като Констанца се надяваше, че следобед ще може да прескочи до парка Хелбрун, залових се, без да бързам, да разглеждам лятната резиденция на залцбургските архиепископи. Самият замък е извънредно сериозна ренесансова постройка. Но близката околност на замъка би могла да се нарече единствен по рода си романтичен магазин за играчки!

Сред малки поточета се виждат групи от механични фигурки, които водата привежда в движение: пъстро се редят битово-простонародни и митологични сцени. Откъм пещеричките ехтят — също предизвикани от водното течение — изкуствени животински и птичи гласове. От рогата и ноздрите на каменните елени бликат фонтани. Механичен театър, истинска декорация пред катедралата, откъдето глухо еhti музика на орган, а благодарение на водните струи над сто фигурки се движат едновременно — идеално майсторско постижение!

Голямо удоволствие ми направи на друго място в парка една каменна маса с ниски каменни столчета около нея. Защото от пейките им най-неочаквано бликваха право нагоре безброй силни водни струи. Тук може би са се настанявали веселите гости на някогашните архиепископи и са пили заедно със своите „дами“ или пък са си приказвали дори за безбрачието. Дали тия веселящи се господа са носили изящни облекла, или пък са били наметнати съвсем леко? Това е един въпрос, на който трябва да се погледне много сериозно. Защото щом поразвеселилият се господин архиепископ направел знак на прислугата и от каменните пейки, на които седяла компанията, щурвали безброй водни фонтани, какво ли е ставало тогава със скъпите копринени дрехи?

Ето на, такъв театър играели благородниците в Залцбург. Но нито гражданите, нито пък селяните им отстъпвали. Те наистина не сядали на пейки, снабдени с клозетни бидета. Но си имали своите игри на демони. Слагали си маски, с които съперничели на островитяните от южните морета. Слагали си върху главите накити, високи по цял метър. Качвали се на кокили и по време на карнавалите се разхождали като смешни великани из селата. Палячото, тоя безсмъртен герой, се родил в селата около Залцбург. Липерл, подобна фигура, влязъл в произведенията на залцбургчанина Моцарт под името Лепорело. Той и другият смешник, Папагено, преминали малко по малко от областта на битовото в областта на веселото изкуство.

На хълма над парка Хелбрун, в „Едномесечното замъче“, видях великолепна етнографска сбирка, която разкрива най-хубавите примери от разпространилите се по тия места фолклорни игри. Тук впрочем видях и Карл. Той скицираше, имаше в ръката си три молива и още два между зъбите.

— Не забравяй, че довечера ще ходим на „Кавалерът на розата“!
— рекох аз.

Карл вдигна за миг поглед от блока си.

— Ах, доктор Фаустчо! Жив ли си още, или пък вече си женен?

Влюбените са склонни към пълна липса на хумор дори когато това инак е в пълен разрез с характера им.

— Надявам се, че ще ми се удаде да комбинирам двете положения — казах обидено аз. — А пък ти не нарушавай усилената си дейност!

Карл се усмихна дяволито.

— Ако сега вземеш да ме запиташ още защо вместо да рисувам не почна да фотографирам, след като то е много по-бързо, направо ще те изхвърля надолу по стълбите. Хайде довиждане и дано това наше виждане да е по-приятно!

Хората на изкуството са чувствителни. И влюбените са чувствителни. Оттеглих се.

Констанца беше точна. Уговорили се бяхме да се срещнем при тритоните. Когато си подадохме ръце, тя се изчерви и каза, че имала само половин час свободно време. После ме хвана за ръка и двамата тръгнахме покрай рибното блато на замъка. Отведох я до потъналата в сумрак алея и я притеглих на една пейка.

— Днес рано сутринта закусих тук — казах аз. — Констанца, обичам те. Толкова те обичам, че ме болят чак ребрата! Искаш ли да станеш моя жена?

В продължение на няколко кратки секунди тя затвори очи. После се отпусна на рамото ми и прошепна:

— Разбира се, Фаустчо! — Усмихна се. — И мен ме понаболяват ребрата.

Тя трябваше да се връща бързо в замъка. До утре следобед изобщо няма да я видя. Имаме да обсъждаме сума неща. На първи септември графското семейство се връща. Констанца може да остане, докато си намерят друга камериерка. Щом като това се уреди, тя трябва да дойде в Берлин. Да си годеник не е какво да е положение, ами направо изключение.

Вечерта Карл, аз и моят смокинг — тримата заедно — бяхме на „Кавалерът на розата“. Странно, днес рано сутринта се бях измъкнал тайно от един австрийски замък. А когато преди малко се вдигна завесата, някаква жена скри своя любим пак в такъв замък. Вярно е, че една маршалша и една домашна помощница не са едно и също нещо. (Леман пееше направо покъртително.) Но в операта на Щраус се явява

като героиня дори и домашната помощница, макар че това е мъж, който на бърза ръка навлича дрехите на камериерката.

(Само това още ми липсваше! Аз, едрият дангалак, в дрехите на Констанца!)

Собствената ми залцбургска комедия се прокрадваше като лекичък полъх сред типично австрийската атмосфера на пиесата и музиката. Анатомически погледнато, аз бях на една от предните редици в театъра: а господин Рентмайстер „сам за себе си“ се носеше и пееше заедно с другите на сцената. Възпоминанието и театралното изкуство се обединиха за мен в едно общо преживяване, което ме заплени напълно. Това не бе обективна естетическа наслада от изкуството, а друго, съвършено ново душевно преживяване, което не ще забравя скоро.

Сега отивам в бара, ще си поръчам една бутилка „Мум“^[1] и ще отпразнувам годежа си. Без госпожица годеницата.

Наздраве, тоест: дано да е за добро!

П.П. Малката леличка ми е пратила цялата поща, пристигнала за мене в Берлин. От валутния отдел във финансовото министерство още няма нито ред.

[1] Прочуто френско шампанско. — Б.пр. ↑

ГРЪМ ОТ ЯСНО НЕБЕ

Райхенхал,
26 август, по обед

Не, не, не!

Тридесет и пет годишен съм станал, без да помисля досега за женитба. А пък вчера, магаре такава, взех, че се сгодих. Днес обаче всичко свърши. И мога сега да пея заедно с Ото Ройтер: „Изхвърлиха ме и съм вече изцерен!“

Рано сутринта, още с първия автобус, отпътувах за Залцбург. Час и половина по-късно, съвсем объркан, си тръгнах обратно за Райхенхал и побързах да скоча колкото се може по-скоро в плувния басейн, „запазен за посетители на хотела“. Водата беше ледено студена и горе-долу дойдох на себе си.

Сега лежа на полянката сред плажа. Назначената в хотела танцова двойка, треньорът по тенис, жена му и други млади хора плуват, играят край мене на топка, забавляват се и са в чудесно настроение. А аз се чувствавам като дядка. Толкова престарял се чувствавам от няколко часа насам. Ах, ако имаше куче, грамадно колкото Кьолнската катедрала, само то би могло да даде с тъжния си лай истински израз на болката ми!

Но едно по едно. Зенон, основателят на стоицизма, е препоръчал на силно уязвените да използват като терапия рекапитулацията на преживяванията, които са ги уязвили.

Е добре, да възстановим картината: пристигнах в Залцбург, издирих Карл и важно-важно му съобщих, че от днес нататък може да се отнася вече към мен със съответно уважение като към предполагаем бъдещ съпруг. Той ми честити. Поздравлението му прозвуча малко ледено. Но всъщност забелязах това по-късно.

После Карл ме отведе в „Светипетровия зимник“ и благотворително поръча там за своя сметка един литър от архиерейското вино. Докато го пиехме, разправи ми за средновековните игумени от братството свети Петър, за древния мъжки манастир, за първите владици, за холерата и разни други

епидемии и накрая взе, че ме отмъкна до старото, някогашно манастирско гробище на братството. Там ми изнесе цял доклад за изкуското гробищно строителство, показва ми катакомбите и мъничкия, най-стар параклис, опрян до самите скали. Върши тия неща дотогава, докато изгубих и последните остатъци от търпението си.

— Защо ме мъкнеш тъкмо днес по тия места? — запитах вече сериозно сърдит аз. — Защо ми разправяш за манастири, за мъченици и за епидемии? Не виждаш ли, че съм щастлив човек, бе говедо такава?

— Фортуна е развратна жена — каза той и рошавите му вежди се вдигнаха нагоре и се закръглиха.

Бяхме спрели пред седемте черни надгробни кръста, за които и до днес още не е изяснено точно какво означават. Тежко отпусна ръка върху рамото ми.

— Драги ми Георг, ти знаеш, че не съм отявлен противник на играта на рулетка. Така че снощи отидох в казиното „Мирабел“ и изгубих там сто шилинга. През първите двадесет минути загубите ми бяха направо нищожни.

— И? — запитах аз. — Домъкна ме дотук, за да ме осведомиш милостиво, че си заложил смокинга ми?

— Не съм го заложил — каза той. — Ако младата двойка до мен не беше печелила непрекъснато, едва ли щях да им обърна изобщо внимание. Но те печелеха направо като начинаещи, макар че съвсем не бяха новаци. С две думи, поогледах ги.

— Ако разказът ти няма поанта, ще ти отрежа ушите — предупредих го аз.

— Бяха млада дама и млад господин. Тя беше с вечерна рокля, а той с фрак.

— Обратното би било безсмислено!

Спокойствието на Карл и сега остана непоклатимо.

— Крупиято наричаше младата дама „контеса“, а младия мъж „граф“.

— Това ли е поантата?

— Това. Контесата наричаше своя кавалер Францл, а пък той нея... или ти може би се сещаш вече как я наричаше той?

Сърцето ми направо спря да бие. Погледнах го безпомощно.

— Констанца ли?

— Констанца.

Жестоко стиснах ръката му.

Карл, сигурен ли си, че е била тя?

— Сигурен съм — рече той. — Когато си тръгнаха, последвах ги и я познах по походката. Пред казиното се качиха в малка спортна кола. Тя седна зад кормилото и отпрашиха.

— Какъв цвят беше колата?

— Черна, двуместна, с много никелирани железарии по нея.

Кимнах. После се извърнах кръгом и побягнах от гробищата. На „Резиденцплац“ имаше автобус за Райхенхал, който сякаш чакаше само мене.

И ето ме сега в качеството си на хотелиерски гост, проснал съм се на плажната поляна, а пък ми се отива направо в манастир.

Вместо това се уговорих с треньора да се срещнем в четири часа на игрището за тенис... Впрочем Зенон не излезе прав. Записах преживяното от мен, а пък още се чувствавам толкова нещастен, колкото си бях преди.

Годеницата ми, домашната помощница, излезе контеса! И това отлично приляга към залцбургския декор на моята австрийска комедия „Господин Георг Рентмайстер пресъздаде извънредно убедително образа на кретена.“

Още тази вечер убедителният кретен си заминава!

НОВ ОБРАТ

Райхенхал,
26 август, вечерта

Известно е, че тенисът изисква абсолютно пълна съсредоточеност. Достатъчно е да те занимава и най-дребната странична мисъл и вече не си във форма. И поради това аз играех направо като вързан в ръцете. Запращах и най-леките топки в аут или пък ги забивах в мрежата, в един-единствен гейм допуснах не по-малко от три двойни грешки и доста силно бях обземаан от желанието да запратя ракетата си след топките.

Когато при третия сет най-после започнах да влизам във форма, някакъв млад човек седна на пейката пред игрището и заследи играта ни. Пак се нервирах. Той имаше съвсем мънички мустачки; и след демиволето, което трябваше да отбия с бекхенд извика:

— Браво!

Погледнах към него и съвсем не смятам, че погледът ми е бил изключително дружелюбен. Тогава той стори лек поклон и каза:

— Извинете, уважаеми господине. Още дълго ли ще играете? Непременно трябва да говоря с вас, а пък разполагам със съвсем малко време.

— В последния сет сме четири на четири — отвърнах аз. — Скоро ще бъда на ваше разположение.

— Отлично. Защото ми се налага незабавно да се връщам обратно в Залцбург.

Обратно в Залцбург! Какво ли пък можеше да иска от мене този?

То се знае, че аз изгубих следните два гейма, стиснах ръката на треньора и после се запътих към младия човек.

— Аз съм братът на Констанца — рече той, казвам се Франц Ксавер граф Х. и ме наричат Францл.

Значи, това беше Францл, а пък Францл бил неин брат?

— Много ми е приятно.

— На мене също. Както ви споменах вече, разполагам със съвсем малко време. Трябва да слагам масата в къщи.

Масата ли трябвало да слага? Ха!

— В такъв случай не бих искал да ви забавям.

— Великолепно. Тук съм, защото за това ме замоли Констанца и защото между вас двамата съществуват известни недоразумения, които би трябвало да се отстранят.

— Доколкото ми е известно, изобщо не е имало никакви причини да се появят подобни недоразумения.

— Недейте да се отнасяте към мене дотолкова прусашки! Недоразуменията наистина бяха неизбежни.

— Не съм в състояние да проумея това.

— Именно затова дойдох тук, господин докторе, единствено с цел да ви науча на нещо по-добро.

— В такъв случай изгарям от любопитство, господин графе!

Младият мъж леко подръпна мустачките си.

— Налага се на всяка цена да посмекчим малко тона, в противен случай нашият приятелски разговор ще завърши с това, че ще се нахвърлим един върху друг със саби в ръцете на някоя от тукашните идилични горски полянки.

— Преди да вземем решение относно тази дребна техническа подробност в случай на крайна нужда — рекох аз, — моля да ме осведомите все пак просто и ясно каква е изключително наложителната причина, накарала вашата сестра да предизвика за мене недоразумения от този вид, които — както впрочем трябваше и да се очаква — доведоха до крайно неприятни последици.

Той ме хвана под ръка и ме поведе към парка.

— Констанца ви е казала, че граф Х. е заминал заедно със семейството си и че докато тратят Залцбургските тържества, предоставил своята прислуга на американските наематели. Вярно е, че у нас живеят американци. Не отговаря на истината, че сме заминали. Ние останахме в замъка. Замина прислугата и нашето драгоценно семейство пое всички нейни задължения. Констанца напредна до камериерка. Аз станах нещо като келнер, който сервира и по стаите. Госпожа леля ни е готвачка. Мици, най-малката ни сестра, помага на леля. А пък главата на семейството, баща ни, действа като портиер и ръководител на прислугата.

За щастие наблизко имаше пейка. Побързах да седна.

— Имате ли цигара? — успях да запитам само.

Получих цигара и огън, вперих поглед право пред себе си.

— Всичко това хрумна на баща ни — каза Францл. — Той публикува под псевдоним, който в момента не е от значение, театрални пиеси. И един хубав ден реши да напише една „комедия на ситуации“, която се разиграва в замък и се занимава със сблъсъка между маскираните като прислуга финансово поизпаднали австрийски благородници и милионери от Новия свят.

Франц Ксавер, граф Х., също си запали цигара.

— По този начин скъпото ни семейно началство явно се надяваше да подпомогне фантазията си, като набере личен опит. Искаше да събере материал за пиесата си. През пролетта той ни осведоми за своето намерение. Трябваше да му обещаем, че ще съдействуваме и че ще мълчим като риби. До известна степен този негов проект ни правеше удоволствие. В края на краищата нали сме деца на този комичен господин; и положително не сме се появили случайно на бял свят в Залцбург.

— Положително — заявих аз.

Той се засмя.

— Както и да е: само че авторът не беше включил в сметката си най-главното. Домашната прислужница се влюби, и то в един господин от Германия, който съвсем романтично беше пристигнал в Залцбург без петак. Днес следобед, вместо да фигурира в замъка като камериерка, сестра ми пак слезе в града. Онези, с които искала да се срещне, не били там. Констанца се разтревожила и понеже ви нямало, решила да се върне обратно. И щом станала, от съседната маса също се изправил един господин.

— Карл — казах аз.

— Точно така. Вашият приятел. Някакъв художник. Вчера същият този господин ни беше видял двамата в казиното. Тъй като сестра ми изглеждаше доста угрижена, той я заговорил и ѝ обяснил защо не сте дошли. Тя веднага ме повика по телефона. Аз тъкмо лъсках сребърната посуда. (Отвратително занимание!) А пък братята са характерни личности. Оставих всичко, както си беше, и се смъкнах с колата до кафене „Глокеншпил“. И ето ме сега тук и не знам вече какво друго мога да ви разправа.

Стиснах ръката му.

— Извинете, че се държах тъй, господин...

— Името ми е Францл.

— Моля да ме извините, Францл.

— За какво да ви извинявам, Георг? И аз на ваше място бих постъпил така.

— Къде е Констанца? Трябва да говоря с нея. Бихте ли могли да ме вземете в колата си?

— В колата едва ли ще се намери повече място.

Францл ми смигна.

— Тя е въвн, пред минералната баня.

Надигнах се, прекосих с огромни крачки парка, изхвъркнах през вратата на улицата, видях там колата, а в нея и Констанца, която протегна ръце към мене. Беше бледа, очите ѝ — пълни със сълзи. Целунахме се и не проговорихме нито дума. Курортистите, които бяха тръгнали за концерта в градината, спряха и не можеха вече да разберат света.

— Моят Фаустчо — шепнеше тя. — Никога вече да не си ми избягал!

— Никога вече, никога!

— Благословени да сте, чеда мои! — заяви някой до нас.

Беше брат ѝ.

— Благодаря ти, Францл! — каза Констанца.

Той ме сръга в ребрата.

— Слушайте, зетко. Имаме да ви направим едно предложение. Първият секретар на нашите американци вчера замина. Така че една от стаите се освободи. Тъй като вчера спечелихме в казиното цял куп пари, каним ви най-учтиво да ни гостувате два дни. На нашия баща ще разкажа сега-засега една приказка от хиляда и една нощ. Сметките ще уредя аз от ваше име. А пък щом американците се махнат, ще му кажем истината. И тогава той ще трябва да ми върне парите. — Доволен, Францл се засмя като хлапак.- Утре сутринта ще пристигнете у нас в качеството на наемател, ще се правите, че не знаете нищичко и ще наблюдавате от непосредствена близост нашия жив театър. Също както преди столетия, когато настанявали най-предпочитаните зрители направо на сцената. Защо пък и на вас да не се случи веднъж нещо толкова хубаво?

Констанца ми стисна ръката.

— И само ако не дойдеш, да знаеш, че ще се омъжа за друг.

— Подчинявам се!

Францл продължи:

— Що се отнася до стария господин, можете да бъдете съвсем спокоен. Той няма да забележи нищо. А пък като научи накрая кой сте, ще ви бъде благодарен за съдействието, оказано във връзка с неговата пиеса, и няма да се забави прекалено дълго с бащината си благословия.

Той се качи в колата.

— Ще дойда — казах аз.

Констанца натисна газта.

— Великолепно ще бъде! — извика тя.

После потеглиха.

Аз махах след тях.

А сетне, зарадван неимоверно много, скачах до хотела на един крак и влязох така през входа. Портиерът загрижено ме запита много ли съм се ударил.

ИГРА В ЗАМЪКА

Замъкът Х.,
27 август, вечерта

Седя си в моята стая в замъка и скоро ще си лягам. Преди това искам да изпуша още една пура и да пийна още една чаша бургундско вино. Етажният келнер Францл се е погрижил да остави на масата една стара бутилка.

Денят беше доста весел. Сутринта Францл ме взе от Залцбург. Едвам намерих време да кажа на Карл „добър ден“ и да му благодаря за помощта, оказана на нас с Констанца. След това пътищата ни се разделиха. Той искаше да отиде до Маршал, за да рисува с водни бои бароковата конска къпалня с великолепните фрески на породисти жребци. А пък аз отпътувах заедно с младия граф към замъка извън града.

Констанца стоеше „случайно“ на външната стълба и направи реверанс. Тя действително носеше къса черна рокля, още по-къса престилчица и бяло, силно набрано боне.

Кимнах благосклонно.

— Как е името ви, хубаво дете?

— Констанца, милостиви господине.

— Защо „милостиви“ господине? Казвайте просто „господин докторе“, това стига. — Обърнах се към Францл, който носеше куфара ми. — Същото се отнася и за вас, Францл!

Камериерката стори още един реверанс.

— Както желаете, милостиви господин докторе.

А после ми се изплези.

— Внимание! — промърмори Францл.

В портала на замъка се появи едър мъж с металически сиви коси. Той се поклони. Черният жакет му стоеше направо като излян.

— Позволете да ви приветствувам с добре дошъл. Аз съм личният слуга на графа, а в момента ми е поверено домакинството на замъка. Закусили ли сте вече?

— Да, още в Райхенхал.

— Много добре. Обедът се поднася в един часа в жълтия салон. Францл ще ви покаже стаята и ще отнесе багажа ви горе. Надявам се, че при нас ще се чувствувате добре.

Изражението на лицето му си остана непроменено.

Сетне той стори поклон и се оттегли.

Францл ми показа моята стая и изчезна, за да подреди масата за обед. Едва беше изчезнал и на вратата се почука.

— Влез!

Беше камериерката. Тя ме запитва би ли могла да ми помогне при разопаковането на куфара.

— Пристъпете по-насам, нахална особа такава! — рекох, като извадих от куфара едно сако и й го подхвърлих. — Къде ще окачи една добре обучена домашна прислужница първото сако?

— Над ключалката, за да не може да се наднича в стаята отвън, господин докторе.

По обед се запознах с американците, които пристигнаха, облечени като гиздави тиролци: тлъстият и извънредно мълчалив фабрикант на целофанени кесии; неговата мършава съпруга; вторият секретар, дебелобузест ангел с многодиопротрови очила; синът, як момък, който по принцип говореше само когато дъвчеше; и дъщерята Емили, една от онези несантиментални и хубави като картинка едри блондинки, от които човек може направо да се уплаши.

Францл поднесе ястията. Струва ми се впрочем, че неговият страх от русата Емили и нейните сини очи, които направо карат човек да изтръпне, е напълно основателен. Констанца донесе виното. Мици, по-малката й сестра, докара в залата блюдата върху подвижна масичка с колелца. Тя е стройно създание с две весели трапчинки на бузите.

Старият граф надзираваше протичането на обедата и с готовност осведомяваше за всичко милионершата, която изглежда необичайно жадна за познания дама.

Емили искаше да поведе с мене разговор. Камериерката Констанца поглеждаше доста угрижено към нас. Ето защо предпочетох да знам още по-малко английски, отколкото и без това знаех, и помолих сервиращия келнер да съобщи на младата дама, че не разбирам нито думица.

Боя се, че това беше грешка. Изглежда, че Емили Намара намира за особено интересен тъкмо разговора между двама души, които не се

разбират. За щастие, скоро цялото семейство си дигна чуковете и отпраши на някъде със своята огромна лимузина. А и вечерта бързаха. Отиваха на „Сватбата на Фигаро“.

Следобед пред домакинската сграда връхлетях на стария граф, който още дори не подозира, че съм му зет. На външната стена е окачен един дърворезбован пьстър битов барелеф, който представлява светата троица. Под тясното навесче — явно поставено, за да пази барелефа при дъжд — направо върху главата на свети дух, над разперените криле на белия гълъб, е свила гнездото си една птича двойка. Загледахме се със стария човек в тази очарователна сцена и после тръгнахме заедно през двора.

— Отдавна ли сте на служба в замъка? — запитах любезно аз.

— Много отдавна, господин докторе.

— Вярно ли е, че граф Х. пише театрални пиеси?

— Това може би отговаря на истината.

— Къде сте се научили да говорите толкова добре английски?

— В Кембридж.

Позасмях се.

— Значи, вие сте следвали?

— Граф — Х., не аз. Бях изпратен от родителите му заедно с него, като прислуга. — Крайчецът на устата му се изви в лека усмивка. — По-точно погледнато и графът не се занимаваше със следване в Кембридж. Чужди езици се научават не в аудитории, а в... хм-м... не чак дотам научни заведения.

— Жалко, дете графът тъкмо сега пътешествува. На драго сърце бих се запознал с него, тъй като изключително много ме интересува мнението на немските писатели за подчинителното наклонение.

— За кое?

— За подчинителното наклонение, това ще рече съответната възможна форма на действителните глаголи. А също и за желателното наклонение.

— А-ха — рече той. — Господин графът положително ще съжалява, че не е могъл да разговаря с вас за действителен залог на модалните глаголи. Той обича повече от всичко друго интересните теми.

Събеседникът ми беше успял вече да се овладее напълно и направи тази иронична забележка така, сякаш изобщо не разбираше какво казва.

— Може би тогава няма да бъде зле да ви дам писмено синтактичните въпроси, които ме вълнуват толкова силно и вие да поднесете на вниманието му тези бележки, когато той се завърне...

— Великолепна идея!

— Не смятате, че подобно намерение би го разсърдило, нали?

— Положително не. Господин графът е много учтив човек.

Писатели, които изгарят от желание да преживеят колкото се може по-оригинално нещо, за да добият възможността и да го напишат след това колкото се може по-оригинално, трябва тъй мисля аз — да бъдат най-енергично подкрепяни.

Ето защо придадох угрижено изражение на лицето си и запитах:

— Къде се намира господин графът понастоящем?

— Във Вентимиглия, господин докторе.

— Тъй, тъй. Във Вентимиглия... — Почесах се замислено зад ухото. — Аз пък трябва най-късно утре да върна обратно коректурата от една моя статия във връзка с инверсиите, а относно онази част от статията, съсредоточена върху съответната идиоматика на баварско-австрийското наречие, господин графът положително би могъл да ми даде важни напътствия. Хм-м!

И сега вече изиграх ролята на човек, комуто внезапно е хрумнало нещо.

— Идеята впрочем никак не е лоша! Да вляза в телефонна връзка с графа. Бъдете моля ви се така любезен и уредете привечер един телефонен разговор с Вентимиглия.

Той се поколеба за частица от секундата. После каза:

— Както заповядате, господин докторе.

Предложих му една пура.

— Благодаря ви най-учтиво. За съжаление трябва да отида сега в кабинета, за да поставя в ред счетоводните сметки.

После се поклони и с отмерени крачки влезе в замъка.

През време на вечерята пристъпи със загадъчно изражение до моя стол и ми съобщи, че господин графът още днес следобед бил напуснал Вентимиглия.

Изразих по най-оживен начин съжалението си и същевременно му благодарих за положените усилия.

Констанца и Францл ни изгледаха много учудени. Те не знаеха за нашия разговор в двора и нищичко не можеха да разберат от диалога ни на масата.

След като американците излязоха, тръгнах да се поразходя спокойно около замъка. Зад един от приземните прозорци се виждаше светлина. Приближих се внимателно и погледът ми падна върху просторна кухня. Цялата „прислуга“ се беше настанила около масата и вечеряше. Изглежда, че старият граф тъкмо беше разказал нещо забавно. Прозорецът беше отворен. Двете сестри се смееха, а Францл каза:

— Татенце, не ми остава нищо друго, освен да отбележа, че според мен е трябвало да се справиш по-остроумно с цялата тая работа.

— В какъв смисъл?

— За теб щеше да бъде много лесно да повикаш господин доктора на телефона долу, а пък след това самият ти да отидеш в някоя от стаите и да си поговориш с него от съответния апарат там в качеството на граф Х. от Вентимиглия.

— Само това ми липсваше! Желателно наклонение, подчинително наклонение, инверсии, баварско-австрийска идиоматика, че аз да не съм...

— Не си идиот! — каза нежно най-малката му дъщеря Мици.

— Че да не съм учител, това исках да кажа.

До графа седеше една очарователна стара дама. Тя изглеждаше декоративна като Мария Терезия.

— Запиши си поне предложението на Францл каза тя. — Може би ще успееш да използваш нещо такова в пиесата си.

Старият господин кимна, извади от джоба си някакво малко тефтерче и си взе бележка.

— Представлява ли доктор Рентмайстер подходящ прототип за пиесата? — запита Констанца.

— Ти май си се влюбила в него, а? — обади се Мици и любопитно се приведе напред.

— Влюбена? Великолепно хрумване! — каза графът и трескаво продължи да записва.

Констанца се усмихна.

— За пиесата ли?

— Любовните истории, възникнали между хора от различни класи винаги са представлявали благодарна тема — заяви Францл.

Леля графинята се надигна от мястото си и бавно тръгна към прозореца.

Тогава аз тихичко се оттеглих.

От моята стая се вижда Залцбургския дворец. Дори сега, късно вечерта. Защото един прожектор, който в чест на чужденците кръжи непрекъснато над града, магически изтегля от време на време старинния замък от мрака и го облива с ярка дневна светлина, докато над околността блещукат звездите.

В този миг се почука.

— Кой е?

— Камериерката, господин докторе. Бих искала да запитам дали господин докторът има още някакво желание.

— Разбира се, хубаво дете. Може ли да получа една целувка за лека нощ?

— Но разбира се, господин докторе. Нали нашите гости трябва да се чувствуват задоволени във всяко отношение.

Отивам да ѝ отворя.

СЦЕНА ОКОЛО МАСАТА

Райхенхал,
28 август, през нощта

Това че разработената от него „комедия на импровизациите“ ще добие толкова авантюристичен характер, никога не е минавало и през ум на граф Х. Надявам се, че за драматичния развой, който придадох на неговото хрумване, той ми е действително признателен. Откровено казано, не съм съвсем сигурен дали е така. Но нима трябваше да остана статист? Не, щом като се играе комедия на импровизациите, там артисти са и самите автори!

Предиобедът си протече мирно и тихо. Слънцето грееше, небето беше есенно-синкаво и в двора на църквата „Свети Себастиан“ аз се срещнах с Карл. Неокосени и неподрязвани, там тревата и храстите са добили идиличен вид. Под тях лежат погребани майката на Моцарт, а също и Парацелзий, сред църковния двор се намира параклисът „Св. Габриела“, гдето почиват в мир костите на големия залцбургски ренесансов княз Волф Дитрих.

По светналите стени, от кубетата и над олтара, отвсякъде те приветствува кълбото върху щит, гербът на рода Медичи.

Следобед слънцето продължи да си грее! Действително: празненствата са вече към края си и времето се оправя. И днес за пръв път през сезона „Всеки човек“ се играе на открито.

Констанца дойде, за да пазарува в града. Направихме покупките заедно, а после се поразходихме по площадите около катедралата, пред която щяха да се настанят зрителите на пиесата „Всеки човек“. Над главите ни гръмко ехтеше гласът на Атила Хьорбигер. Възрастната смирено-благочестива майка на главния герой от пиесата, Фрида Рихард, седеше сред колонадите на „Резиденцплац“ със средновековно бяло вдовишко боне на главата и чакаше да дойде реда за нейната реплика. На „Капителплац“ пък стояха артистът, изпълняващ ролята на добрия приятел, блудникът, а също и просякът, който напразно се старае да въздейства върху съвестта на главния герой; там бяха и

децата, които при „сцената около масата“ се появяват с гирлянди от цветя.

От време на време се мяркаше с кожени тиролски гащета някой от персонала на театъра и извикваше ония артисти, чийто ред бе да излязат на сцената.

Тъй денят мина съвсем хармонично. През време на вечерята обаче избухна драмата. Тогава ние си имахме нашата собствена „сцена около масата“.

Емили Намара, американската блондинка с коса като слама, подхвърли съдбоносната реплика. Тя направи знак с ръка на стария граф, който надзираваше поднасянето на вечерята, накара го с това да пристъпи до масата и най-безцеремонно го запита дали в цената на пансиона се включват и нежностите с прислугата.

Веждите на стария господин смаяно се издигнаха нагоре и той се осведоми какво я кара да задава подобен изключителен въпрос. Тогава тя използва един от своите снежнобели пръсти, за да посочи моята достопочтена личност, и заяви, че аз съм целунал камериерката.

Графът погледна въпросително Констанца. Тя пламна в червенина. След това той смаяно се вгледа и в мене. Положението бе крайно мъчително.

Тогава старецът се обърна към американката. Трябвало да отхвърли най-енергично предположението ѝ, че целувките са задължителни за персонала. Обратното дори, подобни интимности между гостите и прислугата били крайно нежелателни в замъка Х. На самата Констанца каза:

— Аз не мога да използвам подобни камериерки, изгубили всякакво чувство за морал. Считайте се уволнена от първо число на следващия месец.

Тогава вече ме хванаха дяволите.

— Констанца, не бива да допускаш някакъв си портиер да те обвинява в неморалност!

— С вас ще говоря по-късно — заяви с достойнство той.

— Сторете го по-добре незабавно — посъветвах го аз, — по-късно няма да бъда вече тук.

Францл явно се сети какво възнамерявам да предприема. Той прошепна няколко думи на сестра си. И сега, вече малко по-смело, тя запита:

— Какво да правя, Георг?

— То става от хубаво по-хубаво. Камериерката говори с посетителите на ти! — Струва ми се, че сега вече негодуванието на графа беше пълно. Констанца, вие сте... самозабравила се женска особа!

Станах и с възмутен жест блъснах назад стола си.

— Достатъчно! Констанца, ти ще напуснеш тоя дом не на първи септември, а още сега! Пригответи куфара си. Ще те отведе най-напред в Залцбург. Място като това тук можеш да си намериш всеки ден.

Американците следяха с интерес нашия спор. Само синът на милионера продължаваше да си яде най-спокойно. Днес той мълчеше дори и докато дъвчеше.

— Забранявам ви да се разпореждате с моята камериерка! — извика графът. — Тя ще остане тук.

— Съвсем няма да остава тук. И тя вече изобщо не ви е камериерка. Подобни обиди ликвидират всеки договор.

Францл беше направо в стихията си.

— Аз ще ви откарам до града.

— Такова нещо ти няма... — Старият граф едва не излезе от ролята си. — Вие няма да правите такова нещо, Францл! Инак ще бъдете уволнен и вие!

— Но Леополд — каза Францл, аз ви ценя прекалено много, за да ви напусна. Не, не, ще си остана при вас.

Сега вече Констанца пристъпи към решителни действия. Развърза бялата си престилчица и я тикна в ръката на онемелия си баща. След това побягна от залата.

Всичко се разви с такава светкавична бързина, а пък американците, за да не изпуснат нищичко, бяха обкръжили с такова любопитство стария граф, че той изобщо не успя да намери възможност да размени макар и една тайна думичка с Констанца.

Повикана от Мици, графинята-леля се появи смаяна от своите кухненски селения и загубила самообладание, почна отчаяно да кърши ръце. Без да знае всъщност точно какви бяха подробностите и междинните връзки на онова, което ставаше, Мици се забавляваше направо като луда. А и Францл вършеше своето, за да не се забавя темпото на сцената.

Преди още другите да успеят да разберат точно какво става, ние тримата седяхме вече плътно притиснати един до друг и покрити с куфари и чанти в малкото автомобилче и се понесохме към Залцбург, прекосихме Залцбург, а след това и границата, за да спрем най-сетне в Райхенхал пред хотел „Акселманщайн“. Констанца си нае стая. След това пихме в бара и си пожелахме всичко да завърши добре.

Францл беше в най-добро настроение. Той изглежда се съмняваше в писателския талант на баща си.

— Старият господин — каза Францл — би трябвало да благоволи да си понапрегне малко мозъчната кутия, вместо да си прави експерименти с живи хора! Не че аз разбирам кой знае колко от тъй наречените писателски таланти, но едно във всеки случай е ясно: не бива да се принизява животът. Животът не е средство към целта, а цел.

Констанца беше по-милостиво настроена:

— Кога ще кажеш на татко истината?

— Необходимо е време, за да се осъзнаят грешките. Нека той се поизмъчи като риба на сухо поне двадесет и четири часа.

После Констанца отиде в стаята си; Францл си замина обратно. Утре рано сутринта ще ни се обади по телефона, за да ни докладва какво става. Дявол да го вземе, какъв глад ме е налегнал! Ами че вярно бе, в замъка аз не можах да хапна нищичко освен супата.

— Оберкелнер, дайте насам листа!

МЕЖДУЦАРСТВИЕ

Райхенхал,
29 август, следобед

Рано сутринта Францл ни се обади. Баща му още продължавал да търчи за зеления хайвер, за който го изпратихме ние. Вчера вечерта дори тайно слязъл в Залцбург и обиколил целия град, за да търси Констанца. Той разбира се е наясно, че тя няма да превърне комедията в трагедия. Все пак едната от двете му дъщери е избягала с някакъв съвършено непознат човек, който на всичкото отгоре я смята за домашна помощница. Това просто не може да му се побере в главата и той вече направо не е в състояние да разбере своята собствена театрална пиеса.

С напрежение очаквам следващата си среща с него. Моите приятели винаги са твърдели, че съм в състояние да извоювам с неотстъпчивост всичко, каквото пожелаю. Ако трябва, ще хвърля в ход цялото си очарование, за да го омагьосам и да го оплета в мрежите си. И дори ако всички конци на мрежите се скъсат, Констанца, напук на неговата воля, пак ще се омъжи за мене.

Преди да идем да се нахраним, играхме тенис. Жената на треньора ни послужи с една ракета. Здравата трябваше да се поизпотя, за да се справя с всички нанасяни ми прави и обратни удари, и в края на краищата да спечеля. После поплувахме заедно нагоре-надолу в хладния басейн и понеже на поляната едно мъничко, доволно до немай-къде от живота момиченце се премяташе презглава, заприказвахме за деца.

— Георг — каза Констанца, — и ти ли като повечето мъже искаш да имаш само малки момченца и нито едно момиченце?

— Вече не, откакто знам колко очарователни могат да станат момиченцата, като пораснат.

Завъртях се в басейна около собствената си ос и продължих да плувам по гръб.

— Жалко, че минава толкова време, докато едно бебче най-сетне се появи в люлката! Ужасно съм любопитен как ще изглежда!

- Георг?
- Хм-м?
- Колко ще бъдат?
- Какво колко?
- Децата!
- А, тъй. Зависи какво ще излезе първото.
- То ще прилича на майка си.
- В такъв случай половин дузина.
- Помощ!

Констанца се престори, че припада от ужас. Бавно се отпусна, за да потъне и ме остави да я измъкна на сушата.

Впрочем опитите да бъде съживена излязоха успешни.

След като се нахранихме, наех едно такси и потеглихме за Кьонигзее. Гарирахме там шофьора си в една бирария, а ние отпътувахме с корабчето до Сан Бартоломе. Капитанът, който смело се впускаше в разяснения относно околния пейзаж, накрая ни изненада, като наду великолепно един тромпет, за да пробуди ехото.

Но още по-хубаво от разходката с малкото параходче беше великолепното ни завръщане по новото алпийско шосе. Над нас и покрай нас се виждаше върхът Вацман и другите върхове с вече мръсно посивелите снежни склонове и преспи по тях; под нас зелени долини, мънички селца и селски градини; беше едва ли не прекалено хубаво. Жителят на големия град познава природата само теоретично, дозира я скъпернически като аптекар. И тъкмо поради това, ако изобщо е в състояние да осъзнава нещата, той изживява най-интензивно природата и при наличността на най-мършавата маргаритка, обаче направо не е дорасъл за природата в голям формат.

Какъв ден само! Допреди малко сред вечната планина. Сега в просторната зала на хотела. След два часа ще бъдем отвъд границата, в Залцбургската катедрала, на Моцартовия „Реквием“ — Карл се обади по телефона. Взел ни е билети.

Райхенхал,
29 август, през нощта

„Колко хубав беше все пак животът!... Човек трябва радостно да приема онова, с което го дарява провидението. Тъй завършвам аз моята собствена надгробна песен. Не бива да я оставям недовършена.“

Това са думи от едно писмо, което Моцарт написал два месеца преди смъртта си. Онова, което не бивало да остави недовършено, бил Реквиема.

Ала не успял да го довърши. Когато край постелята на младия умиращ композитор свирели готовите партии от Реквиема, той се разхълцал в безпомощен плач. „Не казах ли, че пиша този Реквием за себе си?“ През следната нощ починал.

„Dona eis requiem!“

Ала и тоя реквием, последното произведение на залцбургския гений, всъщност възникнало като залцбургска комедия! Моцарт написал творбата си по поръчка на някакъв благородник, който криел в пълна неизвестност името си и многократно пращал при него своя тайнствен пратеник, за да му напомни, че трябва да завърши работата, с която се е заел.

Големият „неизвестен“ бил един граф на име Франц фон Валсег. Цял живот този граф Валсег си придавал важност, представял се за значителен композитор. За да задоволява този свой „сплин“, той плащал тайно доста дукати на композиторите — свои съвременници, а пък после пускал техните творби да бъдат изпълнявани под негово име.

Благородниците, които му гостували и слушали неговите концерти, а и целият оркестър — всички знаели, че композиторът не е той и все пак се правели, че смятат музикалните произведения за негови. Необходим му бил реквием, тъй като в началото на 1701 година починала неговата съпруга и той бил длъжен да „композира“ заради нея. Ето защо графът изпратил стария си камериер при Моцарт и ето защо Моцарт написал Реквиема...

Граф Х., бащата на Констанца, който се е заел да играе заедно с цялото си семейство ролята на лакей само защото би желал да напише една комедия — той и онзи граф Валсег са от един и същ австрийски благороднически род и от едно и също комедиантско семейство.

Изкуство и действителност, театър и живот: инак те навсякъде са две съвършено различни сфери. Тук, в Залцбург, двете се сливат в едно неделимо цяло.

Дали това е причината, поради която, както казали още навремето римските колонисти, *тук живее щастието?*

ЗА ВСЕКИ СЛУЧАЙ

Замъкът Х.,
30 август, вечерта

Рано сутринта се изкачихме с лифта до връх Предигтшул. Едвам бяхме стигнали и Констанца откри един гарван-гробар, който, грамаден колкото сокол-мишкоядец, описваше своите кръгове в небесната шир. Съзирайки тази вече полуизчезнала птица, Констанца направо се захласна и дълго време не мръдна от мястото си. Онемяла и ентузиасирана като дете, получило неочакван подарък, тя не откъсваше поглед от полета на птицата.

Констанца обича и познава природата, обича я като мен и я познава по-добре от мене. Назовава всяко цвете и тревичка с име, и с презиме, а пък направо е отрасла заедно с животните по полята и в гората. Едно нещо вече съм решил твърдо. Като сватбен подарък да получи от мене не брилянтен пръстен, а мъничка селска къщица. Нейде в района на Бранденбург. Край някое езеро, в чиито води се оглеждат боровете и брезите.

По обед се обади Францл. Констанца се завтече към телефонната кабина. Когато се върна на терасата на хотела, където се разнасяше приспивното бръмчене на пчелите, тя беше мъничко по-бледа от обикновено.

— Лоши новини ли има?

— Американците си заминават още днес. Към пет часа трябва да се върнем обратно. И ти не бива да си забравяш смокинга.

Скочих.

— „Да“ ли е казал баща ти?

— Той още не знае нищо.

— Защо тогава трябва да мъкна и смокинга си?

— Францл каза: за всеки случай.

За всеки случай? Ща не ща се разсмях.

— Аха! Ако баща ти се съгласи, смокингът ще бъде изваден на бял свят; в противен случай ще си остане скрит в пакета!

— Но Фаустчо! Нали ако татко не иска, аз ще му кажа...

Тя замълча.

— Какво ще му кажеш?

— Че ще трябва да си даде съгласието!

— Ще го метнеш, че вече сме се оженили, тъй ли?

— Момченце, момченце — рече тя — какво си ми глупавичко! И други принудителни мерки с наказателен характер има на тоя свят.

После се втурна към стаята си. След нея се завтекох и аз и сложих най-отгоре в един куфар съвсем чиста, идеално изпрана бяла риза с твърда яка.

За всеки случай.

В замъка Х. този път ни отвори вече един истински, доста възрастен високопоставен служител.

— Здравейте, Фердл! — извика Констанца. Как можяхте да се върнете толкова светкавично?

Фердл взе от ръцете ми куфара.

— Младият господин ни докара с автомобилчето.

— Добре ли си починахте?

— Добре си починахме, уважаема госпожице.

В хола срещу нас се зададе Францл, който от смях направо не можеше да проговори и думица. Не бяхме подготвени за толкова весело посрещане.

— Извинявайте! — рече накрая той. — Но цялата работа наистина е прекалено комична!

— Нашият годеж ли?

— Ами, откъде-накъде!

Констанца почна да нервничи.

— Още ли не си говорил с татко?

— Говорих вече.

— Е, и?

— Той беше толкова потресен от другото, че почти не чуваше какво му разправам.

И Францл избухна отново в оглушителен смях. Аз, признавам си го най-откровенно, се почувствах направо като идиот и казах:

— Да не би да сме сбъркали къщата, Констанца?

Той поведе сестра си и мен към една врата.

— Татко наистина се нуждае от известно разсейване. Поговорете си мъничко с нещастника!

Констанца натисна дръжката на вратата, надникна през образувалия се процепа, а после колебливо ме притегли в стаята.

Граф Х. седеше на едно кресло до прозореца и като ни видя, кимна.

— Най-сетне се върна — рече той, — ах ти, изгубена дъще!

После ми подаде ръка.

— Заедно с доктора, който ще намери другаде работа на хубавата камериерка.

Констанца погали посивялата му глава.

— Ние искаме да се женим с него, татко.

— Францл ми разправи вече. Но наистина ли трябва да бъде тъкмо този берлински господин, който беше готов да ме гони и да ме поднася с подчинителното наклонение чак до Вентимиглия?

— Трябва да бъде тъкмо този берлински господин, татко! — тихичко рече тя.

Той погледна отново към мене.

— Ще спестя на дъщеря си заплашването, че в противен случай ще върви в манастир... Впрочем не изтъквайте на преден план чара си! (Почнал бях да добивам твърд и непоколебим вид и впечатлението от това явно му беше въздействувало неприятно.) — Преди да взема решение дали да си дам съгласието, трябва да ви помоля да ми отговорите на един въпрос.

— Готов съм да ви дам най-изчерпателни сведения. Приходите ми произлизат от производството на цинкови вани за баня и съвсем не са незначителни. Здравословното ми състояние е превъзходно. Освен това...

Той ме спря, като леко поклати глава.

— Съвсем друго искам да зная.

— А именно?

— Какво е това „желателно наклонение“?

— Желателното наклонение е производна форма на подчинителното наклонение; тъй наречената „пожелателна форма“. — Трябваше да се усмихна. Формата, с помощта на която се образуват благопожеланията, господин графе.

— Аха! — Той се надигна от креслото си и застана прав като свещ. — Тогава, дано да сте щастливи, мили деца!

Констанца увисна на шията му. Зад гърба ѝ ние, мъжете, стиснахме ръцете си.

— Пожелателно ли беше наклонението на думите ми? — запита той.

— Беше — рекох аз, — и то не от най-лошите. Ако направя дъщеря ви нещастна, можете да ми го върнете, като напишете за мене една пиеса.

— Моля, не се майтапете с мен! — рече той. Аз не съм Бомарше. А пък в момента не ми прави никакво удоволствие да мисля за писане на пиеси.

После потупа Констанца по рамото.

— Оттегли се в покоите си, дъщеричке! Остави ме сам с господина! Трябва да му разправа нещо.

— Онова нещо, за което преди малко Францл си умираше от смях ли?

— Твоят брат е истинско невъзпитано магаре!

— Не бива ли да слушам и аз, татенце?

— Не бива да го чуваш от моята собствена уста! Бащата у мен се бунтува срещу това, лично да изтъква пред тебе неща, които толкова го излагат.

Тогавя тя увисна на моя врат. След това пак на неговия. И накрая — на моя. Лесно им е на жените. Способни са да дават израз на чувствата си.

След като тя излезе от стаята, ние се настанихме удобно край прозореца. Той ми предложи една пура. Запушихме и мълчахме. Отсреща, на външната стена на стопанската сграда още се виждаше резбованият барелеф, а върху темето на светия дух продължаваха да си седят в своето гнездо двете птички. Почувствувах, че старият господин ме оглежда отстрани. Най-после той каза:

— Вие дадохте приноса си, за да подпомогнете проекта за моята комедия.

Поех от дима на пурата, преди да заговоря:

— Ние действительно намирахме, че хрумването ви не е никак лошо. Старият граф е уверен, че всички смятат дъщеря му за камериерка. Един от гостите обаче знае по-точно как стоят нещата и офейква заедно с нея. Графът, който въпреки всички усилия, не успява да остане и за секунда сам с дъщеря си, за да поговори с нея като с

дъщеря, се вижда принуден да я остави да замине и съвсем обяснимо е, че остава у дома си доста разтревожен. Тази ситуация ми се струва съвсем подходяща, за да се завърши с нея предпоследното действие. Зрителите — както впрочем им се полага — знаят повече отколкото объркания главен герой. Изненадите, които тепърва му предстоят, ще доставят удоволствие на зрителя през последното действие. А пък там е достатъчно въвеждането само на една нова странична фигура — вие знаете по-добре от мене как стават тия неща — и хумористичният успех на пиесата ще е сигурен.

— Преди малко вие чухте, че синът ми се смееше, нали?

— Да.

— Е, това е то! — тъжно произнесе той. — Синът ми беше публиката, която присъствува на последното действие и го намери достатъчно комедийно дори без включването на допълнителен нов герой.

— Има и такива песни — казах аз. — В такъв случай обаче ситуацията преди завършека на последното действие трябва да поднесе както на артистите, тъй и на зрителите нещо съвсем изненадващо.

— Самото небе знае, че е така!... Впрочем отговаря ли на истината това, че вие разбирате съвсем малко английски? Или и то е доброволен ваш принос към моята пиеса?

— Моят английски наистина не е в особено блестящо състояние — заявих аз.

Той се понадигна в канапето си.

— В такъв случай на добър и ясен немски! Последно действие, заключителна сцена: на мистър Намара, „целофанения чичко“, както го кръсти Мици, се наложи да отпътува още днес. Поради някакво междинно спиране в Париж, което не било предварително по план. Ние, „слугите“, трябваше преди гостите да се качат в колата си да се строим на външното стълбище, за да си получим съответния бакшиш... Сестра ми, нашата лъжлива готвачка, се противи до последната минута на тази роля. Да приема бакшиша от някакъв си американски милионер, това съвсем не било вече комично, тъй смяташе тя. С доста усилия успяхме да я замъкнем най-сетне при главния вход. Най-после се подредихме хубаво един до друг: сестра ми, Мици, синът ми и аз. Американците заслizaха надолу по

стълбището. Ние се поклонихме. Мистър Намара спря при мене; леко вдигнах нагоре, с вкус и мярка приготвената да приеме бакшиша длан. Тогава той каза... Искате ли едно уиски?

Направо подскочих.

— Какво значи, на заминаване той ви предложи уиски?

— Но не-е! Питам сега вас тука, дали бихте пили едно уиски.

— Много благодаря! В момента не. Може би в края на комедията ви една глътка алкохол ще бъде по-необходима.

— Вие направо се измъчвате от предчувствия — заяви граф Х. — И така, милионерът спря, потупа ме покровителствено по рамото и каза:

„Всичко от ваша страна беше великолепно и вие изпълнихте отлично задачата си. Предполагам, че се касае за някакъв сключен от вас облог, така ли?“

Облог? Какво искаше да каже? Той оголи всичките си зъби и продължи:

„Много съм пътувал по света, но никога досега не бях срещал граф, който да умее толкова добре да играе театър.“

А пък неговата дъщеря, грамадната руса змия, се усмихна захарно сладко и каза:

„Останалите членове от графското семейство също се представиха отлично в качеството си на прислужници. Като се изключи контеса Констанца. Но такова нещо може да се случи и в най-доброто семейство.“

Младият Намара — син, който си дъвчеше дъвката, изръмжа:

„Действително бяхте много добри в спорта.“

Мършавата милионерка кимна.

„Надявам се, че и ние спазихме всички правила на играта“ — каза тя.

Ние, четиримата от замъка Х., стояхме направо като ударени от гръм. Францл пръв смогна да си отвори устата.

„Откога го знаете?“ — запита той.

Вторият секретар на Намара, онзи тлъстият, мълчаливо извади от джоба на пардесюто си едно илюстрировано списание и посочи една снимка. Там бях аз със семейството си, а в текста отдолу се обясняваше подробно за кого се отнася. Фотографията беше

приложена към цяла серия снимки, озаглавени „Австрийските замъци и техните собственици“.

Русата особа каза студено:

„Ние го знаехме още от първия ден.“

После те се качиха в автомобила си. Шофьорът се беше ухилил тъй, като че ли се готвеше да троши със зъби орехи.

Успях да се посъзваема донякъде, пристъпих до колата и запитах:

„Мистър Намара, защо не ни казахте това веднага?“

Той се подаде през прозореца:

„Не искахме да разваляме удоволствието ви.“

След това си заминаха.

Признавам, че на драго сърце сега бих се разсмял и аз. Може би не чак толкова нахално и силно като Францл. Но старият господин беше вперил толкова съкрушено поглед в своите лъскави боти, че състраданието у мен надделя. Казах само:

— Сега вече едно уиски би било тъкмо на място.

Той донесе уиски, сода и чаши. Смесихме двете напитки и пихме.

— Спокойно можете да се посмеете — каза той, когато оставихме чашите.

Въздъгнах.

— Ще отложa смеха си до премиерата на вашата пиеса. Защото колкото и да ви се струва, че сте се изложили, сега вече последното действие разполага тъкмо със заключителната сцена, която му е необходима.

— Аз съм дилетант, драги мой.

— Вие сте аматьор.

— Дилетант, аматьор — все толкова. Онзи, който поставя живота на сцената и го костюмира, защото на самия него не му хрумва нищо друго, по-добре да се откаже от писането. Синът ми вече достатъчно често е изтъквал това пред мене.

— Но нали героят във вашата пиеса е тъкмо аматьорът писател!
— извиках аз. — Вие, прощавайте, сте Молиерова фигура! Аматьорът, който най-напред трябва да преживее онова, което иска да опише, а след това преживява нещо, което съвсем не му се иска да описва! Та този сюжет е направо ценен!

— Чест и почитания пред въодушевлението ви каза старият господин, — но, струва ми се, че трагикомичността на дилетанта в никакъв случай не бива да бъде описвана пак от дилетант.

— Съжалявам. Прав сте.

Той ми кимна.

— Виждате ли, виждате ли. Трябва да си търся сега друго занятие!

— Аз зная едно.

— Какъв трябва да стана според вас тепърва, на тия стари години?

— Дядо!

Той избухна в смях.

— Ще се постарая да ви въведа, колкото се може по-скоро, в това ваше ново занятие — рекох аз.

Той се изправи.

— Аз съм изпълнил дълга си в това отношение. Изпълнете сега и вие вашия!

РАЗДЯЛА

Замъкът Х.,
31 август, по обед

Вчера вечерта отпразнуването на годежа започна с установяването на факта, че аз все пак си бях забравил смокинга! Констанца ме откара до Залцбург. Наистина Карл пак не си беше в Хьолброй. Но неговият хазаин ме позна и ми позволи да нахлуя с взлом в стаята му. След като си възвърнах по не съвсем правилен начин моята иначе съвсем законна лична собственост, тръгнахме да се поразходим малко по улиците.

Празненствата бяха завършили вече. Повечето чужденци са си заминали. Залцбург бавно се унася в своя дълъг спокоен сън, който ще продължи единадесет месеца. Дотогава Залцбург ще принадлежи на залцбургчани; после те отново ще го дадат под наем.

Спиряхме пред витрините и аз показах на Констанца старата златна огърлица, пелерината от сребърна лисица и букета от орхидеи, които без пукнат грош в джоба — следователно на теория — бях намислил да ѝ подаря. Тя се зарадва от все сърце на тия въображаеми годежни подаръци и обеща като се приберем в къщи да ми благодари и „устно“. След това изчезна в някакъв магазин за цветя и се върна с една бяла хризантема за петлицата на смокинга ми.

В спекулативния ми мозък веднага възникна една възможност! Смених цветето в магазина срещу друго, по-малко и помолих да ми дадат срещу остатъка едно букетче теменужки. Сложих в ръцете на Констанца това мъничко тъмносиньо букетче и казах:

— Ето, това ще бъде моят подарък по случай годежа. Надявам се, че имате толкова големи вази!

Съвсем случайно открихме Карл в аптеката на площада. Пак беше стиснал между зъбите си няколко цветни молива и рисуваше разни стари шишенца за лекарства, бурканчета за мехлеми и какви ли не хаванчета, както и закръгления пръв помощник-аптекаар. Нахлухме в аптеката и принудихме Карл да преустанови незабавно работата си.

Той трябваше да ни честити с пълен глас, после бързо да облече смокинга си и да дойде заедно с нас в Х.

Докато пътувахме нататък, разказахме му как е завършила „комедията на импровизации“. Той каза на Констанца:

— Почти ми е жал за баща ви. Искаше да напише комедия. А пък самият той стана комична фигура.

— Татко твърди, че Фаустчо го е утешил с убедителни аргументи да не съжاليا повече за цялата работа. — Тя се обърна към мене. — С какво си го утешил?

— А, предложих му една нова професия.

— Всемогъщи боже, каква?

— Да не би да почне да рисува? — запита Карл.

— Глупости.

— Каква професия? — запита повторно Констанца.

— То си е наша тайна.

— Да не излезе и новата му професия прекалено трудна за него?

— Изключено, миличка!

— Знаеш, че той не разполага с особено богата фантазия.

— За новата му работа изискванията в това отношение са съвсем минимални.

Двамата се впуснаха в какви ли не догадки: игра на голф, събиране на пощенски марки, писане на мемоари и какво ли не още.

Аз упорито мълчах.

Накрая, поглеждайки нас двамата, Констанца само поклати глава и промърмори:

— Ах, дечица, дечица!

И понеже не разбра какво ме накара да се разсмея, окачестви държанието ми за крайно неуместно.

За щастие малкото празненство протече съвсем делнично. Тъй като след заминаването на наемателите домът не беше подреден още както трябва, всичко се превърна в нещо като пикник, само че без горска полянка, и създаде безброй случаи на истинско домакинско отчаяние за графинята-леля, една наистина очарователна стара дама.

Когато влязохме в залата, Францл и Карл държаха в ръце кошничка и се представиха като момченца, които усърдно обсипват пътя с цветя. След вечерята Мици издекламира Шилеровата „Камбана“. В тази безкрайно дълга поема непрекъснато се изтъкват

радостите от годежното и брачното положение и моята малка балдъзка не пропусна нито един случай да вдигне многозначително пръст на съответните места. Нищичко не ни беше спестено, като се почне от „Той тръгва по следите ѝ засрамен, изчервен“ и се стигне до заключителната фраза, според която „Тогава и жените се превръщат във хиени“. Прекрасният камериер Фердл суфлираше от един стар, инкрустиран със злато кожен том, а пък Францл, за яд на леля си, подхвърляше от време на време по някоя пренебрежителна закачка. Констанца беше сложила пред себе си букетчето теменужки и бе във вечерна рокля от медночервеникаво кадифе.

Когато наляха шампанското, старият господин държа своята тържествена реч. Описа накратко историята на годежа, като не пропусна случая да я изпъстри с необходимата самоирония, и заяви официално, че вече ще окачи на пирона своето драматическо творчество. (Жалко, дете не пише толкова забавно, колкото умее да приказва. Но това са си два коренно различни таланта.) Накрая изрази задоволство, че го освобождавам от грижите за едната от неговите две дъщери и заяви, че в замяна ме дарява с някаква ловна поляна и с колибка високо в планините.

След като се чукнахме, аз му благодарих за дъщеря му и за ловджийската поляна, но отхвърлих втория дар, тъй като в рамките на международните отношения нямах правото да приемам чуждестранни недвижими имоти. Колкото за Констанца — казах аз, — тя ще може да бъде импортирана в Германия, но с ливадите във високите планински райони положението е малко по-сложно.

Той можеше да го разбере. Но тъй като упорито си беше втълпил, че трябва на всяка цена да ме дари с някаква добрина, а пък нищо не можеше да му хрумне, тогава Констанца го помоли да ѝ разреши да ме придружи до Мюнхен.

— Заради годежните пръстени — каза тя не съвсем убедително.

Граф Х. беше обзет от щедрост и заяви, че е съгласен.

Утре сутринта заминаваме.

На 2 септември Констанца трябва да се върне, защото тогава цялото семейство, като всяка година, ще отпътува за Меран. На гроздобер с лечебна цел.

Замъкът Х., 31 август, през нощта,
съответно 1 септември сутринта

*И потеглихме със песни
от един ресторант
към съседен ресторант
и пр., и пр.*

Здравата съм посинял — като сто и двацет теменужки! (Настоящето звучи направо като заглавие на вестникарска статия.) Но то е показателно за моята склонност да се впускам в научна изчерпателност дори когато се занимавам с ненаучни теми, макар че всъщност би могло да се изтъкне, че ние с Карл се бяхме заели да проследим по съвсем научен път многобройните форми на проява на алкохола...

Дявол да го вземе това изречение! При това съвсем не възнамерявахме да се напиваме! Искрахме само да се сбогуваме със Залцбург, а и помежду си — ние двамата с Карл. Скитахме изпълнени с чувства по прекрасните площади и по старите, тайнствени улички. Беше приказно хубава лятна нощ. От време на време над нас грееше луната, от време на време — само някой от уличните фенери и ние се радвахме и на едното, и на другото.

Почти не вървахме; по-скоро като че ли оставяхме нещо да ни носи. Силуети на двама приятели тъй вървахме ние като в някакъв магически кръг, който носи името Залцбург. Умълчани заставахме пред блещукащи като сребро, тихо шушнещи фонтани — а пък тъкмо това не биваше да правим!

Само защото тия фонтани шумяха, съответно защото ние възприемахме това шумолене, тоест неговия акустичен ефект, който се получава поради бързото движение на течността...

Пак такова едно безнадеждно изречение, което не може нито да оживее, нито пък да умре! Накратко, ожадняхме и след това се започна в една италианска кръчма. Най-напред с виното от една бъчва и с едно „Фиаско Кианти“, рядко обаче се свършва само с едно фиаско.

Не, чакайте, най-напред бяхме в избата „Свети Петър“ и пихме там от прелатското вино. Всъщност леки и съвсем приятни неща. Може би не биваше да пием уискито, което сърбахме, тоест платихме в един бар срещу австрийския дворец. Или пък коктейлите охайо и мартини, на които ни покани американецът, дето седеше до Карл. От друга страна, не можеш да откажеш на един човек, който тъкмо затова е дошъл, пресичайки целия океан!

Иначе той ще си отпътува обиден обратно и ще разправя там, че Карл и аз сме неучтиви хора; а пък като се има пред вид всеизвестната склонност да се обобщават добитите впечатления, може да се стигне за цяла Европа до компликации, които днес трябва да се избягват повече, отколкото когато и да било...

Пак късо съединение. Много съм любопитен как ли ще изглежда лицето ми утре сутринта, като прочета само какви съм ги писал сега!

Поради това трябваше да отидем с американеца и в казиното. Това беше едва ли не дипломатическа мисия. Защото всеки човек, попаднал в чужбина, е истински пратеник на своята родина. Така че ние се държахме като политически пратеници. Карл поръча една бутилка шампанско, а пък какво е една бутилка шампанско, разпределена между трима души? По тази причина изпихме още една бутилка.

После американецът беше обзет от похвалното намерение да обере банката на комар и се отдалечи, тъй като банката се намираще в друго помещение. А пък ние с Карл излязохме на чист въздух. Никой не беше виновен, че поради това попаднахме на пътя за Мюлн и оттам в августинската кръчма! (Ние и никого не обвинявахме.)

Няколко чаши бира никога не могат да ти навредят, най-малко през топли, хубави летни нощи под лампионите в стара градинска бирария. Всъщност чашите не бяха халби за бира, ами някакви глинени половачки. А пък около масата имаше сума хора, които все за бира се разправяха. Високо над нас бе тъмносиньо, обсипано със звезди небе и една месечина също като портокалово резенче, пуснато в съд с пунш — просто възхитително!

После, по пътя на връщане, ако не се лъжа, пяхме. Карл ме хвана през кръста и каза: „За да не паднеш.“ При това всъщност искаше не да ме държи, ами той да се хване! Инак е мил човек, но, за съжаление, от онези, дето никога няма да си признаят, че са пийнали повечко.

Аз съм си друг. Само да бях сложил кънките и незабавно щях да си го призная. Това, че не бях, макар че обикновено мога цяла бъчва да изпия, без да ми стане нищо, — в случая беше до известна степен случайност. Обратното можеше да бъде точно така чудесно... впрочем не, чудесно можеше да бъде и точно обратното, само че не беше обратното.

Кое всъщност не беше обратното? Ох, как само почна да ме понаболява черепът! Толкова често съм пожелавал да имам лоша памет! Защото повечето неща заслужават направо да се забравят. И ето, сега паметта ми е лоша. Да се надяваме, че само днес. Защото всъщност има толкова много неща, които човек трябва да помни дълго. (Май че почнах да си противореча нещо.)

После Карл внезапно спря, разпери широко ръце и издекламира:
„Nis habitat felicitas!“

Запитах го:

— Кой живее тук?

— Фелицитас — рече той.

— В онази къща отсреща ли? — запитах го съвсем скромно аз.

А пък той не отговори човешки, ами рече:

— Невежа такъв!

Това ме засегна, викнах му:

— Че откъде мога да познавам аз всички момичета, дявол да го вземе!

— О! — рече само той.

За да предотвратя скандала, съгласих се.

— Щом като толкова искаш, да й позвъним тогава. Може да не спи чак толкова дълбоко, може да се събуди и да надникне за малко през прозореца!

Той направо се ужаси.

— Или пък е омъжена? — предпазливо запитах аз.

Сега вече той направо поиска да ме хвърли в река Залцах, за да ме удави. Отказа се всъщност само защото Залцах не беше наблизо. Какво правихме след това, вече не зная. Предполагам, че сме продължили по-нататък. Иначе и досега щяхме да си стоим пред оная къща. Но щом като съм стигнал до замъка, тогава невъзможно е... О, мили боже, да не би Карл да е останал там?

Не, не. След като позвъних на звънеца на къщата и доста високо извиках „Фелицитас“, ние с Карл побягнахме! Също като хлапаци. Ами после? Олелеее, ами че то вече се съмва?

В „Мирабел“, пред кръглата леха с джуджетата, Карл спря и почна да държи реч. Пред каменните джуджета. Точно така.

— Уважаеми господо джуджета — рече той.

Аз пък се разположих в тревата и добавих:

— Между тях има и една госпожа. Така че дръж се учтиво!

— Уважаеми господо джуджета — повтори той. — Вие познавате Залцбург по-отдавна, отколкото един пиян човек, който идва и се просва тук, на вашата поляна; познавате града по-отдавна и от мен, и дори от... от...

— Бедекер — предложих аз.

— Да, и от Бедекер. Познавали сте и Саломе Алт, когато е била още млада и заедно с нейния кардинал се е разхождала с наслада в тази хубава градина.

— Когато се е любила с него — поправих го съвсем добросъвестно аз.

Сега вече Карл се разпали.

— Познавали сте Моцарт, още когато е вземал уроци по пиано при баща си! Имам доверие във вас, уважаеми господо. Дребнички сте, но пипето ви здравата сече! Позволявате ли ми да говоря с вас на „ти“?

— Моля! — промърморих аз полугласно.

— Ще се запитате може би защо не отправям молбата си към прекрасно пораслите дами от камък, които от векове насам седят на пиедесталите при входа на градината и с нищичко не са облечени.

— Ами! — рекох аз. — Джуджетата изобщо не се интересуват от такива неща. Само не забравяй, че искаш да им говориш на „ти“.

Карл кимна и колегиално потупа едно от джуджетата по каменната му гърбица.

— Драги лилипутчета — каза след това той. Вие можете да направите на вашия малък град една наистина голяма услуга. Ако някога тука при вас дойде някой от тукашния фестивален комитет и поведе с вас разговор, какъвто поведохме ние...

— Невъзможно — заявих аз.

— В такъв случай изпратете му поздрав от мен.

— И от мен! — извиках аз. — Макар че всъщност не се познаваме с него!

— И му кажете...

— Че го поздравявам още веднъж!

— Кажете му, че Австрия е имала толкова гении...

— Това човекът сигурно си го знае!

— И че само тяхната жизнерадост подхожда напълно на жизнерадостта на този град, точно както тъгата им подхожда на околната гледка, когато тя тъне в тъжни багри.

— Дано джуджетата успеят да си отбележат всичко — казах угрижен аз.

— Защо не свирят Раймонд? Или Нестрой? Защо не свирят вече и Моцарт? А? Защо вместо тях...

— Откъде пък ще знаят това тия малчугани? — казах сърдито аз и станах.

— Не съм ли прав? — запита той.

— Разбира се, че си прав — рекох аз. — А освен това пианите никога не бива да се дразнят.

— Аз ли съм бил пиан?

— Как тъй си „бил“? Че ти и сега не си по-добре!

— Аз съм трезвен като... като...

За съжаление, на мене самия не ми хрумваше никакво подходящо сравнение във връзка със степента на неговата трезвеност.

— Само че ти, ти вече си посинял! — извика в това време той.

— Аз ли? Аз съм трезвен като... никога не съм бил толкова трезвен, колкото днес!

— И аз никога не съм бил!

— В такъв случай ми се ще да видя двамата господа някога, когато са пиани — каза някой зад нас.

Уплаших се.

Но собственикът на гласа не излезе джудже. Ами най-обикновен пазач.

ЗАВРЪЩАНЕ

В спалния вагон Мюнхен — Берлин,
2 септември, през нощта

Пред мен лежи разтворена книгата с разписание на влаковете. След три минути пътническият влак Залцбург — Меран спира в Инсбрук. Тогава Констанца ще затвори за малко очи, ще ги затвори плътно и ще мисли за мен.

И аз ще сторя същото. Тоест: аз, разбира се, няма да мисля за себе си, ами за нея. Уговорихме се за това, когато тя си заминаваше тази сутрин от Мюнхен. Никога досега не бях смятал, че е възможно книгата с разписание на влаковете да представлява дотолкова романтично четиво. Цял живот се учи човек.

Още две минути!

Утре заран тя ще бъде в Меран. А пък аз ще си бъда пак в Берлин. Следобед тя ще отпътува нагоре, към Сан Вигилио, и ще провери има ли там вече сняг. Аз пък ще подпомагам пренаселването на „Курфюрстендам“, ще мина по моста в Халензее и след това ще се разходя чак до Хундекеле.

Още само една минута!

Всъщност винаги съм изпитвал едва ли не панически страх от любовта. Това като че ли приличаше на скъперничество. Или пък на икономичност? Може би инстинктивна икономичност? Снимката на Констанца се е изпомачкала вече по ъглите.

Време е вече! Нейният влак тъкмо влиза в Инсбрук. Сега спира. Сега тя се усмихва и затваря очи, за да си спомни за мен. А ето че и аз затварям вече очи.

(Да се надяваме, че часовникът ми е верен!)

Берлин,
3 септември, преди обед

Тъкмо говорих с Констанца по телефона. Баща ѝ е съгласен сватбата да се състои на Коледа. Сватба под коледната елха в Залцбург

— това направо граничи със сензационното. Ще трябва веднага да видя точно кога се пада през тази година Коледа.

А, да, всяка година тя се пада по едно и също време.

Берлин,

3 септември, малко по-късно

Малката леличка току-що ми донесе втората днешна поща. Там, между другите писма, има и едно от валутния отдел във финансовото министерство.

Валутният отдел съобщава, че е разрешил в положителен смисъл молбата ми относно необходимата чуждестранна валута за едно лятно пътуване до Залцбург.

ВЛАДИМИР МУСАКОВ

ПОСЛЕСЛОВ

Драги читатели,

Не искам и няма да ви разправам за моите патила, а ще ви разкажа как, докато бях през месец януари в Мюнхен, успях да получа разрешение за едно мъничко „презгранично пътуване“ до Залцбург. Вие сега положително ще речете: „Че какво пък сложно има да идеш от Мюнхен до Залцбург.“ Вярно, на пръв поглед беше просто. Трудно обаче беше не да идеш до Залцбург ами да се върнеш пак обратно в Мюнхен. А колко хубаво би било, след като всичко си видял в австрийския град, да говориш вече окончателно с очарователния Ерих Кестнер за романа и всичко видяно на място. Обаче съответните полицейски органи казаха, че това не може да стане, че ако визата ми за Западна Германия получи щемпел при заминаването, вече не мога да се върна обратно в Мюнхен. Тъй въртях, инак суках, отговаряха ми „не може“. Докато — не знам как — споменах, че става въпрос за книгата на Ерих Кестнер „Презгранично пътуване“, която искам да превода за българските читатели. Изведнъж двамата чиновници съвсем се промениха и аз направо не можех да повярвам, че това са същите хора. Тогава по-възрастният рече: „Донеси писмо от Ерих Кестнер, че действително случаят е такъв, и ще направим изключение да идеш до Австрия и да се върнеш.“ Така и стана. Кестнер написа писмо и когато видях Залцбург и се върнах, отидох да благодаря. А двамата чиновници казаха: „За Ерих Кестнер и неговите хубави книги всички ние се мъчим да помогнем!“

И тогава с Ерих Кестнер прегледахме още веднъж „съмнителните“ места и аз писах, писах по полетата на книгата толкова, че на някои места вече нямаше къде да се пише. И едва тогава, драги приятели, седнах да ви превеждам тази много трудна като текст книга, която сега е пред вас. Писателят Кестнер се радваше. Това, че и аз ще видя тази книга вече отпечатана на български език, ме радва. Безкрайно доволен ще бъда, ако книгата зарадва и вас.

София, 29 май 1965 година

В. М.

**ИЗЧЕЗНАЛАТА МИНИАТЮРА
ИЛИ ОЩЕ: ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА ЕДИН
ЧУВСТВИТЕЛЕН МЕСАР**

ГЛАВА ПЪРВА

ТАТКО КЮЛЦ СИ ПОХАПВА МАЛКО МЕШАНО

Площадът Копенхаген, на който се издига Кралската опера, се нарича Куенгенс Нюторв. Извънредно приятен, просторен площад е той. Ако иска човек да го разгледа спокойно, което площадът заслужава, най-добре е да седне пред хотел „Д’Англетер“.

Под открито небе, на дълги редици пред фасадата на хотела, са наредени столове и маси. Посетители от цял свят седят един до друг, и докато грижливо ги обслужват, те по неволя се задоволяват с приятните страни на живота. Впрочем нито един стол и нито един посетител не са обърнати с гръб към площада. Седнали сякаш в партера на изискано обзаведен летен театър, всички гледат към фасадата на операта и се наслаждават на веселото оживление, което копенхагенските граждани са свикнали да предлагат на своите гости от чужбина.

Има нещо наистина странно в този Куенгенс Нюторв! Човек може с години да не е ходил в Дания, и през това време в редица държави да е станала революция, може узурпаторът на Афганистан да е бил обесен от сподвижниците на своя братовчед, а в Япония да са се срутили при някое земетресение най-малко десет хиляди къщи, сякаш построени от карти за игра — и все пак, щом излезе откъм Амагергаде, обърне се наляво и погледне към „Д’Англетер“, пред хотела все още седят в пет стъпаловидни редици същите онези елегантни жени и изискани чужденци, разговарят на десетина различни езици, гледат търпеливо веселото гъмжило и с усилие скриват зад равнодушното изражение на лицата си, колко им се услажда датската кухня.

На Куенгенс Нюторв времето не тече.

Ясно е, че като се вземе предвид горното обстоятелство, става излишно да се определя по-точно момента, когато месарят Оскар Кюлц прекоси тоя площад и се насочи към хотел „Д’Англетер“.

Кюлц имаше костюм от зелен импрегниран лоденов плат, кафява велурена шапка и рунтави, прошарени мустаци. В дясната си ръка държеше чепат бастун, в лявата — Грибеновия пътеводител „Копенхаген и околностите“.

До ниската дървена ограда, зад която се намираха най-предните маси, той спря и огледа замислено и колебливо посетителите, насядали по дългите редици столове. При това забеляза, че една много докарана и излъскана дама се наведе с шепот към своя събеседник, който след това го изгледа и снизходително се усмихна, сякаш му прощаваше нещо.

Това реши всичко. Ако онзи господин не се беше усмихнал, месарят Кюлц щеше да си отmine. И тогава историята, която сега постепенно започва, в края на краищата щеше да протече съвсем иначе, отколкото в действителност стана.

Така обаче Кюлц измърмори под нос думичката „рогач“ и надуто и важно се разположи край една свободна масичка. С това той попадна във водовъртежа на събитията, които всъщност никак не го засягаха и все пак в най-скоро време щяха да му струват близо три килограма от неговото живо тегло.

Когато Кюлц седна, нежният стол изстена от болка. Тутакси долетя едно пиколо и запита:

— Please, Sir?^[1]

Посетителят бутна към тила велурената си шапка.

— Слушай, братле, аз не зная датски. Донеси ми чашка светла бира! Но голяма чашка.

Пиколото не разбра нищо, поклони се и изчезна в хотела. Кюлц потри ръце.

След малко се появи келнер във фрак.

— С какво мога да ви услужа, уважаеми господине?

Гостът подозрително вдигна очи.

— С една голяма пилзенска бира — заяви той. — Да не би да ми изтърсите сега и управителя на ресторанта, или предпочитате да подам писмена молба?

— Една пилзенска, много добре!

— И нещо за ядене. Малко мешано. Стига това да не ви създава много труд. С различни видове колбаси. Датските салами ме интересуват професионално. Аз съм берлински месар.

Келнерът не издаде мислите си, вместо това се поклони и изчезна.

Кюлц опря бастуна си до оградката, нахлузи кафявата велурена шапка върху пожълтялата му дръжка и се облегна назад в отлично разположение на духа.

Облегалото на стола изпъшка.

Кюлц огледа стола и масата и загрижено каза:

— Ама че детински мебели!

Тази забележка предизвика неволния смях на една госпожица, седнала сама до съседната маса.

Оскар Кюлц се изненада. Той извърна горната част на тялото си полунадясно, поклони се несръчно и каза:

— Моля, хиляди извинения!

Госпожицата весело му кимна.

— Но защо? И аз съм от Берлин.

— Аха! — отвърна той. — Затова, значи, говорите немски!

Миг по-късно Кюлц разбра бездънната дълбокомисленост на своето умозаклучение. Ядосан сам на себе си, той тръсна глава и, тъй като не му хрумна нищо по-умно, се представи:

— Името ми е Кюлц — каза той.

Тя плесна с ръце.

— Как? Нима вие сте господин Кюлц? Ей, че весело! В такъв случай ние купуваме месо от вас!

— От Оскар Кюлц ли?

— Това не знам. Да не би да има повече Кюлцовци?

— Би могло да се каже, че е така.

— На „Кайзердам“.

— Това е Ото, най-малкият от синовете ми.

— Отлична месарница — увери го тя.

— Да, да. Само че той не разбира нищичко от лебервурст. Лебервурст трябва да си купите някога от Хуго! Той е второто ми момче. На „Шлосцрасе“ в Щеглиц. Хуго прави един лебервурст! Чест и почитания!

— Малко далечко е, ако човек живее на „Кайзердам“ — каза тя. — При все че неговият лебервурст може да го бива!

— Затова пък Хуго няма понятие от руска салата. Никой не може да го научи да я прави! — заяви строго татко Кюлц.

— Тъй, тъй — каза госпожицата.

— Руската салата е специалитетът на Ервин. Мъжът на най-голямата ми дъщеря. На „Ландсбергер Алее“. Ервин ще ви направи майонеза — заради нея ще зарежете всичко друго на тоя свят, госпожице!

— А къде е вашият собствен магазин? — запита плахо тя.

Малко по малко почна да я хваща страх от многобройните месари.

— На „Йоркщрасе“ — каза той. — Миналия октомври празнувах трийсетгодишен юбилей. Брат ми Карл ще празнува през следната година. През април. Не, през май.

— И господин брат ви ли е месар? — попита угрижено тя.

— Естествено! С три витрини! На „Шпителмаркт“. И най-големият ми брат, Арно, също. Неговият магазин е на „Брайтенбахплац“. А пък магазинът на Георг, другият ми зет, е на „Уландщрасе“. При това Хедвига, втората ми дъщеря, искаше да се омъжи за какъвто и да е друг — учител, пианист или пожарникар, — само да не е месар! Но накрая все пак взе Георг. Той работи при мен две години като пръв калфа.

— За бога! — възкликна сломена госпожицата. — Само месари! Та то е истински кошмар!

— Съдба! — рече Кюлц. — Дядо ми беше месар. Баща ми беше месар. Тъст ми беше месар. Колбасарството, тъй да се каже, е в кръвта ни.

— Какво образно сравнение! — заяви госпожицата.

В този миг дойде оберкелнерът. Пред себе си буташе масичка на колела — толкова внимателно, сякаш беше детска количка за близнаци. На масичката имаше чаша бира и поднос с колбаси и студено печено.

Ако при вида на поднос с колбаси един месар се уплаши, за това трябва да има основателни причини.

Кюлц се изплаши, и то много.

— Трябва да има някакво недоразумение — каза той.

— Аз поръчах малко мешано. А вие ми носите цял поднос за дванадесет души!

Келнерът сви рамене.

— Господинът искаше да проучва датските колбаси.

— Но не чак до Коледа! — изръмжа недоволно Кюлц.

Съседката му се засмя и каза:

— Вие сте жертва на професията си. Стиснете здраво зъби, драги господин Кюлц, и да ви е сладко!

По Куенгенс Нюторв ситнеха гълъби. Перушината им беше синя, сива и сребристорзелена. Те усърдно кимаха с глави. Трудно би могло да се каже защо кимаха. Може би това беше само лош навик? Щом се зададеше автомобил, литваха. Като облаци, които се връщат към небето.

Колбасарят Кюлц хвана ножа и вилицата.

— Нима затова офейках! — измърмори потресен той.

Няколко редици по-назад, до самия вход на хотела, седяха двама господа и четяха. Може би те държаха вестниците пред лицата си и по други причини. Откак Гутенберг е направил своето епохално откритие, хората прекалено много са свикнали да предполагат че всички, които държат нещо напечатано пред лицето си, действително четат.

Ех, ако наистина беше така!

Тъй или инак, в дадения случай не беше така. Двамата господа съвсем не четяха, а използваша вестниците като прикритие. Поглеждайки над краищата на техните страници, те наблюдаваха месаря Кюлц и госпожицата от Берлин.

Единият от тия господа имаше вид горе-долу на героичен тенор, който от четиридесетата си година насетне вместо с пеене се е занимавал с червено вино. И то не с производството на червено вино, а с неговата консумация. Носът му — ако си послужим с един музикален израз — би могъл да изпее за това цяла песен. Той беше синкавочервен, сякаш отекал от премръзване.

Другият господин беше дребен и мършав. Не беше съвсем младо и лицето му. Ушите му бяха разположени необикновено високо. Като на кукумявка. При това бяха клепнали встрани и слънчевата светлина прозираше през тях.

— Тая работа положително е нагласена — каза тенорът. Гласът му звучеше точно така, както изглеждаше носът му.

Дребният мълчеше.

— Би трябвало да изглежда като случайна среща — продължи другият. — Но аз не вярвам в случайността.

Дребният господин с клепналите уши поклати глава.

— И при все това е случайност — каза той. — Естествено, може да се очаква, че старият Щайнхьовел ще изпрати някого при момичето. Но да праща такъв един великан, който се явява в Копенхаген като тиролец — това е дивотия. Със същия успех би могъл да окачи на врата на тоя тип табела и да напише на нея за какво го е пратил.

— Решително бих предпочел да бъде така! — каза специалистът по червеното вино. — Все тая неизвестност!

Дребният се засмя.

— Че иди ги попитай тогава!

Другият изръмжа, изпи чашата си до дъно и пак я напълни.

— А защо все още не е предупредила, че напуска стаята си в хотела?

— Защото заминава чак утре.

— И защото е чакала тиролеца! Ще видиш, че съм прав! Това е тъй положително, както е положително, че се казвам Филип Ахтел.

— О, небеса! — закиска се дребният. — Точно толкова ли е положително? Не повече?

Господин Ахтел се ядоса.

— Престани с тия твои намеци! — каза той.

Гласът му прозвуча още по-ръждиво, отколкото преди. Той прекара нервно ръка по косата си.

— Хубавичко ти е порасла вече косицата — заяви дребният и намигна развеселено. — Наистина не ти личи, че съвсем наскоро си се завърнал от „санаториума“.

— Затваряй си мръсната уста! — каза господин Ахтел. — Впрочем тиролецът лапа за трима.

Дребният се надигна от мястото си.

— Ще телефонирам на шефа. Да чуем какво мисли той по въпроса за лапачите.

Месарят Кюлц упорито лапаше едно след друго парчетата салам. Но това бе Сизифовски труд. Най-сетне той сложи настрана приборите и салфетката, погледна недружелюбно подноса, който все още бе обилно претоварен, и сви рамене.

— Предавам се! — промърмори той и се усмихна на хубавата госпожица.

— Услади ли ви се?

Той кимна уморен.

— Що си е право — право е. Датчаните разбират от колбаси. Оберкелнерът дойде и разчисти масата.

Кюлц извади пура, запали я и смукна с наслада от нея. Сетне праметна крак връз крак и каза:

— Да можеше да ме види сега моята бабичка как седя тук!

— А защо не сте взел със себе си и вашата госпожа съпруга? — осведоми се госпожицата. — Или тя трябваше да остане в магазина?

— Не, всъщност работата не беше така — печално отвърна Кюлц. — Тя дори не знае, че съм в Копенхаген.

Госпожицата го погледна учудено.

— И синовете ми не знаят нищо — продължи смутено той. — И дъщерите ми. И зетьовете ми. И снахите ми. И братята и сестрите ми. И внуците ми. — Той спря, за да си поеме дъх. — Чисто и просто офейках. Ужасно, нали?

Госпожицата се въздържа да изкаже мнението си.

— Изведнъж почувствах, че не мога повече — призна господин Кюлц. — Почна се в събота вечер. Как — сам не зная. Имахме много работа в магазина. Минавах през двора и исках да донеса от кланицата един шиш със суджучета. Спрях пред прозорците на кланицата. Вторият калфа мелеше говеждо. Ние продаваме доста много кайма. Да, и тъкмо тогава взе че запя един дрозд... — Той поглади рошавите си мустаци. — Може би дроздът съвсем не беше виновен за това. Но изведнъж пред очите ми изпъкна целият ми живот. Сякаш дядо господ беше натиснал някакво копче. И всичките телешки бутове, ролета, шунки и свински крака от последните трийсет години притиснаха внезапно душата ми като товар от стотици килограми. Дъхът ми спря! — Той замислено смукна от пурата. — Животът ми, естествено, не е нищо особено. Но вече не издържах. Щом си помислиш: „Е, сега си отделил нещичко наистина“, и хоп! — някое от децата иска да се жени. И трябва да купуваш магазин на някое от момчетата или на някой от зетьовете. Или пък идва брат ти, или някой баджанак, и протяга ръка да му помогнеш. Никога не ми е оставало време за самия мен.

Той наведе посивялата си глава.

— Е, и тъкмо когато ми хрумна това, оная мръсна гадинка, дроздът, почна да пее. Виждате ли, госпожице, толкова дълъг живот — а пък надлъж и шир из него само пръчки за тъпчене на суджуци,

хладилници, дръвници за месо, поръчки за черва и качета със саламура! И куче не би издържало това, камо ли един месар.

Старият човек уморено вдигна ръце и пак ги отпусна. Чистосърдечното му лице беше изпълнено с тъга.

— И после? — запита предпазливо госпожицата.

— После най-напред измъкнах шиша. А като затворихме магазина, направихме сметката. Точно както всяка събота. Само че аз върших всичко като курдисана машинка. Вечерта отидохме при Хедвига и Георг. Ото и жена му също бяха там. Приказвахме за оборота, за цените на едро и за децата. Фриц хванал в училище магарешка кашлица. А малкият Курт казал, че като порасне щял да стане главен майстор в месарското сдружение.

Оскар Кюлц измъкна своята носна кърпа и избърса челото си, върху което бръчките изпъкваха като неизписани нотни петолиния.

— Обичам семейството си — каза той, — обичам и професията си. Но изведнъж всичко ми дойде до гуша. Машината за колбаси, в каквата съм се превърнал, внезапно престана да работи. Късо съединение! Край! Нима наистина трябва само да работим? И да мислим само за другите? Нима светът е красив, само за да тичаме по него в галоп, без да се извърнем дори от кланицата направо към гробищата?... На всеки човек се случва да помисли веднъж и за себе си. Та само дъртият Кюлц ли не бива да го стори?

Той поклати глава.

— Може би на дроздовете трябва да се забрани с полицейска заповед да пеят. Може би. А може би не. Това не е по моята специалност. Във всеки случай в неделя се надигнах още в зори, в пет часа. На Емилия — това е жена ми — казах, че ще ида в Бернау на гости на Зелбман (с него навремето бяхме заедно калфи при Шмиц в Потсдам). Сетне взех пари и потеглих към Щетинската гара. Там проверих кога има бърз влак. По възможност по-далеч. И в неделя следобед бях в Копенхаген.

При спомена за бягството си той се усмихна. Усмихна се като момче, което е офейкало от училище. Но като се имаха предвид рунтавите му сиви мустаци, усмивката му се яви някак с голямо, много голямо закъснение.

— Господин Кюлц — каза госпожицата. — Вие сте стар грешник.

— Не думайте такива неща!

— Поогледахте ли се наоколо поне както трябва? — запита тя.

— О, да! — каза той. — Достатъчно. Бях в Роскилде. Бях и отгатак, в Малмьо. Ходих на гроба на Хамлет. Макар да е твърде съмнително, дали той лежи вътре. Бях и горе, в Гилелейе, и се къпах в морето. Мила госпожице, иде ми с часове да си удрям плесници, дето не съм почнал по-отрано да разглеждам света.

— А колко пъти — запита тя — писахте на семейството си?

— Нито веднъж — заяви той. — Ще има да се чудят, колко се бавя в Бернау!

— Извинете — каза сериозно госпожицата, — но това решително надхвърля всички граници! Та вашата жена най-късно в понеделник сутринта е телефонирала в Бернау и е разбрала, че съвсем не сте ходил там!

— Мислите ли? — попита той. — Впрочем това може да се очаква от Емилия.

— Може би смятат, че ви се е случило някое нещастие! И сега семейството ви тръпне от хиляди опасения.

— Нека тръпне! — каза невъзмутимо той. — И Кюлц иска веднъж да се види на спокойствие. Най-сетне човек не е дядо Коледа!

Госпожицата позамълча. След това каза:

— Вярно е, че аз не знам точно как се чувства човек като месар и дядо.

— Така е — рече той.

— Но знам едно. Че още сега, без всякакво отлагане, ще купите една картичка с изглед и ще пишете на жена си. Във фойето на хотела има картички.

Кюлц погледна госпожицата изкосо. Тя каза:

— Моля ви да го сторите!

Той направи усилие, стана, закрачи към хотела и измърмори:

— Ето, пак попаднах под чехъл!

Във фойето на хотела имаше щанд. Кюлц извади очилата си от калъфа, сложи ги и заразглежда картичките. След дълго търсене избра един великолепен изглед на пристанището, тикна картичката под носа на продавачката и каза:

— И една марка от шест пфенига. Или за Германия струва повече?

Продавачката не откъсваше очи от устните му, мъчейки се да разбере какво иска да каже.

— Марка от шест пфенига — изръмжа той. — И то малко по-скоричко!

Тогава един дебел господин, който се отличаваше с доста щръкнали уши, се обади до него:

— Тук едва ли ще може да получите марки от шест пфенига! Пък и няма да ви свършат много работа.

— Нека тогава ми даде марка от дванайсет или петнайсет пфенига!

Дребният господин поклати глава.

— Тук няма и такива.

— Нищо не разбирам. Който продава пощенски картички, трябва да има и марки.

Дребният господин се усмихна и ушите му щръкнаха още повече.

— Марки има — каза той, — но не немски... Може би ще опитате с датски?

[1] (англ.) — Какво обичате, господине? ↑

ВТОРА ГЛАВА

ИРЕНЕ ТРЮБНЕР СЕ СТРАХУВА

Дребният господин излезе много услужлив. Добрите хора изпитват винаги удоволствие да помагат на другите. Те са епикурейци и, вършейки добрини, задоволяват моралните си пориви.

Както и да е, месарят Кюлц държеше в ръка надлежно облепения с пощенска марка великолепен пристанищен изглед и разговаряше с дребния господин. Приказваха си вече от пет минути. Нищо не може да се сравни със симпатията, породена между зрели мъже.

Най-сетне Кюлц показва на непознатия господин портфейла си и се осведоми подробно за покупателната стойност на датските банкноти, особено в сравнение с немските пари. Дребният господин едва не забрави да му върне обратно портфейла.

Това накара двамата да се засмеят от сърце.

— А сега трябва да се върна пак на масата си — каза берлинчанинът. — Името ми е Кюлц. Много ми беше приятно.

— И на мене също — отвърна дребният господин. — Казвам се Щорм.

Двамата стиснаха ръцете си.

В същия миг пред хотела спря един вестникарски куриер, скочи от колелото си и се втурна с пакет вестници през портала във фойето. Госпожицата от щанда погледна заглавието, отпечатано с едър шрифт на първа страница, и по бузите ѝ избиха червени петна. Куриерът бързо изтича обратно към колелото си и припряно продължи по-нататък. На улицата минувачите бяха спрели и четяха на групи новите вестници.

Посетителите във фойето доловиха, че е станало нещо. Те се стълпиха пред щанда и почнаха да купуват вестници. Четяха новините и един през друг приказваха на всички световни езици.

— Също като при вавилонското стълпотворение — установи Кюлц. — Впрочем никак не ме е яд, че не разбирам нито дума от тоя спектакъл.

Дребният господин кимна учтиво.

— Без съмнение. Незнанието е дар божи. Който знае много, има много ядове.

Той си купи вестник и бегло прегледа първата страница.

— Ставам вече любопитен — каза Кюлц. — Какво толкова се е случило? Да не би да има война?

— Не — отговори Щорм. — Изчезнали са художествени произведения. На стойност един милион крони.

— Аха! — рече Кюлц. — Е, тогава ще си напиша картичката.

Той подаде любезно ръка на господин Щорм и си тръгна.

Дребният господин, слисан, го изпрати с поглед. После мина през портала и седна при господин Филип Ахтел. Той също четеше току-що излезлия вестник. Проучваше най-старателно първата му страница. Сетне каза:

— Какво ли не става на тоя свят?

— Засега липсва всякаква следа от извършителите — рече господин Щорм.

— Дано да ги пипнат скоро!

— Преди да са задигнали още нещо.

— Точно така!

Те се усмигнаха прилично и помълчаха. След това господин Ахтел попита:

— А какво става с тиролеца?

Щорм раздражено премигна по посока към Кюлц, който, привел гръб, пишеше картичката си.

— Отначало го взех за глупак. Но вече не ми се вярва. Толкова глупав човек изобщо не може да бъде! Преструва се. Впрочем намирам, че е изключително тъпо да се правиш на толкова глупав.

— Това не е чак най-лошата тактика! А какво казва шефът?

— Да го следя. А на тебе ще прати Карстен!

Щорм посочи с глава към Кюлц.

— Оня ме попита какво пишело във вестника. Казах му. Той отговори „Аха! Е, тогава ще си напиша картичката.“ Забележително, а?

— Опасен дядка — отвърна господин Ахтел. — Безобидните са най-лошите.

Оскар Кюлц бутна настрана картичката, пъкна молива обратно в тефтерчето си и въздъхна с облекчение. Сетне се обърна към

госпожицата.

— Бихте ли се подписали и вие? — запита той. — Тогава моята Емилия ще почне да ревнува, а това винаги е много смешно.

Той добродушно се засмя.

Госпожицата написа един ред и сложи картичката обратно на масата. Татко Кюлц я взе и прочете какво беше написала събеседничката му.

— Много благодаря! — каза той. — Много благодаря, госпожице Трюбнер!

— Моля.

— Трябва да се ожените скоро — каза замислено той.

— Защо пък?

— Защото името ви е толкова тъжно!^[1] Познавах един човек, той се казваше Шмерц.^[2] Беше един от най-нещастните хора, съществували някога на тоя свят.

— Защото се казваше Шмерц ли?

— Сигурно! На него дори и женитбата не помогна!

— Навярно защото и след сватбата пак се е казвал Шмерц — забеляза тя остроумно. — Но все пак: не мога да се омъжа за първия срещнат човек, само защото се казва Фрьолих или Лустиг!^[3]

Старият месар поклати посивялата си глава.

Госпожица Трюбнер каза:

— Освен това аз далеч не съм толкова тъжна, колкото го изисква името ми.

— Все пак — рече той. — Все пак, тъжна сте, мила госпожице! Особено откакто купих картичката. Защо ли всъщност?

Сред челото ѝ се появи тънка отвесна бръчка.

— Има си основателни причини за това, господин Кюлц.

— Ядове ли имате?

— Не — отговори тя. — Но се страхувам.

Госпожица Трюбнер почука с пръст върху току-що излезлия вестник.

— В този вестник има една новина, която много ме изплаши.

— Да не би да е онази история с откраднатите художествени дреболии? И за милиона?

— Точно така. Тъкмо тази история!

— Да, но какво ви засяга тя? — попита той тихо.

Тя предпазливо се огледа, сетне сви рамене.

— Не мога да ви го разкажа тук.

В същия миг покрай тях мига някакъв млад човек. Беше едър, строен и, изглежда, разполагаше с много време. Той спря пред портиера, застанал до стълбата, поздрави, като докосна с пръст периферията на шапката си и запита:

— Живее ли тук в хотела някоя си госпожица Трюбнер от Берлин?

— Да — отвърна портиерът. — В момента тя седи там, отпред, до оградата. До онзи едър, пълен турист.

— Какво чудесно съвпадение! — каза стройният господин. — Благодаря ви!

Той допря за сбогом пръст до периферията на шапката си и се обърна.

Портиерът козирува и го изпрати с поглед.

Младият човек тръгна към оградата. Но съвсем не спря до масата на госпожица Трюбнер. Той дори не погледна дамата, за която току-що се беше осведомил! А равнодушно и бавно мина покрай нея, излезе на улицата и изчезна в навалищата!

Портиерът се облещи. И макар че професията му го беше понаучила вече на нещичко — той не разбра това.

— Бихте ли ми направили една голяма услуга? — запита госпожица Трюбнер.

— За клиентка на моя Ото съм готов да сторя всичко! — заяви месарят Кюлц. — Само кръв да не се лее.

— Това, надявам се, ще може да се избегне — каза сериозно тя. — Придружете ме, моля! Трябва да купя нещо. И по пътя ще ви разкажа за какво се касае. Имам чувството, че ни наблюдават.

— Това е от нерви — забеляза той. — Хедвига, втората ми дъщеря, по-рано беше същата. Но обикновено след първото дете всичко се оправя.

— Невъзможно ми е да чакам толкова дълго — каза госпожица Трюбнер. — Хайде! Да тръгваме!

— Е, добре! — измърмори старият Кюлц.

Той кимна на оберкелнера и плати.

— Колбасите ви са чудесни — каза одобрително той.

— Особено шпековият салам.

Оберкелнерът се поклони.

— Много любезно! Ще съобщя това на шефа на кухнята.

— Знаете ли случайно откъде доставят червата?

— Случайно не знам — каза келнерът. — Като келнер човек само бегло се занимава с колбаси.

— Щастливец! — възкликна Кюлц.

Госпожица Трюбнер също плати.

Сетне и двамата станаха и излязоха заедно на улицата. Странна двойка бяха: младата, стройна, елегантно облечена дама и дебелият, широкоплещест исполин с туристическите дрехи от лоденов плат.

Гостите, които седяха пред хотела, зяпаха любопитно подире им.

Господин Щорм и господин Филип Ахтел бързо се надигнаха от местата си, оставиха на масата три-четири монети и се отправиха към изхода.

Кюлц спря на бордюра и посочи няколко гълъба, които ситнеха по паважа.

— Това са „кобургски чучулиги“ — обясни той. — Брат ми отглежда гълъби. Казах му да зареже тая работа. Човек, чийто занаят е да коли телета, не бива да гали гълъби. Това е признак на лош вкус. Но той си държи на своето, и толкова.

— Елате, господин Кюлц! — помоли тихо тя.

Ахтел и Щорм се запромъкваха през редиците от маси. При оградата дребният сръга с лакът другаря си и пристъпи към масата, където беше седял Кюлц.

Той се наведе и взе една клечка от кибритника. Сетне си запали с нея цигара и сложи изгорялата клечка в пепелника.

Ахтел нетърпеливо чакаше. На улицата той запита сърдито:

— Какво толкова имаше?

Щорм измъкна усмихнат от джоба си една картичка.

— Приятелят ни Кюлц беше оставил това на масата. Двамата се наведоха над картичката и я прочетоха. На картичката пишеше:

Мила ЕМИЛИЯ!

Прости ми за внезапното изчезване. Ще ти обясня, когато се върна вкъщи. Срецнах една клиентка на Ото. Каква случайност, нали? Е, когато е рекъл господ, и

налъмите цъфват. Не се безпокойте заради мен! Чер
гологан не се губи!

Сърдечно твой ОСКАР.

А под този недодялан почерк бе написано с изящни, красиви
букви:

При все че не се познаваме, поздрави от
Ирене ТРЮБНЕР.

Двамата господа се спогледаха нерешително.

— Дали тоя тип е оставил картичката от разсеяност? — запита
Щорм.

— Глупости! — каза Ахтел. — Я погледни текста! Тоя тиролец е
съвсем отракано момче. Срещнал бил клиентка на Ото! Това,
естествено, е намек. Първо се прави на глупав. А сетне използва тая
картичка, за да ни се надсмее. Невероятно нахалство!

Прекалено високо разположените уши на господин Щорм,
притиснати сега от периферията на шапката и извити под прав ъгъл,
сякаш искаха да настръхнат.

— Когато е рекъл господ, и налъмите цъфват! — повтори
сърдито Филип Ахтел. — А ето че идва и Карстен.

Те поздравиха колегата си и закрачиха на почетно разстояние
след госпожица Трюбнер и господин Кюлц. Щорм накъса на безброй
малки парченца картичката с копенхагенското пристанище, адресирана
до госпожа Емилия Кюлц в Берлин, и ги пръсна по паважа.

Младата дама и месарят Кюлц нямаха представа, че ги следваха
трима мъже, които се интересуваха извънредно много от тях.

На същото такова почетно разстояние един едър млад човек
следваше тримата мъже.

Тримата мъже също нямаха представа, че ги следва някой, който
се интересува извънредно много от тях.

Как си играе животът!

[1] Ако се преведе буквално, името „Трюбнер“ би значило „Тъжовникова“ — Б.пр. ↑

[2] „Шмерц“ — „Страдалников“ — Б.пр. ↑

[3] „Фрьолих“, „Лустиг“ — „Веселяков“ — Б.пр. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

СТАВА ДУМА ЗА ИЗКУСТВО

— Работата е следната — започна госпожица Трюбнер. Те седяха на скамейката в една от градините на Амалиенборг. Между каменните плочи, с които бе покрит дворът пред внушително приветливите фасади на дворците, растеше трева. Откъм пристанището се чуваха сирени на параходи. Водени от лоцмани в Зунд. Иначе бе тихо.

Висок стар зид отделяше градината на двореца от улицата. Зидът бе прекъснат само в средата. Там имаше здрава решетъчна порта от ковано желязо, която сигурно не бе отваряна от десетилетия насам. Всеки, който минаваше по улицата, можеше да спре до портата и да надникне в старинната градина през изкусно преплетените железни орнаменти, фигурки и розетки.

Точно тъй, както сега някой си господин Карстен!

Двамината негови добри познати бавно се разхождаха нагоре-надолу по другата страна на улицата. Те не приказваха много и го чакаха.

Госпожица Трюбнер и господин Кюлц нямаха представа, че ги следят. Обърнали гръб към улицата, те разглеждаха прозорците и портите на замъка.

— Работата е следната — повтори госпожицата. — Аз съм частна секретарка на един богат и известен в цял свят колекционер на художествени произведения, който живее в Берлин и се казва Щайнхьовел. Миналата седмица в Копенхаген се разпродаде на търг една от най-големите сбирки, които изобщо съществуват. Първоначално сбирката е била собственост на някакъв американец, който прекарал залеза на своя живот в Дания и неотдавна починал. Знаете ли какво значи разпродажба на художествени произведения?

— Не съвсем — каза Кюлц. — Но сигурно и там ще е същото, както при другите наддавания. Непрекъснато се крещи и се удря с едно чукче. И онзи, за когото чукчето удари три пъти, ще не ще, става собственик на джунджурийката.

Тя кимна.

— Господин Щайнхьовел събира предимно миниатюри. Миниатюрите са съвсем мънички картини. Често те се поставят в много скъпи рамки. Старите миниатюри са особено ценни. За миниатюри господин Щайнхьовел е готов да заплати каквато и да било сума.

— Всеки си има бръмбар в главата! — заяви господин Кюлц. — Точно както брат ми с неговите гълъби. Какво ли не му пробутваха! И то на какви цени! Човек не би повярвал просто! Веднъж купил двойка гълъби, само защото били с някакви си забележителни шарки. Искаше да спечели с тях премията на птицевъдната изложба. Но за съжаление малко преди изложбата заваля дъжд. И шарките на животинките изчезнали. Излезе, че са били накиснати в боя, а пък брат ми — накиснат с една хубава сумичка.

— Познавате ли Холбайн-младия? — запита госпожица Трюбнер.

— Откровено казано: не! А и стария не познавам.

— Холбайн младия е бил един от най-прочутите немски художници. Известно време е живял в двореца на Хенрих VIII.

— Тоя го знам — каза зарадван Кюлц. — Нали той е стоял цял ден бос на снега?

— Не. Това е бил Хенрих IV.

— Но горе-долу е вярно, нали?

— Приблизително. Хенрих IV е бил немски император, а Хенрих VIII — крал на Англия... Най-известен бил с това, че честичко се женил и наредил да екзекутират някоя и друга от жените му.

— Ех, че времена са били! — възкликна господин Кюлц и млясна с език.

— Но той заповядвал не само да убиват жените му, но и да ги рисуват.

— Надявам се, че това е ставало преди да ги заколят!

Кюлц се изсмия високо и удари с ръка по зеления си импрегниран панталон.

— Точно каза — каза госпожица Ирене Трюбнер. — Преди това! Първата жена, която заповядал да обезглавят, се казвала Ен Болин. Холбайн я рисувал, без знанието на краля, малко преди сватбата и за

рождения ден тя му подарила тази миниатюра в рамка с прекрасни скъпоценни камъни.

— Днес човек се фотографирва — рече Кюлц. — Това е по-бързо и по-евтино.

— Върху обратната страна на миниатюрата има едно посвещение, написано собственоръчно от Ен Болин.

— Аха! — каза Кюлц. — Сега започвам да проумявам. Тази миниатюра е била продадена на търг в Копенхаген, и господин Щайнхьовел я е купил.

— Точно така. За дребната сума от шестстотин хиляди крони.

— Божичко, какъв ужас!

— Вчера господин Щайнхьовел продължи за Брюксел, за да разгледа там една миниатюра на Карл IV. Картина, на която люксембургският крал е изобразен като дете, още когато е живял във френския двор. А на мен шефът поръча да занеса английската миниатюра от Копенхаген в Берлин.

— Моите най-искрени съболезнования!

— Господин Щайнхьовел не искаше да я вземе със себе си в Брюксел. И освен това той смяташе, че при мене тя се намира в по-голяма безопасност. Защото него го познават. А частната му секретарка не познават... И ето че дойде днешната новина от вестниците!

Господин Кюлц се почеса по главата.

— Откраднати са художествени произведения на стойност един милион. — Тя беше извън себе си. — Касае се без изключение за предмети, за които е наддавано на търг. А от извършителите няма и следа. Ако утре тръгна за Берлин с миниатюрата на Ана Болейн, може да ми се случи така, че миниатюрата да изчезне. Абсолютно сигурно е дори, че ще ми се случи! Предчувствам го от днес по обед. Вие наистина твърдите, че след първото дете тези предчувствия щели да изчезнат. Но аз вече ви казах...

— Че ви е невъзможно да чакате толкова дълго. Малко по малко това вече ми става ясно. Но какво ще правите сега? Да останете тук — не можете. Да отпътувате — също не можете. А друг избор няма.

— Все пак — каза тихо госпожица Трюбнер, — ето какво си мислех.

Карстен предпазливо се отдалечи от железния портал и прекоси улицата. Двата му приятели спряха, вперили с нетърпение погледи в него.

— Няма смисъл! — измърмори Карстен. — Думица не можеш да доловиш.

— Моите поздравления! — каза Филип Ахтел. — Затова ли остана там цял четвърт час, бе говедо такова? Само за да ни съобщиш, че не си чул нищо, така ли?

— Мислех, че вятърът ще се обърне — обясни обидено Карстен. Филип Ахтел се изсмя неодобрително.

Взе думата Щорм.

— Все някога това нежно и росно създание ще се откачи от тоя тиролец. Малко след това аз ще срещна стареца уж случайно. После ще идем с него в „Четирилистната подкова“. И тогава ще видим на кого главата повече носи!

— Виж, тая идея си я бива — рече Филип Ахтел. — Хей там на ъгъла има една кръчма. Да се подслоним ли в нея, докато двойката излезе от градинката?

— Да се подслоним? — запита Карстен. — Та то изобщо не вали!

Господин Ахтел протегна ръка пред себе си и промърмори:

— Тая проклета суша!

Откъм другия край на улицата се зададе едър, строен господин. Спря пред желязната ограда, извади от джоба си един пътеводител, прелисти го, огледа замъка и градинката му и най-спокойно продължи пътя си.

— Ето какво си мислех — повтори тихо госпожица Трюбнер. — Мислех си, че вие бихте могли да ми помогнете.

— Да ви помогна — рече Кюлц. — Само че не зная как.

— Като заминете утре по обед с мене за Берлин.

— Вече?

— Жена ви много ще се зарадва!

— Това въобще не е основание!

— Но то е крайно необходимо за моя план, господин Кюлц!

— Виж, това е нещо друго — каза той. — Е, добре! Утре по обед ще заминем, но аз пътувам в трета класа.

— Чудесно! — извика тя. — Аз пък пътувам във втора класа!

— Защо е чудесно, не разбирам. Щом няма да пътуваме в едно и също купе, тогава няма защо да идвам с вас!

Татко Кюлц беше едва ли не обиден.

Тя се приведе напред.

— Ако мислят да откраднат миниатюрата от мен, а в това аз нито за миг не се съмнявам, ще се опитат да го сторят през време на пътуването. Аз пътувам във втора класа. Няма да ме изпускат от очи. Може би дори ще откраднат куфара ми.

Тя плесна с ръце като някое дете.

Татко Кюлц я погледна уплашено.

— Да не сте се побъркала? Ще ви задигнат миниатюрата, а вие се радвате!

— Но не, господин Кюлц! Само куфара!

— Аха. А миниатюрата не е ли във вашия куфар?

— Не.

— Че къде е тогава?

— В багажа на един господин, който ще пътува в трета класа и у когото бандата положително няма да се досети, че се намира миниатюрата на Ен Болин!

— А кой е този господин? — запита той. След това се плесна с длан по челото. — Аха-а!

— Точно така! — рече тя. — Утре на гарата аз ще ви дам миниатюрата. А в Берлин вие ще ми я върнете.

— Дявол да го вземе! — извика той. — Ама че умно измислено!

— Ще минем през контролата на гарата, като че изобщо не се познаваме. И аз ще пхна тайничко в ръката ви едно пакетче. Никой няма да забележи нищо. Ще пътуваме поотделно. Ако рекат да ме ограбят, няма да намерят в мен нищо.

— Ами ако бандата излезе още по-хитра и открадне пакетчето от мен?

— Изключено! — заяви тя. — Никому няма да хрумне подобно нещо!

— Както кажете, госпожице Трюбнер. Аз обаче предварително отхвърлям всякаква отговорност.

— Но това се разбира от само себе си, драги господин Кюлц. — Тя стана. — Камък ми падна от сърцето. Благодаря ви, че сте съгласен да ми помогнете.

И стисна ръката му.

Той отвърна на ръкостискането.

— Тъй — рече тя. — А сега да се разделим. Инак може да направим впечатление.

— Както искате. Значи, утре по обед на главната гара, пред контролата.

— Няма да си разменяме там нито дума. Няма да се поглеждаме дори. Вие ще вземете незабелязано пакетчето и ще го приберете в куфара си. А в Берлин, на Щетинската гара, изведнъж ще се познаем пак! Ясно ли е?

— Кървав пот ще се лее — изказа опасението си той.

— Но щом е за вас, никой салам не ми се свиди!

— Довиждане! — каза тя. — А за в бъдеще господин Щайнхьовел ще трябва да купува месо само от вас. Инак на първи ще подам оставка.

— По-добре да купува от Ото — рече месарят Кюлц.

— Ото има по-голяма нужда от клиента.

— Дадено! А сега аз тръгвам към града. Вие пък, моля ви, отдалечете в някоя друга посока. Инак може да привлечем върху себе си вниманието. До утре, татко Кюлц!

Тя му се усмихна признателно и се отдалечи.

— До утре — рече той.

Изпрати я с поглед. Тя мина през една от сводестите порти и изчезна.

— Какво старо магаре съм! — промърмори той.

И дълго не можа да се отърве от тая мисъл.

След като напусна Амалиенбург. Оскар Кюлц се озова на Бредгаде. На тая улица има извънредно много антикварни магазини. Тъй като, макар и отскоро, все пак имаше вече вземане-даване с миниатюри, Кюлц сметна за свой дълг да се позанимае с изкуството. Той търпеливо се зае да разглежда всички витрини. Видя гравюри на мед, златошити епатрихили, сребърни свещници, мадони от боядисано дърво, японски акварели, негърски идоли, стари календари, полинезийски танцьорски маски, резби върху слонова кост, рупински щампи и още много неща. Повечето от тях не му допаднаха.

Пред един от магазините стоеше дребничкият господин, който му бе разяснил разликата между германските и датските пощенски

марки. Щорм благоговейно беше потънал в съзерцание.

Известно е, че в числото най-големите постижения Шопенхауер е поставил контемплацията, т.е. съзерцаването на творби на изкуството, без да се породят желание за притежанието им. Волята и жаждата за собственост мълчат. Приближил се до тази Нирвана, у човека остава само същественото. Шопенхауер е познавал добре хората... Толкова за господин Щорм.

— Човек трябва да ходи с късмета си! — извика Оскар Кюлц и потупа господин Щорм по рамото.

Изтръгнат от своето безкористно съзерцание. Щорм вдигна поглед. Той се усмихна смутено и отвърна на пресекулки:

— Ах, каква случайност, господин... Как беше почитаемото ви име?

— Почитаемото име беше Кюлц — заяви със задоволство събеседникът му. — Ужасно скучая, драги господин Щорм. Цял живот съм желал да остана сам за няколко дни! И сега желанието ми се изпълни. Мога да ви кажа само едно: просто отвратително е!

— Въпрос на навик — рече Щорм. — На мен пък самотата никак не ми тежи.

— Случвало ли ви се е да бъдете някога дълго време сам?

Дребничкият господин сведе поглед. Подобни двусмислени въпроси му бяха противни. Особено когато ги задаваха хора, които се преструват на глупави. Ето защо той се направи, че не е дочул въпроса и почна да говори за изкуството.

— Нищо не разбирам от тия неща — каза Кюлц.

— И с мен е така — отвърна Щорм. — Но аз страдам от някаква нещастна любов към тях. И винаги когато съм в Копенхаген, не пропускам да обиколя тая улица и ей тъй, да позяпам по нея. А понеже по всичко изглежда, че утре ще пътувам за Берлин, днес пак съм тук.

— Значи, утре заминавате за Берлин?

— Ако не ми мине лисица път, да.

— Великолепно! И аз! Трета класа ли?

— Разбира се. В такъв случай може да си правим компания.

Господин Кюлц беше щастлив. Двамата тръгнаха заедно и бърбеха. Пред следващата витрина господин Щорм спря.

— Погледнете само! — прошепна той. — Тоя свети Себастиан! Тринадесето столетие. Кьолнска школа.

— Истинска мишена за стрелба — рече Кюлц.

— А тази миниатюра! Изящно нещо, нали?

— Аха — съгласи се Кюлц. — На това значи му викат миниатюра! Тъй изглеждали тия неща!

Събеседникът му едва не си заби главата във витрината.

— Такава нищо и никаква картинчица! — констатира Кюлц. — Ами че тя в най-добрия случай е колкото визитна картичка. Колко ли може да струва?

— Както казах, аз не разбирам много от тия неща — отвърна дребният господин. — Но все ще трябва да се дадат петстотин крони за нея.

Кюлц погледна пренебрежително миниатюрата.

— Но има и много по-скъпи, нали?

— О, да — каза Щорм и побледня.

През това време госпожица Ирене Трюбнер се движеше в центъра на града. Търсеше един магазин за обувки, на чиято витрина преди няколко дни бе харесала чифт сандалети. Днес искаше най-сетне да купи обувките. При условие, че щяха да ѝ станат. Защото тя носеше обувки номер 35, а като оставим настрана истинските злини на тоя свят, едва ли има по-голяма беля от тази да носиш обувки с толкова малък номер. Каквито и хубави обувки да пожелаеш да си вземеш — а кои хубави обувки не би пожелал човек, — никога не можеш да намериш 35-и номер между тях!

На известно разстояние я следваха двама господа.

— Би трябвало да позакачим тая кукла — рече единият от тях, някой си господин Ахтел. — Кой знае, може пък да излезе нещо!

— Е, хубаво — отвърна Карстен. — Придушкай я!

Филип Ахтел се колебаеше.

— Носът ми не подхожда за флиртове. В пълен разрез е с нормите на художествената пропорция. Бъди така добър и уреди ти тая дреболия!

— Тъй да бъде! — рече Карстен и оправя вратовръзката си. — Ами ти?

— Аз ще ви следвам като сянка.

— Само не се отбивай да пиеш — отвърна Карстен. — Инак шефът ще ти смачка фасона.

Сетне ускори крачките си и се отправи към госпожица Трюбнер. Беше само на няколко стъпки зад нея.

В този миг един едър, строен господин го изпревари!

Тоя господин потупа младата дама по рамото и изненадан извика:

— Ало, Ирене! Как попадна в Копенхаген?

Ирене Трюбнер трепна и се извърна.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ПИРЪТ В „ЧЕТИРИЛИСТНАТА ПОДКОВА“

Освободен от ролята на фустопоклонник, Кзрстен се оттегли назад. Филип Ахтел се ухили злобно и каза:

— Ах, клетото ми момченце! Нямах късмет с жените!

— Я не дрънкай глупости! — изръмжа Карстен. — Тоя тип я познава. Извика я с малкото ѝ име.

— Помощните отреди, които стария Щайнхъовел изпраща на частната си секретарка, почват малко по малко да ми действат на нервите — призна Ахтел. — Или може би смяташ, че са хора от конкуренцията? Това, разбира се, би било още по-очарователно.

— Не вярвам — рече Карстен. — Той извика името ѝ и тя тутакси се извърна. Като мълния.

— Мълнии, които се извързват, са опасни — каза Филип Ахтел.

— Какво обичате? — строго запита госпожица Трюбнер. Почти не се забелязваше, че е уплашена. — И отгде-накъде ви хрумна да се обръщате към мен с малкото ми име?

— Как? И вие ли се казвате Ирене? — Стройният господин беше наистина слиян. Той свали шапката си. — Моля за прошка. Но с походката си вие ми напомнихте невероятно много една моя братовчедка от Лайпциг. — Той се усмихна подкупващо и добави: Анфас обаче вие сте по-хубава от братовчедката ми.

— Странно е, че братовчедката ви също се казва Ирене!

— Случва се — рече господинът. — Аз самият се казвам Руди.

Госпожица Трюбнер му обърна гръб и продължи пътя си.

— Съвсем не е рядко явление — забеляза господинът, който се казваше Руди — хора с еднакви собствени имена да си приличат.

Госпожица Трюбнер рязко се изсмя.

— Днес вече трябваше да чуя, че характерът на фамилните имена влияел върху настроението на хората, които ги носят. Цял живот

човек не престава да се учи.

— Така е — потвърди господинът. — Като е дума за фамилните имена: казвам се Щруве, Руди Щруве.

Тя ускори крачките си.

Той не изостана.

— Всъщност аз се радвам, че не сте моята братовчедка.

— Защо?

— Братовчедката си вече познавам — рече дълбокомислено той.

Тя старателно оглеждаше витрините, край които минаваха.

— Странно е — подхвана пак той — и те кара да се позамислиш: не съм срещал досега човек, който би желал да бъде друг. Вярно е, че някои мечтаят да имат парите на Рокфелер. Други пък биха искали да изглеждат като Грета Гарбо. Особено жените. — Той се засмя. — Но никому дори не хрумва да влезе напълно в кожата на другото. Никому! Дори ако има гърбица и живее в мазе! Нима това не е странно? Какво смятате вие по въпроса?

— Нищо — заяви младата дама и ускори още повече крачките си.

Той пак не изостана.

Изведнъж тя спря и забравила всичко друго, посочи с пръст една витрина и каза:

— А, ето ги най-сетне!

След тези думи тя изчезна в магазина. Беше магазин за обувки.

Младият човек дълго зяпа изложените стоки. Когато забеляза в огледалото, поставено в задната част на една от витрините, двама минавачи, които спряха и зачакаха на отсрещната страна на улицата, той влезе в магазина.

Госпожица Трюбнер седеше в едно кресло. Пред нея бе коленичила една продавачка и пробваше половинка обувка на десния крак на клиентката.

— Много е голяма! — тъкмо я уверяваше младата дама. — В тая обувка бих могла да се обърна кръгом! Трябва ми най-малкият номер.

Продавачката се надигна и разтвори нова кутия.

И тия обувки бяха много големи.

Продавачката отиде до един от рафтовете, покатери се по някаква стълба и се върна с нова кутия.

Госпожица Трюбнер я остави да ѝ обуе и тази обувка, стъпи няколко пъти с нея и изненадана каза:

— Точно ми е!

— Като излята! — обади се някой до нея.

Тя вдигна поглед. Думите бе произнесъл досадният човек, който се наричаше Руди.

Той ѝ кимна приветливо.

— Много обичам да ходя на пазар с жени. Тъй приятно се отвличаш от сума по-важни неща.

Младата дама запита продавачката за цената. Сделката беше сключена. Тя обу пак старата си обувка и плати на касата.

Междувременно продавачката предаде пакета с обувките на господина. Той го прие като нещо съвсем естествено.

— Къде са обувките? — запита госпожица Трюбнер, след като прибра парите си в чантата.

Той вдигна пакета:

— Ето ги!

Продавачката им отвори вратата на магазина.

— Довиждане! — каза той, пусна младата дама пред себе си и я последва на улицата.

Продължително време вървяха един до друг, без да проговорят нито дума. Младият човек имаше впечатлението, че ще сбърка, ако се впусне без повод в разговор. И предположението му се оказа правилно. На площада пред кметството, до Абсалон-Хаус, госпожица Трюбнер спря и каза:

— Мога ли да ви помоля да ми дадете обувките?

— Разбира се — заяви той. — Ето ви патъчките.

И той ѝ подаде кутията.

— А сега, струва ми се, че ще бъде най-добре да си хванете пътя и да се изпарите.

— Защо, когато вие сте толкова близо? — отвърна изискано той.

— Стига празни приказки! — рече тя. — Не зная защо ми досаждате. Довиждане, уважаеми господине.

Той свали шапката си.

— Довиждане, уважаема госпожице.

След това ѝ обърна гръб и си тръгна.

Тя бе до известна степен слисана и в продължение на няколко секунди не помръдна от мястото си. Сетне гордо отметна глава назад и се отдалечи в противоположна посока.

„Е, чак толкова кисел пък нямаше защо да бъде“ — помисли си обидено тя. На драго сърце би се извърнала. Но знаеше, че не е прилично, и се сдържа.

В противен случай щеше да види, че пъхнал ръце в джобовете си, той усмихнато крачеше след нея.

Двама господа, застанали отсреща, до „фраскати“, обсъждаха случая.

— Как ти се струва? — запита Карстен.

Господин Ахтен сви обемистия си нос.

— Най-обикновена любовна история!

— Отвратително! — рече Карстен.

Веднага след това те тръгнаха след едрия, строен господин, който се казваше Руди.

А Руди вървеше след младата дама, която имаше същото име като неговата братовчедка от Лайпциг.

„Четирилистната подкова“ е мрачна моряшка кръчма. Недалеч от Нюхави. На една от страничните улички. Най-напред трябваше да се слезе по няколко разкривени и изтрити стъпала. А после същите тия стъпала трябваше да се изкачат. И това беше доста по-трудно от слизането.

Но до него още не беше се стигнало.

Оскар Кюлц седеше в една ниша. До него се бе настанил Щорм, човекът с дългите клепнали уши. Те бяха вече „в настроение“ и пиеха наздравици. Понякога с Тюборгска бира. Понякога с ракия. Около другите маси седяха мъже със сини моряшки блузи и също пиеха.

— Хубав град — заяви Кюлц.

Щорм вдигна чашата си с ракия.

Кюлц също.

— Наздраве! — извикаха двамата и изпразниха чашите си.

— Прекрасен град! — рече Кюлц.

— Приказен град! — добави Щорм.

— Изобщо един от най-хубавите градове! — заяви Кюлц.

Думите им звучаха тъй, сякаш играеха скат с наддаване.

Сетне пиха пак. Този път бира. Келнерът донесе, без да са му поръчвали, още две чаши ракия.

— Великолепен град! — промърмори Кюлц.

Щорм кимна развълнувано.

— А утре ще трябва да го напуснем!

Берлинският месар тъжно поклати посивялата си глава.

— Какво щастие, че ще пътувате и вие. Сам просто не бих имал достатъчно смелост. Наздраве, Щорм!

— Наздраве, Кюлц!

— Може да стане опасно, Щорм. Много опасно може да стане! Смелчага ли сте?

— Предполагам, че да, дърти Тиролецо? Но защо ще стане опасно?

— Не казвам! Да живее изкуството!

— Да живее, да живее, да живее!

Изведнъж Щорм се улови сам, че е запял. И уплашен почувства, че само още една бира и две ракии ще му стигнат, за да бъде така пиан, та да няма вече никакво значение, дали другият е по-пиан от него, или не.

— Наздраве! — извика Кюлц и изпразни чашата си.

— Наздраве!

Щорм не можа да улучи своята чаша.

Неговият сътрапезник бащински я постави в ръката му.

— Ех, братле, как ожаднява човек като пие! — рече Кюлц. — Какво щастие, че одеце се натъпках с порцийка мешано за дванайсет души.

Като си спомни блюдото със салам, той се разсмя. След това каза:

— Щом си подложа добре, мога да пия двацет и четири часа. Наздраве, Щормчо!

Студена пот беше избила по челото на Щорм. Пред очите му блещукаха точици, сякаш бе обкръжен от рояк комари.

— На... здраве — прошепна дрезгаво той и изля бирата в гърлото си.

Кюлц напълни отново чашата му.

— Съдбата ни събра — каза той. — Нека сега дойдат!

— Кой да дойде!

— Има толкова лоши хора на тоя свят! — При тия думи Кюлц тупна дребния Щорм по рамото тъй, че той едва не падна от стола. — И никой не знае точно защо са лоши. Нима не биха могли да опитат да заживеят с добро? А? И защо ли всъщност са лоши? За това дори и пасторът не знае стихче.

— И аз съм лош — заекваше Щорм. — Не, и на мен ми е лошо!

Той чувстваше как потъва в мъгла.

— На това помага само ракия! — заяви енергично Кюлц — Келнер, две ракии!

Келнерът се втурна и донесе поръчаното. Щорм почувства как му наливат ракия в устата. Не беше в състояние вече да се съпротивлява. Помисли си само още: „Ако тоя тип ме насади...“ След това се свлече на стола.

— Наздраве, стари момко! — каза Кюлц. — Дявол ги взел лошите хора.

Едва тогава забеляза, че седи до масата сам.

Пред една къща на Йостербругаде спря такси. От него се измъкна човек с костюм от лоденов плат, пристъпи с леко поклащане до вратата и прочете табелката, закачена на нея.

— Ура! — извика той. — Пансион „Курциус“! Какво щастие, че момчето не е забравило къде живее.

Върна се обратно до автомобила, извлече от седалката някакво неподвижно същество и го метна на рамо.

Шофьорът поиска да му помогне.

— Не е необходимо — рече туристът. — И по-тежки волове съм влачил. Всичко е въпрос на навик.

При вратата се извърна и викна:

— Почакайте ме, господин директоре!

Сетне влезе в сградата и пъшкайки, се заизкачва с тежки стъпки по стълбата.

Пансионът „Курциус“ се намираше на първия етаж. Туристът позвъни.

Нищо не се помръдна.

Той натисна звънеца като при тревога.

Най-сетне по коридора се чуха провлечени стъпки. Някой дълго се визира през шпионката.

— Хайде, отваряйте де! — измърмори туристът.

Чу се щракване на ключ. Вратата се отвори. Появи се изискан стар господин, с бяла брада и тъмни очила, и запита:

— Какво обичате?

— Бих искал да оставя тук един господин на име Щорм.

— За съжаление аз живея в този дом едва от вчера — каза меко старият господин. — И съм сам-самичък в жилището. Какво е станало с господина, когото носите на рамото си? Мъртъв ли е?

— Не, пиян е.

— Тъй, тъй.

— В пощенската кутия ли да натикам господин Щорм? — осведоми се туристът. — Или знаете някакво друго разрешение на въпроса?

Старият господин отстъпи в коридора.

— Навярно бихте могли да го оставите на дивана в трапезарията.

Той тръгна напред.

В дъното на коридора се затръшна някаква врата.

— Става течение — обясни старият господин. — Забравих да затворя стаята си.

Той натисна дръжката на една врата и светна лампата. Озобаха се в трапезарията. Огромният мъж със зелените дрехи от лоденов плат сложи внимателно своя товар на дивана и го зави с едно одеяло от камилска вълна. После оправи якето си, погледна угрижено лицето на бледния Щорм и каза:

— Дано утре да бъде точно навреме на гарата.

— Ще пътува ли?

— Да. Ще пътуваме заедно за Берлин.

— Добре, ще кажа на хазаина. — Изгънченият стар човек кротко се усмихна. — Той ще събуди навреме господин Щорм.

— С това ще ми направите голяма услуга — отвърна туристът. — Извънредно важно е.

— Мога ли да зная за какво се отнася?

— Не — отговори туристът. — Господин Щорм също не знае.

Той прекоси с леко клатушкане стаята и се извърна.

— Впрочем и самият аз не зная съвсем точно!

Туристът се изсмя, размаха бастуна си във въздуха и весело извика:

— Да живее изкуството!

Вън, в коридора, той се блъсна в закачалката. След това вратата се хлопна.

Тутакси след излизането му трапезарията се оживи. Най-малко десетина души заобиколиха дивана, на който сладко спеше господин Щорм. Рядко се случват толкова хора в някой пансион, гдето в момента има само един-единствен стар господин!

Старият господин беше свалил както тъмните си очила, тъй и голяма част от своята благодет.

— Каква е тази свинщина? — запита гневно той. От яд очите му се бяха изкривили. — Кой може да ми обясни това?

— Аз! — обади се някой.

Беше господин Филип Ахтел, специалистът по червени вина.

— Е? Ще си отвориш ли най-сетне устата?

— Щорм се беше сприятелил с тоя човек, който седеше в „Д’Англетер“ до секретарката на Щайнхьовел. А пред Амалиенбург реши да го срещне случайно пак и да седне с него на ракия. За да научи подробности.

— И?

Господин Ахтел се ухили.

— И той, изглежда, е привел този план в изпълнение.

— А кой беше санбернарският пес, който ни довлече обратно Щорм?

Ахтел каза:

— Та той именно е въпросният Кюлц, за когото все още не знаем, дали наистина е толкова глупав, колкото изглежда, или пък само се преструва.

— Във всеки случай кърка здравата — заяви някой и се засмя.

Друг от пансионерите каза:

— Намирам тази история чудесна! Щорм иска да напие човека, за да го прислуша, а вместо това онзи ни го донася на рамо вкъщи. Както пощаджия носи пратка с наложен платеж!

— Ирония на съдбата! — каза мазно Филип Ахтел.

— Тишина! — заповяда старият изискан господин и пристъпи съвсем близо до дивана. — Мога да ви кажа още отсега: ако излезе, че Щорм е извършил някоя глупост, той ще преживее нещо, което не ще преживее вече!

Щорм се търкулна на другата страна и изведнъж каза съвсем високо:

— Наздраве. Кюлцхен!

ПЕТА ГЛАВА

СБОГУВАНЕ С КОПЕНХАГЕН

На следващия ден по обяд Кюлц пристигна пръв на гарата. Започна да патрулира нагоре-надолу из чакалнята и следеше внимателно да не изпусне госпожица Трюбнер и господин Щорм. Същевременно той изпитваше оная страшна жажда, която настъпва след пиянство и на драго сърце би се отбил в бюфета на гарата, за да изпие чаша бира. Поне една чаша! Но не смееше да напусне поста си и пазеше тъй добросъвестно контролата, през която се излизаше на перон №4, сякаш го бяха поставили там на стража.

При главния портал се появи една доста голяма група господа с куфари, одеяла за път и чанти. Господин Карстен, който беше в тая компания, каза:

— Ето нашият тиролоец е вече там!

Веднага след това неколцина от неговите спътници се отделиха и заобикаляйки месаря Кюлц, минаха през контролата.

Татко Кюлц, разбира се, не забелязваше нищичко. Забелязваше само едно, че Щорм и госпожица Трюбнер не идваха.

„Само това ми липсваше! — мислеше той. — Накрая да замина сам за Берлин! Тъй ми се пада за моето добродушие! А защо ли да се връщам въкъщи? Нали Емилия и децата вече знаят, че не съм при Зелбман в Бернау, а в Дания. Кога ли са получили картичката с хубавия пристанищен изглед?“

В тоя миг му хрумна, че съвсем не бе пуснал картичката в пощенската кутия, а я беше оставил в хотел „Д’Англетер“!

„Всичко върша наопаки — помисли си разочаровано той. — Това е то одъртяването. Е, човек не може да живее вечно на тоя свят.“

Сетне мисловният му процес изведнъж секна. Защото под портала се появи госпожица Трюбнер. И не идваше сама. Крачеше между двама едри, яки мъже с черни шапки на главите. Впрочем те и иначе отговаряха на представата, която хората имат обикновено за криминалните чиновници в цивилно облекло.

Съгласно уговорката, Оскар Кюлц конвулсивно полагаше усилия да не изглежда, че познава госпожица Трюбнер. Но това бе толкова трудно за него, че за да опрости работата, реши да гледа другаде. От друга страна, беше необходимо да не изпуска от очи младата дама. Иначе как би могъл да нареди тъй, че да се промуши през контролата едновременно с нея?

Той вдигна куфара си, стисна по-здраво бастуна в ръка, пригответи се да потегли и колкото можеше по-незабелязано погледна през рамо.

Госпожицата тъкмо се сбогуваше с двамата си придружители и дружелюбно им кимна с глава.

Кюлц се набута с цялата си ширина в портичката на контролата и, за да спечели време, остави куфара си на земята.

— Един момент, господин кондуктор — каза той на чиновника при гишето. — Трябва да потърся билета си!

И макар отдавна да го беше намерил, той почна да тършува из всичките си джобове, като при това леко се поизвърна.

„Е, най-сетне — помисли си той. — Идва вече!“

Сега госпожица Трюбнер стоеше зад него. Кюлц подаде билета си на чиновника, усети как тикнаха в другата му ръка някакво пакетче, посегна непохватно, взе продупчения билет, вдигна куфара, изпусна бастуна си, наведе се да го вземе и най-сетне се измъкна из портичката на контролата.

Господин Карстен, който вървеше след двамата, с усилие сподави една мефистофелска усмивка.

На перон №4 владееше оживление.

Кюлц беше прибрал пакетчето, тикнато скришно в ръката му и бе заключил грижливо куфара си. Вярно е, че пакетчето беше леко, но куфарът изведнъж натежа и стана сякаш цели сто килограма. Кюлц запристъпва тромаво покрай влака и затърси третокласния вагон.

— Ало! — извика някой зад него.

Беше господин Щорм.

— Най-сетне! — каза с облекчение Кюлц. — Страхувах се вече да не сте се успал. Как е махмурлукът?

Щорм, който все още изглеждаше предоволно зелен, само махна с ръка. После му благодари, загдето го беше предал в пансион

„Курциус“.

— Научих за това едва тая сутрин.

— Направих го с удоволствие, любезни приятелю.

— Разбрах, че хазаите ми изобщо не били там.

— Точно така. Само някакъв възрастен господин с тъмни очила.

— Не го познавам.

— Той каза, че живеел там едва от завчера.

— Аха, значи затова.

Кюлц спря пред едно третокласно купе.

— Ето, тук има място!

Но господин Щорм не беше съгласен.

— Не мога да понасям бабичките — промърмори той. Думите му се отнасяха за някаква дама с бели коси, седнала до прозореца. — Бабичките носят само нещастие.

Двамата продължиха по-нататък.

Изведнъж Щорм спря, погледна нагоре към някакъв господин, който беше подал глава от едно купе и го запита.

— Извинете, има ли в купето ви място за още двама души?

Господинът, който впрочем приличаше на бивш тенор и беше с твърде зачервен нос, погледна в купето, след това отново към перона и каза:

— Ще се сместим някак.

Щорм се качи, извърна се и пое куфара на своя спътник.

— Внимателно! — изръмжа загрижен Кюлц.

Сетне се качи, пъшкайки, след него. Господинът с червения нос услужливо му помогна. Ако се съдеше по първото впечатление, хората в купето бяха очарователни.

И по една случайност се оказаха все мъже.

Те се сместиха с готовност и подхвърлиха няколко любезни забележки.

Щорм запита господина с червения нос дали и той ще пътува за Берлин.

— Не, само до Варнемюнде — отвърна учтиво господинът. — Там е съпругата ми с децата. На почивка.

— Милите дечица — каза човекът, който седеше в ъгъла и глупаво се ухили.

Останалите пътници го погледнаха, крайно изненадани. Той се смути и се скри зад един вестник.

— Може би ще остана няколко дни във Варнемюнде — продължи пътникът с червения нос. — При все, че неотложни работи ме зоват в Берлин.

Друг от пътниците каза, че Северно море му се харесвало повече. Водата му била по-варовита. А въздухът съдържал повече соли. Допадал му най-вече Зюлт.

Кюлц запали пура и погледна нагоре дали куфарът му все още е на багажната мрежа.

Куфарът беше още там.

Скоро всички пътници в купето завързаха разговор, сякаш бяха все добри стари приятели.

(Пък и така си беше.)

Госпожица Ирене Трюбнер намери едно доста свободно второкласно купе. Заети бяха само местата до прозореца. От една съвсем млада брачна двойка американци, които четяха вестници и списания и от време на време си ги разменяха.

Тя се настани в единия от ъглите до коридора и твърде често поглеждаше ръчния си часовник.

От прозорците в коридора се бяха надвесили пътници и разговаряха със свои близки и познати, които оставаха в Копенхаген. Някои вадеха вече носните си кърпички.

Сетне влакът потегли. Кърпичките се размахаха в надпревара. Американската брачна двойка вдигна поглед от четивото си. Двамата се усмихнаха един-другиму, прекратиха автоматично усмивките си и продължиха пак да четат.

Госпожица Трюбнер почувства, че някой я наблюдава. Тя се огледа.

Вън, в коридора на вагона стоеше едрият, строен господин, който се казваше Руди!

Той ѝ кимна и свали шапката си.

После влезе в купето, седна насреща ѝ и запита:

— Искате ли да се сдобрим?

Тя мълчеше.

— О — каза той, — вие сте с новите обувки! Очарователни са! Толкова малък изглежда кракът в тях!

Госпожица Трюбнер мълчеше.

— Токовете биха могли да бъдат малко по-ниски — рече той. — Ниските токове са по-здравословни.

— Ортопед ли сте? — запита тя.

— Не. Но имам братовчед, който е лекар.

— В Лайпциг ли?

— Защо в Лайпциг?

Ъгълчетата на устните ѝ се свиха нагоре.

— Бях почти убедена, че става дума за брат на вашата братовчедка Ирене.

Той се засмя. Смахът му обезоръжаваше. Звучеше тъй, като че се смееше цял клас абитуриенти.

— Вие подценявате рода Щруве — рече сетне той. — Не искам да се хваля. Но родът ни е много работлив и пръснат из цялата страна.

— Интересно.

— Моят братовчед например живее в ХанOVER. Той е специалист по уши-нос-гърло.

— Аха. И затова разбира толкова от токове на обувки!

— Именно, именно!

Той се облегна назад, праметна бавно крак върз крак, извади вестник и каза:

— Сега, понеже съм си срамежлив, ще помълча малко. Дочуване след един час.

И усилено се залови да чете.

Влакът се носеше през остров Зееланд. На юг. Пътуваха през градини.

Госпожица Трюбнер енергично притисна голямата си чанта под мишница и без да обръща внимание на американската брачна двойка, зарея поглед през прозореца.

От своето купе месарят Кюлц също тъй гледаше навън. Поне с едното око. С другото вардеше куфара си и неговата тайна.

„Хич не е лесна тая работа“ — помисли си Кюлц. И едва не го каза гласно.

Той изтри потта от челото си.

— Горещо ли ви е? — запита угрижено Щорм.

И още преди Кюлц да успее да отговори, друг от пътниците скочи и свали прозореца.

— Много любезно — каза Кюлц и се огледа наоколо. Рядко бе виждал толкова много мили, будещи доверие хора, събрани на едно място. Наистина беше имал късмет!...

Посочи с ръка към прозореца.

— Още като идвах насам ми направи впечатление — рече той — датският добитък е първокласен. Никога в живота си не съм виждал толкова нещо!

Стадо кафяви говеда сякаш почувстваха, че ставаше дума за тях. Животните се загледаха внимателно във влака, а едно теленце потича няколко крачки наред с вагона.

— Вие се интересувате от скотовъдство? — запита господинът, комуто принадлежеше червеният нос.

— Разбира се — рече Кюлц. — Аз съм месар. От трийсет години!

— Е, тогава е ясно — каза вежливо господинът.

— Всъщност в момента професията ми вече не ми се нрави особено — продължи Кюлц. — Някой ден на човек му идва най-сетне до гуша да се намира непрекъснато сред говеда!

Той се засмя самодоволно.

Спътниците му го погледнаха със сладникаво-кисели усмивки.

— Надявам се, че това не е намек? — скромно запита господин Щорм.

Когато най-сетне разбра въпроса му, месарят Кюлц изпадна в леко отчаяние.

— Как можахте да допуснете, че ще кажа толкова нещо? — извика извън себе си той. — Съвсем не съм имал предвид вас, господа! Говорех за истински говеда! Не за вас! Ако знаехте само колко неприятно ми е това недоразумение. Никога не бих си позволил толкова нещо.

Той наистина беше извън себе си.

— Но аз само се пошегувах — заяви господин Щорм.

— Действително ли? — запита с облекчение Кюлц.

Останалите кимнаха.

— Слава богу! — рече Кюлц. — Камък ми пада от сърцето. Такова нещо наистина никога не бих казал гласно.

Господинът, който се наричаше Руди, се беше облегал удобно назад. Лежеше със затворени очи и спокойно дишаше.

Ирене Трюбнер разглеждаше лицето му. Разглеждаше го дълбокомислено и си разсъждаваше:

„Всяка дума, която ми е казал досега, навярно е лъжа. Защо ме преследва от вчера насам? И щом го върши, защо ме лъже? При това той долен мошеник има лице като Архангел Михаил! Вятър работа е прехвалената взаимна зависимост между физиономия и характер!“

Тя се извърна рязко към прозореца и в продължение на няколко минути се визира навън. Ала сетне пак обърна глава.

„Какви изразителни ръце! — помисли неволно тя. — А при това е долен тип! Но с мен ще си счупи зъбките, той Руди!“ Ирене се поправи мислено: „Тоя господин Руди!... Тоя сънльо, ха!“

В последното обаче тя се мамеше. Тоя господин Руди съвсем не спеше! Само така изглеждаше. Изпод дълбоко спуснатите си клепки той непрекъснато наблюдаваше младото момиче. Беше възмутен.

„Защо ли пък тъкмо тая Ирене Трюбнер — мислеше той. — Защо ли пък тъкмо тя трябваше да излезе такова красиво създание? Защо не е някое бостанско плашило? Години наред мечтаеш да срещнеш такъв човек. И когато най-сетне ти кацва право в ръцете, моментът е съвсем неудобен. Дявол да го вземе. Холбайн-младия и всички жени на Хенрих VIII — и обезглавените, и необезглавените! Ах, какво сложно нещо е животът!“

Тя се наведе доста напред и впи странен поглед в него. Стори му се, че очите ѝ стават все по-големи и замислени. Какво толкова имаше да го гледа? Изведнъж тя сведе очи и се изчерви като ученичка.

При това младият човек вече изгуби самообладание и се събуди.

— Изтече ли часът? — запита той.

Тя се стресна и приглади косата си.

— Какъв час?

— Заплануваната пауза в нашия разговор — рече той, — за която станаха причина моите роднински връзки.

— Ах, тъй... — Тя погледна часовника си и каза: — Имате още време. Лека нощ!

— Нима съм спал?

— Мисля, че да — отговори тя.

— А хърках ли?

— Не.

— Каква осъдителна небрежност!

В този миг по коридора мина някакъв човек. Господин с бяла брада и тъмни очила. Той надникна в купето и бавно продължи нататък.

Госпожица Трюбнер запитва:

— Познавате ли този господин?

— Не — отвърна господин Щруве. — Но изпитвам смътното чувство, че много скоро ще имам честта да се запозная с него.

Съдено му бе да излезе прав.

Когато влакът се намираще на ферибота между островите Зееланд и Лааланд и господин Щруве напусна купето, за да се поразтъпче малко, натъкна се пак на същия господин. Той тъкмо бе спрял пред един от пътниците и молеше за огън. На всеки, предразположен към съмнение, би направило впечатление, че човекът, който поднесе цигарата си на белобрадия, същевременно му пошепна нещо.

Обикновено непознати хора не шепнат помежду си. Прекалената предпазливост също е лекомислие.

Старият господин продължи пътя си.

Руди Щруве тръгна след него.

Старият господин оглеждаше прозорците на купетата.

Щруве проследи погледа му и забеляза как някакъв човек, който се бе подал от едно третокласно купе, намигна с едно око, когато старият господин мина край него.

А под окото, с което тоя човек намигна, имаше забележителен червен нос.

На Щруве този нос се стори познат. Той пристъпи до желязната ограда на ферибота и в продължение на пет минути разглежда Балтийско море, сребристите чайки и шамандурите, маркиращи пътя на ферибота... После се извърна и разгледа третокласното купе, което го беше заинтригувало.

До човека с червения нос той откри господина с клепналите уши. А и третия, когото бе видял пред Амалиенбург.

Срещу тях, сред пъстър букет от разбойнишки лица, се бе настанил добродушният исполински турист с дрехи от лоденов плат, който беше седял заедно с Ирене Трюбнер в „Д’Англетер“!

Тази групировка бе непонятна на Руди Щруве. Какво търсеше тоя честен и безобиден атлет след толкова много мошеници? Или пък съвсем не беше толкова безобиден?

Щруве бързо премина към отстъпление. Той изтича към своето купе, без да спира. Дано само през време на отсъствието му не се е случило нещо непредвидено! Скочи във вагона и се втурна по коридора. На няколко крачки пред купето той спря и си наложи да продължи съвсем спокойно.

Госпожица Трюбнер все още седеше на старото си място, унесена в мисли.

Той седна в своя ъгъл.

Тя извърна лицето си към него и внезапно погледът ѝ се премести над главата му.

Руди Щруве проследи очите ѝ и погледна мрежата за багаж. Не, куфарът си беше още на мястото.

Тя се усмихна и запита:

— Да не би да си играете сам на „весела поща“?

Той не разбра какво искаше да каже.

— Става въпрос за шапката ви — рече тя.

Той я свали. Под панделката беше подпъхнат един плик.

— Странно — каза той, взе писмото и го отвори.

На листа беше написано с едри печатни букви:

КОЙТО СИ ТИКА САМ ГЛАВАТА В ТОРБАТА
ОСТАВА БЕЗ НЕЯ!

Той сгъна листа, пъкна го в джоба на сакото си и смръщи вежди.

— Нещо неприятно ли? — запита тя.

— Ами! — рече той и направи усилие да се усмихне безгрижно.

— Просто шега на един стар познайник!

ШЕСТА ГЛАВА

О, ТИЯ МИТНИЧАРИ

Отдавна бяха отминали Гъедзер.

Митническият преглед и проверката на паспортите бяха извършени още преди качването на ферибота. Параходът и железопътните вагони в неговия търбух плаваха през Балтийско море и датският бряг все повече избледняваше.

Месарят Кюлц стана и посегна към куфара си.

— Накъде тръгнахте? — запита Щорм.

— Към трапезарията. Огладнях. Ще дойдете ли и вие, господин Щорм? Ракията е от мен!

Кюлц се засмя бащински.

— Трябва да потраете още малко, господа — обади се един от пътниците. — Корабните митничари не са минали още.

— Нима! — извика Щорм и се престори на много учуден.

— Но нали с митническата проверка вече се свърши! — рече Кюлц.

— На ферибота контролират още веднъж — обясни добре осведоменият пътник.

— Не проумявам — каза Кюлц. — На идване нямаше такова нещо.

— С немския ферибот ли дойдохте? — запита друг от спътниците му.

— Да, с немския!

— Това е то — рече добре осведоменият. — А сега пътуваме с датски. Те винаги са по-големи педанти.

— Тия проклети бюрократи! — измърмори Филип Ахтел.

— Двойно счетоводство — забеляза иронично друг пътник.

— Е, няма що — примири се Кюлц и си седна пак на зелените панталони. — Ще се въоръжим с търпение.

Господин Ахтел свали куфара си, сложи го на пейката и го разтвори.

— Дано само мине бързо. Жаден съм.

Господин Карстен погледна през прозореца и след малко каза:

— Оттам се задава някакъв човек с униформа. Изглежда, че той е въпросният чиновник.

Вратата на купето се отвори. Влезе човек със синя моряшка шапка със златни ширити и широка пелерина. Той козирува и почна да дава дълги обяснения на някакъв чужд език.

Филип Ахтел му отговори нещо, поклати глава и посочи с ръка куфара си.

Митничарят порови из него и лицето му стана зло. Сетне отново козирува и другите пътници също разтвориха куфарите и чантите си. Униформеният чиновник изпълняваше службата си.

— Да не би да прекарвате контрабанда цигари или шоколад? — обърна се Щорм шепнешком към Кюлц.

— Не — отговори месарят и с натежало сърце отвори своя куфар.

Чиновникът пристъпи към него и го попита за различни неща на своя език.

Господин Ахтел се яви на помощ и заговори оживено с човека. При това той сложи ръка на рамото на Кюлц.

Чиновникът бръкна в куфара, извади оттам някакъв обемист бял ленен вързоп и запита нещо.

— Искате да знаете какво е това — обади се Филип Ахтел.

— Това, ако няма нищо против, е нощницата ми — отвърна раздражено Кюлц.

Останалите се засмяха. Ахтел обясни на чиновника предназначението на ленената дреха. Човекът я набута обратно в куфара, после затръшна капака, погледна строго пътниците, отривисто козирува и напусна вагона.

Кюлц си отдъхна, заключи с облекчение куфара си и грижливо прибра ключа в портмонето си.

— Неприятен тип — каза той — Много съм ви признателен, че бяхте така мил да ми помогнете. Мислех си вече, че иска да конфискува нощницата ми!

— А сега можете да вървите в трапезарията, драги Кюлц — рече дребният Щорм. — Аз ще остана тук, долу. Днес не мога дори да погледна вода. А пък за ракия да не говорим!

— Ние ще ви пазим мястото — добави Карстен.

— Много благодаря! — каза Кюлц. — Всички сте тъй страшно любезни към мене. Сякаш съм ви роден дядо.

Той взе куфара си и отвори вратата на купето. Преди да слезе, бръкна в джоба на якето си, извади оттам една кутия и злорадо се усмихна.

— Ето, виждате ли — рече той, — все пак промъкнах контрабанда едни цигари.

— Вие сте цял дявол! — извика възхитен господин Щорм.

И татко Кюлц гордо слезе от купето върху дъсчения под на кораба.

Пътниците от първа и втора класа се бяха настанили в елегантната светла трапезария или пък стояха прави и истински се възхищаваха от дългата трапеза, върху която имаше всичко, което сърцето и стомахът биха пожелали — като се почне от омари и се стигне до „шведски плодове“ със сметана. Те изобилно пълнеха порцелановите си чинии с великолепните неща, които им се предлагаха и с вълчи апетит се упътваха към масите си.

Мнозина твърде често се връщаха по тоя път. Защото нямаше никакво значение дали не ще куснат нещо, или ще излапат цяла кола ядене — цената беше една и съща.

Балтийско море надигаше вълните си. В рамката на прозореца се появяваше ту небето, ту морето. Особено чувствителните пътници оставяха уморено ножа и вилицата настрана и стисваха здраво устни. Ах, каква загуба!

Но общо взето инциденти нямаше...

Господин Щруве се бе настанил до Ирене Трюбнер, при все че когато се приближаваше към масата ѝ, тя не го погледна много гостоприемно. Сега той усърдно ядеше. Тя пък ровеше с вилицата си в различните салати.

— Страхувате се за стройната си линия, нали? — запита той.

— Не — отвърна тя. — Изобщо не се страхувам от нищо!

— Това е много ценно — рече той.

Двамата се погледнаха изпитателно, замълчаха и продължиха да ядат. В този миг се появи месарят Кюлц, заедно с чепатия бастун и

куфара, и се огледа, сякаш търсеше някого. Когато откри госпожица Трюбнер, лицето му просия. Той предпазливо закрачи по огледално гладкия паркет и най-сетне се намери пред нейната маса. Поклони се и помоли за разрешение да седне.

Тя се усмихна внимателно и кимна.

— Кюлц — каза старият тиролоец и повдигна велурената си шапка.

— Щруве — обади се младият човек.

— Аха! Значи, тук сме на самообслужване. Също както в народната кухня. — Кюлц се изправи отново. — Мога ли да ви помоля да бдите добре над куфара ми? — запита той младата дама и многозначително ѝ намигна. След това се отдалечи.

— Познавате ли тоя мъж? — попита Щруве.

— От вчера. Извънредно почтен човек.

— Към мен вие се отнасяте с по-малко доверие.

Тя изправи тялото си като свещ и величествено каза:

— Всяко нещо идва с времето си!

Той замълча и посвети цялото си внимание на своята салата с птиче месо.

Сетне татко Кюлц се завърна. Крепеше с мъка в равновесие една тежко напълнена догоре чиния, погледна изкосо куфара си и уморено се отпусна на стола.

— Истински магазин за деликатеси — заяви той. — А пък аз вече се опасявах, че тая глупава втора митническа контрола ще ми попречи изобщо да хапна!

— Какво щяло да ви попречи? — запита младият човек.

— Втората митническа контрола — каза Кюлц — На немските фериботи я няма. Само на датските има такова нещо. Е, това е то бюрокрацията. И двойното счетоводство.

Той се изсмя развеселен и се залови с яденето си.

— Втора митническа контрола ли? — попита Щруве.

— Че кога?

Кюлц дъвчеше.

— Преди десетина минути. Беше човек с отвратителна физиономия. И с пелерина. Не идва ли и при вас?

— Не — прошепна госпожица Трюбнер. — Не е идвал при нас, господин Кюлц.

— Изглежда, тук важи индивидуалният подход — констатира Руди Щруве. — Започвам да смятам, че тая втора контрола е проверила само едно купе.

Пастетът от гъши дроб заседна в устата на господин Кюлц. Той преглътна с усилие хапката и запита:

— Какво искате да кажете?

— Че за багажа във вашето купе са се интересували повече отколкото за куфарите на останалите пътници — обясни младият човек. — Естествено, аз не зная защо. Но все ще е имало някаква причина.

Кюлц впери поглед в госпожица Трюбнер и безмълвно раздвижи устни. Рунтавите му сиви мустаци затрептяха като листа на трепетлика. Той грабна бързо куфара си, сложи го на коленете си, измъкна портмонето и извади от него ключа.

— Не тук! — каза госпожица Трюбнер.

Думите ѝ прозвучаха като заповед.

Господин Щруве поглеждаше нервно ту единия, ту другия.

— Ще полудея — измърмори Кюлц. — Ако господинът излезе прав, остава ми да се обеся.

— Е, не губете ума и дума! — каза госпожица Трюбнер и стана. — Аз ще се разположа въвн на един от лежащите столове. Вие, драги господин Кюлц, ще установите някъде, където няма да бъдете наблюдаван, дали втората митническа контрола... е преминала нормално. А след това, моля ви, елате веднага при мен на палубата!

Месарят Кюлц се изправи, взе куфара си и с морни крачки напусна разкошната трапезария. Чинията, гарнирана с вкусни ястия, остана зад гърба му като сираче.

Ирене Трюбнер се оттегли през страничната врата към палубата, предназначена за разходки.

Младият човек, който се казваше Руди, тръгна на известно разстояние след Кюлц, застана на пост пред умивалнята и зачака.

Госпожица Трюбнер беше седнала на палубата. Столовете до нея бяха празни, вятърът свиреше и облаците се носеха бързо. На хоризонта се полюшваше рибарски катер. Понякога той изчезваше зад стъклено зелените гребени на вълните. Понякога се издигаше високо. Чак до небето.

Тежки стъпки се приближиха. Тя извърна глава.

Бяха Кюлц и Щруве.

Младият човек беше хванал под ръка стареца, сякаш водеше някой болен. Освен това носеше и куфара. Оттам се подаваше парче бяло ленено платно.

Кюлц седна до младата дама.

— Няма! — можа да каже той. — Няма я!

— Незабавно трябва да се уведоми капитанът — каза енергично господин Щруве. — Втората митническа контрола е била блъф. Господин Кюлц е ограбен. Никой не бива да напуска парахода във Варнемюнде, преди да бъде претърсен от полицията.

— Моля ви не се бъркайте в моите работи! — обърна се към него госпожица Трюбнер.

— Как така във вашите работи? — запита той. — Ограбен е господин Кюлц, а не вие!

— Не, тя! — промърмори месарят. — Госпожицата е ограбена! Миниатюрата беше нейна!

— Миниатюрата ли?

— За шестстотин хиляди крони — продължаваше да мълви отчаяно и на пресекулки старият човек. — Никога не бих могъл да ви ги платя. Никога, уважаема госпожице.

— За това изобщо не става и въпрос — рече тя. — Отговорността е само моя.

— Великолепно! — заяви господин Щруве. — И въпреки това вие не искате да ми разрешите да уведомя капитана?

— В никакъв случай!

Татко Кюлц беше скрил лице в дланите си и главата му се тресеше.

— О, колко са лоши хората! — стенеше той. — Да ме излъжат така! Значи чиновникът не е бил истински митничар! И пътникът, който започна да говори за втората контрола, не е бил истински пътник.

— Успокойте се, драги господин Кюлц — каза госпожица Ирене Трюбнер. — Миниатюрата също не беше истинска!

СЕДМА ГЛАВА

КУФАРЪТ И ПУРИТЕ

И тримата се бяха облегнали на корабния парапет. Ирене Трюбнер стоеше между двамата мъже. Татко Кюлц бе свалил кафявата си велурена шапка, беше оставил силният вятър да развява на воля сивата му коса и усмихнато гледаше към морето, сякаш още не можеше да повярва. Чувствуваше се като човек, прекарал тежка болест, комуто лекарят току-що е казал: „Е, майсторе, сега пак можете да ставате!“

Господинът, който се казваше Руди, разглеждаше изпитателно младото момиче, облегнато до него и не знаеше какво собствено трябва да мисли за станалото.

— Извинявайте, мила госпожице — каза господин Кюлц. — Аз съм все още съвсем объркан. Най-напред уплахата, а сега радостта. — Но едно нещо най-малко мога да проумея. Щом като миниатюрата, която тия хайдуци задигнаха от мен, е била фалшива, нямаше защо тогава да ми набивате в главата, че тя е истинска!

— Имаше защо, татко Кюлц! Имаше защо да ви го набивам в главата — отвърна тя. — Сърдите ли ми се за това?

— И на сън дори не ми е хрумвало да ви се сърдя — рече той. — Вярно е, че вие здравата ме измайтапихте. Но да ви се сърдя — не. На вас човек наистина не може да се сърди... И все пак защо — запита той момичето, — защо трябваше да ми набивате в главата, че фалшивата миниатюра е истинска?

— Поради една съвсем проста причина! Защото има две миниатюри! Една фалшива и една истинска!

Двамата мъже едва ли не изгубиха равновесие.

— Да — каза Ирене Трюбнер. — Американският колекционер, който притежавал оригинала, още преди години наредил на един американски копист на Холбайн да изработи копие. Това копие било излагано по различните изложби вместо истинската миниатюра, без някой да подозира нещичко. Прекалено рисковано било да се излага

самият оригинал, но за това знаели само колекционерът и пазителят на сбирката му. А напоследък и уредникът на търга. Придобивайки оригинала, господин Щайнхьовел автоматически стана собственик и на копието, и депозира двете в хранилището на една копенхагенска банка.

— Ами хората, които ви придружиха до перона на гарата? — запита Кюлц.

— Те бяха тайни агенти на банката. Ясно ли ви е сега всичко?

— Не — отвърна господин Щруве. — Това съвсем не ме засяга, но много бих искал да зная защо собствено сте дали на господин Кюлц копието, а сте му втълпили, че е оригиналът.

— А пък мене ме засяга наистина премного изръмжа Кюлц. — Затова и аз на драго сърце бих искал да зная причината.

Госпожица Трюбнер хвърли кос подозрителен поглед към Щруве и каза:

— От вчера по обед не ми даваше мира чувството, че ме наблюдават и преследват на всяка крачка. И то не ме излъга. Господин Кюлц обаче смяташе, че това се дължи само на нерви...

— И че след първото дете ще се оправи — довърши с дяволита усмивка Кюлц. — Но госпожица Трюбнер каза, че не можела да чака дотогава.

— Нейната преценка впрочем напълно отговаря на фактите — забележа младият човек.

Ирене Трюбнер се престори, че не е чула тая забележка и продължи:

— Следобед вестниците съобщиха за изчезнали художествени произведения на стойност един милион крони. Нямахме вече никакво съмнение: аз се намирах в капан. Не знаех какво да правя. Докато не ми хрумна да помоля за помощ господин Кюлц.

Тя признателно сложи ръка върху лоденовия ръкав на стария господин и продължи:

— Останахме с него дълго време в хотела. Ако, както предполагах, ме следяха, това трябваше да направи впечатление. Сетне отидохме в Амалиенбург и седнахме на една пейка, където не можеха да ни послушват, но биха могли да ни наблюдават. Навярно са ни следили и там.

— И още как! — възкликна господин Щруве. Но когато Кюлц и Ирене Трюбнер любопитно го погледнаха, той се поправи — И капка съмнение няма, че са ви следили! Това пролича недвусмислено от кражбата на копието!

— Но ако са ни следили — продължи госпожица Трюбнер, — тогава положително бе, че щяха да следят двойно по-внимателно следващата ни среща. За това трябваше да се държи сметка. Ето защо определих срещата ни да стане на гарата. Там преспокойно можеха да се скрият цяла дузина съгледвачи. Те трябваше да видят как ще се направя, че не познавам господин Кюлц. А трябваше да видят и как подчертано тайно му пъхвам в ръката едно пакетче. Това, според тях, би могло да бъде само миниатюрата. Значи, че трябваше да ограбят господин Кюлц. — Тя се закиска блажено като ученичка. — Е, както виждате, сметката ми излезе права. Господин Кюлц беше ограбен! Миниатюрата изчезна! За щастие, фалшивата миниатюра!

— Да бяхте казали истината поне на мен! — рече Кюлц. — Тогава нямаше преди малко да загубя ума и дума от уплаха.

— Драги господин Кюлц — отново заговори младата дама, — ако ви бях казала истината, от целия блъф нямаше да излезе нищо. Та вие сте прекалено честен човек, за да можете да се преструвате. Крадците щяха да прочетат по лицето ви, че искаме да им тикнем динена кора под краката.

— Чувствам се поласкан — рече Кюлц. — Продължавайте! А какво ще стане сега?

— Сега бандата е убедена, че е докопала истинската миниатюра. И до пристигането в Берлин никой не ще разбере нашия ловък ход.

— Извинете, че се меся — обади се Щруве, — но сега вие, разбира се, трябва да се преструвате, че дори не подозирате за кражбата.

— Тъкмо това е главното — потвърди младата дама. — Инак всичко ще иде на вятъра.

Господин Щруве се замисли. Сетне каза:

— И така за господин Кюлц едва сега настъпва най-тежката част от неговата задача.

— Сега обаче сложете точка! — извика месарят. — Аз съм едно добродушно старо магаре. Признавам. Радвам се, че можах да бъда

полезен. Но засега тая игра на стражари и апаши ми стига. Чувствам се ужасно. И освен това съм гладен.

— Естествено, можете да ядете, преди да...

— Преди да съм сторил какво? — запита Кюлц. — Да не искате сега да си окача някоя дълга черна брада? Или да скоча през борда и тайно да продължа да плувам след кораба?

— Задачата ви е по-тежка — обясни младият човек. — Трябва да се върнете в купето си!

Кюлц уплашено отстъпи крачка назад и вдигна двете си ръце за защита.

— И трябва да се държите с пътниците така, като че нищо не се е случило.

— Тогава предпочитам да скоча пред борда — каза глухо господин Кюлц.

— Трябва да се върнете!

— Добре — отвърна старият гигант. — Както желаете. Но в такъв случай ще извия врата на оня мошеник, който ми бръщолевеше за втората митническа контрола. В това можете да бъдете сигурни, дами и господа! Или смятате, че ще седна да разговарям любезно с такъв нехранимайко? Може би дори ще трябва да му се усмихвам?

— Разбира се — каза Руди Щруве. — И ще трябва дори доста да му се усмихвате!

— Ще му строша главата!

— Драги, добри ми господин Кюлц — замоли го Ирене Трюбнер. — Не ме оставяйте сега на произвола на съдбата! Много ви моля! Инак всичко, което постигнахме, губи всякакъв смисъл.

Кюлц нерешително стоеше и се бореше със себе си. Сетне се извърна и се отправи към стълбището.

— Господин Кюлц! — извика Руди Щруве.

Месарят спря.

— От кувара ви се подава някакво бяло крайче. Трябва да го приберете, преди да се качите във влака! Инак ще разберат, че вече знаете всичко.

Кюлц сведе поглед.

— Аха — рече той. — Нощницата ми!

Сетне тъжно заслиза по стълбите.

Филип Ахтел се отдръпна от прозореца на купето и прошепна:
— Внимание, идва!

Останалите заеха непринудени пози и с усилие придадоха невинни изражения на лицата си.

— Какво ще правим, ако е забелязал нещо? — запита Карстен.

— Нищо не е забелязал — отвърна дребничкият господин Щорм.
— От него не може да се очаква подобно нещо.

— Ами ако случайно е забелязал? — запита пак Карстен. — Най-сетне може да е станало нужда да рови в куфара си, дори без да се съмнява, че нещо в него липсва.

— Това ще проличи — заяви Ахтел. — Той не умее да се преструва! Ако пък е забелязал, ще постъпим така, както заповяда шефът.

— Да пие го бива! — промърмори Щорм. — Но солената вода не е ракия.

В този миг вратата се отвори. И човекът, за когото бяха говорили с такава очарователна нежност, влезе запъхтян в купето.

— Добре дошли! — извика господин Ахтел. — Услади ли ви се яденето?

— Студените закуски горе са чудесни — каза Кюлц.

— Бих могъл отново да започна да ям!

Устата му се напълни със слюнки. Той си спомни натъжен за закуските, които беше оставил в трапезарията и шумно се изкашля, за да не чуят куркането на червата му. Сетне внимателно вдигна куфара си и го сложи тъй нежно върху мрежата, сякаш бе пълен с пресни датски яйца.

Другите се спогледаха усмихнати. „Да знаеше само!“ — мислеха те.

Дребничкият господин Щорм се ухили като дявол.

Татко Кюлц седна, изпъна нозе и бръкна във вътрешния джоб на палтото си. Замислен извади оттам ръката си. След това тръсна ядосано глава и бавно се изправи пак.

— Какво търсите? — запита нервно Щорм.

— Ах, табакерата си — отвърна Кюлц. — Останала е в куфара.

Другите седяха на местата си като ударени от гръм. „Сега я оплескахме“ — мислеха те.

Оскар Кюлц извади портмонето от джоба си и измъкна оттам ключа на куфара.

Пръв се окопоти господин Ахтел.

— Какво ще си правите труд? — извика весело той и поднесе към него своята табакера. — Я запалете една от моите пури!

— Или от моите! — намеси се Карстен.

Трети запитва:

— А цигари не пушите ли? Какво бихте казал за една „Лъки страйк“?

При вида на кутиите и табакерите, поднесени от всички страни към него, татко Кюлц се трогна.

— Извънредно любезно от ваша страна, господа. Но не мога да приема такова нещо!

Господин Ахтел изглеждаше засегнат.

— Искате да ни обидите ли?

— Боже пази! — каза уплашено старият човек и прибра ключа в портмонето си. — Цигари имам и аз. Но тях прекарах контрабанда за децата.

Той погледна изкосо към табакерата на Ахтел, поколеба се и найсетне посегна.

— Ще си позволя.

Трима пътници му поднесоха огън.

Кюлц седна и разчувстван се огледа наоколо. Впрочем погледът му не се спря на негодника, който го бе измамил относно втората митническа контрола.

— Толкова много очарователни хора на куп — рече той и смукна със задоволство пурата.

Другите си отдъгнаха и се усмигнаха подкупващо.

— Великолепна пура! — възкликна месарят. — Нито много серт, нито много яваш. Мога ли да запитам колко сте платил за нея?

Господин Ахтел каза цената. Веднага след това господин Щорм пресметна колко германски пфенига правят тридесет йоре.

— Никога няма да науча това нещо — констатира татко Кюлц. — Вчера в Копенхаген търсех да купя пощенска марка от шест пфенига. Ако не беше приятелят ми Щорм, направо щяха да ме изхвърлят.

Той се разсмя. Пригнаха да се смеят и другите.

— Впрочем аз забравих картичката в хотела — призна си чистосърдечно господин Кюлц. — Моята Емилия ще помисли, че съм умрял!

— Човек не умира толкова бързо — рече Филип Ахтел.

— Хайде де — обади се господин Щорм. — Случва се понякога и доста бързичко. — Той позамълча и стисна така ръцете си, че пръстите изпращяха. Сетне продължи. — Познавах един човек, беше касиер в голяма банка.

Татко Кюлц погледна с разширени очи приятеля си Щорм.

— Е, и какво? — запита угрижено той.

Дребният господин Щорм махна с ръка.

— Защо да чоплим стари рани? — отвърна развълнувано той. — Човекът ми беше приятел.

— Артериосклероза ли? — попита Кюлц.

— Не. Веднъж, когато носел у себе си банкови пари, го заговорили на улицата. Струва ми се, помолили го за огън. И само след миг той се строполил на земята.

— От сърдечен удар ли? — запита Кюлц.

— Не. От кука за плетене на чорапи. Силно изострена. И забита между ребрата.

Татко Кюлц настръхна от ужас:

— Какво ли не става на тоя свят! — каза господин Ахтел, сякаш просто не можеше да му го побере умът.

— Толкова лоши хора има!

— Да — потвърди Кюлц. — Вие сте напълно прав. — Той метна един унищожителен поглед към ъгъла, където седеше неговият враг. След това се опомни и додаде: — Но за щастие повечето хора са почтени.

Останалите кимнаха.

— Без съмнение — заяви господин Ахтел. — Какво ли бихме правили инак?

Другите го изгледаха неодобрително.

Кюлц надникна през прозореца и изтръпна.

Облегнат на корабния парапет, стоеше белобрадият господин от пансиона „Курциус“ и гледаше към тях.

ОСМА ГЛАВА

ПРИКАЗКАТА ЗА ДОБРИЯ ЧОВЕК

Слънцето разбута облаците като плъзгащи се врати и озари с лъчите си ферибота „Дания“ и останалия свят. Изпълнявайки един стар обичай, то озари и праведниците, и грешниците, без да прави никакво изключение.

„Дали наистина огрява всички от чисто великодушие? — питаше се човекът, който се казваше Руди. — Не, сигурно е за удобство, нищо повече. Ако си представи човек, че то почне да озарява само добрите, а лошите не — какви усилия би му струвало това и какви бъркотии биха се получили!“

Той беше затворил очи и лежеше изпънат в един шезлонг.

„За пазителите на реда — размишляваше той, — сигурно щеше да бъде практично, ако беше другояче. Тогава те чисто и просто щяха да излизат по улиците и площадите, когато грее слънце и на бърза ръка щяха да арестуват всички хора, неогрени от слънчевите лъчи! Въпрос е само дали при тия обстоятелства престъпниците все още биха се показвали във на слънчева светлина.“

Той вдигна ръце нагоре и се протегна. Помисли си:

„Навярно щяха да излизат само нощем. И при проливен дъжд... И в страните, където дъждовният сезон продължава шест месеца, би настъпил неподозиран разцвет. Благодарение на притока от чужденци. А биха процъфтели и ония места, където месеци наред не грее слънце. Защото колко ли ще са хората, които без опасения биха се излагали на лъчите му?“

Той се усмихна дяволито и грижливо, с увлечение почна да си представя всички логически последици от своята глуповата хипотеза.

Ирене Трюбнер, която седеше на съседния стол, го разглеждаше критично. Бръчката на челото ѝ бе стигнала чак до кокетната ѝ шапчица. Дали нямаше да си изпати, загдето той бе научил тайната ѝ? Ако пък беше някой съмнителен тип — тогава защо даваше полезни

съвети на нея и на татко Кюлц? Сега вече той знаеше нейната тайна. Но каква ли бе неговата?

Внезапно господин Щруве гръмко се разсмя и отвори очи.

— Изглежда, че се чувствате много добре? — запита тя.

— Откровено казано, не. Но току-що си представих как би изглеждал светът, ако слънцето огряваше само праведниците, а грешниците оставяше в сянка.

— Как би изглеждал светът ли? Аз бих предпочела да знам как бихте изглеждали тогава вие.

— Е, как мислите? Ослепително бял или като при слънчево затъмнение?

— Може би кариран — каза тя.

— Запитайте инстинкта си! — посъветва я той. И патетично додаде: — „Призивът на сърцето глас е на съдбата.“

— Не ме карайте да се смея! — рече строго тя.

— Пазил ме бог! — отвърна той и смени темата на разговора: — Дано само вашият слънчев господин Кюлц не направи някоя беля в купето си.

— Още от пръв поглед човек вижда, че господин Кюлц е почтен човек! — заяви тя и погледна с укор съседа си.

— Голямо чудо! Като остареея с още трийсет години и моите превъзходни качества ще си пробият постепенно път от душата към лицето ми! „Руди — ще казвате вие тогава, — как жестоко несправедлива бях към теб навремето. Можеш ли да ми простиш?“ Кой знае дали ще ви простя.

— Наистина ли смятате, че той може да направи някоя беля? — запита тя.

Младият човек отговори:

— Много ми се нрави тоя прекрасен старец, но от глупостта може да се очаква всичко.

Лицето на Ирене Трюбнер доби угрижено изражение.

— Не падайте духом — рече той. — Все някак ще оплескаме работата.

Сетне затвори отново очи и се посвети на слънчевата светлина, която не прави разлика между праведници и грешници. И тогава заспа.

Събуди го някой, който силно разтърсваше раменете му. Беше Ирене Трюбнер.

— Извинете — прошепна тя. — Но господин Кюлц твърди, че още снощи се е запознал в Копенхаген с господина с бялата брада и тъмните очила.

Оскар Кюлц, който седеше на един свободен стол и добросъвестно бе оставил куфара до себе си, тежко поклати глава в знак на потвърждение.

— Да. В пансиона „Курциус“. На „Остербрътхенгаде“, или както се казва там улицата.

— В края на краищата човек все трябва да живее някъде — заяви Щруве. — Какво от това, че е живял в един и същ пансион с вас?

— Но аз не съм живял в пансион „Курциус“. Отидох там само, за да оставя господин Щорм.

— Кой е този господин Щорм? — запита младият мъж.

— Един мой познат. Много мил човек. Запознах се с него вчера в хотела, където се запознах и с госпожица Трюбнер. Той ми помогна на будката, като исках да купя пощенски марки. После забравих да пусна картичката.

— Боже мой! — възкликна госпожица Трюбнер. — Нещастната ви жена!

Руди Щруве любопитно се надигна.

— А срещнахте ли се и по-късно с господин Щорм, драги господин Кюлц?

— Да. Привечер. Съвсем случайно. Стоеше пред един магазин за художествени предмети. И го заговорих. Той твърдеше, че ракията в Копенхаген била по-добра отвсякъде другаде. И сетне ме покани.

— И ви напи така, че се намерихте под масата, а?

— Ако трябва да кажа истината, под масата накрая се намери господин Щорм. Като поисках да се чукнем, беше изчезнал. Седеше до своя стол и не беше вече съвсем на себе си. Едва когато келнерът изля върху главата му студена вода, се сети къде живее.

— Въпросният пансион „Курциус“ ли?

— Точно така — рече Кюлц. — Замъкнах го там. Хазаите бяха излезли. Беше там само един-единствен господин. Квартиранинт. С бяла брада и тъмни очила. Бил на квартира там едва от предишния ден и затова не знаеше дали Щорм действително живее в пансиона.

Аз стоварих Щорм на дивана в трапезарията и отпътувах за моя хотел.

— Е, какво ви безпокои всъщност? — запита Щруве. — Защо пък господинът с брадата и очилата да не пътува за Берлин, щом това му прави удоволствие?

— Изведнъж станяхте толкова доверчив — каза сърдито госпожица Трюбнер.

— Исках да ви се харесам — отвърна Руди Щруве. — Зная, че цените доверчивостта.

— Оставете настрана тия глупости! — замоли го тя.

— Е, хубаво! — Щруве се обърна към Кюлц. — Навярно днес отново сте срещнал господин Щорм на гарата.

— Така се бяхме уговорили — рече Кюлц. — Радвах се, че няма да пътувам сам, а ще бъда заедно с един познат. Най-вече заради миниатюрата в куфара ми.

— Казахте ли му за нея?

— Как можете да помислите такова нещо! Ако оня тип до прозореца не ни беше сервирал историята с втората митническа контрола, всичко щеше да мине добре. Но на тая въдица, естествено, се хванаха всички в купето.

— Все мили хора, нали? — осведоми се Щруве.

— Очарователни! — потвърди Кюлц.

— То се знае — каза Щруве. — Един въпрос, драги господин Кюлц: как всъщност попаднахте в това очарователно купе? Вие ли искахте да влезете в него? Или вашият познат?

— Отначало исках да вляза в друго купе. Но там беше седнала някаква стара дама. А пък господин Щорм е суеверен човек. Старите жени му носят нещастие. Трябваше да се съобразя с това.

— Естествено — рече Щруве.

— Тогава купето ми избра господин Щорм. Запита един господин, който гледаше от прозореца, дали има още места.

— И се оказаха свободни тъкмо още две места, нали?

— Точно така.

— А господинът, който гледаше от прозореца, имаше аленочервен нос — предположи Щруве. — Така ли беше?

Госпожица Трюбнер се смая.

— И то какъв! — извика татко Кюлц. — Цял патладжан! И той е очарователен човек. Пътува за Варнемюнде. Отива при жена си и двете си деца.

— Милите дечица!

Руди Щруве се изсмя.

— Но това ми се вижда странно — заяви Кюлц. — Точно същото каза и оня тип, дето ни изигра номера с втората митническа контрола!

— Изглежда при това пътуване никой не иска да повярва на изтъкнатата семейна привързаност у хората с червени носове. А сега още един скромнен въпрос, драги господин Кюлц.

— Моля.

— Пътниците от вашето купе не се познаваха помежду си, нали?

— Пази боже! Компанията е пъстра, точно каквато се събира случайно при пътуване. Но както вече казах, всичките са очарователни! И толкова любезни! Преди малко исках да извадя от куфара табакерата с пурите си. Мислите, че ми позволиха ли? Дума да не става! Всички, като по команда, ми предложиха пури и цигари, жалко, че нямаште възможност да видите. Чисто и просто бях обсаден от табакери и цигарени кутии. Беше трогателно!

Сега вече Руди Щруве не можа да запази сериозното изражение на лицето си. Той прихна да се смее със своя заразителен весел смях на гимназист.

Татко Кюлц бе възмутен.

— Какво смешно намирате тук? Само защото съвсем непознати хора се държат вежливо и любезно ли?

Поведението ви не е много изискано, млади господине!

— Не — отвърна Щруве. — Не е изискано, но е обяснимо.

Той беше станал отново сериозен.

— Уважаема госпожице, смятам, че е крайно наложително да отворим очите на господин Кюлц. Иначе кой знае какво още би могло да се случи.

Ирене Трюбнер кимна едва забележимо с глава.

— Драги господин Кюлц — каза Щруве. — Трябва да ви разкажа една история, която още не знаете.

— Думайте тогава!

— И така... имало едно време един човек, който бил честен до мозъка на костите си и поради това смятал, че всички останали хора

също така са честни и почитени.

— „Имало едно време“ ли? — запита Кюлц. — Че то звучи като приказка!

— И наистина е приказка — отвърна любезно младият мъж. — Веднъж добрият човек, за когото става дума, попаднал в един чужд град, в непознат хотел и се запознал там с една хубава принцеса, която го помолила за помощ. Тъй като бил добър човек, той, разбира се, веднага се съгласил. Хубавата принцеса била преследвана от банда разбойници, които хвърлили око на един неин скъп накит. Неколцина от тия разбойници наблюдавали отдалеч разговора ѝ с добрия човек. Съвещавали се какво да сторят и решили да се сприятелят с него. Ето защо единият от разбойниците го заговорил. Този разбойник се отличавал с необикновено прозрачни и клепнали уши. Добрият човек помислил другия за същия тъй добър човек като него. Но когато истинският добър човек и преследваната принцеса напусkali хотела, негодникът тръгнал след тях заедно с двамина свои съучастници. Интересува ли ви приказката?

— Да, да, разбира се — каза господин Кюлц. — Хубавите принцеси са били винаги моя слабост.

— Добре тогава. След като добрият човек се разделил с принцесата, дребничкият мошеник решил да го напие. Защото разбойниците се надявали, че щом се напие, добрият човек ще се разприказва и ще издаде плановете на принцесата. Дългоухият разбойник застанал уж случайно на пътя на добрия човек. И двамата отишли заедно в една кръчма. Но случило се тъй, че добрият човек издържал повече на ракия, отколкото дребничкият мошеник. И накрая честният и почтен човек трябвало да замъкне разбойника в жилището му. Хазаите не си били вкъщи, защото жилището изобщо нямало хазаи, а било разбойническа бърлога. Господинът с бялата брада и тъмните очила, който отворил вратата, бил главатарят на разбойниците. А в стаите се таели неговите подчинени... Добрият човек предал пияния разбойник и се завърнал у дома си. Това, че се измъкнал от бърлогата здрав и читав, се дължало, от една страна, на обстоятелството, че бандата все още се нуждаела от него, и от друга, че в приказките такива добри хора си имат много влиятелни ангели пазители.

Татко Кюлц седеше безмълвен на стола си. Устата му бе доста широко отворена, а рошавите му мустаци потрепваха.

— На другия ден — продължи да разказва Щруве — хубавата принцеса предала на добрия човек накита, който разбойническата банда искала да открадне. Неколцина разбойници забелязали това. Малко по-късно се явил бандитът със забележителните уши, и заедно с добрия човек почнали да търсят подходящо купе във влака. Естествено те не седнали в купето, където поискал добрият човек, а в онова, от което се подавал човекът с червения нос. В това нямало нищо чудно. Нали човекът с червения нос бил от същата банда, към която принадлежал и разбойникът с клепналите уши. Впрочем от бандата били не само тези двама, а и всички мъже в купето, които се престрували, че не се познават помежду си...

— Не бива да твърдите такова нещо!

Господин Кюлц едва прошепна тия думи. Но когато събеседникът му впери в него продължителен и изпълнен със съжаление поглед, той сведе глава, сякаш се засрами заради ония хора.

Младият човек продължи своята приказка.

— Те вече имали план. И планът им не бил лош. Той бил изграден върху извънредно здрава основа: върху доверчивостта на добрия човек. Един от бандата се явил като митничар. Те разтворили багажите си, и така той откраднал накита от куфара, без добрият човек да подозира нещо. Само когато огладнял и излязъл от купето, те се разтревожили. Наистина накитът бил вече у тях. Но ако добрият човек отворел случайно в тяхно отсъствие куфара си и забележел кражбата? Като всички хора от тяхната пасмина, те били готови и на най-лошото. Защото кражбата и убийството вървят ръка за ръка, като родни братя. Добрият човек обаче се върнал при тях и бил пак тъй любезен, както преди. Значи, заключили те, той не знаел още нищо. Само като станал и поискал да извади от куфара си пурите — всички ужасно се изплашили. Той не бивало за нищо на света да отваря куфара си! Затова всички побързали да предложат на добрия човек пури и цигари. А той, понеже бил добряк, се трогнал до сълзи от тяхната любезност.

Господин Щруве помълча.

Берлинският месар Оскар Кюлц седеше силно приведен напред. Лицето му бе кървавочервено, а пестниците лежаха отпуснати на коленете му като чукове.

— Засега приказката стига дотук — заяви господин Щруве. — Но това още не е краят ѝ.

— Нищо подобно!

Господин Кюлц стана.

— Приказката свърши! — каза той.

Той грабна бастуна си и без да каже нито дума повече, се отправи с тежки стъпки към стълбата.

Младите хора погледнаха учудено след стария приведен исполин. Сетне в една и съща секунда, те скочиха и се втурнаха подир него.

— Накъде сте се запътил? — запита плахо Ирене Трюбнер.

Той грубо блъсна ръката ѝ встрани.

— В купето!

— А какво ще правите там? — попита Щруве.

— Ще си разчистя сметките! — рече старият. — Ще избия всички тия негодници. С голи ръце ще ги смачкам. Пуснете ме!

— Не — отвърна младият човек. — Няма да допусна това. Дори ако трябва да се сбия тук на палубата с вас, при все че сте ми много симпатичен! Дори, ако в края на краищата ни закарат в болницата. В таква състояние няма да ви пусна в купето!

Добрякът господин Кюлц вдигна пестник, за да удари човека, който се казваше Руди.

Тогавя между двамата застана Ирене Трюбнер и каза:

— Татко Кюлц! Какво ви е хрумнало! Мислех си, че искате да ми помогнете!

— Всяко нещо си има граници — изръмжа той. — Освен моята глупост, разбира се. — Сетне отпусна вдигнатия си пестник и каза на младия човек. — Много извинявайте!

— Моля.

Госпожица Трюбнер хвана под ръка избухливия исполин и крачка по крачка го отмъкна към столовата.

— Нали все пак не ще можете да избиеете всички разбойници на тоя свят!

— Не. Само тия в купето.

Руди Щруве се засмя. След това каза скептично:

— Да се бориш с десет пръста срещу десет револвера е въпрос на вкус.

Той насила накара добрия човек да седне на един от столовете.

Дълго време седяха, без да проговорят нито дума. Ирене Трюбнер посочи с ръка към хоризонта. Немският бряг вече се виждаше.

— Не мога! — каза след малко Кюлц. — Не мога да остана заедно с тия типове. Наистина не мога! Във Варнемюнде ще сляза. Инак ще се случи някое нещастие. Трябва веднага да се махна от парахода!

ДЕВЕТА ГЛАВА

КЮЛЦ ОПОЗНАВА НАЙ-СЕТНЕ ЖЕНА СИ

Във Варнемюнде влакът беше напуснал парахода. И сега отново пътуваше както подобава на влак, между ливади и ниви, и покрай села и стада добитък. Ако някой пътник, заспал малко след Копенхаген, се събудеше сега, едва ли би могъл да отгатне дали се намира още в Дания или пък вече е в Мекленбург. Двата природни пейзажа си приличат дотолкова, че можеш да ги объркаш.

В едно второкласно купе белобрад господин с тъмни очила водеше разговор с някакъв крефелдски текстилен фабрикант за европейската външна търговия. Разискваха по новото положение, създадено в резултат на световната война. И установиха, че останалите континенти, бивши купувачи на европейски стоки, са използвали разумно годините, през които Европа е била заета в голям мащаб със своя опит за самоубийство. Другите континенти бяха станали независими в промишлено отношение.

Двамата мъже преценяваха опасностите, които заплашваха един континент като Европа поради това, че той трябва да внася суровини, а не може да изнася вече нищо, освен пари.

В този миг въвн от коридора мина някакъв дребен господин. Господин, който се отличаваше с клепналите си уши. Той дори не погледна в купето.

Но интересът на белобрадия господин се раздвои. Загрижеността му за европейската търговия бързо започна да се изпарява. Накрая той стана, промърмори някакво извинение и бързо излезе в коридора.

Дребничкият господин стоеше в края на вагона и сякаш унесен в мечти, гледаше през прозореца красивия немски пейзаж.

Белобрадият пристъпи към него.

— Нали ви казах да не се мяркате насам! — прошепна сърдито той.

— Може и да си ида — предложи дребният.

— Какво има?

— Кюлц е изчезнал!

— Сигурно ли е?

— Освен ако е в локомотива. Но там не ни се искаше да проверяваме.

— Остави настрана глупавите си шеги!

— И секретарката на Щайнхьовел е изчезнала.

Събеседникът му почеса бялата си брада.

— А младият човек, който от вчера насам се е хванал за полата на момичето...

— И той е изчезнал!

— И той ли?

Двамата се загледаха навън в пейзажа. Срещу тях се виждаше порутена вятърна мелница. Върху полегат зелен хълм. Околовръст се вълнуваха нивя. Вятърът леко ги галеше.

— Дали не са забелязали нещо? — попита тихо дребничкият господин.

— В такъв случай полицията щеше да бъде вече тук.

— Може би тя ни очаква в Берлин, на гарата.

Белобрадият господин смръщи високото си чело.

После каза:

— Всички да слязат в Роцок! Аз ще отседна в хотел „Блюхер“ под името професор Хорн. И не слизайте всички от един и същ вагон! Разделете се и се настанете в кафене „флинт“. На първия етаж. Поставете пост! Ще мина и ще ви дам нови нареждания.

— Добре, шефе! — каза Щорм. — Ще стане както заповядваш.

След тези думи той се върна във вагона си.

Другият постоя още известно време до прозореца. Покрай него се заредиха вилите в крайнината на Роцок. В далечината се виждаха големите нови клиники. Господинът отиде в своето купе и взе куфара си от мрежата за багаж.

— Ха! — рече изненадан крефелдският фабрикант. — Мислех, че и вие пътувате за Берлин?

Белобрадият нахлупи шапката на главата си, праметна грижливо палтото на ръка и каза:

— Реших да поизменя малко плановете си. Иска ми се да видя пак Роцок. Преди всичко старата Алма матер. Следвал съм тук три семестъра. А такова нещо не се забравя и винаги вълнува човека. Току-що зърнах пак старинните величествени тухлени църкви. Не, не мога да отмина, без да спра. Кой знае какво очаква човека в Берлин! — Той се засмя. — Такова едно романтично северногерманско градче ти е някак много по-мило.

— *Vivat, crescat, floreat!*^[1] — заяви крефелдският фабрикант.

— Несъмнено — каза господин професор Хорн. — *Et pereat mundus!*^[2]

Той вдигна леко шапката си за поздрав и излезе в коридора.

След малко влакът спря. Господин професорът слезе, напусна гарата и бавно тръгна из уличките на вилния квартал. По-късно махна с ръка на едно такси, качи се в него и каза на шофьора:

— Хотел „Блюхер“!

Облегна се удобно в колата и се замисли:

„Хората на Щайнхьовел изчезнаха. Полицията не ни закача. Какво ли значи това?“

На коленете му се намираше куфарът. Той впери в него най-нежен поглед и имаше вид на доволен човек.

Хотел „Берингер“ във Варнемюнде се намира на красивата широка алея край брега, току до самия фар, който се издига пред дългия каменен вълнолом.

В тоя прочут хотел току-що бяха отседнали трима нови гости. Те бяха наели три стаи една до друга и, след като свалиха от себе си пословичния „прах от пътя“, се срещнаха в общата зала на хотела.

— И тъй, ето ни! — установи Руди Щруве. — Предупредих ви, че не бива да слизаме, въпреки това вие го сторихте. Какво ще правим сега?

— Ще идем на разходка — предложи Ирене Трюбнер.

— Грешката е моя — рече месарят Кюлц. — Държах се направо глупашки. Признавам. Но чисто и просто има случаи, когато ми причернява пред очите. Аз съм наистина, без да се хваля, душа човек. Но някои неща ти идват до гуша.

— Хайде сега, татко Кюлц, не се укорявайте, моля ви се! На господин Щруве му се привиждат таласъми. Нашата разбойническа банда положително умира от радост, че е откраднала от вас миниатюрата. И само чака да се скрие в Берлин.

— Ваша воля — заяви учтиво Руди Щруве.

Ирене Трюбнер погледна радостно навън, през прозореца на хотела.

— Тук съм, и тук оставам. Утре с първия влак заминаваме за Берлин. Това е достатъчно рано. — Тя се обърна към младия човек. — Или вас ви очакват в Берлин?

— В най-добрия случай хазайката ми — рече той. — Сигурно се бои за наема. Впрочем аз съм си кръгло сираче. Ни жена, ни деца.

Младата дама побърза да смени темата на разговора.

— Драги господин Кюлц, имам една молба към вас.

— Смятайте я вече за изпълнена — отвърна той.

— Обадете се по телефона на жена си! — замоли го момичето. — От неделя насам семейството ви се тревожи. Никой не знае къде сте. В Копенхаген забравихте да пуснете картичката. Не мога повече да бъда свидетелка на подобно нещо.

Лицето на Кюлц се изкриви в гримаса.

— Ако не телефонирате вие, ще ѝ се обадя аз — каза тя и понечи да стане.

— За нищо на света! — Кюлц вдигна ръка, сякаш се бранеше. — Ако някоя млада дама се обади на жена ми по телефона и ѝ съобщи, че съм бил в Дания и после съм спрял в балтийския морски курорт Варнемюнде, тогава изобщо няма да се връщам в Берлин!

— Нима се страхувате от жена си? — запита младия мъж.

— От нея — не, но от страничните явления! Вие не познавате моята Емилия. Инак нямаше да задавате такива излишни въпроси. Емилия е в състояние да обърне света наопаки.

Ирене Трюбнер продължаваше да го гледа в очакване.

Той се изправи и простена:

— Е, хубаво. Щом като трябва — трябва.

След тая принципна забележка, татко Кюлц отиде в канцеларията на хотела и поиска междуградски разговор с Берлин.

Двамата млади хора останаха сами.

— Впрочем къде живеете вие? — запита Руди Щруве.

— В хотел „Берингер“.

— Не се шегувайте — каза той. — Аз ви питах къде живеете в Берлин.

— Ах, тъй ли? На „Кайзердам“.

— Сериозно? — рече той.

— Съвсем сериозно.

— Аз пък живея на „Холцендорфщрасе“. Никак не сме далеч един от друг.

Татко Кюлц стоеше мрачен в една от телефонните кабинки и навъсен чакаше връзка с Берлин. През равни промеждутъци от време той извикваше: „Ало, ало!“ Всъщност с най-голяма охота би окачил пак слушалката. Спокойно можеше да отложи за утре скандала, който и без това го очакваше. Вече почти беше решил да остави слушалката върху телефонната вилка.

В този миг се чу пукане. И от Берлин някой извика:

— Ало? Тук месарница Кюлц на „Йоркщрасе“!

— Ти ли си, Емилия? — запита той.

Не получи отговор.

— Тук е Оскар — каза той. — Исках само да ви съобщя, че утре се връщам у дома. За да не се безпокоите напразно.

Пак никакъв отговор.

— Бях за няколко дни в Дания. А сега съм във Варнемюнде. Е, по-късно ще ви разкажа всичко.

Все още никакъв отговор.

„Това е затишие пред буря“ — помисли си той и потърси нова тема за разговор.

— Как върви работата в магазина? И как е магарешката кашлица на Фрицхен?

Какво друго можеше да запита? Нищо повече не му идваше наум.

— Ало, Емилия! Да не си си глътнала езика?

— Оскар — каза с разтреперан глас жена му, — Оскар, как можа да ни причиниш такова нещо?

Той не вярваше на ушите си. Жена му плачеше! Подготвил се беше за всичко друго. Ако имаше някаква възможност да се запращат по телефона тенджери и чинии, би очаквал по-скоро, че всички

кухненски съдове ще долетят връз главата му! Вместо това неговата Емилия плачеше?

— Е, е — каза той. — Е, хайде де, старо!

Тя упорито продължаваше да хълца.

— Хайде де, престани с това реване! — измърмори той.

Сам Кюлц беше вече съвсем развълнуван. Каква изненада! Та той изобщо не беше знаел, че жена му може да плаче. При все че от тридесет и пет години бяха женени.

Госпожа Кюлц хълцаше тъй, сякаш искаше да навакса всички пропуснати случаи.

— Хайде, успокой се — утеши я той. — Утре ще си бъда пак вкъщи. И какво ще си помислят клиентите, ако застанеш сега подута от плач зад тезгяха? Накваси някоя кърпа със студена вода и я подръж на очите си.

Тя се изсекна шумно и почна да говори. Но след това се опомни и пак заплака.

— Струва ми се, че звънчето в магазина издрънка — каза той. — Е, хайде, остани си със здраве, Емилия! И тъй, до утре! Поздрави децата!

Кюлц бързо окачи слушалката.

Вън, пред телефонната кабина, спря и замислено потърка брадичката си.

„Трябваше да го направя още преди двайсет години — помисли си той. — Сега е много късно. Сега вече никакъв рев не помага.“

Сетне бавно се запъти към общата зала на хотела. Към масата, край която седяха двамата млади хора.

По същото време белобрад господин поиска огън от един човек, застанал пред кафене „Флинт“ в Рощок, и каза:

— Щорм да изпрати веднага двама души с автомобил до Варнемюнде. Петима други да контролират тук на гарата всички влакове, които пристигат от Варнемюнде.

— Дадено, шефе — отговори човекът.

— А който открие ония тримата, веднага да се обади по телефона на професор Хорн в хотел „Блюхер“! Отивай горе и прати някой да те смени. Ти също заминаваш за Варнемюнде.

— Но какво се е случило?

— Затваряй си устата! — отвърна професор Хорн, свали учтиво шапка за поздрав и прекоси улицата.

[1] Да живее, да расте и да процъфтява ↑

[2] Ако ще и светът да загине ↑

ДЕСЕТА ГЛАВА

„ВЕСЕЛА ПОЩА“ В ТАНЦУВАЛНОТО ЗАВЕДЕНИЕ

Макар да се свечеряваше. Ирене Трюбнер настоя да предприемат излета, който беше намислила.

Те се прехвърлиха със сала през Варно, а сетне продължиха с трамвая, релсите на който минаваха покрай самия морски бряг през бластисти места и ливади, до крайната спирка „Маркграфенхайде“.

Оттам тръгнаха да се разхождат по безлюдни пътеки из гората. Беше тихо като в черква, когато няма литургия. Но горе, във върхарите на дърветата, шумеше вятърът, който се носеше откъм морето.

Странно нещо. В гората повече отколкото другаде човек си спомня за своето детство. Тогава дърветата са му се стрували много, много по-високи, отколкото са били всъщност. А гъсталакът на храстите — много, много по-непроходим и страшен, отколкото днес. Тогава детето все още вярва, че ей сега ще зърне Червената шапчица и лошия вълк. А срещне ли някой дървар и жена му, през нощта сънува, че е срещнало родителите на Хензел и Гретел. Същите ония родители, които изпратили двете си деца в гората, защото доходите им намалели.

На тази възраст навсякъде в гората съзираш жилищата на феи и джуджета. Сетне идват години, когато същите тия места служат за размяна на потайни нежности. И накрая идва време, когато си спомняш вече само за дъските, които дъскорезниците фабрикуват от дърветата в тия гори и за това, че никому не са нужни повече от четири дъски, за да бъде изпратен на последното пътуване добре запазен, макар и без прозорец.

А горите винаги ще шумят. И първият вятър винаги ще тича над върхарите на дърветата... О, колко хубаво щеше да бъде, ако можеше човек да вярва в прераждането на душите! Но кой ли намира сили за това?

На една полянка в самия край на ливадите Ирене Трюбнер седна сред зелената трева. А след това дори се излегна и впери поглед през плетеницата от треви и листенца към синьото небе. Двамата мъже по неволя се настаниха също на моравата и седнаха там като китайци на тържествено посещение.

Щурците настройваха мандолините си. Скакалците се упражняваха в дълъг скок. А една лековерна — или може ми само късогледа? — жълта пеперуда кацна върху изкуственото цвете на шапката на госпожица Трюбнер. Цели минути изтекоха, докато пеперудата забеляза измамата и разочаровано отлетя без мед.

Руди Щруве каза:

— Би трябвало да останем тук. Бихме могли да си построим три колиби. Какво ще кажете? Господин Кюлц ще прави телешки лебервурст и виенски шницел от диви зайчета. Госпожица Трюбнер би могла да събира боровинки и да вари липов чай. Пък аз съм чувал, че от букови жълъди можели да се пекат дори кифлички.

— А вие? — запита Ирене Трюбнер. — Вие нищо ли няма да правите?

— Аз ще снабдявам дома със змиорки и калкани.

— Умеете ли да ловите риба? — запита Кюлц.

— Не. Но всеки ден бих ходил с трамвая до Варнемюнде и бих купувал пушена риба.

Смяха се и бяха весели.

Докато забелязаха, че са се разположили върху мравуняк.

Когато пристигнаха във Варнемюнде, беше вече тъмно. Но излязоха и на вълнолома и дълго стояха облежани на неговата каменна ограда, която строго отделя сушата от морето.

Жалко е, че това зрелище е достъпно за всички хора. Някои не го заслужават.

Когато на връщане тримата минаваха покрай фара, срещнаха някакъв човек, който се стори познат на господин Щруве. Но той не бе сигурен точно откъде го знае и затова не каза нищо на своите спътници.

Госпожица Трюбнер спря пред някакво заведение с дансинг и зачете афишите, окачени пред градинката му. С тия афиши се

съобщаваше на летовниците, че вечерта ще се състои костюмиран бал. И то под мото: „Една нощ в Сан-Паули“. Костюмите — тъй пишеше — били наистина желателни, но в никой случай задължителни.

— Ще идем на тоя бал! — реши госпожица Трюбнер.

— По-добре да не ходим — посъветва ги татко Кюлц. — Мисля, че до утре би трябвало да останем колкото се може по-незабележими.

Руди Щруве го подкрепи.

— И в Берлин ще можем да танцуваме — каза той.

Госпожица Трюбнер най-енергично възрази и обвини двамата, че развалят хубавата вечер.

— Вие сте още малко дете — рече Кюлц. — Ще си похапнем спокойно, ще си пийнем по чашка и... хайде под юргана. Утре трябва да ставаме рано.

Нищо не помагаше. Накрая тя ги заплаши, че ще иде самичка на бала. И затова нямало да бъде виновна тя.

— Ужасно, ужасно! — възкликна Кюлц. — Работата е там, че щом чуя музика и заспивам. Особено след вечеря. Цял живот трябваше да ставам все в пет часа сутринта. Пък и съм немузикален като хипопотам.

Но какво оставаше на мъжете? Естествено те отстъпиха.

Като пристигнаха в хотел „Берингер“ те се разделиха за малко. Сетне вечеряха заедно на верандата.

— Съвсем забравихме — рече Руди Щруве — да се осведомим за резултата от телефонния разговор, който водихте с вашата съпруга.

Отначало татко Кюлц изобщо не разбра за кого ставаше дума.

— Ах, да! — извика най-сетне той. — Щом някой нарече моята Емилия „съпруга“, мъчно проумявам за кого става дума. Остава да я наречете още „другарка в живота“. Емилия ми е жена! Всичко друго са превземки.

— Много ли ви се скара? — запита госпожица Трюбнер. — Страшно ли беше?

— Точно там е работата — рече Кюлц. — Просто не мога да повярвам още. Емилия изобщо не ми се скара. За пръв път от сватбата ни!

— А какво направи?

Татко Кюлц се смути и пийна една глътка, преди да се впусне в подробности.

— Плака! — каза след това той. — За пръв път плака.

— От радост ли? — запита Щруве.

Старият човек кимна утвърдително.

— Страшно, нали? Ужасно се изплаших. Но тя наистина плака. Като някое дете. Думичка не можа да продума.

— Ето, виждате ли! — заяви господин Щруве. — Да бяхте избягал за пръв път преди двайсет години, съпругата ви — прося извинение! — жена ви, още тогава щеше да плаче от радост.

— Тъкмо това си помислих и аз, като окачих слушалката — отвърна Кюлц. — Целият ни живот щеше да бъде друг.

— По-хубав — рече младият човек.

Месарят пак пийна глътка от чашката си и след това каза:

— Тури му пепел! Е, и такъв, какъвто си беше, животът ни бе достатъчно смешен.

Но младият човек не позволи да го отклонят от темата.

— Все пак! — възрази той. — Случаят би трябвало да се разгледа като поучителен. От него би следвало да се извлече полза.

— В смисъл? — запита нервно Ирене Трюбнер.

— Ако се ожения някога — каза Руди Щруве, — щом съпругата ми — прося извинение! — щом жена ми направи опит да се скара с мен, ще отпътувам за Копенхаген.

Младата дама стана.

— Изглежда, че в момента съм излишна тук. Не съм дорасла за подобни житейски мъдрости... След пет минути ще дойда да взема господата. За бала!

Тя се поклони и отиде в стаята си.

Двамата мъже вдигнаха чаши и весело си намигнаха.

— Жените не могат да понасят такива разговори — каза Кюлц. — Но съвсем сериозно, драги мой: ако се ожените, заминете за Копенхаген, преди да е станало твърде късно!

— Непременно в Копенхаген ли трябва?

— Ами! Ако щете, вървете и на Северния полюс! Жените забелязват какво представляваме за тях, едва когато ни няма вкъщи.

— Достатъчно за географията на брака — каза младият човек. — Ще имате ли нещо против, ако ви поканя да полеем нашите тъй понятни грижи с едно божоле?

— Какво ще имам против — отвърна Оскар Кюлц. — Наздраве, млади човече!

— Наздраве, стари господине! — извика Щруве. — Ако не бяха жените, нищо нямаше да ни тревожи. А какво ли щеше да представлява животът ни без тревоги!

По шосето, което води от Роцок за Варнемюнде, се носеше бясно колона от леки коли. Шест роцокски таксита. В първата кола, която осветяваше с фаровете си нощното шосе, имаше само един пътник. Белобрад и с тъмни очила, той отмести стъклото, което го отделяше от шофьора.

— По-бързо! — изкомандува той. — Не всеки разполага като вас с толкова много време!

— Ако се блъснем в някое дърво, няма да пристигнем по-бързо във Варнемюнде — подметна шофьорът.

— По-бързо! — заповяда господинът. — Без възражения! Инак вместо дърво, ще ви намеря нещо по-подходящо.

Той погледна през малкото задно прозорче на колата. Останалите пет автомобила ги следваха в колона.

Във втората кола седяха господата Щорм, Ахтел и Карстен. А освен тях и четвърти господин, който имаше вид на професионален борец: едър и с телосложение на бик. Вратът му приличаше на дънер. Те пушеха и разговаряха тихо.

— Отвратителни навици има шефът! — констатира Филип Ахтел. — Като ме засилват нанякъде посред нощ, бих искал да знам поне защо и за какво!

Карстен каза:

— Все ще има някаква причина. Няма да преобърне цялата програма наопаки само за удоволствие, я.

Професионалният борец тромаво кимна.

— Предчувствувам, че тая нощ ни предстои още една малка тупаница.

— От мен да мине — изръмжа господин Ахтел. — Но аз съм мислещ човек и желая да знам причините! Най-сетне не сме джандари!

— Все ми е едно защо и на кого ще счупя кокалите — заяви професионалният борец. — Важното е да си получа хонорара.

— Пролетарий! — каза господин Ахтел.

— Хайде, не си отпускай много езика! — извика Карстен. — Шефът знае какво върши. Не си пъхай сега носа навсякъде.
— Пък и такъв червен нос изобщо не е за пъхане — каза Щорм.

В танцувалното заведение във Варнемюнде настроението бе повишено. Летовниците се бяха появили в най-различни костюми. Някои като испанци. Други като моряци. Трети в антични костюми. Срещаха се и благородници от времето на рококо.

Върху електрическите лампи беше опъната пъстра прозрачна хартия. Серпантини хвърчаха към дансинга от многобройните ъгли, ложи и ниши. Заведението явно бе дело на някой прекалено романтичен архитект. Навсякъде изобилствуваха малки стълбички, уютни къчета и изящни колони. В него би могло да се играе на криеница.

Оркестърът беше много темпераментен. И при все че Ирене Трюбнер бе избрала маса далеч от неговата площадка, месарят Кюлц още със сядането си почна да води борба със съня.

Младите хора седяха усмихнати до него, решени да бдят над дрямката му.

— Предупредих ви — каза старият човек. — Не зная защо става тъй. Но щом чуя музика, с мен е свършено.

— Никак не ми се вярва, че това е защото не обичате музиката — забеляза учтиво Щруве. — Обратното, убеден съм, че ви изморява именно силната музикалност.

— Точно така! — рече зарадван Кюлц. — Тъй ще да е! Колкото по-силна е музикалността, толкова по-изморен се чувствам... Хайде сега, омитайте се на дансинга!

— Не предпочитате ли да ви правим компания? — запита младото момиче.

— Не, не трябва. Марш оттука!

Те станаха и се запромъкваха покрай масите; препъваха се в стъпала и се лутаха из разните ъгълчета, докато най-сетне стигнаха дансинга. Затанцуваха бавен валс.

Руди Щруве каза:

— Изглежда, това заведение е строено от някой страстен привърженик на готиката, живял през два века.

— Разбирате ли нещо от готика? — запита тя.

— Не. Но и от двайсети век не разбирам нищо.

Бавният валс сякаш нямаше край. Когато за обща изненада оркестърът все пак свърши, ръкопляскаха му дотогава, докато засвири и едно танго. При това човекът при тимпана изпя някакъв текст, който несъмнено бе възникнал от дузина стари шлагери, размесени от автора като салата.

Ирене Трюбнер каза:

— Същински тюрлюгювеч!

— Така и трябва да бъде — заяви той. — Публиката иска да чува все старите песни. Ето защо производителят на шлагери не бива да пише нещо наистина ново. Дори когато може.

След тангото се упътиха обратно към масата си. Татко Кюлц спеше. Всеки път, когато издишваше, космите на мустаците му настръхваха. Погледаха го и го послушаха известно време. Сетне Щруве каза:

— Да го сложим ли да си легне в креватчето?

В същия миг Кюлц отвори очи и смаян погледна множеството около себе си, което жадуваше за забавление.

— Аха — каза сетне той. — Отначало изобщо не можех да разбера къде съм!

Канеше се да каже още нещо. Но внезапно очите му се разшириха и станаха кръгли като на кукла. Изгубил и ума, и дума, той се взираше в масата.

Младите хора проследиха погледа му. Госпожица Трюбнер побледня като платно и дрезгаво прошепна:

— Та това е невъзможно!

На масата имаше едно пакетче!

Беше същото пакетче, което преди обед бе подала тайно в Копенхаген на господин Кюлц, докато минаваха през контролата! И същото пакетче, което фалшивият митнически чиновник беше откраднал от господин Кюлц на ферибота „Дания“!

Старият човек се хвана за главата.

— Спя ли още? — запита той.

— Не — каза Руди Щруве. — Но защо сте толкова развълнуван?

Кюлц се наведе към него, посочи злокобното пакетче и пошушна:

— Това е фалшивата миниатюра!

Щруве погледна госпожица Трюбнер. Тя кимна утвърдително.

— А до него има и писмо — рече Кюлц.

Той посегна към плика.

Младият човек извика келнера, който се бе облегал на една от колоните.

— Приближавал ли се е през последните минути някой чужд човек до масата ни?

— Не ми е направило впечатление, господине.

— Или пък да е изпращано нещо по някого?

— Не зная, господине.

— Добре — каза Щруве. — Благодаря!

Келнерът се оттегли.

Месарят Кюлц извади очилата от самото си и разтвори плика. Докато наместваше очилата и вадеше писмото от плика, пръстите му трепереха. Той разгъна листа и прочете написаното.

СВИКНАЛИ СМЕ НАИСТИНА — пишеше в писмото — НА ВСИЧКИ ДЪРЗОСТИ, НО ТОВА, КОЕТО СИ ПОЗВОЛИХТЕ СПРЯМО НАС, БЕЗ СЪМНЕНИЕ Е ВЪРХЪТ НА БЕЗСРАМИЕТО И ОЩЕ ТВЪРДИТЕ, ЧЕ СТЕ БИЛ ЧЕСТЕН ЧОВЕК?

ДО СКОРО ВИЖДАНЕ!

Той подаде писмото на двамата.

Въпреки сериозността на положението, Руде Щруве не можа да сподави смеха си.

— Мошениците са възмутени до дъното на своите честни души! — рече той. — Е, доживяхме и това. Става все по-красиво.

Ирене Трюбнер седеше бледа и мълчалива в своя ъгъл, притискаше силно до себе си чантичката си и се оглеждаше с плах, блуждаещ поглед.

Господин Кюлц бе възмутен.

— Аз трябва да се засрамя? — запита яростно той. — През целия ми живот никой не се е осмелявал да ми каже подобно нещо. И тъкмо тия негодници са първите! — Той се позамисли. Сетне чистосърдечно

каза: — Освен това и самият аз бях убеден, че тя е истинската миниатюра!

— Можете да разправите това на вашите познати от купето при следната ни среща с тях — предложи усмихнат Руди Щруве. — Нашите господа разбойници обичат да пишат писма. — Той кимна одобрително на татко Кюлц. — Те си кореспондираха вече и с мен.

— Че кога?

— Когато днес по обед оглеждах във ферибота малко по-внимателно вашето купе, те пъкнаха едно букетче и в моята шапка.

Госпожица Трюбнер се уплаши.

— Значи писмото беше от тях?

— И вас ли наругаха? — запита Оскар Кюлц.

— Не, само ме предупредиха.

— Защо не ми казахте истината още във влака? — попита Ирене Трюбнер.

— Че защо? — Той се усмихна. — Само щях да ви създам тревоги за мене. Или може би нямаше да се разтревожите, хубава принцесо?

— Искам да се върна в хотела! — заяви възбудено госпожица Трюбнер. — Искам веднага да се прибера в хотела. Няма да остана тук нито минута повече!

— За съжаление обаче не може — каза Руде Щруве.

— Да не си въобразявате, че тия типове само са ни върнали фалшивата миниатюра и след това са заминали за Берлин?

— А какво смятате вие? — запита Кюлц.

— Каква е последната забележка в писмото, което току-що получихте? — попита Щруве.

Месарят Кюлц разгъна още веднъж листа, втренчи поглед в него и прочете.

— „Доскоро виждане!“

— Именно! Сега не можем да направим нито крачка от вратата, без да се нахвърлят върху нас поне десетина яки мъже.

— Приятно прекарване — рече Кюлц. — Аз пък на всичкото отгоре оставих бастуна си в хотела! — Той се наведе към госпожица Трюбнер и тихо запита: Къде е истинската миниатюра?

— Аз... нося я у мен.

Тя стисна зъби, за да не се разплаче.

— Просто да полудееш! — заяви Кюлц. — Сега вече се чувствам като обсадена крепост.

— За щастие към нашата крепост има ресторант — каза Щруве. — Така че на първо време сме осигурени с храна и напитки.

— Ех, да не бях си забравил поне бастуна! — повтори татко Кюлц.

— И бастунът нямаше да ви помогне — отвърна Руди Щруве и се залови да подлага на грижливо изследване лицата на останалите посетители. — Да предугаждахме поне какво възнамеряват да предприемат нашите приятели!

Ирене Трюбнер прошепна:

— Цялата зъзна.

Кюлц махна с ръка на келнера да се приближи и каза:

— Три големи коняка. Но бързичко!

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

КОСТЮМИРАНИЯТ БАЛ СВЪРШВА

„Нощта в Сан-Паули“ продължаваше. Едно от най-вбесяващите неща, които могат да се случат на човек, е да почувствува равнодушието на околния свят. А кому ли не се е случвало да го изпита?

Оркестърът продължаваше да свири не по-малко шумно и разюздано от преди. Около масите, в ложите и нишите настроението бе станало още по-задушевно. Увиснали по полилеите и капителите на стълбовете, серпантините се развяваха като пердета на отворени прозорци. Празните бутилки от вино се размножаваха като зайци. Едни посетители си отиваха. Други идваха.

— Какво току кривите поглед все към вратата? — запита Кюлц.
— Едва ли ще ни донесат още една миниатюра! Сега вече имаме и двете.

— Тъкмо там е работата — отвърна Руди Щруве.

Месарят изстена.

— Никога в живота си не съм седял върху такова буре с барут.
При все че във войската бях артилерист!

Той даде знак на келнера.

— Още три коняка!

Сетне погледна към Ирене Трюбнер нежно като загрижен баща.

— А нашата принцеса няма ли да каже нещо?

Младото момиче трепна.

— Господа! Заради мен вие изпаднахте в страхотно положение. Какво общо имате вие с цялата тая работа? Нищо! Моля ви, оставете ме незабавно сама! Идете в хотела, или заминете за Берлин или за Копенхаген! Където искате! Но вървете си!

— А какво ще стане с вас? — запита младият човек.

— О, зная аз как да се оправя — заяви тя. — Ще изпратя някой келнер или момчето, което продава цигари, да повика първия срещнат полицаи.

Руди Щруве вдигна вежди.

— Бихте ли могла да ми обясните — как ще се справи първият срещнат полицай с двадесетина престъпници?

Тя не отговори.

— Тук става въпрос за шестстотин хиляди крони продължи той.
— А вече се е случвало да убият заради три марки и двайсет пфенига двама до трима възрастни хора.

Ирене Трюбнер каза:

— Бих могла да вдигна накрак по телефона и цялото полицейско управление в Роцок.

— Разбира се, че можете — призна Руди Щруве. — Но това едва ли ще има някакъв смисъл. Защото ние без съмнение сме обкръжени, уважаема госпожице) Напълно обкръжени! Освен това нашите приятели непременно са поставили пост в Роцок при разклонението на шосето за Варнемюнде. Ако се наложи, той веднага ще влезе в телефонна връзка с обсадната армия тук. И щом този пост съобщи, че летящата полицейска бригада се е понесла насам, тия господа тук ще ни извият вратовете. Тогава вече никакво полицейско управление не може да ни помогне.

Малко по малко татко Кюлц почна да нервничи.

— Престанете! — каза той. — Може и да сте прав, но какво да сторим? Да чакаме до погребението си ли? Това не ми е по вкуса!

— И на мен — добави Щруве. — Да знаехме поне горе-долу какво възнамеряват да вършат тия типове!

Те помълчаха доста време и гледаха възмутени човешката гмеж, която ги заобикаляше и ни най-малко не се интересуваше от техните грижи.

Келнерът донесе трите коняка.

— Е, хайде, на здраве! — изръмжа Оскар Кюлц.

Вдигнаха чашите си.

Руди Щруве остави своята без да отпие нито глътка. Той гледаше към вратата и каза:

— Сега вече става сериозно! Моля, бъдете нащрек!

Останалите двама проследиха погледа му. И от смайване татко Кюлц се задави. Защото посред заведението стояха господата Щорм и Ахтел! След тях през вратата нахълтаха още хора, които, изглежда, също се числяха към бандата.

— Не смятах това за възможно! — заяви господин Щруве. — Открито нападение? Сред най-мирна обстановка!

Той се наведе и измъкна изпод масата една празна бутилка от вино.

— Имате ли още от тия неща? — осведоми се татко Кюлц.

Той изведнъж се бе разведрил странно и цялото му лице сияеше.

Младият човек му подаде една бутилка.

— Ето! — прошепна той.

— Бих предпочел бастуна си.

Изглежда, че Кюлц държеше особено много на тоя забравен бастун.

Ирене Трюбнер каза решително:

— Дайте и на мен една от тия ръчни бомби!

— Глупости! — заяви Кюлц. — Ако се стигне до замерване с бухалки, вие веднага се мушкате под масата и си запушвате ушите!

— Съвсем не мисля да правя това!

— Сторете го заради мен — замоли я Щруве. — Бъдещият ви съпруг никога не ще ни прости, ако при тоя дуел цялото ви лице стане на драскотини и от утре заприличате на студент от някоя корпорация.

— Бъдете така любезен да не намесвате в играта бъдещия ми мъж! — каза раздразнено тя. — По-добре си отваряйте очите за бандитите!

Щорм и Ахтел бяха седнали до една маса и оглеждаха заведението, сякаш търсеха нещо. Щом забеляза своя стар приятел Кюлц, дребният господин Щорм му махна за поздрав и се усмихна извънредно зарадван.

Темето на стария месар стана яркочервено.

— Такава дързост още не бях виждал! — заяви той. — Ще го чукам с винената бутилка по клепналите уши докато заприлича на вид, покрит с парчета стъкло! А пък другият ме метна, че отивал при жена си и децата си.

— Човек се учи до края на живота си — рече Руди Щруве.

И още в следния миг се оказа, че е прав.

Защото светлината в танцувалния салон угасна! Заведението, в което имаше не по-малко от сто и петдесет души, потъна в непрогледна тъмнина. Мракът погълна всички стълби, ниши, ъгли и ложи. Беше тъмно като в рог.

Оркестърът прекъсна свиренето си с дисонанс. Само първият цигулар извири още няколко такта. Сетне и той се отказа. Танцуващите двойки на дансинга и посетителите около масите се разсмяха високо. Паднаха със звън няколко чаши. В някои ъгли се разменяха нежности. Който имаше добър слух, можеше да чуе целувките.

Повечето посетители смятаха всичко това за странна приумица на управата. Но само след миг някой извика:

— Помощ! Помощ!

Беше жена.

Какво ли означаваше това? И то ли беше шега? Всички почувстваха: нито това, нито останалото беше шега.

Сега вече безброй гласове закрепяха пронизително един през друг. Маси и столове се събаряха с трясък. Дъските пукаха. Келнерите ругаеха като файтонджии. Опасяваха се, че посетителите им може да избягат, без да платят. Едно огледало се строши на късчета. Или пък беше стъклена врата? Или прозорец? Нищо не виждаха и буквално Потъваха сред шумовете. Плачове, писъци и истерични смехове се смесваха в едно.

— Светлина! — крещяха хората. — Светлина, светлина!

Хаосът беше пълен. Жени биваха поваляни, хващаха се за чужди дрехи, за покривките на масите, за чужди ръце и крака. Други се опитваха да избягат навън през телата на падналите хора. Но къде ли беше вратата?

Един полилей се счупи. Заваля дъжд от стъкла. Крясъците за светлина и виковете за помощ ставаха все по-отчаяни и звучаха все по-зловещо. Заведението заприлича на истински ад.

Но ад, в който нито дяволите, нито клетите грешници можеха да виждат!

И после, след цяла вечност, стана отново светло.

Колко бе продължила тая вечност — дали пет или десет минути — никой не би могъл да каже. Пък и никой не питаше. А всички се оглеждаха уплашено.

По-опустошително не би могло да бъде дори и земетресение.

— Също като след потопа — установи продавачката при бюфета. Тя бе намерила спасение върху тезгяха, беше седнала на колене върху една пунш-торта и бе впила пръсти в някакъв черешов сладкиш.

Опустошенията бяха страхотни. Посетителите приличаха на дрипави цигани. Виждаха се разкъсани блузи, жакети с по един ръкав и благородни испанци по долни гащи. Една възстаричка дама, маскирана като графиня с рокля рок око, лежеше под преобърнатата маса. По косите ѝ имаше сметана и вино и тя охкаше жално. Посетители, през които се бяха препъвали хора, седяха замаяни на паркета и държаха главите си. Вината и ликьорите, разляни от чаши и бутилки, образуваха лепкави локви. Управителят се щуреше из развалините и пресмяташе приблизително на колко възлизаха загубите.

Жени търсеха мъжете си. Любовници с подутини по главите търсеха приятелките си. Келнери търсеха клиентите си. Първият цигулар от оркестъра лежеше на подиума в безсъзнание. Лъкът му беше счупен. Гледката напомняше за Вар^[1] в Тевтобургската гора. Само че римският пълководец не се беше препънал в цигулков лък, а в меч.

Цигулката приличаше на смачкана кутия за пури. Саксофонистът седеше във виолончелото и, ритайки с крака, се мъчеше да се измъкне оттам.

Един полилей, многостенни лампи, един прозорец, една стъклена врата и едно голямо огледало бяха строшени. Където и да стъпеше човек, под краката му хрущеше стъкло.

Управителят на заведението освободи възстаричката графиня с рокля рококо от масата, под която беше притисната, вдигна я на крака и поиска да я отведе към умивалните. Но той се подхлъзна и падна в една локва от шери-бренди.

Вън в коридора, пред кутията с електрическите бушони, седеше на пода гардеробиерката, а чорапът, който плетеше, бе затъкнат в устата ѝ.

И над всички тия развалини и хаос, горе в своя ъгъл, стоеше месарят Кюлц от Берлин, изправен с целия си ръст като бог на отмъщението и държеше в мощния си пестник един самотен крак от стол.

— Кой още е кандидат за болницата? — извика той и се огледа яростно. — Ще го изпратят безплатно!

Никой не се обади.

В краката му лежеше някакъв мъж, когото Кюлц бе обезвредил в мрака, като беше пристегнал така вратовръзката му, че нещастникът без съпротива се бе строполил на земята. Впрочем той беше съвсем безобиден посетител, спедитор от Гюстро.

А върху покритата с черен плюш преградка на ложата висеше с главата надолу друг човек, — главният келнер на заведението. Една бутилка от вино го беше улучила и го бе наранила леко. Той тъкмо се канеше да дойде отново на себе си.

Масата все още стоеше на четирите си крака. Но захарницата заедно с бучките захар, пепелникът заедно с пепелта и един букет от рози заедно с вазата — всичко това се намираше върху синия костюм на спедитора от Гюстро.

— Без фалшиво стеснение! — извика месарят и размаха над посивялата си глава крака на стола като ятаган. — И не се натискайте. На всеки ще дойде редът!

Госпожица Трюбнер седеше объркана в своя ъгъл. Кокетната ѝ шапчица се беше килнала настрана. Младото момиче седеше като ударено от гръм, беше разтворила широко очи и държеше чантата си здраво притисната до гърдите.

Татко Кюлц се поогледа, кимна победоносно на момичето и каза:

— Махнаха се вече, мое мило дете.

— Кой се махна? — запита тя.

— Престъпниците — заяви гордо той. — Като изключим двамата типове, на които аз видях работата тук.

— Но единият от тях е келнер — възрази тя.

Той огледа по-внимателно човека, увиснал върху оградката.

— Много ми е неприятно!

Другият мъж, който лежеше на пода, поотпусна вратовръзката си, окашля се и прегракнало заяви:

— Аз съм спедитор. От къде на къде ви хрумна да ме душите?

— И вие ли не сте разбойник! — запита уплашено Кюлц.

— Разбойник ли? Да не ви хлопа някоя дъска?

— Ужасно съжалявам! — заекна месарят и се поклони. — Позволете да ви се представя! Кюлц!

— Емер — каза другият. — Много ми е приятно!

Той се надигна с усилие и отчаяно погледна бучките захар и розите по синия си костюм. После стана и се отдалечи, накуцвайки. Розите отмъкна със себе си.

— Е, значи, все пак съм имал право — измърмори Кюлц. — Престъпниците ги няма.

Ирене Трюбнер се усмихна. Внезапно тя отдръпна ръце от гърдите си и впери поглед в своята чантичка. Ципът беше разтворен. Тя погледна вътре, вдигна глава и побледняла като мъртвец, прошепна:

— Миниатюрата я няма!

Кракът от стол падна от ръката на Оскар Кюлц. Самият той се строполи върху един стол. Но веднага след това скочи, огледа се и каза:

— Нашият млад приятел също го няма!

— Кой? — запита тя.

— Руди Щруве.

— И той ли? — Ирене Трюбнер поклати глава и впери поглед пред себе си, сякаш недоумяваше. — И той ли?

Когато пристигнаха двамата стражари от полицейския участък, около тях се струпаха летовници с пострадали дрехи и костюми. Крещяха във всички тоналности, че трябва да получат обезщетение.

— Това не е наша работа — заявиха стражарите. — Отнесете се до съдържателя.

Посетителите се втурнаха или закуцукаха към бюфета — кой както можеше. Зад тезгяха стоеше управителят и обръщаше ракия след ракия. Той беше вече накрая на нервите си и довършваше на бърза ръка една бутилка, която по чудо беше останала здрава.

Двамата стражари прегазиха през морето от развалини и се отправиха към старата гардеробиерка, за чиито преживелици вече бяха научили по телефона.

Тя седеше в коридора и държеше в разтрепераните си ръце чорапа, който плетеше.

— Вие сте видяла тия типове, нали? — запита единият стражар.

— Да — заразказва усърдно тя. — Бяха двама. Влязоха оттам, през задната врата и отвориха шкафчето с бушоните. Запитах ги: какво означава това. Но те изобщо не ми отговориха. Поисках да изтичам до

кухнята и да повикам някого. Тогава единият от тях ме хвана здраво. Другият издърпа от ръцете ми чорапа. От страх устата ми се отвори. И изведнъж чорапът се намери там. Сложиха ме на стола и го обърнаха тъй, че да не мога да виждам какво правят. Е, и малко след това стана тъмно като в рог.

— А колко лампите светнаха пак?

— Тогава вече ония негодници, разбира се, ги нямаше — обясни старата жена. — Аз пък седях там и гърлото ме болеше.

— Нищо повече ли не знаете?

— Това е всичко. И като преглъщам, усещам бодежи.

— Преглъщайте по възможност по-малко! — посъветва я единият стражар.

Другият запита:

— Паул, разбираш ли нещо? Аз не!

— И аз не — отвърна Паул. — Двама мъже идват, угасват осветлението и офейкват! А след това заведението прилича на битпазар.

— Може да са били хора от конкуренцията — каза гардеробиерката.

Стражарите се ухилиха. Наистина и те не знаеха нищо. Но разбираха по-добре от тия работи!

В този миг в рамката на вратата се появи едър възрастен мъж. Водеше със себе си извънредно красива млада дама, която изглежда, не се чувстваше много добре. Мъжът каза:

— Трябва незабавно да говорим с вас. Позволете да ви се представя: Кюлц!

— Жалби и претенции за вреди следва да се отправят към съдържателя на заведението — обади се единият от стражарите.

Господин Кюлц горчиво се изсмя.

— Ако съдържателят има излишни шест пъти по сто хиляди датски крони, бихме могли тогава да опитаме!

— Как тъй шестстотин хиляди крони? — запита стражарят, когото бяха нарекли Паул. — Да не би да е откраднато нещо?

— Ама че сте и вие — рече Кюлц. — Да не би да си помислихте, че електричеството тук изгасна ей тъй, за удоволствие? От дамата е била открадната една миниатюра. От... от...

— От Холбайн! — допълни Ирене Трюбнер.

— Малкото име? — запита единият от стражарите.

— Ханс — рече младата дама.

— Аха! — извика другият стражар. — Това поне е нещо! Значи, казва се Ханс Холбайн!

— Но за кого говорите вие? — попита Кюлц.

— Как за кого? За крадеца, разбира се, за Ханс Холбайн!

— Човече божи! — възкликна Кюлц. — Та Холбайн е художникът!

И татко Кюлц гордо се изпъчи. Знанието е сила.

— Крадецът е съвсем друг — подхвана след това той. — Крадецът, това са около две дузини хайдуци! Още от Копенхаген ни преследват по петите. На ферибота задигнаха от мен копието на миниатюрата. Това беше една блестяща идея на госпожица Ирене Трюбнер. Но преди малко ми върнаха обратно копието. Изведнъж го видяхме на масата. Заедно с едно писмо. А после стана тъмно. Когато светна отново, истинската миниатюра беше изчезнала от чантата на госпожица Трюбнер! Миниатюрата беше изчезнала. Крадците бяха изчезнали. Изчезнал беше и един наш добър приятел. Навярно са го отвлекли. Жалко, беше много мил младеж. От Берлин. Името му е Руди Щруве.

Госпожица Трюбнер каза:

— Дано не му се е случило нещо сериозно! — Тя помълча малко. После събра сили и продължи: — Трябва веднага да се обадя по телефона в Брюксел. Шефът ми е в Брюксел. Трябва да му съобщя за кражбата.

Двамата стражари дълго време не проговориха нито дума.

— Не приказвайте толкова много — помоли Кюлц.

— Един по един, ако обичате.

— Бихте ли ни придружили до участъка? — каза единият полицаи. — Бандата не може да е много далече. Трябва веднага да уведомим околните участъци. И полицейското управление в Роцок.

Другият стражар отвори вратата.

— Заповядайте, моля!

— Само миг още! — замоли Оскар Кюлц. — Редно е да ви уведомя, че в тъмното съм хлопнал малко по-грубо главния келнер и един спедитор на име Емер. Помислих ги за крадци. — Той беше съкрушен. — Но аз върша всичко наопаки.

— В момента това не е толкова важно — заяви единият стражар.
Колегата му при вратата повтори:

— Заповядайте, моля!

Тъкмо тогава от залата доуца един келнер.

— Аха! — измърмори Кюлц. — Още не сме си платили сметката.

Ирене Трюбнер извади от чантата си една банкнота и я даде на келнера.

— Точно е — додаде тя.

Келнерът дълбоко се поклони.

— Не беше за това — обясни той. — Господата са забравили нещо на масата.

Келнерът държеше в ръката си пакетче и едно писмо.

Кюлц бързо посегна към тях.

— Фалшивата миниатюра! — извика той. — И писмото, в което ония типове така са ме наругали! Дайте ги тук! — Кюлц ги прибра в джоба си и заяви:

— Следния път сигурно ще си забравя кратуната! — Сетне се обърна към двамата стражари. — Това е то артериосклероза, господа.

Ирене Трюбнер прошепна:

— Моля ви, татко Кюлц, елате! Трябва да побързаме!

[1] Вар — римски пълководец, въвлечен в засада от немския вожд Арминий и загинал заедно с три римски легиона през I в.н.е. ↑

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

КРЪЧМАТА НА ТАТКО ЛИБЛИХ

Шестте таксита отново фучаха по нощното шосе. Връщаха се в Рощок.

В последната от колите седеше белобрадият господин. Той бе свалил тъмните си очила. Постоянното гледане през черни стъкла вреди на зрението. Особено когато очите на човека са съвършено здрави.

Професор Хорн се взираше напрегнато през малкото задно прозорче на колата. По-точно казано, той не гледаше през прозореца, а през дупката, която се бе образувала, след като беше изрязал стъклото. Човек, който държи в ръка огнестрелно оръжие и очаква, че може да се приближат моторни превозни средства с полицаи, има нужда от бойница, откъдето да стреля. Но стъкло на нея не му е необходимо.

Професор Хорн имаше намерение да надупчи с куршуми гумите на ония коли, които не му се харесват. Това е донякъде човечно и все пак доста ефикасно средство да се позабави напредването на хора, които бързат.

В първото от шестте таксита седяха господата Щорм, Ахтел и Карстен. И мъжът, който на отиване към Варнемюнде беше приличал на професионален борец. Междувременно той се бе променил. И то не в негова полза. По ниското му чело имаше няколко цицини. А носът му бе рязко изкривен и подпухнал. Човек би могъл да си помисли, че е попаднал в някоя вършачка.

— Утре трябва непременно да си купиш нова шапка — каза дребничкият господин Щорм. — Главата ти е порасла най-малко с два номера.

— Щура работа е да се мъчиш да крадеш в пълен мрак — изръмжа обезформеният професионален борец. — Сега дори не знам кому дължа украсата си. На драго сърце бих се реванширал.

— Човек не бива да бъде толкова дребнав — каза Филип Ахтел. — Аз пък, от своя страна, умирам от щастие, че нападението се състоя

на тъмно.

— Че защо?

— А бе остави се: като ми увисна на врата някаква мамичка — сто кила заедно с кокалите. Че като ме сграбчи, закрепва за помощ и искаше да я спася. Аз, и никой друг! Добре, че скоро ще пристигнем при татко Либлич. Един грог ще ме оправи.

Професионалният борец почна да става любопитен.

— Как позна в тъмното, че е жена?

— По името — цинично обясни Ахтел.

Госпожица Трюбнер и господин месарят Кюлц установиха своята самоличност в полицейския участък във Варнемюнде. Бяха представили задграничните си паспорти и съобщили името на младия човек, който бе изчезнал безследно от танцувалното заведение. Госпожицата беше добавила, че той живеел в Шарлотенбург, на Холцендорфщрасе.

— Бандата навярно е отвлякла господин Щруве — каза инспекторът. Той сигурно се е съпротивлявал. Тичал е след тях, за да ги спре. И тогава са го сграбчили.

— Ужасно! — извика Кюлц. — Клетото момче! Кой знае как и къде ще го намерим. Дано да няма близки.

Ирене Трюбнер изпадна в меланхолично настроение и се опитваше да усуче на въже ръкавиците си.

Впрочем това почти ѝ се бе удало. Но прекъснаха заниманието ѝ. Обади се Брюксел. Младата дама се втурна в съседната стая. При телефона.

„Шефът ще си глътне езика — мислеше тя. — Дано само да ме уволни чак от 1 януари.“

През това време господин Оскар Кюлц описваше надълго и широко господин Щорм и останалите пътници от третокласното купе, в което беше пътувал. Изтъкна как Руди Щруве с помощта на една приказка му е обърнал внимание, че спътниците му са престъпници.

Сетне Кюлц разказа за странните си преживелици в Копенхаген, за „Четирилистната подкова“, за пансиона „Курциус“ и за белобрадия господин с тъмните очила. Разправи за срещата с Щорм в хотел „Д’Англетер“ и пред магазина за антикварни стоки на Бредгаде. И накрая се опита да опише нагледно физиономиите на Щорм, Ахтел,

Хорн и останалите. Е, подобно начинание е завършвало с неуспех не само за Оскар Кюлц, а и за много други хора.

Инспекторът прекъсваше от време на време разказа му с кратки въпроси. Един полицаи протоколираше показанията, които даваше очевидецът Кюлц.

Когато на свидетеля не хрумваше вече нищо, инспекторът стана.

— Веднага ще предам по телефона протокола в Роцок — каза той. — Оттам ще разпоредят какво трябва да се направи. Самият аз ще наредя да се уведоми тукашната митническа станция и железопътната полиция. Инак бандата може да се понесе обратно към Копенхаген. Извинете!

— Моля, моля! — отвърна свидетелят. — Хайде сега, покажете какво можете! На драго сърце бих искал да видя защо плащам толкова данъци.

При вратата инспекторът срещна госпожица Трюбнер. Тя каза:

— Господин Щайнхьовел обявява десет хиляди марки награда за оня, който му донесе миниатюрата. А утре следобед пристига в Берлин.

Инспекторът беше извън себе си.

— Десет хиляди марки награда ли? Само това ни липсваше още! Сега от утре нататък всички хора, които имат прекалено много време и прекалено малко пари, ще търчат при нас и ще ни обсипват с важни сведения!

Той се отдалечи разгневен.

— Е, мойто момиченце! — рече Кюлц. — Изхвърли ли ви шефът на пътя?

— Не. Но иска да си получи миниатюрата. Не става въпрос за парите. Холбайновата миниатюра е застрахована за петстотин хиляди марки.

— Какво ли не става на тоя свят! — извика господин Кюлц. — Да бях на мястото на вашия шеф, от радост бих си отхапал палеца, че Холбайн е откраднат и щях да прибера петстотинте хиляди марки от застраховката! Дори бих написал на бандата писмо да не връща миниатюрата за нищо на света.

— Шефът ми обича изкуството, не парите.

— Това е болест — установи месарят. — Същинска болест. Дано само не се влоши повече.

След четвърт час полицейският инспектор отведе двамата свидетели обратно в хотел „Берингер“ и ги замоли да бъдат готови към шест часа сутринта на следния ден. Тогава щял да ги вземе с колата и да ги придружи до Роцок. В тамошната инстанция имали да им зададат още няколко въпроса.

Той се сбогува.

— Сега можем да спим спокойно — рече Кюлц, докато се изкачваше по стълбите на хотела заедно с Ирене Трюбнер. — Щом нещо е изчезнало, не създава поне главоболия.

Той ѝ подаде ръка.

— Лека нощ, дете мое. Утре заран ще пътуваме за пръв път в арестантска кола. Дано само не я сънувам.

— Лека нощ, татко Кюлц! — каза тя уморено. — Приятни сънища!

Сетне отвори вратата на стаята си.

— Стойте! — извика той и бръкна в джоба на самото си. — Не искате ли да си получите обратно фалшивия Холбайн?

Татко Кюлц ѝ подаде пакетчето.

— Не — каза тя. — Щом като истинския го няма, не ми трябва и фалшивият! И без това не струва кой знае колко. Не бихте ли желал да го запазите за спомен от приключението ви в Дания? Шефът ми положително няма да има нищо против. Той не събира копия.

— Както искате — рече Кюлц. — Много ви благодаря! Ще закача тая джунджурийка над кушетката в стаята зад магазина ни. Все ще се намери място и за нея.

Той се прозина и ѝ кимна.

— Ама че ден беше! Чест и почитания. А къде ли е сега нашият Руди? Просто ми липсва.

— Лека нощ, татко Кюлц! — прошепна тя и бързо влезе в стаята си.

Мрежата, с която днес се ловят крадци, е изплетена от жици и се нарича телефонна мрежа. Жиците, опънати на високи стълбове из цялата страна, бръмчаха. Вестта за открадването на Холбайновата миниатюра и за голямата награда се разпространяваше по всички

посоки бързо като вятър. Печатниците спряха ротационните машини. Дежурните редактори на вестниците съчиниха заглавия за две колони и наредиха новината да се помести на видно място.

Кръчмата на Либлих се намира на една от ония рощокски улици, които се спускат стръмно надолу към пристанището.

Тъй като за съжаление навсякъде има хора, поради чийто начин на живот наказателните кодекси не могат да бъдат отменени, във всеки град има и заведения, където се срещат тъмни личности, за да обменят професионален опит и едновременно с това да се отдават на порочната наслада от алкохола.

Професор Хорн влезе пръв при татко Либлих и веднага поиска от съдържателя да го отведе в задната стаичка, на чиято врата висеше табелка. „Стаичка за дружествени събрания“ — пишеше на табелката.

Татко Либлих, изглежда, познаваше белобрадия посетител — пръскаше се от любопитство и примираше от страхопочитание.

— Вън! — заповяда професор Хорн. — Хората ми ей сега ще пристигнат. Не желаем никой да ни безпокои.

Татко Либлих смирено се оттегли.

Професорът седна.

Постепенно, на малки групички, се появиха и останалите членове на „дружеството“. Насядаха около пръснатите из стаята маси. Прислужваше им лично татко Либлих. Пушеха и пиеха.

— Всички сме тук — каза внезапно дребният господин Щорм. — Липсват само двамата, които ти остави в морския курорт Варнемюнде.

— Добре.

Професор Хорн направи знак на съдържателя.

Татко Либлих се измъкна.

Шефът огледа стаята.

— Предполагам, че полицията вече е уведомена. Нямаме време за губене. Аз отивам бързо в хотел „Блюхер“, взимам куфара си, плащам и казвам, че заминавам за Хамбург. Веднага след това се връщам тук и свалям брадата си. А вие останалите се пръскайте един по един колкото е възможно по-скоро. Щорм и Ахтел могат да уредят това в подробности. Главното е да се движите поотделно. Във вторник всички да са в Берлин! Аз ще посетя като английски турист няколко

северногермански града. Това ще е необходимо в интерес на Холбайн-младия.

Останалите се усмихнаха под мустак.

— Може и да позаобиколя малко — заяви шефът. — Може би ще стане нужда да пристигна в Берлин откъм юг. Това ще се види. Така или иначе във вторник ще се срещнем в Берлин. Имате достатъчно пари дотогава, нали?

— Не знам точно — каза Щорм.

— Аз обаче знам — отвърна професор Хорн. — Има ли някой още някакъв въпрос?

Другите мълчаха.

— Добре — каза той. — А сега дайте ми пакетчето и се омитайте!

Той се изправи и зачака.

Никой не се помръдна.

— Хайде, хайде! Давайте миниатюрата!

Мъжете се спогледаха мълчаливо. Всеки очакваше, че другият ще извади от джоба си пакетчето. Чакаха напразно. Професор Хорн тропна с крак.

— У кого е миниатюрата?

— Не е у мен — каза Филип Ахтел. — Мислех, че е у Клопфер. Той беше най-близо до масата, когато светлината угасна.

— Не е у мен — отвърна човекът, който се казваше Клопфер. — Когато светлината угасна, една жена ме взе за мъжа си. Вкопчи се в мене и почна да ме нарича „Артур“. Когато най-сетне се добрах до чантата, тя беше празна. Тогава си помислих, че Пич е взел миниатюрата.

Пич беше човекът, който приличаше на професионален борец. Той поклати обезформения си череп.

— И у мен не е. Посегнах към чантата. Но докато да я напипам, някой почна да ме налага с нещо твърдо по главата и то така, че при четвъртия удар паднах. Мислех, че е у Керн.

— Не, и у мен не е — рече Керн.

— Не ме правете на луд! — извика шефът. — Дванайсет от хората ни бяха в заведението. Десетима стояха навън. Всичко беше подготвено до последната подробност. А сега всеки разправя, че миниатюрата не била у него! У кого е?

Мъжете продължаваха да мълчат. Мълчанието бе направо угнетяващо.

— У кого е? — повтори шефът. Той даде знак на Щорм и Ахтел.
— Претърсете ги?

Докато Щорм и Ахтел преобръщаха всички джобове на своите колеги, професор Хорн провери револвера си. Стори го с педантичността на специалист. Сетне кимна замислено. Диагнозата изглежда беше задоволителна. Той вдигна поглед.

Господата Щорм и Ахтел бяха завършили своята дейност. Те погледнаха с недоумение шефа си и свиха рамене.

— Няма нищо — каза дребният Щорм.

— Нищо — потвърди Филип Ахтел.

Лицето му, с изключение на носа, бе силно преbledняло.

— Миниатюрата без съмнение, е била открадната от чантата! — каза Щорм. — Но не от нас!

— Полицията ще ни преследва — рече господин Ахтел. — Ние обаче, за съжаление, сме невинни!

Професор Хорн се хвана здраво за едно от копчетата на самото си. Или го беше заболяло сърцето?

Най-сетне каза:

— Отивам в хотел „Блюхер“ и ще се свържа оттам по телефона с Варнемюнде.

— А ние? — запита Щорм.

— Всички да останат тук! — изръмжа шефът. — Само Карстен да дойде с мен!

Той затръшна шумно вратата.

Карстен побърза да го последва.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ЕДИН ПОЛИЦЕЙСКИ КОМИСАР СИ ИМА ТЕОРИЯ

Професор Хорн сновеше като тигър из стаята си в хотела.

Карстен донесе тоалетните принадлежности от банята и подреди куфара.

— Успокой се най-сетне, шефе! — замоли го той. — Имаме вече един милион вързани в кърпа. Лойполд от вчера е в Холандия. Ван Тондерн е получил картините. Сделката е заличена.

— Трябва да зная как е изчезнал Холбайн! Трябва да зная, и толкова!

— Може би изобщо не е изчезнал — рече Карстен. — Ами ако не е бил в чантата на госпожица Трюбнер?

— Не дрънкай глупости! Разбира се, че е бил в чантата ѝ. Когато отиде да танцува на дансинга, тя взе чантата със себе си. Момиче като нея не взима такава голяма чанта на дансинга, ако няма важна причина за това! На всичко отгоре при масата остана такъв един санбернарски пес като оня месар! Изключено!

Карстен затвори куфара.

— А как си обяснявате тогава, че когато нашите хора са бръкнали в чантата, тя е била празна?

— Ако можех да си го обясня, нямаше да беснея така!

Телефонът иззвъня. Професорът взе слушалката.

— Тук професор Хорн!... Аха! Живи ли сте още? Мислех си вече, че се разхождате на лунна светлина с лодка в морето!

Той замълча и заслуша вестите, които му съобщаваха. Внезапно лицето му се удължи неестествено. Бързо и пресипнало запита:

— Положителни ли сте?

Той отново заслуша. След това каза:

— Ти ще пристигнеш по най-бързия начин в Роцок и през следващите дни ще останеш в кръчмата. Няма да мърдаш от телефона!

Ясно ли е? А Лайхсенринг ще следва момичето по петите. Какво? Да! Дори ако замине за Китай!

Професор Хорн окачи слушалката.

После набра номера на татко Либлиховата кръчма и поиска да извикат господин Щорм.

— Слушай! — заповяда той, когато Щорм се обади. — Плискайте от стареца да ви свърже с някой надежден гараж! И веднага наемете няколко таксита! След пет минути да бъдете пред университета. Не може ли? Тогава след четири минути! Защо да няма таксита? Аха... Нямам нищо против, стига да намерите нещо подобно. Да, да. Ако ще е гарга, да е рошава!

Той окачи слушалката и, клатейки глава, погледна Карстен. Сетне извика:

— Това е вече върхът!

— Кое?

— Младият човек е изчезнал!

— Кой млад човек?

— Онзи, дето се мъкнеше със секретарката на Шайнхьовел и вашия господин Кюлц!

— Значи, той не е вече във Варнемюнде?

— Не.

— В такъв случай той е откраднал Холбайн!

— Виж ти, как схващаш всичко! — Професорът прокара пръсти през брадата си, сякаш искаше да я откъсне. — Да си пъха главата в моята работа! Чакай, момчето ми, ще те науча аз!

— Той излезе по-хитър от нас — установи Карстен.

— По-хитър ли? Не. Но по-хубав. Много по-хубав! Нима можех да пусна да речем Ахтел подир тая влюбена гъска? Или пък Щорм? С неговите клепнали уши? По кого ли от вас би могла да се заплесне?

— Нямам понятие — рече Карстен. — А къде е сега момчето?

Шефът запали цигара и замислено духна дим от нея.

— Струва ми се, на път към Берлин! Той, естествено, знае, че секретарката на Шайнхьовел е уведомила полицията за изчезването му. Значи, не може да се върне обратно в Копенхаген. А и другите погранични пунктове вече са уведомени.

— Ами че той се намира в съвсем същото положение като нас.

— Трябва да потеглим веднага. Все ще го спипаме някъде. Дори ако трябва да претърся с лупа пътищата за Берлин!

— Бих искал да направя едно предложение — каза Карстен.

— А именно?

— Да оставим момчето да си избяга.

— А Холбайн?

— И него!

— Да не ти е мръднало нещо?

— Не — заяви Карстен. — Нека полицията намери Холбайн, а заедно с него и крадеца! Защо искаш да си пъхнеш пръста в капан за мишки?

— И дума не може да става за такова нещо! — извика професор Хорн. — Няма да се оставя на някакъв любител да ме води за носа! Хубава работа!

— Може би той съвсем не е любител. Може да е от конкуренцията!

— И така да е! Дори да е самият Калиостро — искам да имам Холбайн. Най-напред ни пробутват един фалшификат! А след това някакво си момче, на което устата още мирише на мляко, измъква оригинала под носа ни! Това е вече много! Край!

— Твоя воля!

— След няколко минути ще напуснем Роцок. Вън вече се развиделява. От Нойстрелиц ще телефонираме в Берлин и ще сигнализираме Грауман да тръгне оттам да ни посрещне с хората си. И тогава ще смачкаме тоя Адонис! Цяла трябва да остане само миниатюрата. Нали си спомняш как изглеждаше момъкът?

— Горе-долу!

— Опиши го! Та Грауман и хората му да пипнат точно оня, който ни трябва.

В този миг на вратата се почука.

Двамата изтръпнаха. Посещение в зори, особено в стаите на съмнителни господа, рядко предвещават нещо добро. Професор Хорн бръкна в джоба, където се намираше револвера му и извика:

— Кой е?

— Камериерката — отговори глас от коридора.

— Не сте ми необходима! — извика шефът.

— Предадох нещо за господин професора — обясни женският глас.

Карстен дръпна резето, отвори вратата, прие едно писмо и заключи отново. Даде писмото на професора.

Шефът разкъса плика и прочете написаното на листа. Чертите на лицето му ставаха все по-смутени. Накрая той захвърли писмото на килима, хвана главата си с две ръце и каза тихо:

— Това е вече премного! Човек може да получи нервен припадък от такова нещо. О, тоя мерзавец ще разбере кой съм!

Карстен вдигна писмото и го прочете. То беше написано с печатни букви и гласеше:

ВИЕ МНОГО ОБИЧАТЕ ДА ПИШЕТЕ ПИСМА. С
МЕН Е СЪЩОТО, ОСВЕН ТОВА ВСЕ ОЩЕ ВИ ДЪЛЖА
ОТГОВОР. ВЪПРЕКИ ДОБРОЖЕЛАТЕЛНИЯ ВИ СЪВЕТ,
АЗ СИ СЛОЖИХ ГЛАВАТА В ТОРБАТА. БИХ ЖЕЛАЛ
ДА ВИ СЪОБЩЯ, ЧЕ ЗАСЕГА ВСЕ ОЩЕ НЕ СЪМ
ОСТАНАЛ БЕЗ НЕЯ.

НАПАДЕНИЕТО В ТАНЦУВАЛНОТО ЗАВЕДЕНИЕ
НЕ БЕШЕ ЗЛЕ ИНСЦЕНИРАНО. ВИЕ НЕ МОЖЕХТЕ ДА
ЗНАЕТЕ, ЧЕ И АЗ СЪМ ЛУД ПО СТАРИТЕ МАЙСТОРИ.

НАПРАВО КАЗАНО, МНОГО СЪМ ЛЮБОПИТЕН,
КОЙ Е ПО-БЪРЗ, ВИЕ ЛИ? ИЛИ ЛИ ПОЛИЦИЯТА? ИЛИ
АЗ?

ДОВИЖДАНЕ В БЕРЛИН!

ХОЛБАЙН — МЛАДИЯ

След известно време Карстен каза:

— Ама че дръзко псе!

И потъна в мълчание.

— И да го пусна да избяга? — запита възмутен професор Хорн.
— Сигурно не говориш сериозно Целият бранш ще ни се смее с месеци!

Той позвъни на камериерката.

Тя дойде, беше възпълничка и с червени бузи.

Хорн пристъпи към нея.

— Кой ви даде писмото? Пратеник ли?

— Не — каза тя. — Изглеждаше като млад човек от добро семейство. Най-напред е бил при портиера и запитал в коя стая живее господин професорът.

— Знаеше ли името ми?

— Не. Но описал господин професора. Портиерът го изпратил горе. Той ми даде писмото. И пет марки. Писмото трябвало да предам на вас. Парите — да задържа. После младият господин слезе отново долу и говори с портиера. Преди всичко искаше да знае, дали шосето за Берлин е в добро състояние.

Карстен запитва:

— Как изглеждаше господинът?

— Брюнет — обясни камериерката. — Сиви очи. Строен. Без брада и мустаци. Висок метър и осемдесет и три. И номер на яката — четиридесет.

Двамата мъже погледнаха момичето, изгубили способността да говорят.

Камериерката се изсмя.

— Той изброи всичко това и каза да го запомня добре. Защото след това вие сте щели да ме питате. Стори ми се много смешно. Изобщо беше много весело. И хубав. Мъж като картина! — Тя тръгна към вратата. — Само че това не ми е поръчвал да ви казвам.

Направи реверанс и поиска да си отиде.

— Стой! — извика професор Хорн. — С такси ли отпътува господинът?

— Не — отвърна камериерката. — С частна кола. Пък и струва ми се, че още не е отпътувал. Във всеки случай до преди минута още беше с колата си долу пред хотела и пиеше говежди бульон с яйца.

Тя направи реверанс и си отиде.

Няколко часа по-късно Ирене Трюбнер и месарят Кюлц бяха в Роцок и разговаряха с един криминален комисар, който седеше срещу тях, капнал от умора и небръснат. Пред него се намираше чаша кафе, от която се вдигаше пара. Той пиеше на малки глътки и каза:

— Трябва да ви помоля да ме извините, че видът ми е тъй неугледен. Но едва ли съм спал и час. И то на тоя жалък диван! Преди

и след това трябваше да се разправам с неприятната кражба, от която вие сте пострадали. Необходимо бе да се дадат многобройни разпореждания, та онзи, който е откраднал съпругата на Хенрих VIII да не може да ни избяга. Нима не е ужасно? Дори нарисуваните жени не са застраховани срещу любовници!

Той се засмя. Веднага след това сърцераздирателно се прозина. После сви донейде смутено рамене и отново сръбна кафе.

— Да ви е сладко! — каза господин Кюлц. — Има ли нещо ново, господин комисар?

— Още не — отговори чиновникът. — Но всичко, което можеше да се стори през това кратко време, е извършено. Мрежата непрекъснато се стяга. Изтеглянето на рибата, тъй да се каже, е предстоящо.

— Дано само да не измъкнете вместо риба някой стар ботуш! — рече господин Кюлц.

— Положително не. Помолих вече съответните берлински инстанции да арестуват господин Рудолф Щруве от Холценсюрфщрасе.

Ирене Трюбнер бързо сведе глава и оправи с разтреперани пръсти полата си.

Оскар Кюлц се впусна надълго и нашироко.

— Я, чакайте! — изръмжа той. — Хубава работа! Банда от изпечени негодници задигна една миниатюра, която струва половин милион марки. И тъй като един смел млад човек оказва съпротива, отмъкват и него. Е, такова нещо може да се случи. Но че полицията ще иска да арестува младия човек вместо да залови разбойническата банда, това е вече нещо ново! На мен, нека ви го кажа съвсем искрено, то ми се струва твърде странно!

Комисарят вдигна ръка.

— Не се горещете толкова, драги господин Кюлц! Аз си имам своя собствена теория. Ще видим дали е правилна.

— Какво значи „теория“?

С тоя въпрос Кюлц се обърна към госпожица Трюбнер.

Тя отговори:

— Когато онова, което трябва да се стори, е много трудно, прави се план, който временно отстранява мъчнотиите.

— А, значи, това е теория?

— Да.

— Аха — измърмори Кюлц. — Това нещо ми е отдавна известно. Само че не знаех как се казва. Моята жена е много силна в теорията. Аз пък наричам тия неща по-скромно — „усуквания“... Деца, колко се радвам, че Щруве не си е вкъщи! Отвлечен от бандитите, пък арестуван и от полицията, това вече е малко множко за един и същ човек.

Нищо не бе в състояние да смути спокойствието на комисаря.

— Да се греша е човешко — каза той. — Но не ми се вярва да греша.

— Вие сте несправедлив към младия човек! — извика Кюлц. — Аз наистина съм доста необразован, не зная дори какво е това теория. Но щом като смятам някого за почтен, той значи е такъв!

— Драги господин Кюлц — отвърна учтиво, но назидателно комисарят, — ще трябва да поосвежа малко паметта ви. От протокола ми е известно за един господин, който дълги часове е седял в едно купе заедно с цяла банда престъпници и е смятал за честен човек всеки един от тези нехранимайковци.

Старият месар се закашля. Когато най-сетне беше пак в състояние да говори, той каза:

— Колкото и да ми е тъжно това, вие имате право. И все пак, бих се заклел, че грешите. Та нали в края на краищата тъкмо господин Щруве ми обърна вниманието върху това, че тия хора са негодници!

Комисарят махна с ръка:

— Сторил го е, само за да го помислите вие с госпожица Трюбнер за почтен човек! Освен това искал е да остане близо до нея, за да изпревари бандитите при кражбата. Е, и в края на краищата му се е удало.

Оскар Кюлц поклати сърдито глава.

— Мамите се, при все че всичко, което казвате, може и да излезе вярно.

Комисарят забеляза търпеливо:

— Нека изчакаме. А сега бих искал да задам няколко въпроса на уважаемата госпожица. Преди всичко — къде се запознахте с господин Щруве?

— В Копенхаген.

— При общи познати ли?

— Не, господин комисар.

— Ами?

Тя отговори колебливо.

— На улицата.

— Бихте ли могла да ни опишете по-точно как стана това?

— Малко преди заминаването — заразказва тя, — исках да си купя чифт обувки, които бях видяла предния ден на една витрина, някъде между Нюторв и общинския площад. Тръгнах по улицата и затърсих витрината. Внезапно някой извика малкото ми име. Извърнах се. Беше господин Щруве.

— Откъде знаеше той малкото ви име? — запита комисарят. — Нали изобщо не се познавахте?

— Господин Щруве каза, че толкова съм приличала на братовчедката му от Лайпциг, та ме взел за нея.

Комисарят се усмихна иронично.

— Уважаема госпожице, което е премного, премного е. Не зная, дали вие сте повярвала на лъжата на господин Щруве. Във всеки случай аз не й вярвам. Абсолютно изключено! Възможно е да приличате на братовчедката му. Допустимо е да имате същото име като младата дама в Лайпциг. Но едновременно да приличате на нея и да се казвате също като нея, извинявайте, ама това е вече много! — Комисарят погледна насмешливо господин Кюлц. — Как ви изглежда тая работа?

Татко Кюлц сви рамене.

— Звучи доста странно. Трябва да го призная.

Комисарят се обърна пак към Ирене Трюбнер.

— Какво стана след това?

— Най-сетне намерих магазина. Влязох и пробвах обувките. Изведнъж господин Щруве се появи отново там. Дори взе пакета с обувките, когато си тръгнах от магазина. На улицата го поканих да си върви по пътя.

— А после?

— После той си тръгна по пътя — отвърна тя.

— Кога се срещнахте пак?

— На следния ден по обед. В бързия влак. Той дойде в моето купе, седна срещу мен и ме запита не искам ли да се сдобрим.

Комисарят допи чашата си и бавно я остави на чинийката.

— Всичко е ясно като бял ден — каза той. — Само едно нещо не може да ми побере главата: как въпреки цялата тая предистория, все още можете да се съмнявате, че този господин Щруве е в най-тясна връзка с кражбата на миниатюрата. Ами че това е очевидно!

Оскар Кюлц се обади:

— Е, все пак случвало се е някога и нещата, които изглеждат ясни като бял ден, да заблудят човека.

— Разбира се — призна чиновникът. — Случвало се е някога. Но само някога! И то е било много отдавна. Тъй или иначе, аз предпочитам да извърша по недоглеждане някоя малка несправедливост, отколкото съзнателно да търпя една голяма.

— Тая работа не е лъжица за мойта уста — установи татко Кюлц. — Само допреди седмица смятах, че да правиш суджуци е най-ужасният занаят на тоя свят. Но сега ми се струва, че да ловиш престъпници е още по-ужасно нещо.

— Това са вече прави думи! — забеляза комисарят.

Той стана от мястото си.

— Искам да ви помоля да заминете с първия влак за Берлин и да се поставите на разположение на тамошното полицейско управление.

— На Алекс^[1] ли? — запита Кюлц.

— Точно така. На Александерплац. Властите и обявената от господин Щайнховел голяма награда сигурно ще сполучат скоро да открият миниатюрата и крадеца ѝ.

Той изпрати двамата до вратата. Тъкмо когато се готвеше да я отвори, телефонът иззвъня. Комисарят се върна бързо до писалището си, взе слушалката и се обади. След като послуша няколко секунди, той рече.

— Благодаря, колега! — и остави слушалката обратно на вилката.

Ирене Трюбнер и господин Кюлц чакаха при вратата. Комисарят каза:

— Току-що научих, че господин Рудолф Щруве е бил арестуван в берлинското си жилище на Холцендорфщрасе. Моля да ме извините. Довиждане!

[1] Шеговито наименование, с което берлинчани наричат „Александерплац“ — Б.пр. ↑

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

НЕОБИКНОВЕНИЯТ РАЗПИТ НА ГОСПОДИН ЩРУВЕ

Един автобус с около двадесетина пътници бръмчеше вече часове наред по мекленбургските шосета. Най-напред той се беше отправил на югозапад. Чак до Шверин. Сетне внезапно бе свил на изток и след дълго пътуване беше минал край Нойстрелиц.

Пътниците бяха странно нагиздени. Имаха дълги картонени носове и войнствени фалшиви бради. На главите им се виждаха големи шапки и балончета. Човекът, седнал до шофьора надуеше едно тенекиено детско тромпетче. По каросерията на автобуса беше написано с бял тебешир, че се касае за „Рощокския клуб по скат, основан и регистриран през 1896 година“. Насядалите в автобуса размахваха балоните си, ревяха фалшиво туристически песни, смееха се буйно и подхвърляха пиперливи забележки на жените и децата, които смаяни спираха край пътя.

Е, в такива излети на разни дружества няма нищо необикновено.

Все пак необикновеното беше, че щом изчезнеха последните къщи на някое селце, глъчката и веселбата в автобуса секваха като прерязани с нож. Тогава пътниците се смълчаваха, гледаха недружелюбно пред себе си и се унасяха в дрямка.

Може би не искаха да смущават спокойствието на горите и ливадите? Или обуздаваха веселостта си, за да не подплашат дивеча?

Работата не беше такава. На пътниците в тоя автобус не доставяше никакво удоволствие да се веселят! По тихите шосета тяхната буйна веселост бързо се усмиряваше и израженията на лицата им ставаха злобно разкривени.

Човекът, който изглеждаше като професионален борец, каза на Филип Ахтел:

— Спокойно можеш да си спестиш картонения нос. Истинският ти нос вече и без това изглежда достатъчно изкуство.

Господин Ахтел отвърна:

— Днес предпочитам полицията да ме вземе за член на клуба за скат от Роцок, отколкото за постоянен клиент на затвора в Пристпензее.

— Поне седалките да не бяха толкова твърди! — изръмжа недоволно Щорм. — Човек може да получи възпаление на сляпото черво!

— Взимай пример от нас — рече Карстен — и не сядай точно върху сляпото си черво!

Зад шофьора, който също бе член на дружеството, седеше професор Хорн. Той нямаше вече брада, бе съвсем гладко избръснат, поглеждаше често една географска карта, сложена на коленете му и се ориентираше по нея. Изведнъж той извика:

— Внимание, приближаваме село! Бих желал да ви замоля този път да бъдете по-весели! В Нойстрелиц се държахте тъй, като че ли се връщате от някое погребение.

Членовете на клуба за скат оправиха картонените си носове и бради, окашляха се хубаво и по съвета на Щорм запяха:

*Стани, тъй ведър въздухът ухае;
лежиш ли дълго, скоро ще ръждясаш!*

Намекът за „дългото лежане“ раздразни дотолкова господин Ахтел, че той почна да пее фалшиво.

Стигнаха селото. Жителите любопитно се спираха. Децата скачаха покрай автобуса и се мъчеха да докопат някой балон. А маскираните постоянни посетители на затвора крещяха тъй разпалено песните си сред летния въздух, че дим се вдигаше.

В този миг шофьорът удари спирачките. Пътниците в автобуса връхлетяха един върху друг и един през друг.

— Какво има? — запита шефът.

— Нашият момък е спрял при бензиностанцията.

Изведнъж пътниците се умълчаха.

— Ще се развеселите ли веднага, негодници такива? — изръмжа заплашително професор Хорн.

Тутакси всички станаха пак шумни и весели. Около спрелия автобус се насъбраха ратаи, моми и ученици. Настана пъстра бъркотия. Селяни надничаха любопитно от прозорците на своите къщи. Една волска кола се промъкна покрай автобуса. Единият вол спря и не искаше да продължи. Някого балона се издигнаха във въздуха. Децата се разкрещяха и се сборичкаха от възторг. Сцената заприлича на наедно празненство.

— Шефе! — каза дребният господин Щорм. — Защо го няма момчето в автомобила?

— Паулиг да иде да види какво става! — заповяда Хорн.

Шофьорът слезе от автобуса и се отправи към бензиностанцията, за да събере предпазливо сведения.

Останалите нервничеха и докато се шегуваха със селското население, в главите им напиреха редица въпроси. Къде беше младият човек, когото преследваха? Повредена ли беше колата му? Защо не се връщаше в нея, след като беше слязъл? Какво, дявол да го вземе, означаваше всичко това?

Най-сетне шофьорът Паулиг се върна. Бързо се качи на мястото си, даде газ и подкара автобуса. Същевременно обясняваше припряно:

— Колата е била наета. Тук младият човек я сменил с друга. В Гранзее ще смени пак. По този път това е обикновено нещо с наетите коли.

— А в Берлин? — запита професор Хорн.

— В Берлин трябва да предаде колата, взета от Гранзее, при „Кинаст“ — обясни шофьорът. — Това е гараж, близо до Щетинската гара.

Професор Хорн се усмихна доволен.

— Отлично! В Гранзее ще спрем за минута. Ще се обадя още веднъж по телефона на Грауман. Да постави няколко души на пост пред берлинския гараж. Сега вече нашият млад приятел е в клопката.

— Дори ако преди това полицията прибере нашия клуб за скат — мрачно каза Карстен.

Господин Ахтел го сръга в ребрата. Другите пееха, ревяха и махаха с ръце. Жителите на селото също махаха. Монтьорът при бензиностанцията поздравяваше по войнишки и се смееше от сърце. Децата, които бяха тичали покрай колата, спряха. Бяха се задъхали здравата от смях и тичане.

Автобусът изчезна сред облак прах.

Едно малко момиченце бе завоювало червено балонче и щастливо подскачаше с него към дома си. Тъй във всичко има по нещо хубаво.

През това време в берлинското полицейско управление един криминален комисар разпитваше господин Рудолф Щруве, живеещ в Шарлотенбург, Холцендорфщрасе 7.

Щруве беше дребен, набит човек. С пъргави движения и с дълга руса коса като грива. Той оглеждаше стаята и като че се забавляваше.

Комисарят държеше в ръка нещо като дюлгерски молив, почукваше често с него по ръба на писалището и се усмихваше снизходително.

— Е, господин Щруве — каза той. — Дано да разбирате, че намеренията ви претърпяха неуспех. Облекчете съвестта си! Самопризнанията съкращават и нашата работа, и размера на вашето наказание.

Сетне комисарят се облегна назад в своя стол, като че седеше в театър и зачака перипетиите на драмата.

Господин Щруве се опули като жаба. Откак още в ранни зори го бяха измъкнали от леглото, бяха му се случили толкова неща, които не беше разбрал, че всъщност нищо вече не го учудваше. От друга страна, естествено бе, че той гореше от любопитство да узнае какво точно искат от него. В края на краищата то все трябваше да излезе наяве! И така, той взе думата:

— Уважаеми господин комисар, ще съм ви неизказано признателен, ако се изразите малко по-точно. Виждате, че аз на драго сърце съм готов да ви разкажа всичко, каквото искате да научите от мен. Само ако знаех за какво се отнася! Може ли да се нареди това някак?

Комисарят удари с дюлгерския молив по ръба на бюрото си.

Няма да липсва необходимото уточняване, господин Щруве, можете да бъдете сигурен.

— Радвам се.

— По чие нареждане сте ходили в Копенхаген?

Господин Щруве учудено вдигна вежди.

— Или пък сте действували на своя глава? Това, естествено, също така е възможно. Извинете, че споменавам тази възможност едва на второ място.

— О, моля ви се — отвърна Щруве. — Значи вие поддържате, че съм ходил в Копенхаген?

— Точно така. И не се съмнявам в това.

— За съжаление, вие се заблуждавате, господин комисар.

— Значи, вчера не сте бил в Копенхаген?

— Отгатнахте! Вчера не съм бил в Копенхаген. И завчера не съм бил в Копенхаген. И за да бъда кратък, никога в живота си не съм бил там! Това може е липса на образование. Но съвсем не е причина за арестуване!

— Значи, вчера си бяхте вкъщи?

— Не — отговори господин Щруве. — Заключението ви е погрешно. Не съм бил нито в Копенхаген, нито вкъщи.

— Жалко — каза комисарят. — Ако вчера си бяхте стоял вкъщи, сега можех веднага да ви изпратя пак там. Къде бяхте вчера?

— В Бауцен.

— Къде?

— В Бауцен. Саксония. Бауцен е много живописен град. Със старинни градски стени и кули. Падне ли ви случай, непременно разгледайте Бауцен.

— На драго сърце — рече комисарят. — Благодаря ви за идеята. Значи, вчера бяхте в Бауцен в Саксония?

— Почваме да се разбираме — отвърна учтиво Щруве.

— Мога ли да ви замоля да ми назовете името на хотела, в който сте пренощували? Аз ще поискам телефонен разговор с Бауцен. Нека ми потвърдят, че сте бил там. И вие ще бъдете свободен.

Щруве мълчеше.

— Или може би сте забравил как се казва хотелът? — запита подигравателно комисарят.

— Не. Но изобщо не съм преспивал в Бауцен. Посред нощ си заминах обратно. Залъгнах се с празната надежда, че ще мога да си отспя в моето жилище в Берлин. Ако предполагам, че само след един час ще ми позвънят на вратата и ще ме докарат при вас, щях да си остана в живописния Бауцен.

— Вие сте човек без късмет! — установи комисарят.

— От какво се познавам, все съм си такъв — отвърна Щруве. — Нищо не може да се направи против това. Така си е, не ми върви.

— Как се казват вашите бауценски познати или търговски приятели? — запита чиновникът. — Надявам се, че все ще се намери някой оттам, който да докаже алибито ви.

На господин Щруве малко по малко почна да става горещо.

— Дявол да го вземе! — извика комисарят. — Сигурно не сте отишъл в Бауцен, само за да не преспите там!

— Не!

— Или пък да разгледате само старинните стени и кули?

— Не. Ходих в Бауцен, за да поговоря с някого.

— Как се казваше това лице?

— Но, моля ви се, господин комисар! Не се касае за лице, а за една дама! — Той прокара ръце през русата си гривеста коса. — В Бауцен има градски театър. И в тоя театър работи една особа от женски пол която преди време ми беше особено близка. Тогава тя още не беше в Бауцен. Отиде там за тоя сезон. Аз заминах, за да поговоря с нея. След представлението застанах при изхода за артистите и я почаках. И тя наистина излезе.

— Не е възможно! — рече комисарят.

— Но още преди да успея да дам признаци за съществуването си, някакъв друг мъж ѝ подаде ръка. Не исках да преча. Двамата се хванаха под ръка и тръгнаха. Аз пък се отправих към гарата.

— Вие наистина сте за съжаление — заяви комисарят. — Рядко се случва такова алиби. — Той помисли малко и сетне запита: — Но завчера сте бил в Берлин, нали?

Щруве каза с облекчение:

— Завчера ли? Да!

— Отлично! Кой е телефонният ви номер? Ще се обадим на прислужницата ви.

— Много съжалявам. Аз нямам прислужница. Жилището ми е толкова малко...

Комисарят нетърпеливо махна с ръка.

— А къде живее чистачката ви? Ще изпратя до нея някоя служащ. Или нямате и чистачка, господин Щруве?

— Не, имам! Разбира се! Но моята чистачка идва само два пъти седмично. И завчера не е била в жилището ми.

— Драги господин Щруве! Моето търпение е общоизвестно. Ето защо най-спокойно ви питам: от кого искате да събера сведения?

— В момента не зная кого бих могъл да предложа. През последните дни си бях все вкъщи.

— И все сам?

— Точно така — каза Щруве. — Аранжирах една партитура за шейсет инструмента. А това е волска работа. Щом свърших, заминах за...

— За Бауцен — допълни комисарят.

— Точно така. Но какво имате всъщност против Бауцен?

— Почти нищо — отвърна комисарят. След това се изправи, скръсти ръце на гърдите и запита:

— Господин Щруве, къде сте скрил миниатюрата?

— Каква миниатюра? — запита изненадан другият.

— Нима никога не сте чували нещо за Хенрих VIII?

— Е, да, чувал съм нещичко. Но какво общо има това с Бауцен, господин комисар?

— А за Ана Болейн?

— Естествено!

Комисарят се наведе напред.

— Ами за Холбайн-младия?

— Разбира се, чувал съм и за него — призна Щруве.

— Но миниатюрата, на която Холбайн е нарисувал Ана Болейн и която Хенрих VIII получил в дар... за нея не знаете нищо, нали?

— Не, наистина не зная нищо за нея. Най-сетне аз не съм специалист по история на изкуството, господине! Аз съм музикант!

— Така!

— Имам впечатлението, че вас изобщо не ви интересува отиването ми в Бауцен! — Щруве наистина беше засегнат. — От друга страна, съвсем не ми е ясно какво общо може да има с Копенхаген миниатюрата на една екзекутирана англичанка. И защо вие държите толкова, че съм ходил не в Бауцен, а в Копенхаген. Бъдете така любезен и ми обяснете по-подробно всичко това!

— Не — каза комисарят. — Засега разговорът ми с вас ми стига!

Той натисна копчето на един звънец. Появи се полицейски чиновник.

— Отведете пак господин Щруве! — заповяда комисарят и пристъпи към прозореца.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ЕДИН КЛУБ ЗА СКАТ СИ ИМА ГРИЖИ

Малко след Гранзее, неколцина от членовете на „Рощокския клуб за скат, основан и регистриран през 1896 година“, се разбунтуваха. И Щорм, който иначе винаги държеше страната на шефа си, им даде право.

— Какво чакаш всъщност? — запита го нервно той. — Докога ще пеем гръмогласно туристически песни и ще играем по селата ролята на циркови клоуни? Позволи най-сетне на Паулиг да пусне валяка си с пълна пара! Ще настигнем младия човек и ще надупчим с няколко куршума гумите му. После ще му вземем Холбайна, а пък самия него ще оставим добре опакован сред майката природа. Въжета си носим, ще направим от него един здрав пакет и ще го депозираме в някоя по-далечна изкласила нива. Докато го намерят, ние ще сме в Берлин!

— Браво! — извика Филип Ахтел. — Народните песни малко по малко ми дойдоха до гуша. Човек само ожаднява от тях!

Професор Хорн беше на друго мнение.

— Не бива да забравяте, че полицията е вдигната накрак — каза той. — Една излетна група като нашата не е заплашена от голяма опасност. Защо да гърмим тук? В Берлин такава една пушилка ще привлече много по-малко внимание.

— А какво ще стане — запита Карстен, — ако тоя нехранимайко не откара наетата си кола в гаража при Щетинската гара? Това момче не пасе трева. Ами ако зареже някъде колата и офейка? Какво ще правим тогава?

— Тогава и ние, и хората на Грауман ще останем с пръст в устата! — каза ядосан професионалният борец. — Берлин е голям. Това съм го учил в училището.

Професор Хорн внимателно проучваше географската карта. След известно колебание той каза:

— От мен да мине! Ако го спипаме още преди Ораниенбург, нямам нищо против. Инак ще остане за Берлин.

Членовете на клуба за скат се ободриха.

— Паулиг, дай газ! — извика някой.

Шофьорът правеше всичко, което беше по силите му.

— Но ще стреляте само в гумите! — заповяда шефът. — Не в самия господин. Знаете, че не обичам такива неща.

Господин Ахтел се нацупи.

— Би трябвало да си уредиш канцелария — каза той. — И тогава би могъл да ръководиш излетите ни по телефона. Или пък с препоръчани писма.

— Да знаехте само колко по-приятно щеше да ми бъде това — заяви шефът. — Но за съжаление не мога и за секунда да ви оставя сами! Двойно повече бихме могли да печелим, ако не трябваше да играя още и ролята на бавачка!

— Типичен тилов герой! — измърмори професионалният борец.

Професор Хорн се извърна.

— Какво каза?

Другият сви глава между раменете си.

— Нищо — отвърна той.

Роцокският автобус се носеше по шосето с най-голяма скорост. Пътниците в него подскачаха върху седалките си и проклинаха като перачки...

По безлюдните междуселски пътища се стъписваха чифликчийски каруци. На една горска полянка стоеше лесничейски помощник с ловджийски кучета. Кучетата яростно лаеха.

Бяха изминали тъй около десетина минути. Най-после съзряха някакъв автомобил, който се движеше на известно разстояние пред тях.

— Сив „Опел“ — рече Паулиг. — Това е той! Ако не даде газ, след пет минути ще го настигнем!

Професор Хорн се прехвърли отпред при шофьора, седна до него и извади револвера си. Сетне се извърна и студено каза:

— Който наруши разпорежданията ми, ще върви до Берлин пеша! Който няма ум в главата, има го в краката. Ясно ли е?

Отговорът беше някакво неопределено мърморене.

В този миг сивият „Опел“ изчезна зад един завой.

Членовете на клуба за скат бяха проточили картонените си носове напред. Обхванала ги беше ловджийска треска.

— Дано да улуча там, където се целя — каза Щорм на Карстен. — В последно време съм толкова късоглед.

Той се изкиска злобно.

Автобусът беше стигнал завоя. Задните му колела се оттласнаха встрани. Паулиг натисна спирачката. Сетне гонитбата продължи. Но след малко Паулиг отново намали газта.

Само на петнадесетина метра пред тях сивият „Опел“ беше спрял до канавката на шосето. Младият мъж беше слязъл. Той стоеше до колата и разговаряше с някакъв човек, който се бе облегал на един велосипед.

Двамата гледаха към автобуса. И човекът до колелото... беше полицай!

Членовете на клуба за скат побледнях:

— Скривайте оръжието! — викна пресипнало професорът. — Пейте!

Дребният господин Щорм даде тон за някаква песен. Останалите се присъединиха. И докато профучаваха покрай полицаия и неговия приятел, постоянните клиенти на затворите размахваха пъстрите си книжни шапки и пееха с цели гърла:

*Пълна е колата ми
с младички девойки!*

Трябва да се отбележи, че гласовете на брадатите мъже трепереха от възнение. Но полицаят дори не се опита да спре автобуса. Погледна усмихнато след него и поклати глава.

Сега Паулиг караше като дявол. Едва след другия завой се реши да понамали скоростта. И охотата към песнопение у членовете на клуба за скат се уталожиха доста бавно, за да отстъпи място на съвсем обяснимо възмущение.

— Ама че мръсник! — извика дребният господин Щорм. Гласът му засече. — Бих могъл да го удуша този тип! Първо задига Холбайн под носа ни, а след това ни се подиграва заедно с някакъв полицай!

Господин Филип Ахтел размахваше яростно ръце във въздуха.

— И на тоя подлец — крещеше истерично той искате да надупчите само гумите на автомобила? Ами че това на нищо не прилича! Мястото на онзи, който иска такава нещо е в дружеството за закрила на животните, а не тук!

Професор Хорн беше побледнял. Личеше, как мускулите на челюстите мърдаха под кожата му.

— Стоп! — извика той. А когато останалите го погледнаха, каза:

— Той трябва да мине покрай нас. Ще го чакаме.

— Дадено — изръмжа Паулиг.

Автобусът забави хода си и спря.

— Достатъчно се шегувахме! — каза професор Хорн. — Този мръсен тип е в състояние да стовари полицията на главата ни! Всичко си има граници. Щом мине покрай нас — край!

— Първата разумна дума! — заяви професионалният борец. — Мога ли да помоля за предимството да си разчистя сметките с него?

— Хубаво. Друсни му един по фонтанелата, че за няколко часа да му запушиш устата!

Професионалният борец се натъжи и запита:

— Защо само за няколко часа? Защо не за няколко години?

— Нито дума повече! — каза професор Хорн.

Всички в автобуса онемяха и зачакаха сивия „Опел“.

Балоните бавно се полюшваха във въздуха.

— Внимание! — извика някой. — Иде!

Професионалният борец се изпъна. Предпазителите на револверите бяха свалени. Шофьорът беше в пълна готовност. Над житните нивя повяваше вятър. Класовете се покланяха в хор. Една чучулига се издигна със звучното си чуруликане към небето. Но от заканите на членовете на роцокския клуб за скат не излезе нищо!

Защото сивият „Опел“ не се зададе сам по пътя. До него се движеше с велосипеда си полицаят и разговаряше с младия човек.

Крадците бързо прибраха оръжието си и не знаеха какво да правят.

Шефът извика:

— Ще се развеселите ли веднага, бе идиоти такива? Май отдавна не сте лепили кесии?

Думите му подействуваха.

Членовете на клуба за скат се пробудиха от летаргията си. Те запяха, зареваха в дисонанс и размахаха във въздуха балоните си, сякаш се намираха на панаир.

Сивият „Опел“ и полицаят спряха.

Сега вече пътниците в съмнителния автобус счупиха и собствените си рекорди. Тяхната буйна веселост нямаше граници. Господин Филип Ахтел надаваше тиролски викове, сякаш се бе появил на бял свят в Берхтесгаден. Дребният господин Щорм пееше с фалцет. Професор Хорн се пляскаше с две ръце по бедрата като някой баварски танцьор. Карстен допълваше необходимите басови тонове.

Младият човек в сивия „Опел“ каза:

— Весела групичка! Просто да им завиди човек, господин старши! Е, хайде, всичко най-хубаво на всички!

Той вдигна за поздрав показалеца си до периферията на своята шапка и подкара със скорост на бърз влак.

Полицаят пристъпи към автобуса.

— Мога ли да видя шофьорската ви книжка? — запита той. — Ако ще си чупи кокалите, човек не бива да го прави без официално разрешение.

Шофьорът Паулиг яростно почна да рови из вътрешните си джобове. Най-сетне намери шофьорската си книжка и я подаде на полицаия.

Полицаят се залови да провери основно документа. Накрая го върна и каза:

— Всичко е в ред! Но имайте добрината да карате по-бавно!

След това се осведоми откъде идват и накъде отиват и обърна вниманието им върху близките кръстопътища. Изглежда, полицаят разполагаше с доста време.

Сивият „Опел“ отдавна се беше изгубил от очите им.

Веднага след слизането си на щетинската гара Ирене Трюбнер и месарят Кюлц бяха отишли в полицейското управление. И сега седяха срещу съответния криминален комисар, който им съобщаваше за показанията на арестувания Рудолф Щруве. Неговият доклад беше доста подробен, а когато комисарят свърши, двамата свидетели потънаха в дълбоко мълчание.

Най-сетне господин Кюлц дойде на себе си, удари се с ръка по коляното тъй, че то изплющя, и извика:

— Брей, да му се не види! Всичко очаквах, само не това! Да беше превърнал стаята ви на трески, как да е! Истинският гняв е нещо великолепно! Или пък да ви беше казал, че няма какво да ви интересува къде е бил! Все пак някакво становище! Но да седне да ви разправя бабини деветини, че бих ходил в Бауцен, за да си побъбри с някаква си артистка и че дори не посмял да го стори — това е вече премного! Не намирате ли и вие, госпожице Трюбнер?

Ирене Трюбнер продължаваше да мълчи.

— Който лъже, той краде! — каза възмутено Кюлц. — Още веднъж се изложих от горе до долу с моето познаване на хората. Значи бил в Бауцен, тъкмо в Бауцен, а? И не пренощувал, и никого не срещнал! Изпечен мошеник е това момче, ясно!

Комисарят каза:

— Наредих да доведат тук господин Щруве. Да видим, дали и във ваше присъствие ще има очи да твърди същото.

Госпожица Трюбнер се изплаши.

— Нима той ще дойде тук? Бих искала да си отида!

— Изключено! — заяви комисарят.

Месарят Кюлц погали ръката ѝ колкото можеше по-нежно.

— Можете да се скриете зад гърба ми — прошепна той.

Телефонът иззвъня.

Комисарят вдигна слушалката и каза:

— Доведете го в стаята ми!

Сетне се обърна към посетителите си и вдигна големия молив като диригентска палка.

— Господин Щруве ще дойде ей сега.

Татко Кюлц се разпери още повече и тикна стола си пред стола на младата дама.

Вратата се отвори.

Придружен от един полицаи, влезе господин Щруве от Холцендорфщрасе. Духовитостта му се беше изпарила и той гледаше мрачно пред себе си. Пак ли щяха да го карат да разправя за вчерашното си отиване в Бауцен?

— Хвъркна ми шапката! — извика господин Кюлц.

Той посочи с протегнатата ръка нисичкия дебел господин с артистичната грива и след това се разсмя гръмко и с удивителна издръжливост.

Впрочем не се смееше само той. Примерът му беше последвала и госпожица Трюбнер. Вярно, нейният смях не звучеше тъй високо и далеч не толкова доволно, накрая тя дори извади батистената си кърпичка от чантата и я допря до очите си. Но и тя се беше разсмяла здравата.

Криминалният комисар и задържаният композитор гледаха почти слисани.

Пръв се обади господин Щруве.

— Не бях подготвен за такива бурни овации — каза навъсено той.

И понеже смехът не секна, той тропна с крак и изкрещя:

— Да не сте ме ангажирали тук като клоун, господин комисар?

— Извинете! — извика Кюлц. — Имате право? Аз се държа много неучтиво. Съвсем не се присмивах на вас. Но прекалено смешно е!

И отново прихна да се смее. Погледна комисаря и каза:

— Изобщо не познавам този господин!

Комисарят се наведе силно напред и запитва:

— Какво значи това? Вие не познавате господин Щруве?

— Не — отвърна госпожица Трюбнер. — Още не сме имали това удоволствие.

— Тези ли са хората с които съм бил в Копенхаген? — осведоми се иронично композиторът.

— Може би наистина е бил в Бауцен! — викна татко Кюлц и ще не ще, пак се засмя.

— Господин комисар — каза обидено Щруве. — Нали не ме интервюирате, за да споделите с хора, които не познавам, извънредно неприятни факти от частния ми живот?

— Значи господата действително не се познават? — запитва недоверчиво чиновникът.

— Не! — отвърнаха и тримата дружно.

— Извинете! — замоли Кюлц, — но наистина ли се казвате Рудолф Щруве? И действително ли живеете на Холцендорфщрасе?

— Дявол да го вземе! — изрева композиторът. — Това е вече твърде много! Първо не ми вярват, че съм бил в Бауцен и искат да ми внушат, че съм ходил в Копенхаген! А пък сега имат дори нещо против, че живея на Шарлотенбург и се казвам Щруве! Мога да ви

кажа само едно. Вярно е, че аз се движа сред хора на изкуството. Но такива щуротии, каквито стават при вас тук, между нас не се случват дори и на карнавал!

Той прокара ръка през къдриците си и цял се разтрепера от вълнение.

— Господин Щруве се казва Щруве — обясни криминалният комисар. — Това не подлежи на съмнение.

— А живее и на Холцендорфщрасе! — извика Щруве.

— За съжаление! Инак тая заран нямаше да ме измъкнете още по тъмно от леглото! Господата, които бяха така любезни да ме събудят, ще потвърдят това.

— Естествено, господине — каза комисарят и вложи в гласа си всичката благост, на която беше способен.

— Ние сме станали жертва на едно заблуждение. Подвели са ни. Някой, който е бил няколко дни в Копенхаген и миналата нощ е изчезнал безследно във Варнемюнде, си е послужил с името и адреса ви. Кой е бил той, това опасявам се, не ще научим скоро. Дали не е бил някой ваш познат? Как мислите?

— Моля ви се! — каза раздразнено Щруве. — Между моите познати няма престъпници!

— Щом не е бил ваш познат — разсъждаваше чиновникът, — тогава е бил непознат. Човек, който преди да предприеме грабежа си е разтворил адресната или телефонната книга на Берлин и си е избрал едно име, под което да се явява и в дадения случай, да изчезва.

— Ще убия този тип! — каза господин Щруве.

— Най-напред трябва да го хванете, — заяви месарят Кюлц. — Страшно щях да се ядосам на нашия Щруве от Копенхаген, ако беше седнал тук да разправя, че е ходил в Бауцен, само за да се изплаши от кавалера на някаква артистка.

— Забранявам ви всякакви упреци от тоя род! — каза композиторът. — Възможно е някакъв крадец на художествени предмети да ви е по-симпатичен от мен. Но това не ме интересува, господине!

— И композиторите крадат понякога — отвърна месарят от Йоркщрасе, — не Холбайновци, а ноти! — Той се изсмя. После махна с ръка. — Но аз не исках да ви обидя. Позволете да ви се представя, името ми е Кюлц!

И тъй като другият не отговори нищо. Кюлц запитва:

— Пишете ли шлагери?

— Не! — извика господин Щруве. — Не невежа такъв! А сега си отивам вкъщи! На Холцендорфщрасе, уважаеми господа! Или полицията иска да ме задържи още насила тук като комик?

— Не, не, господин Щруве! — каза комисарят. — Моля ви за извинение от мое име и от името на колегата ми в Роцок.

— Ето на, какво излиза от теориите — измърмори татко Кюлц.

Комисарят не го разбра и продължи:

— Най-късно след половин час вие ще бъдете свободен, господин Щруве. Трябва да уредя необходимите формалности. Само още трийсет минути търпение! И бъдете, моля ви се, също както госпожица Трюбнер и господин Кюлц, на наше разположение през следващите дни.

— Можете да разчитате — заяви композиторът. — Изгарям от нетърпение да се запозная с господина, който е дръзнал да злоупотреби с моето честно име. Дължа това на баща си. Той беше чиновник!

Комисарят заобиколи писалището си и подаде ръка на всички.

— Работата се усложнява — рече той. — Кой ли е откраднал миниатюрата?

— Не зная — каза тихо Кюлц. — Но залагам половин вол срещу един букет теменужки, че не е бил нашият млад човек!

Той подаде ръка на Ирене Трюбнер тъй галантно, като че щеше да я води на венчавка.

— Тъй, а сега да се връщам бързо вкъщи, фамилията и Емилия вече ме чакат!

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ПРИСТИГАНЕТО В БЕРЛИН

Междувременно младият човек, който през последните дни се бе наричал Руди Щруве, без да се казва така, беше пристигнал в своето жилище. То беше малко и се намираше на четвъртия етаж в дома на „Кантцрасе“ 177. На месинговата табелка, окачена на вратата на коридора пишеше: Йоахим Зайлер.

Господин Зайлер заключи вратата отвътре, сложи предпазната верига и отиде в стаята, която се намираше в дъното на вестибюла. До голямата кушетка имаше ниска масичка. Младият мъж извади от вътрешния джоб на самото си едно пакетче и внимателно го сложи на полираната масичка. После се върна във вестибюла, окачи шапката и палтото си в гардероба и отиде в банята да се измие.

Беше изморен като куче. И не бе никак чудно. Когато след пътуването си през Мекленбург и Марк Бранденбург беше предал съгласно уговорката взетия под наем автомобил в гаража „Кинаст“ до Щетинската гара, бе му направило впечатление, че неколцина души, които се мотаеха без работа по улицата, го загледаха прекалено любопитно. Той бързо бе скочил в едно такси и беше избягал.

При все това той не се съмняваше. Положително го бяха проследили и сега вече знаеха къде живее! Навярно очакваха още само господина с бялата брада и тъмните очила, за да преминат към генералната офанзива.

Господин Йоахим Зайлер огледа внимателно лицето, което се виждаше в него от огледалото в банята, кимна си замислено и каза:

— Животът е едно от най-тежките неща на тоя свят!

След това приглади косите си с четка и отиде в кабинета си. Той беше в съседство с помещението, където на една ниска масичка се намираше пакетчето.

Отвори прозореца, наведе се през него и хвърли поглед надолу към улицата. Гледан от четвъртия етаж, светът изглеждаше толкова малък, колкото си е в действителност. Отначало не може да открие

никой, който да не му се нрави особено. Но като потърси повечко, откри по другата страна на улицата, в безистена до кафене „Хофман“ двама мъже, които гледаха нагоре към неговия прозорец. Щом усетиха, че ги наблюдава, те сведоха глави и се престориха, че ни лук яли, ни лук мирисали.

Йоахим Зайлер почна да си подсвирква тихичко някаква мелодия. Думите към нея бяха:

*Добре дошли
всички вие вкупом!*

Сетне затвори прозореца и прегледа пощата, която чистачката беше оставила на писалището му.

Дебела и снажна, госпожа Емилия Кюлц стоеше в магазина и както винаги от тридесет години насам, така и през тоя ден продаваше месо и колбаси.

— Още ли не се е върнал майсторът? — запита клиентката, обслужвана в момента.

Госпожа Кюлц поклати глава в знак на отрицание.

— Още не. Но всеки ден изпраща по една картичка с изглед. От все сърце се радвам, че моят Оскар отиде да види малко свят. Крайно наложително беше за него да си почине. Разбира се, той искаше непременно да вземе и мен! Но нали все някой трябва да остане в магазина.

Не ѝ беше лесно да лъже. Но какво се интересуваха клиентите от разправията в дома Кюлц? Главното беше саламът да е доброкачествен.

— А къде е сега вашият съпруг?

— Във Варнемюнде. Вчера дори се обади по телефона! — („Найсетне нещо вярно“ — помисли си госпожа Кюлц). — Пътуването през Дания било много изморително. Оскар не е свикнал на пътешествия. И сега ще си почине малко на Балтийско море.

— Има право — каза клиентката. — Често ли се къпе?

— Защо?

— Солената вода изпива човека и страшно го изнервя.

— Не вярвам да се къпе — рече месарката. — Той няма дори бански гащета.

— Е, щом е така, добре — отвърна клиентката и деликатно смени темата. — Дайте ми още три хубави телешки котлета. Да не са много дебели.

— Да ги наплескам ли?

— Моля ви се.

Докато госпожа Емилия Кюлц режеше котлетите и отделяше кокалите, клиентката разглеждаше колбасите, поставени за реклама върху стъклени тавички над тезгяха.

В този миг вратата на вътрешната стая в магазина се отвори и се появи месарят Оскар Кюлц. Той беше си вързал ослепителнобяла, току-що колосана престилка, кимна на вярната си съпруга и поздрави клиентката.

Клиентката извика:

— Мислех, че сте на море?

— Било каквото било — отвърна той. — Всичко си има край, само суджукът има два края! — А на жена си каза. — Внимавай, Емилия! Наплесквай само котлетите, не и ръчичките си! — Той пристъпи към тезгяха и взе сатъра от ръцете ѝ. — Я остави тая работа на мен! Иди през това време да видиш какво съм ти донесъл от моето околосоветско пътешествие!

Месарката смутена изчезна във вътрешната стаичка на магазина.

Завърналият се майстор наплеска котлетите, уви ги и през това време разговаряше с клиентката.

— Хубаво е да направи човек едно такова пътешествие, госпожо Брюкнер. Само за една седмица преживяваш повече, отколкото иначе за цяла година.

— Да, да — каза клиентката. — След като пътува, човек има какво да разкаже.

— Не-е — рече Кюлц. — Сега това не може! Преди цялата история да излезе във вестниците, не бива да си отваряш устата. Какво ще кажете за прясната руска салата или пък за четвърт шунка? Шунката е вкусна като марципан.

— Дайте ми четвърт салам от езици!

— И него мога да ви препоръчам най-горещо — каза майсторът.

Отрязва парче салам, премери го и поклати неодобрително глава. Противно на навиците си, беше отрязал повече.

— Може ли да бъде с шест пфенига по-скъпо? Отвикнал съм. Тъй става то, когато отидеш за пръв път на почивка след трийсет години!

Клиентката се съгласи.

Той уви покупките в един общ пакет, пресметна колко трябваше да се заплати, сложи молива зад дясното си ухо, прибра парите, върна рестото и каза:

— Моля, направете ни пак скоро честта!

Госпожа Брюкнер си отиде. Звънчето над вратата на магазина иззвъня. Господин Оскар Кюлц влезе във вътрешната стая.

Жена му бе седнала на кожения диван и го гледаше с укор.

— Е, хайде сега, недей да ревеш — изръмжа той. — Чисто и просто не можах да издържа повече.

— Защо не ми каза нито дума? Едва не умряхме с децата от страх. На нас ни разправяш, че отиваш в Бернау!

— Може би наистина исках да отида в Бернау — каза замислено той. — Тоест, това е само така, моя теория.

— Теория ли? — запита жена му.

— Е, да „теория“ е чужда дума за „усуквам го“. Но звучи по-добре.

Той се засмя.

— Ах ти, мошенико! — каза гальовно тя и се усмихна.

Цял живот беше ставало все тъй: щом й се засмееше Оскар, тя ще не ще, се усмихваше. Наистина, той не бе имал много причини да се смее. И вината за това беше нейна.

— Как са краката? — запита той.

— Все старата песен. В понеделник пак трябваше да легна. Тогава дойде Хедвига и помогна.

— Добро дете е тя — рече Оскар.

— Да. И ми донесе мравчен спирт. За разтривки. Те ме облекчиха. — Госпожа Кюлц се огледа. — А къде е впрочем подаръкът?

— Точно под него си седнала.

Тя се извърна към стената и видя окачена на един пирон над кожения диван миниатюрата на Холбайн-младия.

— Това не е истинска картина! — рече той. — А само копие от нея. Истинската струва половин милион и е изчезнала. Но за тия неща ще ти разправам по-късно.

Госпожа Емилия Кюлц разгледа твърде критично Ана Болейн.

— Рисувана жена! — установи тя. — И при това с дълбоко деколте!

— Нищо не разбираш от изкуство — каза той.

— Не — отвърна госпожа Кюлц. — По-приятно щеше да ми бъде, ако ми беше донесъл един шоколад.

На къщната врата на господин Йоахим Зайлер се почука. След това се позвъни. После пак се почука. Този път вече с пестници.

— Идвам, де! — извика младият човек. — Който бърза, далеч не стига!

Той прекоси вестибюла и погледна през шпионката на вратата. Площадката на стълбището беше пълна с мъже, които гледаха решително пред себе си.

— Кой е? — запитва той.

— Криминална полиция! Отворете!

— Веднага! — отговори младият човек, извади предпазната верига от шарнира ѝ, отключи вратата и я откряна. — Какво има, моля?

Един от чиновниците му показва металическа марка.

— Криминална полиция! Заподозрян сте, че сте откраднал една Холбайнова миниатюра, купена от господин Щайнхьовел на търг в Копенхаген.

Друг от тия сериозни мъже пхна крак в жилището, за да не може Зайлер да затръшне вратата. А трети каза глухо:

— Ще извършим обиск!

— Щом е така, не мога да ви преча — каза стопанинът на жилището. — Във всеки случай нямам и понятие какво искате от мен. Но не ще ви преча да изпълните дълга си.

— Пък и съвсем не можете — изръмжа един от многото мъже и влезе.

Вестибюлт се изпълни с близо двадесетина души. Някой отвори на бърза ръка вратата към крайната стая, погледна вътре и внезапно извика:

— Ето го пакетчето!

И се втурна към масичката.

Колегите му бързо го последваха.

За момент господин Йоахим Зайлер остана сам във вестибюла. Миг след това той се спусна към вратата на стаята, затръшна я шумно и превъртя ключа два пъти!

Сетне изтича в кабинета си. При телефона. Вдигна слушалката, свърза се с дежурната полицейска група и каза тихо:

— Тук „Кантцрасе“ 177. Предния блок, четвъртия етаж. Да. Елате веднага! Много спешно е! Ще бъдат необходими двадесетина служаци. Най-малко.

Той окачи слушалката, отиде във вестибюла и сложи шапката си, застанал пред огледалото на гардероба.

Криминалните чиновници, които беше заключил, барабаняха яростно по вратата.

— Отворете веднага! — ревяха те. — Невероятно! Да се заключи полицията! Отворете! Ще се разкайвате!

Младият човек не отвърна нищо. Той излезе на пръсти от жилището си и грижливо заключи вратата отвън. После се спусна с асансьора до приземието и позвъни на портиера.

— Добър ден, господин Зайлер! — каза портиерът.

— Какво има? Да не е прокапала водопроводната инсталация? Или е изгорял някой бушон?

— Не, господин Щибел — каза младият човек и тикна в мазолестата десница на портиера връзка ключове.

— След няколко минути тук ще пристигне дежурната полицейска група. Бъдете така добър и дайте на служащите моите ключове, може ли? Нека обърнат по-особено внимание на крайната стая. Но не без огнестрелно оръжие!

Портиерът Щибел ахна от учудване.

— И още нещо — замоли господин Зайлер. — Внимавайте да ви върнат ключовете. Нямам никакво желание да нощувам довечера в хотел.

И изчезна!

Щибел прибра ключовете и просто не знаеше какво да мисли за разговора си с наемателя от четвъртия етаж.

— Жалко — промърмори най-сетне той. — Толкова млад, а вече мръднал!

Но все пак от предпазливост остана във входа и зачака това, което може би щеше да последва.

Пред една берлинска вила в Тиргартен спря голям, елегантен автомобил. Шофьорът бързо изскочи и отвори вратата. Дребен, изящен стар господин слезе с негова помощ от колата и кимна приветливо на шофьора. След това каза:

— Ще ми трябват още. Почакайте тук!

Шофьорът отдаде чест.

Изящният господин закрачи към вилата.

Един слуга се спусна бързо по стълбите, отвори вратата и се поклони.

— Всичко в ред ли е? — запита господинът.

— Да, господин Щайнховел — каза слугата. — А госпожица Трюбнер е в библиотеката.

Господин Щайнховел кимна и бавно се изкачи по широката стълба. В хола слугата взе шапката и палтото му. Сетне изящният възрастен господин прекоси хола и отвори вратата, която водеше към библиотеката.

Ирене Трюбнер, седнала в едно кресло, в което навремето беше седял просветеният хабсбург Йозеф II скочи смутено от мястото си и внезапно се разплака, сякаш дни наред бе очаквала само това.

— Е, е! — каза уплашен господин Щайнховел и вдигна очи към стройната си секретарка. — Не плачете, моля ви се!

— Добре! — успя само да произнесе тя. И продължи да плаче.

Той я натисна с нежно движение в креслото на Йозеф II и седна на една табуретка до него.

— Кой ли можеше да предположи, че цяла разбойническа банда ще хвърли око на нашия Холбайн? И кой ли би могъл да се справи с това положение?

Тя кимна, продължи да хълца и беше напълно разстроена. Господин Щайнховел, който познаваше досега секретарката си само като енергична млада дама, просто не знаеше как да се държи. Най-много му се искаше да извади носната си кърпа и да изсекне носа ѝ. Но това, разбира се, не подобаваше.

— Бих желала да помоля за уволнението си — произнесе на пресекулки тя.

— Но какво ще правя без вас? — запита уплашен той. — Не, детето ми, няма да ми сторите такова зло, нали? Аз съм стар човек. Свикнал съм с вас. Не, не ви пускам!

Тя избърса очите си.

— Не ме ли пускате?

— За нищо на света? — извика той. — А сега разкажете ми най-спокойно как се разигра цялата история!

— Започна — каза тя, — онзи ден. В хотел „Д’Англетер“. Седях пред хотела и пиех кафе.

Йоахим Зайлер седеше в градинката пред кафене „Хофман“ на „Кантцрасе“, пиеше малка пилзенска бира и напрегнато гледаше към дома, в който живееше.

— Здравей, Зайлер! — каза някой. — Днес имаш вид на сомнамбул. Къде те стяга чепикът?

— Братленце, Щруве! — извика силно зарадван младият човек.

— Не сме се виждали цяла вечност!

— Винаги преувеличаваш! — каза Руди Щруве. — Миналия петък бяхме „реми“ на шах на същото това място. Ако вечността не трае по-дълго, вдругиден ще настъпи второто пришествие. — Той седна. Къде се изгуби през това време?

— Имах много работа — отвърна Зайлер. — А ти? Завършена ли е вече симфонията в до минор?

— Не съвсем — заяви композиторът и прокара ръка през русата си грива. — Пак не ми хрумваше нищо. Както обикновено. И отпътувах за Бауцен.

— Защо пък именно за Бауцен?

— Заради една стара изгора. Тя е там в театъра. Но тъкмо тогава пък тя нямаше време.

— Аха! — каза Зайлер.

— Отгатна — отвърна Щруве. — А днес сутринта пък ме подбра криминалната полиция! Какво ще кажеш за това?

— Не може да бъде! Сериозно ли говориш!

— Напълно сериозно. И какво престъпление мислиш, че съм извършил? Първо, не съм бил в Бауцен, а в Копенхаген! Така започнаха. Освен това не съм ходил при старата си изгора. А съм задигнал портрета на някаква английска кралица. Да!

— Ако всичко това беше вярно — каза Йоахим Зайлер, — тогава ти нямаше да седиш сега тука, а щяха да те приберат някъде на топло.

Ниският дебел композитор размаха заплашително ръка.

— Някакъв мошеник си е послужил с името ми. Не е ли невероятно това?

— Невероятно е — рече Зайлер, без да откъсва поглед от дома си.

— Само да пипна някога този тип! — извика господин Щруве. — Ще го направя на кайма.

— Тъй му се пада! — съгласи се приятелят му.

— За щастие — продължи да разказва възбуденият композитор, — изведоха ме от килията, за да ме видят някакво младо момиче и един старец с мустаци. Приличаше на Адамсон. Само че много поедър и по-плещест. А като ме видяха, двамата прихнаха да се смеят! Това ме спаси!

— Как ти се видя младата дама? — попита Зайлер.

— Хубава ли беше?

— Много хубава. Но нима това променя положението?

На събеседника му бе спестен отговорът на този напълно основателен въпрос.

Защото при отсрещния тротоар на улицата спряха два големи автомобила с полицаи. Множество стражари наскочаха от колите и се спуснаха към входа на една от сградите.

— Нали това е къщата, в която живееш ти? — запита Руди Щруве.

— Точно така!

Минувачи се спираха. Търговци излизаха от магазините си. Обитатели на съседните къщи се подаваха по прозорците. От минута на минута тълпата растеше. Съвсем непознати хора завързваха разговор. Любопитството и страхът правеха тежкия летен въздух още по-угнетителен, отколкото беше и без това.

— Изглежда, че днешният ми ден е посветен на престъпността — отбеляза тъжно композиторият.

— Откога в твоята къща живеят престъпници?

Събеседникът му мълчеше и не откъсваше поглед от входа на сградата.

Щруве сви рамене.

— Човек трябва най-сетне да се пресели в провинцията. Назад към природата, а? Сред стада овце, глухарчета и прости, непокварени хора!

— Напред към Бауцен! — каза Йоахим Зайлер. — В лоното на природата, или както се казва там твоята бауценска позната!

— Говоря ти напълно сериозно. Цивилизацията е смърт за изкуството.

— Кръшкач! Фактът, че не ти хрумна нищо, не е никакво основание да виниш историята! — заяви Йоахим Зайлер.

Тълпата, която се беше струпала пред сградата на Кантцрасе 177 се размърда. Тя стори път на полицаите, които излизаха от вратата и конвоираха двадесетина мъже със сериозни изражения, свързани с белезници двама по двама.

Арестантите бяха натикани в двете полицейски коли. След тях се качиха и стражарите. Автобусите потеглиха.

И тълпата постепенно се разпръсна.

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

ОТНАЧАЛО СТАВА СЪВСЕМ ИНАЧЕ...

Един от келнерите, изтичал до отсрещната страна на улицата да разпита какво става, се върна и се насочи към бюфета, за да разкаже новините, които бе узнал. Композиторът Щруве го хвана за фрака му.

— Какво се е случило, господин келнер?

— Някаква банда крадци пробила дупка в избата на дом номер 178, за да мине в номер 177. Портиерът чул шум и алармирал полицията. И когато крадците се промушвали през дупката, дежурната полицейска група пипнала хубавичко всичките един по един.

— А какво е търсила бандата в номер 177? — запита Руди Щруве.

— Да може да знае човек това! — рече келнерът.

Йоахим Зайлер се засмя.

— Може да са искали да си купят от книжарницата няколко картички с изгледи.

— Нищо не разбирам — Щруве тръсна композиторската си грива. — Защо, дявол да го вземе, са копали проход от едната изба до другата? Нали са можели съвсем спокойно да си идат направо в номер 177! Защо ще ходят най-напред в съседната къща?

— Може би прекият път им се е сторил много прост — разсъждаваше Зайлер. — Има своенравни хора.

Келнерът прояви повече досетливост.

— Че нали ако бяха влезли направо в номер 177, щяха да ги открият?

— А пък тъй тъкмо навреме успяха да се изплъзнат от полицията — каза Зайлер.

— Разбира се — рече келнерът. Но веднага се сепна.

— Все пак ги пипнаха! — Той поразмисли малко и додаде. — Иди, че се оправи! Но това с избата трябва да е вярно.

— Защо?

— Крадците изглеждаха много опърпани. Целите им костюми бяха посипани с мазилка като на бояджии. От нищо нещо не става.

Младият човек не беше особено зарадван да чуе това.

„Хубаво ще изглежда жилището ми — помисли си с примирение той. — Какво щастие, че не мога да го видя сега.“

Келнерът изчезна навътре в кафенето, но веднага излезе пак.

— Писмо за господин Зайлер. Предадено е преди минута.

Зайлер разкъса плика. Писмото гласеше:

БИ ТРЯБВАЛО ДА СЕ СРЕЩНЕМ ПО-РАНО И ТО
НЕ КАТО КОНКУРЕНТИ, А КАТО СЪДРУЖНИЦИ.
МОЖЕ БИ ДРУГ ПЪТ — ТОЗИ ПЪТ МЕ
ПРЕВЪЗХОЖДАТЕ. МОИТЕ УВАЖЕНИЯ.

Младият човек пъкна писмото в джоба си и се огледа. Търсеше господин с бяла брада и тъмни очила. Напразно.

Втурна се вътре в кафенето.

— Госпожице — извика той при бюфета, — кой предаде писмото за мен?

— Един едър, възрастен господин.

— С бяла брада ли?

— Не. Гладко избръснат.

— Естествено! — извика Зайлер.

— Господинът имаше вид на учен — каза госпожицата при бюфета.

— Би трябвало да го видите още когато имаше брада! Тогава изглеждаше като цял университет!

Зайлер се втурна обратно в градинката пред кафенето и седна отново до Щруве, който композираше върху мраморната плоча на масата. Беше изтеглил с едно моливче пет паралелни линии и сега рисуваше по тях нота до нота.

Зайлер недоволно оглеждаше улицата. Изведнъж подскочи като наелектризиран и се вкопчи в ръката на Щруве.

— Не ми пречи! — изръмжа приятелят му.

Композиторът изсвири тихо и нежно с уста мелодията, която беше записал с ноти. Приличаше на някое дете на игрище.

— Слушай! — Зайлер разтърси композитора. — Виждаш ли ей там елегантния господин в таксито?

— Зад колата с мебелите ли? До трамвая?

— Да. Таксито не може да мине. Имаме щастие. Слушай, момчето ми! Ако предадеш тоя господин жив и здрав в полицейското управление, ще получиш от мен една целувка по челото.

— Остави тая работа!

— Направи ми това удоволствие. Руди!

— Но как мога да викам полицията да арестуват човек, когото изобщо не познавам!

— Той е главатар на банда крадци!

— Ако толкова те интересува, тогава бъди така добър да си го хванеш сам!

— Нямам време — каза Зайлер. — Руди, хайде, тръгвай! След това ще ти разправя кой се е подвизавал в Копенхаген като господин Щруве!

— Онзи, който е мишкувал под мое име ли?

— Тъкмо той! — Зайлер склочи ръце умолително. — Но заминавай веднага! Колата с мебелите може всеки миг да се отмести! И тогава оня тип ще офейка!

— Откъде познаваш ти фалшивия Щруве?

Зайлер се наведе напред и прошепна нещо на ухото на своя приятел. (Прошепна го, та читателите да не могат още да узнаят какво каза.)

— Аха. И тогава, значи, ще ми покажем моя двойник?

Щруве вече трепереше от възбуда.

— Е, да, разбира се!

— Толкова отблизо, че да мога да му залепя една?

— Още по-отблизо! Но сега заминавай! И запомни номера на автомобила.

— Фурнозо в октави! — извика Щруве, нахлупи шапката върху главата си, махна на едно празно такси и се отправи на необуздан лов.

Зайлер плати на келнера и се упъти към съседния ъгъл, където чакаха таксита. Седна в първата кола и каза на шофьора:

— „Йоркщрасе“, ъгъла с улица „Бел-Алианс“. Но бързо! Можете да си спестите заобикалянията. Зная пътя.

Ирене Трюбнер беше завършила разказа си. Не бе прибавила нищо и само малко премълча. Сега седеше безмълвно в удобното кресло на Йозеф II и чакаше присъдата си.

— Браво! — каза господин Щайнхьовел. — Браво! Държала сте се чудесно. Можете да се гордеете с хрумването си да дадете на господин Кюлц имитацията вместо оригинала. И защо укорявате себе си заради нападението във Варнемюнде? Мило дете, в тъмното заведение миниатюрата непременно щеше да ви бъде открадната! Така или иначе. Ако не от мнимия Щруве, тогава толкова по-сигурно от бандата. Холбайн е изчезнал. И при все това аз съм доволен от вас.

— Много сте добър, господин Щайнхьовел!

— Добър ли? — запита учуден старият изящен господин. — Старая се само да бъде справедлив. За един стар човек това не е много трудно.

Телефонът иззвъня.

Господин Щайнхьовел се изправи и отиде при апарат.

Вдигна слушалката. След малко сбръчканото му лице засия:

— Наистина ли? — извика той. — Та това е чудесно! Идваме! Той остави слушалката и се извърна. — Какво ще кажете? Миниатюрата се намира в полицейското управление!

Ирене Трюбнер запита пресипнало:

— А господин Щруве? Искам да кажа мнимият господин Щруве? И той ли?

— Не. Бандата!

— Но нали тя съвсем не е откраднала Холбайн!

— А може все пак да го е откраднала? Скоро ще знаем повече — каза старият колекционер и плесна с ръце. — Хайде, хайде! Идвайте, детето ми!

Той отвори вратата към хола.

Появи се прислужникът.

— Шапката и палтото! — извика господин Щайнхьовел.

Месарят Кюлц тъкмо се беше качил в автобуса, който спираше пред неговия дом, когато един строен млад човек влезе в колбасарницата.

Госпожа Емилия Кюлц се подаде от вътрешната стая на магазина.

— Какво обичате, моля?

Господинът учтиво повдигна шапката си и поиска да говори с майстора.

— Не купуваме нищо — каза госпожа Кюлц.

Младият човек се разсмя.

— Но аз съвсем нямам намерение да ви продавам нещо!

— Тогава извинявайте! — отвърна госпожа Кюлц. — Когато някой иска да говори с майстора, все излиза търговски пътник.

— Аз не съм. Бъдете така любезна и повикайте съпруга си. Ние сме познати с него.

Той вдигна леко шапката си за втори път и назова някакво име. Измърмори го така, че самият той не можа да го разбере.

— Глупава работа — рече тя. — Мъжът ми току-що излезе. Мога ли да му съобщя за какво го търсите?

Младият мъж нерешително поклати глава.

— Трудно ще се уреди. Има неща, които най-добре се казват само на този, когото засягат. Прав ли съм?

— Възможно е — призна тя.

— Много ли ще се бави?

— Ако знаех само! Преди пет минути го повикаха.

Тя се поколеба да продължи.

— От полицията ли?

Госпожа Кюлц погледна изненадано младия човек.

— Аз присъствах на нападението във Варнемюнде — обясни той. — Ама че театър беше! Разказа ли ви вече всичко мъжът ви?

Тя кимна.

— А сега — продължи младият човек — научих нещо, което е в тясна връзка с тая работа и ще интересува извънредно много вашия съпруг.

— Че обадете му се тогава по телефона! — посъветва го госпожа Кюлц. — Той е в полицейското управление на „Александерплац“. Телефонът е във вътрешната стая.

И тя посочи с палец зад себе си.

— Ах, не — каза младият човек. — По някой път телефоните имат много уши. Най-добре ще бъде да намина пак по обед.

И тъй като госпожа Кюлц не се накани дори да му възрази спонтанно, той добави угрижен.

— Дано тогава да не е твърде късно.

Месарката се опомни.

— Знаете ли какво? — рече тя. — Ако нямате нищо против, можете да почакате мъжа ми и тук! Стига да разполагате с време.

Младият човек извади часовника си и замислен погледна циферблата.

— Имам наистина да уреждам още доста неща. Но един час бих могъл да пожертвувам.

— Хубаво тогава — рече госпожа Кюлц. — Тя го дръпна зад тезгяха и отвори вратата на вътрешната стая. — Тук е доста неподредено. Самото ни жилище е на първия етаж.

— Намирам го очарователно — каза младият човек.

— Е, е. Но какво да се прави? Човек не може да стои постоянно в магазина и да дебне клиентите, които не идват. А пък откакто съм зле с краката, вече съвсем не мога!

Той седна и смирено се остави да го осведомят подробно за страданията на госпожа Кюлц. Тя не му спести нищичко. Когато се увлече прекалено много в подробности, младият човек я прекъсна и запита да не би някой да има рожден ден.

— Мирише на домашни сладкиши!

Тя се усмихна доволна.

— Заради Оскар е. Опекох набързо един сладкиш с череша. По случай завръщането му. Довечера ще дойдат всичките ни деца и зетьове и снахи. И те ще доведат децата си! Ще направим едно малко празненство. Кръгло двадесет души.

— Семейно щастие! — рече той и се огледа в стаята.

— Страшно уютно сте се подредили тук!

Погледът му се закова над кожения диван.

— Това ми го донесе той от Копенхаген — заразказва тя. — Картинката ми се струва просташка. Почтените жени не се обличат така. Платовете не са чак дотам скъпи, че да ги пести човек толкова! Пък и картинката не била истинска.

Сетне младият човек се обърна с интерес към поставените в рамки фамилни снимки, които заобикаляха Ана Болейн.

Месарката го бомбардираше с имената на фотографираните хора. Родът на Кюлцови го заля като огромна морска вълна.

В този миг дрънна звънчето при вратата.

— Клиенти — каза госпожа Кюлц. — Трябва да изляза. Да, но да не скучаете!

Той посегна към един вестник, оставен на масата. Беше „Месарски вестник“.

— Все ще убия някак времето!

— Чувствайте се като у дома си — предложи тя.

— Ама, разбира се! — отвърна младият човек.

Тя оправи бялата си колосана престилка и изчезна в магазина.

Господин Щайнхьовел, Ирене Трюбнер и месарят Кюлц бяха въведени в стаята на криминалния комисар.

Помещението бе пълно с хора. Двадесетина мъже със сериозни изражения на лицата стояха покрай стените. Бяха оковани с белезници по двама.

Комисарят поздрави тримата нови посетители. Той изглеждаше в отлично настроение.

— Бъдете снизходителни към мен — помоли ги той.

— Имам гости. Но не исках господата да бъдат отведени, преди да ви ги покажа. — Той се обърна към госпожица Трюбнер и към господин Кюлц. — Светът е малък. Бих се учудил, ако не намерите между тях познати.

Госпожица Трюбнер се дръпна настрана. Оскар Кюлц обаче застана разкراчен пред бандитите и ги подложи на най-подробен оглед. На първо място там беше пиянската физиономия на господин Филип Ахтел с яркочервения нос. Там беше и дребният господин Щорм с клепналите уши. Там беше и самият мним митнически чиновник. Освен тях господин Кюлц позна още неколцина от своите спътници. Той се извърна към писалището и каза:

— Господин комисар, светът наистина е малък! Съжалявам, че трябваше именно тук да видя повторно тия хора. Бих предпочел да ги срещна в гората. Там човек би могъл да се поотпусне повече.

— Но, драги приятелю! — обади се Щорм. — Как можете да говорите тъй с нас!

— Дръжте си устата! — измърмори старшията.

Кюлц отстъпи крачка назад.

— Защо да си държа устата! — запита възмутено той.

— Не вие! — забеляза господин Филип Ахтел. — Държавният служител има предвид нас!

— Отведете ги! — заповяда комисарят.

— Най-сетне — рече Карстен. — В края на краищата ние не сме в паноптикум.

— Вън! — извика комисарят.

Вратата се отвори. И членовете на „Роцокския клуб за скат“ бяха подкарани към затвора за предварително следствие.

Криминалният комисар отвори един прозорец и си пое дълбоко дъх. След това се върна зад писалището си и подаде на господин Щайнхьовел едно пакетче.

— Радвам се — каза тържествено той, — че съм в състояние тъй скоро да ви върна откраднатата миниатюра. Бърза помощ, двойна помощ!

Трогнат, старият колекционер прие скъпоценното пакетче.

— Много ви благодаря, господин комисар!

Той разви пакетчето. Появи се една дървена кутийка.

— Бихте ли могъл да ни обясните — продължи господин Щайнхьовел — как е попаднал Холбайн в ръцете на тази банда? Нали предполагаме, че пакетчето е било откраднато от младия човек, който се е представил под името Руди Щруве?

Комисарят смутено сви рамене.

— Преди около час и половина дежурната полицейска група е била повикана по телефона на „Кантцрасе“. Намерила бандата в точно посоченото жилище. Обитателят на жилището бил заключил тия хора в една от своите стаи и оттогава е изчезнал безследно.

— Великолепно! — заяви господин Щайнхьовел. — И тоя безупречен обитател на жилището навярно е мнимият Щруве? Или?

Той отвори дървената кутийка.

— Може и да сте прав — каза комисарят. — Във всеки случай името на наемателя е Йоахим Зайлер. Дали той е мнимият Щруве, не знаем още. Но това се разследва.

— Не разбирам — обади се Ирене Трюбнер. — Ако този господин Зайлер беше крадец, той можеше да вземе миниатюрата от

жилището си, след като е затворил бандата!

— Ако нашият Щруве е вашият Зайлер — каза Оскар Кюлц — в такъв случай повтарям онова, което вече казах на роцокския комисар: нашият Щруве не е крадец!

— А какво е тогава? — запитва берлинският комисар.

В това време старият колекционер беше извадил от джоба си една лупа и разглеждаше миниатюрата тъй, сякаш тя беше някоя болна, а той — домашният лекар.

Комисарят стана.

— Е!? — запитва той. — Доволен ли сте от нас?

Господин Щайнхьовел се облегна назад в стола си.

— Не съвсем, господин комисар! Това, което бяхте така любезен да ми връчите, за съжаление не е истинският Холбайн, а имитацията!

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

МОТОРИЗИРАНАТА ГОНИТБА

Няколко минути комисарят и неговите посетители стояха, без да могат да проговорят нито дума. Гледаха се един друг съвсем изумени и сякаш парализирани от ужас.

Криминалният комисар пръв се съвзе и заговори.

— Значи това е копие? Положителен ли сте, че не се заблуждавате, господин Щайнхьовел?

— Не се заблуждавам — отвърна колекционерът. — В цяла Европа, и това не е преувеличение, няма човек, който в дадения случай би могъл да се заблуди по-малко от мен.

Той сложи имитацията на Холбайновата миниатюра обратно в дървената кутийка с кадифена подплата и остави кутийката на писалището.

Месарят Кюлц развълнувано теглеше рошавите си мустаци.

— Ама че дяволска работа! Ние търчим заедно с полицията подир една банда от мошеници, а бандата търчи подир един млад човек! И сега излиза, че вместо истинската миниатюра, младият човек е задигнал фалшивата!

— Разбирам — каза Ирене Трюбнер. — Нали миниатюрата беше открадната от моята чанта! А когато лампите в танцувалното заведение отново светнаха, чантата ми беше празна!

— Възможно е да сте се заблуждавали — каза чиновникът. — Може би преди нападението в чантата ви се е намирал не оригиналът, а имитацията?

— Изключено! — отвърна младата дама. — Напълно изключено! Тъкмо тогава бандата беше върнала имитацията. Когато лампите угаснаха, тя още се намираше на масата, пред господин Кюлц!

— Точно така — потвърди месарят. — Заедно с онова безсрамно писмо.

— Изправен съм пред загадка — заяви комисарят. — Господин Щайнхьовел, възможно ли е да съществуват няколко имитации?

— Не. Това е невъзможно!

— Тогава — каза комисарят — има само едно решение! Щом като миниатюрата, която смятахме досега за истинска е копие, то по необходимост другата, на която сте гледали досега като на имитация, трябва да е оригиналът! Драга госпожице Трюбнер, къде се намира в момента втората миниатюра?

Устните на младото момиче бяха побледнели и трепереха.

— Аз я подарих на господин Кюлц, защото той беше толкова мил към мен. Мислех си, че господин Щайнхьовел сигурно няма да има нищо против.

Господин Щайнхьовел посочи дървената кутийка, която се намираше на писалището.

— Истинското копие ще дадем на драго сърце за спомен на господин Кюлц. Но какво направихте междуременно вие, господин Кюлц, с миниатюрата, която моята секретарка ви е подарила вчера и която, както сега излиза, е била оригиналът?

Месарят се удари с пестник по коляното.

— Ама че луда работа!

И гръмко се разсмя.

— Къде е миниатюрата? — нервно запита комисарят.

— Закачена е в нашата стая зад магазина! — извика доволен Кюлц. — Над стария кожен диван. До семейните снимки!

Останалите си отдъхнаха с облекчение.

— Ако научи, че над дивана ни виси половин милион, моята Емилия ще се побърка. Знаете ли какво ми каза, когато видя миниатюрата? — Кюлц, умишлено позамълча. Сетне продължи: — Каза, че би предпочела да получи един шоколад!

Другите учтиво се усмихнаха.

— Е, — заключи комисарят. — Значи, все пак още веднъж имахме щастие. Опасявах се вече, че господин Кюлц е оставил половината милион във влака.

— Моля ви се — рече Кюлц. — Подарък от госпожица Ирене не се оставя току-тъй! Та това би било направо грях!

— Драги господин Кюлц — замоли го комисарят, — бъдете така любезен и се обадете по телефона на съпругата си! Кажете й, че веднага ще изпратим при нея двама наши служители. Нека им предаде

малкия спомен от пътешествието ви! На драго сърце ще ѝ изпратим в замяна няколко шоколада.

— Дадено — каза Кюлц. Той пристъпи към телефона. — Но изпратете, моля ви, цивилни. Инак на „Йоркщрасе“ ще си помислят, че Кюлцови са станали апаши.

— Както желаете!

Месарят набра номера, и докато чакаше връзка смигна на госпожица Трюбнер.

— Да, да — каза той добродушно. — Какво ли щяхте да правите, ако не беше татко Кюлц!

В апарата се обади някакъв глас.

— Ало! — извика Кюлц. — Емилия, ти ли си? Да, аз още съм в управлението. Сега слушай добре! Но не се плаши! Ще изпратим при теб двама чиновници от криминалната полиция. Не, не. Няма да вземат теб, а миниатюрата. Миниатюрата! Разбираш ли? Как? Бе булка, малката картинка, дето ти я донесох от пътешествието! Дето виси над дивана! Разбра ли ме? Е, това е то!

Известно време от слушалката не се чуваше нищо, а след това — цял порой от думи.

Господин Оскар Кюлц изведнъж се облегна тежко на писалището. После съвсем унило остави слушалката, впери очи в комисаря и другите и прокара ръка по челото си. Отправи се с тромави стъпки към стола си и се строполи в него.

— Какво ви е? — запита ужасено госпожица Трюбнер.

— И моята миниатюра е изчезнала — каза тихо той.

Комисарят подскочи.

— Какво значи това, господин Кюлц?

— Ако знаех само! — каза обърканият месар. — Дошъл някакъв млад човек и искал спешно да говори с мен. Емилия го отвела в стаята зад магазина. Казала му, че може да ме почака там. После влезли клиенти. Жена ми трябвало да отиде в магазина. А когато се върнала отново в стаята, младият човек вече го нямало там. Тя, разбира се, си помислила, че му е омръзнало да чака, и не си блъскала повече главата. И едва сега, когато ѝ се обадох по телефона, забелязала, че миниатюрата не виси вече над дивана! Значи той тип чисто и просто я е смъкнал от пилона и е изчезнал през вратата, която води към коридора!

— Пак тоя млад човек! — изрева комисарят извън себе си и яростно запрати големия дюлгерски молив в кошчето за отпадъци.

Господин Щайнховел се усмихна тъжно.

— Всъщност аз обичам кадърните млади хора. Но трябва да призная — този млад човек ми се струва прекалено кадърен.

Комисарят вдигна глава.

— Той навярно е забелязал след нападението във Варнемюнде, че по невнимание е откраднал копието. И затова, след като заключил бандата в жилището си, е оставил там и миниатюрата. По тоя начин с един куршум е ударил два заека. Отървал се е от конкуренцията. И освен това е можел да разчита, че поне за известно време ние ще смятаме копието за оригинала. И че така пак ще спечели преднина! Отишъл е тогава при госпожа Кюлц и преспокойно откраднал оригинала, който висял на стената, без да го ценят и без да му обръщат внимание.

— А откъде е можел този... този млад човек да знае, че втората миниатюра се намира у господин Кюлц? — запита госпожица Трюбнер. — Младият човек отдавна беше напуснал Варнемюнде, когато аз подарих на господин Кюлц онова, което смятахме за копие! Всичко това е много невероятно!

Комисарят отхвърли това възражение само с едно махване на ръка.

— Чисто и просто се е опитал! Най-сетне втората миниатюра е трябвало да бъде някъде. Пък и не бива да забравяме — често пъти мошениците имат повече късмет от почтените хора.

Месарят Кюлц измърмори:

— Все тия теории!

Сетне отново потъна в мрачни мисли.

— Възражението на моята секретарка — заяви господин Щайнховел — без съмнение е основателно. Струва ми се, че ние все още не знаем всичко.

— Теории — промърмори татко Кюлц. — Теории и нищо повече. — Изведнъж той се изправи и застана пред колекционера. — В едно нещо обаче няма никакво съмнение! Миниатюрата е изчезнала! Господин Щайнховел, дължа ви половин милион! Никакви противоречия! Имам в банката шест хиляди марки. Те са ваши. Освен

това ваш е и магазинът ми. Доходът от него не е лош. Работи добре. Аз ще се оттегля с жена си при децата.

— За бога! — Викна изисканият стар колекционер на художествени предмети и вдигна отбранително ръце. — Какво ще правя аз с една месарница?

— То си е ваша работа — отвърна Кюлц. — Продайте магазина! През целия си живот не съм имал дългове. Тъй ще бъде и занапред. Няма да се успокоя дотогава, докато притежавам макар и едно копче за панталон, което не ми е абсолютно необходимо. Всичко, каквото имам, от днес нататък е ваше. Може би ще ми позволите да задържа няколко костюма. Те и без това няма да ви станат. После ще уредим всичко писмено.

Месарят седна пак и с разтреперани пръсти извади от табакерата си една пура.

— Вие май не сте на себе си! — рече господин Щайнхъвел. — Първо на първо, вие сте смятал, че у вас е имитацията. И второ, ние пак ще си получим оригинала! Нали, господин комисар.

— Разбира се! — увери ги несигурно комисарят.

— Вие сам не вярвате на думите си — каза Оскар Кюлц. — Ако тоя млад човек е наистина мошеник, вие ще видите вашия Холбайн на куково лято! Можете да бъдете сигурен в това!

— Изглежда, че нямате много добро мнение за полицията — рече криминалният комисар.

Господин Оскар Кюлц изобщо не чу възражението му, а замислено кимна на стария колекционер.

— После ще уредим всичко писмено — повтори сериозно той.

Композиторът Щруве пътуваше вече повече от час след стария гладко избръснат господин! Двата шофьори много скоро бяха разбрали, че клиентите им съвсем не са тръгнали на разходка. Особено на единия от тях това беше станало ужасяващо ясно. В момента, когато поиска да спре, за да запита своя пътник, защо го кара да фучи безцелно и с бясна скорост по десетки главни и странични улици, той забеляза в огледалото, че изисканият господин извади от джоба си револвер, свали предпазителя и опря дулото му по недвусмислен начин в коженото шофьорско яке.

При най-важните положения в живота на човека обикновено не са нужни думи. Шофьорът реши да не пита нищо повече и изобщо да

не спира. Той натисна педала на газта и профуча край съседния ъгъл.

Във второто такси работите се развиваха малко по-приятно. След като претърси основно джобовете си, композиторът Щруве намери лист нотна хартия. Той го разкъса на парчета и почна да пише бързо с късото си моливче по тях. На всяка от бележките написа един и същ текст и той гласеше:

СПРЕТЕ ВЕДНАГА ТАКСИ № 1 А 32875!
ПЪТНИКЪТ В НЕГО Е ПРЕСТЪПНИК. ТЪРСЕН ОТ
ПОЛИЦИЯТА ПО ДЕЛОТО С ХОЛБАЙНОВАТА
МИНИАТЮРА!

На всеки полицай по движението, край който минаваха, Щруве хвърляше по една такава бележка. Стражарят на „Щайнпланц“ подаде своята бележка на един полицейски патрул. Патрулът уведоми своя участък. Инспекторът от участъка запита полицейското управление. Съответният комисар даде необходимите нареждания. И не след много време голям брой моторизирани патрули фучаха през задната част на Берлин и търсеха такси номер 1 А 32875.

При „Гедехтинскирхе“ първият от тия полицейски мотоциклети привлече вниманието на професор Хорн. Той беше спрял на „Ранкенщрасе“ и полицаят от коша посочи таксито.

— Продължавайте напред! — извика професор Хорн.

— Но има червена светлина — отвърна шофьорът.

Професор Хорн вдигна револвера. И въпреки червената светлина, таксито профуча към „Гауенциенщрасе“.

Руди Щруве подскочи в своята кола.

— Подир него! — кресна той извън себе си. — Подир него!

Гонитбата продължи.

А току зад двете таксита се носеше с бясна скорост мотоциклетът с полицаите.

Клаксоните виеха.

Пешеходците смаяно гледаха след тая кавалкада. Частни коли увеличиха скоростта си и се опитваха да я догонят. По улицата настъпи хаос.

Първото такси спря пред универсалния магазин в западната част на града. Пътникът изскочи от него и се втурна с големи крачки през портата на магазина. Вторият шофьор също удари спирачките.

— Чакайте тук — извика Руди Щруве и последва беглеца.

На портала Щруве се сблъска с полицаите, които току-що бяха слезли от мотоциклета.

— Елате! — извика композиторът и темпераментно се гмурна сред вълната от купувачите.

Професор Хорн беше изчезнал.

— Наредете да се затворят всички изходи! — каза Щруве и се забърза към стълбището.

Посетителите тъкмо искаха да се сбогуват с комисаря, когато по телефона се обади полицейският участък на „Щайнплац“ и съобщи текста на бележката, която се отнасяше за такси № 1 А 32875.

Комисарят веднага даде необходимите нареждания. Бяха разпратени моторизирани патрули. Освен това бяха блокирани всички изходни улици на града. В момента не можеше да се предприеме нищо повече.

Сега тримата посетители седяха пак на столовете си и смирено гледаха към телефона.

— Може би ще имаме късмет — каза криминалният комисар — и ще успеем все пак да пипнем този млад човек!

— Но кой, дявол да го вземе, преследва неговото такси? — запита скептично старият колекционер. — Кой устройва това странно моторизирано надбягване?

Чиновникът сви рамене.

— Нямам понятие. Може би конкуренцията иска сега да ни го предаде на заклание. А може и да е някой негов съучастник, който иска да ни насочи по грешна следа. Кой би могъл да знае това?

Месарят Кюлц каза:

— Доколкото познавам младия човек, той лично е пръснал тия бележки. Той чисто и просто ни поднася! Щом пипнете таксито в него или няма да има никакъв пътник, или пък някой съвсем невинен човек. И пада ни се! Подлъгахме се по честната му физиономия и сега той предоставя на нас говедата да плащаме сметката. — Кюлц сложи глава

между своите огромни длани. — Ама че нехранимайко! Заради него за два дни отслабнах цели три кила! Я ме вижте на какво приличам! — Той обтегна жилетката си. — Най-малко три кила! И на това отгоре ме разори!

Господин Щайнхъовел се усмихна:

— Все още ли държите да ме направите наследник на вашата месарница?

— Моят магазин е ваш — каза татко Кюлц. — А също и банковата ми сметка. Правете с тях каквото искате! Аз ликвидирах всичко! Ще отида с Емилия при децата си и ще им помагам в магазина.

Телефонът иззвъня.

Всички погледнаха с напрежение комисаря, който се обади. Дали бяха намерили таксито? Дали бяха пипнали крадеца?

— За вас, господин Кюлц — рече комисарят.

Кюлц сграби слушалката.

— Какво има?

Внезапно цялото му теме се изчерви. Той изрева: „Не!“ и тръшна слушалката върху вилката.

Останалите го гледаха любопитно.

— Брей, че идиотщина! — каза той. — Тук е заложен на карта половин милион, а жена ми пита, дали ще се върна скоро за обед.

Почука се.

В стаята влезе един старши полицаи и застана мирно.

— Писмо за господин Щайнхъовел! Току-що бе предадено.

Колекционерът прие писмото. Старшият се оттегли. Господин Щайнхъовел отвори плика, прочете писмото и безмълвно го подаде на Ирене Трюбнер и господин Кюлц.

— Оха! — възкликна Оскар Кюлц. — Познавам този почерк! С тия драскулки бандата писа едно писмо на младия човек! На ферибота. И сетне на мен, когато ми върна фалшивата миниатюра. Във Варнемюнде. Нощес. — Той се обърна към чиновника. — Но как така тия типове могат да пишат още писма? Нали уж ги тикнахте вече зад решетките?

— Положително сме заловили само част от бандата — каза комисарят.

Ирене Трюбнер кимна:

— Навярно писмото е от господина с бялата брада и тъмните очила. Все ми се струваше, че той е главатарят.

— А какво ще правим сега? — запита господин Щайнхъвел.

Комисарят натисна един звънец.

— Естествено, ще идем. Ще изпратя преди нас цивилни полицаи. Те ще заобиколят незабелязано къщата, преди да влезем в нея.

Старшията се появи. Комисарят му даде необходимите разпореждания. След това каза:

— Елате! Да вървим в бърлогата на лъва!

Те потеглиха.

Писмото остана на писалището. То гласеше:

ГОСПОДАТА, ЗАСЕГНАТИ ОТ КРАЖБАТА НА
ХОЛБАЙН, СЕ УМОЛЯВАТ НАЙ-УЧТИВО ДА ДОЙДАТ
НА „БОЙСТЦРАСЕ“ 72-а.

Всички входове и изходи на универсалния магазин в западната част на града бяха блокирани. Пред вратите стояха полицаи и задържаха напора на минувачите. Зад вратите също имаше полицаи. Те пък усмиряваха налитащата срещу тях човешка тълпа, която искаше да излезе от магазина. Вдигаше се врява като в зоологическа градина преди храненето на животните.

Композиторът Щруве, следван от няколко полицаи, фучеше по всички налични стълби, през всички коридори, ходници и складове. Началниците на различните отдели претърсваха със своите служещи всички ъгли и гардероби. Светеха с джобни фенерчета под тезгяхите. Поглеждаха зад всички пердета. Асансьорите бяха спрени. Момчетата, които ги обслужваха и опаковачите слязоха в избите и не оставиха нито една дъска непреобърната.

Професор Хорн сякаш беше потънал в земята!

Хората, затворени в универсалния магазин, ставаха все по-неспокойни. А стражарите, придружаващи господин Рудолф Щруве, все повече се уморяваха и все по-често хвърляха крайно подозрителни погледи към ниския дебел господин, който ги предвождаше.

Кой знае какво щеше още да се случи, ако между минувачите пред универсалния магазин не се намираще едно момиченце на около

шест години. Това дете, на име Марихен, стоеше заедно с майка си на „Ансбахерщрасе“. Майка му споделяше с околните най-различни предположения. А пък Марихен, необременена от никакви проблеми, разглеждаше витрината. Изведнъж детето каза много високо и възбудено.

— Мамо, я гледай! Очите на голямата кукла мигат!

Всички, които бяха чули забележката на Марихен, погледнаха като по команда към най-близката голяма витрина.

В средата и между палта, шалове, шапки, пижами седеше елегантно облечен манекен.

Един внушителен, възрастен и гладко избръснат господин.

— Та това е човек! — изпищя пронизително някакъв глас.

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ГОСПОДИН КЮЛЕВАЙН НАУЧАВА ЩО Е СТРАХ

Когато полицейският автомобил спря пред сградата на „Бойстцрасе“ 12-а, пътниците в него най-напред се облешиха. А криминалният комисар каза:

— Откога крадците почнаха да се разполагат в здания на застрахователните дружества?

Той слезе от колата и помогна при слизането на младата дама и на двамата възрастни господи.

— Това са то новите моди — трезво заяви Кюлц.

Господин Щайнхьовел се поколеба.

— Дали не сме сбъркали номера на сградата?

Ирене Трюбнер бързо пристъпи към шефа си.

— Та това е същото дружество, при чийто представител в Копенхаген застраховахме преди няколко дни миниатюрата!

Криминалният комисар вече говореше с един от облечените в ливреи пазачи при вратата. Той бързо се върна.

— Генералният директор ви очаква. На портиера е наредено да ни заведе на първия етаж. — Той се усмихна. — В такъв случай мога да освободя хората си, които заобикалят сградата.

— За нищо на света! — извика Кюлц. — Кой знае каква шарлатания ни очаква пък тук! Може би искат да ни примамят в капан, и генералният директор, та дори и портиерът да са предрешени разбойници! Оставете си спокойно часовете още мъничко тук!

— Е, хубаво — рече чиновникът и тръгна пред другите, които колебливо го последваха.

Един прислужник ги отведе на първия етаж, в луксозно подредена приемна.

Малко след това се появи генералният директор на „Беролина“, господин Кюлевайн. Той изглеждаше много енергичен и

представителен, запозна се с господата и извънредно много се радваше, както неколkokратно подчерта, да види при себе си прочутия колекционер на художествени предмети господин Щайнхьовел.

След като създаде около себе си доста очарователна атмосфера, той седна и енергично натисна един звънец. После се обърна отново към колекционера:

— Ориентиран съм само в общи черти относно сключената застраховка между вас и нашето дружество. Огромният брой на сделките, надявам се, ще ме извини. Все пак струва ми се, чух, че сте имал известни тревоги във връзка с миниатюрата, която сте закупили в Копенхаген за шестстотин хиляди крони и сте застраховал за петстотин хиляди марки при нашия датски генерален представител Кристенсен.

Останалите присъстващи бяха слисани и си размениха учудени погледи. Изисканият стар господин Щайнхьовел пръв се съвзе.

— Имал съм тревоги ли? Но, моля ви се, господин Кюлвайн! Аз все още съм в тревога! Дори в голяма тревога!

Генералният директор не можа да го разбере.

— Но защо, уважаеми господин Щайнхьовел?

Някакъв служещ, за когото навярно се беше отнасяло позвъняването, влезе в стаята и се поклони.

— Нашият прокуриснт — обясни Кюлейван. — Драги Клапрот, ето ви ключа за хранилището. Бъдете така добър и ни донесете пакетчето, в което се намира копенхагенската миниатюра.

Прокуриснтът Клапрот взе ключа на хранилището и излезе.

— Ама че чудо невиджано! — извика Оскар Кюлц.

Господин Щайнхьовел възбудено подръпна маншетите си.

— Трябва да ни извините, че не сме вече на себе си, господин Кюлейван. Но миниатюрата, за която твърдите, че се намира във вашето хранилище, само преди час беше открадната от жилището на господин Кюлц!

— Точно така — каза Кюлц. — Беше окачена над дивана във вътрешната стая на магазина.

Госпожица Трюбнер допълни:

— Защото ние я смятахме за имитацията. Но това беше заблуда.

Господин генералният директор Кюлевайн ги гледаше тъй, както никой звероукротител би гледал своите лъвове, ако от разсеяност е

влязъл в клетката им без револвер и без камшик.

Намеси се и комисарят.

— В момента двадесетина от нашите моторизирани патрули кръстосват цял Берлин и търсят едно такси. Предполага се, че крадецът на миниатюрата е в него и иска да избяга заедно с истинския Холбайн!

— Но това е пълна безсмислица! — извика генералният директор. — Уверявам ви (този израз му беше останал още от времето когато бе работил като застрахователен агент), уверявам ви, че миниатюрата не е открадната, а си лежи съвсем запазена в нашето хранилище и след няколко мига ще бъде предадена на господин Щайнхьовел!

— Изключено ли е да имате грешка? — запита господин Кюлц.

— Напълно изключено! — Но изведнъж господин генералният директор се разколеба. — Младата дама говореше за някаква имитация. Да не би у нас да е имитацията?

— Не — каза господин Щайнхьовел и извади от джоба си едно пакетче. — Имитацията е вече у нас.

В този миг прокуристът господин Клапрот се появи отново и предаде на шефа си ключа на хранилището и пакетчето, което бе натоварен да донесе.

Останалите седяха съвсем замаяни и гледаха като втрещени тайнственото пакетче.

— Моля, заповядайте!

Господин Кюлевайн го поднесе със замах на стария колекционер.

Господин Щайнхьовел бързо развърза пакетчето, разви дървената кутийка и я отвори.

— Миниатюрата! — прошепна госпожица Трюбнер. — Наистина!

Колекционерът извади от джоба си лупата, подложи миниатюрата на кратък преглед, облегна се назад в стола си и промълви:

— Невероятно! Истинската е!

— Е, видяхте ли? — заяви генералният директор. Той се обърна към прокуриста и каза усмихнато: — Господата не искаха да повярват, а току-що твърдяха, че преди час това пакетче било откраднато и крадецът се опитвал да избяга с миниатюрата с едно такси. — Той

развеселен вдигна вежди. — Драги Клапрот, откога лежи пакетчето, очакващо непокътнато своя господар в нашето неразбиваемо хранилище?

Прокуристът се наведе и отговори тихо:

— От около половин час.

Генералният директор на „Беролина“ подскочи ужасен.

— Какво говорите? Едва от половин час? Изпратете ми веднага чиновника, който се е занимавал с този случай!

Прокуристът Клапрот бързо излезе от стаята.

Господин Кюлевайн сновеше объркан нагоре-надолу по големия мек килим, който покриваше пода и поглеждаше заплашително към вратата.

— Трябва да ме извините — подхвана той, — че така-а-а...

— Падам от небето — помогна му с готовност месарят.

Генералният директор се усмихна пресилено.

— Точно така. Преди двадесет минути научих, че господин Щайнхьовел е на път, за да получи от нас миниатюрата. Когато се явихте заедно с един криминален комисар, малко се позачудих. Но изглежда, че днес ще имам още доста случаи да се чудя.

— Божа работа! — рече Кюлц. — А заедно с вас ще се чудим и ние. Седнете докато е време, господин генерален! Няма да ви бъде вредно! — След това се обърна към госпожица Трюбнер. — Като че съм ударен с мокър парцал по главата. Съвсем положително ли е истинската миниатюра това тук? Или е само някоя нова теория?

— Тази миниатюра е оригиналът — каза господин Щайнхьовел. — И това е единственото, което до този миг и сигурно.

Вратата се отвори. В стаята влезе един млад човек.

— Един от нашите поддиректори — заяви безмилостно господин Кюлевайн. — Той е запознат с материята.

Младият човек, който бе запознат с материята, се поклони и пристъпи по-бързо.

Беше господин Йоахим Зайлер!

С изключение на Ирене Трюбнер отначало никой не разбра, защо старият Кюлц подскочи и затанцува като някой индианец около младия човек.

Столът падна. Кюлц извика: „Ура!“ и притисна към гърдите си поддиректора на „Беролина“.

— Браво, моето момче! — реवेशе той. — Да ни изиграете такъв номер! Голям дявол сте! — Кюлц се смееше неудържимо. — Веднага казах, че не сте истински мошеник! — Сетне се извърна гордо и посочи важно към Зайлер. — Ето го, господа! Това е той!

— Кой е това? — запита генералния директор Кюлевайн.

Криминалният комисар обясни:

— Предполагам, че става дума за човека, който само преди час е задигнал миниатюрата от жилището на господин Кюлц.

— Всемогъщи боже! — промълви генералният директор. Почти си чуваше, как по гърба му полазиха мравки. — Зайлер, нима вие сте крадец?

Младият човек смутено сви рамене.

— Нямаше как! Драги господин Кюлц, моля със закъснение за позволенията да крада от вашия дом!

— Колкото искате, моето момче! — извика Кюлц. Толкова се радвам, че не сте крадец, а само се вмъквате с взлом!

Йоахим Зайлер каза:

— Работата беше доста обърквана. Имах впечатлението, че в моето жилище полицията е пипнала само една малка част от бандата. Всъщност отидох само от предпазливост във вашата колбасарница, татко Кюлц. Естествено също тъй възможно беше миниатюрата да е пристигнала вече във вилата на господин Щайнхьовел, но не беше. Тя си висеше над вашия диван.

Старият колекционер на художествени предмети се бе позамислил и каза:

— А знаете ли, че във Варнемюнде не сте откраднали оригинала, а копието? Или това стана просто по недоглеждане?

Генералният директор Кюлевайн явно се задъхваше.

— Какво? Значи нашият господин Зайлер е крал и във Варнемюнде?

— О, да — отвърна скромно младият човек. — Налагаше се! Човек не винаги може да постъпва тъй както иска. Когато светлината в танцувалното заведение угасна, не можеше вече да се пипа с кадифени ръкавици. Разтворих чантата на госпожица Трюбнер, бръкнах бързо в нея и задигнах миниатюрата.

Комисарят погледна недоверчиво престъпника.

— Как стана тъй, че във Варнемюнде откраднахте именно оригинала, а пък в дома ви ние намерихме имитацията? Впрочем благодаря ви, че предадохте в наши ръце бандата!

— Сторих го на драго сърце! — отговори младият човек. — Що се отнася до двете миниатюри, манипулацията беше много проста. Когато светлината угасна, копието още се намираше на масата. Бандата току-що го беше върнала тайно на господин Кюлц! Аз откраднах в тъмнината оригинала от чантата на госпожица Трюбнер. Сетне го оставих на масата, като че ли е копието и задигнах копието! И с копието избягах.

Господин Зайлер се позамисли и доволно се усмихна.

— Е, да — продължи после той. — Сега вече, разбира се, всички участници трябваше да си помислят, че съм изчезнал с оригинала! По този начин бандата изгубваше всякакъв интерес към госпожица Трюбнер и господин Кюлц. От този миг нататък тя преследваше само мен и мнимия оригинал в джоба ми. Тъй ми се удаде на подмамя тия типове след себе си от Варнемюнде чак до Берлин. И тогава устроих арестуването им в моето жилище. Както виждате, всичко беше сравнително просто. А действителният оригинал поне за известно време беше в безопасност. Също както и госпожица Трюбнер и господин Кюлц.

— Великолепно! — извика месарят. — Приказно! Като слуша човек такова нещо, идва му да ви завиди!

Старият колекционер кимна замислено.

Генералният директор Кюлевайн обаче бе сломен! За него подобни методи в застрахователния бранш бяха нещо ново.

Йоахим Зайлер продължи доклада си:

— Докато наблюдавах от кафенето, където съм постоянен посетител, как дежурната полицейска група измъкна шайката от жилището ми, получих едно писмо от шефа на бандата, който Впрочем още се намира на свобода. Малко след това той мина покрай мен с такси. Наистина беше свалил разкошната си бяла брада, но все пак го познах. И отново се уплаших. Бързо отидох на „Йоркшрасе“ и посетих госпожа Кюлц. Ако миниатюрата беше там, тя трябваше непременно да бъде прибрана на сигурно място. И така, след като във Варнемюнде

бях откраднал копието, в Берлин откраднах и оригинала. Щом тръгне човек по наклонената плоскост, няма спиране вече.

— Значи онзи, когото нашите моторизирани патрули преследват, е шефът на бандата? — запита криминалният комисар.

— Да се надяваме — рече Йоахим Зайлер.

Той беше станал малко разсеян и поглеждаше Ирене Трюбнер, която замислено се взираше през прозореца.

— Нима можете да правите магии? — запита комисарят — Кога намерихте време да хвърлите на полицаите по движението в западната част на града ония бележки с номера на таксито, в което се намира обръснатият главатар на разбойниците?

— Магии не мога да правя — отвърна младият човек, — и нямам нищо общо с тия бележки. Тях трябва да ги е пръснал моят приятел Щруве.

Кюлц весело се разсмя.

— Значи niskият шишко от Бауцен е ваш приятел? Да знаете само какво театро направи, задето го бяха затворили!

— Знам — каза Зайлер. — Срецнахме се с него в кафенето. И аз го изпратих бързо след главатаря на разбойниците. Кой знае къде е сега. Дано не му се е случило нещо!

Комисарят обясни на генералния директор защо композиторът на име Щруве е бил арестуван.

— Ужасно! — заяви господин Кюлевайн, загубил и ума, и дума. — Значи нашият поддиректор се е подвизавал и под чуждо име?

— Това се налагаше! — потвърди Йоахим Зайлер. — В Копенхаген бях свидетел, как госпожица Трюбнер и господин Кюлц бяха наблюдавани и следени от неколцина членове на бандата. Затова се опитах да се запозная с тях двамата под чуждо име. Трябваше да бъде съвсем близо, ако положението станеше сериозно!

Ирене Трюбнер каза:

— Господин Зайлер измисли дори една братовчедка от Лайпциг, която се казвала Ирене. И един братовчед, който живее в ХанOVER и се препитава като лекар по уши, нос и гърло.

— Братовчедката беше измислена — призна младият човек. — Но ушният лекар наистина съществува!

Генералният директор Кюлевайн почна да кърши ръце.

— Какви престъпления всъщност не сте извършили през тия няколко дни? А?

— Държите ли на точното из изброяване? — попита Зайлер.

— Не! — извика господин Кюлевайн. — Не! Седнете най-сетне, престъпник такъв!

Йоахим Зайлер седна. Беше гладен като вълк. Най-много му се искаше да изтича до най-близката Ашингерова кръчма^[1].

Докато криминалният комисар излагаше пред колекционера и пред генералния директор в логична и хронологична последователност изпълнената с низ от приключения история на двете Холбайнови миниатюри, младият човек наблюдаваше младата дама и се опасяваше, че червата му може да закуркат.

Когато комисарят завърши разказа си, изисканият стар господин Щайнхьовел стана, подаде ръка на младия човек и каза:

— Благодаря ви от сърце и ви честитя наградата.

— Каква награда? — запита Зайлер.

— Господин Щайнхьовел е обявил награда от десет хиляди марки за онзи, който му върне миниатюрата — отговори комисарят. — Днес това е отпечатано във всички вестници!

— Не съм чел още вестниците. Кое по-напред! — рече младият човек. — Но десет хиляди марки винаги могат да свършат работа.

[1] Ашингер — автомати, деликатесни магазини и кръчми, пръснати по онова време из цяла Германия — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА

СЕГА ОБАЧЕ ВСИЧКО Е НАРЕД

Генералният директор Кюлевайн седеше, потънал в мисли. Прехвърляше през ума си онова, което беше чул и все още не знаеше, дали да се радва или да се ядосва. Пък и понякога е трудно да избереш кое от двете е правилното. Особено трудно е за трезви хора, на които както ядът, така и радостта струват усилие.

Йоахим Зайлер му отне възможността да размишлява повече и каза:

— Имам впечатлението, че в по-голяма или по-малка степен вие не одобрявате мерките, които бях принуден да взема!

— Точно така — отвърна генералният директор.

— И смятате — продължи Зайлер, — че би било в разрез с добрите нрави да получа на всичко отгоре и десет хиляди марки.

— Точно така — потвърди генералният директор.

Младият човек се изправи недоволен. Очите му святкаха.

— При тия обстоятелства бих желал да съобщя на господин Щайнхьовел, че се отказвам от наградата, която е намислил да ми даде. Ако съществува фонд за бедстващи генерални директори, предлагам десетте хиляди марки да се внесат в тоя фонд. А господин генералния директор Кюлевайн моля да ме освободи незабавно от длъжност. Приятен обед!

Той се поклонил леко и тръгна към вратата.

Но месарят Кюлц се оказа по-бързо от него. Застана пред вратата и му препречи пътя.

— Ама че кибритлия човек! — извика той. — Не позволявам такова нещо. Това тук застрахователно дружество ли е, или детска градина? Господин Щайнхьовел получи пак своя Холбайн. Застрахователното дружество спести половин милион. Полицията залови цяла банда престъпници. Какво всъщност искате още от вашия чиновник, господин генерален бюрократ?

— Браво! — каза господин Щайнхьовел и тихо заръкопляска. — Ако приемете оставката, аз веднага ангажирам младия човек. А пък наградата, драги господин Зайлер, щете или не щете, си е ваша! Няма да ме обидите, нали?

Татко Кюлц хвана младия човек под мишница и насила, макар и нежно, го върна пак в стаята.

Господин Кюлевайн стана. Беше смутен.

— Не приемам оставката на господин Зайлер. И моля господата да ме извинят. Това необичайно заседание продължи необичайно много време. Трябва да се върна в кабинета си. Към съвсем обичайната си работа. — Той се обърна към Зайлер: — Преди да напуснете сградата, бих желал да поговоря още с вас, господин директоре!

Сетне се оттегли. Елегантно и представително, както бе свикнал. Майсторството се постига чрез упражнение.

След като благопожеланията, с които бе обсипан новоназначеният директор, приключиха, господин Кюлц каза доволен:

— Този генерален директор е по-голям шмекер отколкото мислех. Той се остави да го учат. На неговата възраст това е направо свръхчовешко постижение.

Криминалният комисар погледна часовника си и се изненада:

— Трябва да се сбогувам. И аз трябва да се връщам в кабинета си. Бандата, която господин директорът Зайлер беше така любезен да заключи в жилището си, гори от нетърпение да се поразговори по-подробно с мен.

— Не ми напомняйте за моето жилище! — помоли го младият човек. — Опасявам се, че когато дежурната полицейска група е пристигнала, бандата е превърнала скромната ми мебелировка в барикади.

Колекционерът на художествени предмети подаде на младия мъж един чек.

— Ето наградата, господин директоре. А що се отнася до повредите, нанесени в жилището ви, аз, разбира се, съм насреща.

Двамата се здрависаха. Зайлер благодари. Колекционерът махна с ръка.

— Този Холбайн — рече той и посочи към дървената кутийка — означава за мен, стария чудак, много повече, отколкото би могло да се изрази с цифри. Госпожица Трюбнер ще бъде така любезна да ви помогне при набавянето на новите мебели.

— Великолепно! — Зайлер беше във възторг. — Аз ценя много вкуса на госпожица Трюбнер.

Почука се.

Влезе един полицаи и удари токове.

— Господин комисар, изпраща ни инспекторът Крюгер. Трябва да ви покажем един човек, когото измъкнахме от витрината на универсалния магазин в западната част на града. Пречим ли? Инспекторът каза, че тук били господата, които биха могли да установят самоличността на този човек и да дадат наред с това и други полезни за целта сведения.

— Защо ли не домъкнахте със себе си направо целия затвор за предварително следствие? — запита комисарят. — Хайде, докарайте го!

Старшията извика нещо в коридора и отстъпи настрана. Неколцина полицаи въведоха в стаята един възрастен, елегантно облечен господин. Той беше гладко избръснат, огледа се спокойно и високото му чело се смръщи, когато откри Йоахим Зайлер.

След полицаите в стаята припряно се вмъкна и ниският дебел композитор Щруве. Русата грива се спущаше на кичури по лицето му. А вратовръзката му беше съвсем разкривена.

— Надявах се, че никога вече няма да ви видя — каза сърдито той на комисаря. След това се здрависа с останалите. И накрая със своя приятел Зайлер. — Дано само да съм докарал този, когото трябваше — рече му той.

— Точно той е — отвърна Зайлер. — Наистина бялата брада е изчезнала, а също и тъмните очила. Но все пак е останал господинът, който толкова много обичаше да пише писма.

— Вярно — прошепна Ирене Трюбнер. — Сега го познах и аз.

— Господинът от пансион „Курциус“! — извика изненадан месарят Кюлц. — Нима трябваше да ви видя пак при такива обстоятелства?

— На драго сърце бих избягнал това свиждане — отвърна вежливо арестуваният.

Криминалният чиновник запита:

— Как се казвате?

— Професор Хорн.

— Не се ли лъжете? — попита комисарят. — И не е ли възможно също тъй да не сте някакъв професор, а да се казвате Клоц?

— И това е възможно — каза шефът на бандата. — Не би било учтиво да ви противореча.

— Необичайна среща — заяви комисарят. — Често се е случвало вашата фирма да извърши кражба и ние да не успеем да ви пипнем. Но вие да не успеете в кражбата, а ние въпреки това да ви пипнем, е нещо ново.

— Действително — каза професорът. — Нещо ново! За това е виновен младият човек. — Той посочи Зайлер и додаде: — До влизането си в тази стая смятах, че той е наш конкурент. А сега за мое съжаление съм принуден да установя, че прахосва таланта си като тъй наречен полезен член на тъй нареченото човешко общество. — Професорът погледна подигравателно Зайлер. — Мъчно ми става, като ви гледам в тази обстановка. Вие се лишавате от много приключения и провалите едно голямо бъдеще. — Той сви рамене. — Предлагам да ме отведете оттук.

— Много съдържателно предложение — каза комисарят и даде с ръка знак на полицаите.

Те напуснаха стаята заедно с господин Клоц.

Щруве получи от комисаря похвала заради успеха си като криминалист.

Композиторът отказа да приеме комплиментите.

— Сторих го само, защото Зайлер ми обеща, че ще ми покаже оня тип, който си е послужил незаконно с моето име. За да мога най-сетне да ударя плесниците, за които ме сърбят ръцете.

— Нима не знаете кой е мнимият Щруве? — запита слисана Ирене Трюбнер.

— Нямам понятие — отвърна Щруве.

Кюлц се усмихна дяволито.

— Е, тогава можете да наплескате човека още тук.

— Какво? — Ниският дебел музикант втренчи поглед в месаря. — Нима тоя тип е тук, в стаята?

Останалите кимнаха утвърдително.

— Зайлер — промълви Щруве. — Кой от присъстващите беше? Казвай бързо! Не ме измъчвай като инквизитор!

— Това бях самият аз! — отвърна младият човек. — Руди, не ми се сърди прекалено много. Просто не ми хрумна друго име. Тъй, а сега удрай здраво. Обещавам, че няма да ти отвърна с удар.

Щруве се усмихна смутено. После ръгна юнашки Зайлер в ребрата и каза:

— Да ударя плесник на приятеля си? Не-е! Сега стоя тук на „Бойстцрасе“ с два латентни плесника и не зная какво да ги правя!

— Това трябва да е отвратително състояние — каза старият, изискан господин Щайнхьовел.

Комисарят беше отишъл да отпрати цивилните полицаи, които все още оглеждаха сградата на застрахователното дружество с бдителни погледи.

Господин Щайнхьовел бе помолил да телефонира за колата му. Седяха и чакаха. Кюлц надълго и нашироко описваше на композитора приключенията, които бе преживял Зайлер между Копенхаген и Берлин. Докато разказваше, той размахваше двете си ръце, сякаш гребеше и просто не можеше да се насити. Още отсега, няколко часа след като бяха извършени, делата на младия герой придобиваха легендарни размери.

Старият колекционер слушаше усмихнат и мислеше: „Устата на народа се разтвори и гледай — в нея има шестдесет и четири зъба! По-рано са убивали дракони, днес залавят мошеници. Изменят се само второстепенните неща. Народните предания надживяват техниката.“ И колкото повече потъваше в своите историко-философски предположения, толкова по-малко чуваше.

И Зайлер не слушаше. Той беше седнал до Ирене Трюбнер и ѝ зададе същия въпрос, който ѝ беше задал преди двадесет и четири часа:

— Искате ли да се сдобрим?

Тя не отвърна на въпроса му, а заяви:

— Довечера ще дойда във вашето жилище и ще огледам щетите, господин директоре. Утре можем да купим нови мебели. Зная разни магазини, където човек може да бъде обслужен добре и на умерени цени.

Той мълчеше.

— Удобно ли ви е довечера към седем часа? — продължи тя. — Нали живеем съвсем наблизно. Вие сте на „Холцендорфщрасе“, нали? Кой номер беше, моля?

Той я погледна враждебно. Очите му приличаха на пламтящи въглени.

Тя каза:

— Ах, не! Вярно, вие не живеете на „Холцендорфщрасе“. Това се оказа лъжа, господин директоре! Мога ли да ви замоля за истинския адрес? Но не само приблизително, нали?

Той се отдръпна.

— Отказвам се от любезното ви съдействие. Една маса и няколко стола мога да купя и сам.

— Моят шеф ми възложи да ви помогна. Ще дойда към седем часа. По делови работи на мен може да се разчита напълно.

Той се въртеше насам-натам върху стола си, като че седеше върху запален примус.

— Няма да ви отворя. Излишно е да идвате. Плюя на помощта ви. Предпочитам до края на живота си да живея в кокошарник.

— Значи към седем часа — отвърна непоколебимо тя. — Остава така.

Нишката на търпението на Зайлер се скъса. Той скочи.

— Слушайте каквото ви се казва! — викна той. — Ако дойдете, ще ви хвърля надолу по стълбището! Живея на четвъртия етаж и ще си заслужава!

Сетне изхвъркна като хала от стаята и затръшна вратата.

— Небеса милостиви! — каза уплашено Кюлц. — Какво стана?

— Нищичко — заяви госпожица Трюбнер.

— Е, аз не знам! — обади се ниският дебел господин Щруве. — Но ако някой ми заявеше, че ще ме хвърли надолу по стълбите, щях да взема това малко по-сериозно.

— Той обаче съвсем не го заяви на вас, а на мен — рече тя. — В това все пак има разлика.

Нейният шеф, колекционерът на художествени предмети, потри ръце. Всъщност то беше във връзка с недостатъчно правилното му кръвообращение, но винаги изглеждаше тъй, като че ли се чувствава особено доволен.

— Щом като не е било заплашване — заяви остроумно той, — тогава може да бъде само обяснение в любов.

— Наистина ли? — запита Кюлц. — Е, в такъв случай честитя ти от все сърце, детето ми! Отдавна не съм бил кум.

И при все, че не е обичайно да се приемат честитки за това, че ще те хвърлят надолу по стълбите, Ирене Трюбнер сведе хубавата си глава и каза:

— Много благодаря, господа!

Един от прислужниците съобщи, че колата на господин Щайнхьовел е пристигнала.

Тръгнаха.

Колекционерът спря месаря и му подаде една дървена кутийка.

— Замалко щях да забравя! Ще ми позволите ли да ви подаря още веднъж, и сега вече завинаги, копието от Холбайн, което отдавна ви принадлежи?

Кюлц стисна ръката му и пъкна кутийката в джоба си.

— Това ще ми остане траен спомен. А пък на моята Емилия ще купя един шоколад.

Стаята остана празна най-много за половин минута. След това Ирене Трюбнер се върна, вдигна телефонната слушалка и поиска да я свържат с директора Зайлер.

— Ало!

Гласът му прозвуча груб и пресипнал.

Тя не отговори, а само сви устни.

— Ало! — извика сърдито той. — Дявол да го вземе! Кой е насреща?

— Ирене — каза тихо тя. — Искате ли да се сдобрим!

Господин Щайнхьовел беше седнал в колата си.

— Къде е секретарката ми? — запита той.

Руди Щруве посочи към портала на застрахователното дружество. Тримата мъже се усмигнаха.

Кюлц пристъпи съвсем близо до колата и каза:

— Драги господин Щайнхьовел, искате ли да ми направите още една много голяма услуга?

— На драго сърце!

Кюлц извади кутийката от джоба си и я подаде на колекционера.

— Прегледайте, моля ви се, още веднъж хубаво, дали това е съвсем сигурно истинската миниатюра. Ако излезе пак фалшивата...

Господин Щайнхьовел се засмя.

— Положително е фалшивата.

— Като казвам „фалшивата“, искам да кажа „истинската“ — обясни татко Кюлц.

— А, добре тогава!

Колекционерът извади от джоба си лупата, разтвори кутийката, огледа миниатюрата, която бе подали и замръзна от ужас.

— Действително! — извика той. — Дал съм ви оригинала!

— Страхотно нещо! — промълви татко Кюлц. — Значи, цялата комедия можеше да започне пак отначало! Умът ми не го побира!

Господин Щайнхьовел грижливо прибра във вътрешния си джоб истинския Холбайн, подаде на Кюлц другата кутийка и каза:

— Сега обаче всичко е наред!

В този миг Ирене Трюбнер излезе от сградата и кимна щастливо на тримата господа.

Издание:

Ерих Кестнер. Презгранично пътуване. Изчезналата миниатюра
Немска. Второ издание

Редактор: Нина Цанева

Художник: Божидар Икономов

Художествен редактор: Петър Добрев

Технически редактор: Румяна Браянова

Коректори: Галина Кирова, Ани Георгиева

Дадена за набор м. януари 1984 г.

Подписана за печат м. април 1984 г.

Излязла от печат м. май 1984 г.

Печатни коли 21.50

Издателски коли 13.93

УИК 14,14

Формат 70/100/32

Код 27/25366/5557-93-84

Цена 1.63 лв.

Издателство на Отечествения фронт

ДП „Д. Благоев“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.